

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 25

27'nci Birleşim
5 Aralık 2019 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	12
II.- GELEN KÂĞITLAR	17
III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI	18, 36, 61, 197
1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök'ün, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümünü kutladığına, sisteme giren bütün kadın milletvekillerine pozitif ayrımcılık yaparak söz hakkı tanıyacağına ilişkin konuşması	18:19
2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök'ün, birleşime ara verildiğinde 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü vesilesiyle kadın milletvekillerini çay ikramına davet ettiğine ilişkin konuşması	36
3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök'ün, 27'nci Dönem Üçüncü Yasama Yılında Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ilgili ilklerin yaşandığına ilişkin konuşması	61

4.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök'ün, parti gruplarının olabildiğince uzlaşısının sağlandığı bir yasama faaliyeti gerçekleştirildiğine ilişkin konuşması 197

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR 19

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI 19:23

1.- Kayseri Milletvekili İsmail Tamer'in, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması 19:20

2.- Çorum Milletvekili Tufan Köse'nin, Çorum ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması 20:22

3.- Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması 22:23

V.- AÇIKLAMALAR

23, 36, 47, 63, 86, 90,
96, 112, 122, 160, 196

1.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümünde kadın cinayetleri ve kadına yönelik suçların giderek arttığına ilişkin açıklaması 23

2.- Karabük Milletvekili Cumhur Ünal'ın, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına, Karabük Üniversitesinin kurulmasında ve büyümesinde emeği geçen herkese şükranlarını sunduğuna ilişkin açıklaması 24

3.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 5 Aralık Dünya Mühendisler Günü'ne ilişkin açıklaması 24

4.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 24

5.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümünü kutladığına ve Dışişleri Komisyonunda kabul edilen (2/2278) esas numaralı Kanun Teklifi uyarınca Türkiye'de üretilen birçok ürünün Sudan'dan gümrüksüz olarak ithal edilebileceğine ilişkin açıklaması 25

6.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, 3 Aralıkta Adıyaman ili Palaş, Burç, Turuş, Ağcin köyleri ile civar köylerde yaşayan hemşehrilerinin köylerinin yapılmayan bağlantı yollarına dikkatleri çekmek için eylem yaptığına ilişkin açıklaması 25

7.- Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'nun, Osmaniye ili Kadırlı ilçesinde bulunan Ala Camisi'nin restorasyonu sırasında açığa çıkarılan mozaikleri ve yapı elemanlarını koruma amacıyla polikarbon malzemeli örtü oluşturulduğuna ve projenin tamamlanmasıyla caminin ibadete açılacağına ilişkin açıklaması 25:26

- 8.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Çanakkale ilinde kurulması düşünülen yeni JES'lere, JES amaçlı arama ve işletme ruhsatı verilmesine karşı çıkacaklarına, Çanakkale halkının temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını sonuna kadar savunacaklarına ilişkin açıklaması 26
- 9.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümü ile Dünya Mühendisler Günü'ne ilişkin açıklaması 26
- 10.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, ülkemizin barış, refah ve istikrarından taviz verilmeden birlik ve beraberlik içinde 2023 hedeflerine ulaşılacağına ilişkin açıklaması 27
- 11.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, 27 Kasım'da Türkiye ile Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında imzalanan Güvenlik ve Askerî İşbirliği Mutabakat Muhtırası'na, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümünü kutladığına ilişkin açıklaması 27
- 12.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, uyuşturucu madde ve alkol kullanımının ortaokul çağına kadar indiğine, internet üzerinden sahte iddia ve bahis oynatan çetelerle mücadele edilmesini İçişleri Bakanından talep ettiğine ilişkin açıklaması 27
- 13.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, çiftçilere 2018 yılı sertifikalı tohum kullanım desteği ile buzağı desteğinin ne zaman ödeneceğini Tarım ve Orman Bakanından öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 28
- 14.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü, 4 Aralık Madenciler Günü'nü, 5 Aralık Mühendisler Günü ile Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması 28
- 15.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, TOKİ'nin konut sıkıntısı yaşadığı hâlde neden Hakkâri ilinde konut yapmadığını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 28:29
- 16.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 29
- 17.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 29
- 18.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, Türkiye'nin dünyada kendi SİHA'sını yapan, mühimmatlarını üreten 6 ülke arasında yer aldığına ilişkin açıklaması 29
- 19.- İstanbul Milletvekili Ravza Kavakçı Kan'ın, Türkiye Cumhuriyeti'nde kadınlar seçme ve seçilme hakkını 5 Aralık 1934'te elde ettiği hâlde başörtülü kadınların seçimlere katılıp Mecliste ant içerek hizmet etme imkânını 7 Haziran 2015'te bulabildiğine, Dünya Mühendisler Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması 30

- 20.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Balıkesir ili Ayvalık ilçesinde yapılması planlanan Karakoç Barajı'nın zeytinciliği ve bölge halkının tarımsal faaliyetlerini sona erdireceğine, çevrenin tahrip edilmesinden, insani taleplerin ve doğanın yok sayılmasından vazgeçilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 30
- 21.- Diyarbakır Milletvekili Oya Eronat'ın, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümünü kutladığına ilişkin açıklaması 31
- 22.- Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç'in, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 31
- 23.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümü ile Dünya Mühendisler Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması 31
- 24.- Denizli Milletvekili Nilgün Ök'ün, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 32
- 25.- İstanbul Milletvekili Tülay Kaynarca'nın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 32
- 26.- Balıkesir Milletvekili Pakize Mutlu Aydemir'in, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümünü kutladığına ilişkin açıklaması 32
- 27.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün, 5 Aralık 1934'te kadınların seçme ve seçilme hakkını kazandığına ancak bugün kadın kazanımlarının iktidarın saldırısı altında olduğuna ilişkin açıklaması 33
- 28.- Konya Milletvekili Esin Kara'nın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümüne ve terör örgütüne destek verenlerin ister kadın olsun ister erkek Türk milleti tarafından hak ettiği cezayı alacağına ilişkin açıklaması 33
- 29.- Sakarya Milletvekili Çiğdem Erdoğan Atabek'in, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümünü kutladığına ilişkin açıklaması 33
- 30.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, siyasete katılan kadınların erkek devlet şiddetiyle karşı karşıya kaldığına ilişkin açıklaması 34
- 31.- Erzurum Milletvekili Zehra Taşkesenlioğlu Ban'ın, başörtülü kadınların Mecliste var olabilmesi için kararlılıkla mücadele eden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarını sunduğuna ilişkin açıklaması 34
- 32.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, erkek egemen politikaların kadınların siyasette yer almasını engellediğine ilişkin açıklaması 34
- 33.- Kocaeli Milletvekili Emine Zeybek'in, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması 35

- 34.- İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı'nın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümünde kadın-erkek eşitliğinin sosyal ve siyasal hayatta tam ve koşulsuz olarak gerçekleştiği bir geleceğin inşa edileceğine ilişkin açıklaması 35
- 35.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nün kadınların hak mücadelesinde önemli bir yere sahip olduğuna ilişkin açıklaması 35
- 36.- Manisa Milletvekili Semra Kaplan Kıvırcık'ın, tarihimiz boyunca Türk kadınının hayatın her alanında erkeklerin yanında yer alarak her türlü sorumluluğu paylaştığına, kadının statüsünün güçlendirilmesi, kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması için çalışıklarına, Genel Kurulun dinleyici localarında bulunan Türk Kadınlar Konseyi Derneği Manisa Şubesi üyelerini selamladığına ilişkin açıklaması 36
- 37.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkan'ın, TBMM Başkan Vekili Levent Gök'e kadın milletvekillerine gösterdiği pozitif ayrımcılık için teşekkür ettiğine, Van ili Çaldıran ilçesinde bir kaza kurşunu sonucu şehit düşen Piyade Uzman Onbaşı Fırat Demir'e Allah'tan rahmet dilediğine, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümü vesilesiyle başta İYİ PARTİ Genel Başkanı Meral Akşener olmak üzere hakları için mücadele veren tüm kadınları saygıyla selamladıklarına ve uğradıkları şiddet sonucu hayatını kaybeden kadınlarımıza Allah'tan rahmet dilediklerine, kadın cinayetlerinde caydırıcı, ağır cezai yaptırımlar uygulanması ve iyi hâl indiriminin kaldırılması gerektiğine, asgari ücretli vatandaşlarımızın onurlu bir yaşam sürdürebilmek için gerçekçi bir zam beklediğine, asgari ücretten vergi kesilmeyerek yoksulluk sınırına göre belirlenmesi gerektiğine, Londra'da yapılan NATO Zirvesi'ne ilişkin açıklaması 36:38
- 38.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümüne, toplumsal huzur ve istikrarımızın en önemli tehditlerinden olan kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin devam ettiğine, Ordu ilinde evinin önünde uğradığı bıçaklı saldırı sonucu hayatını kaybeden Ceren Özdemir'e Allah'tan rahmet dilediğine, kadına şiddetin artmasının sadece adli bir mesele değil aynı zamanda sosyal bir sorun olduğuna ve kadına yönelik şiddet sona ermeden gelişilemeyeceğine ilişkin açıklaması 39
- 39.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, 5 Aralık 1934'te kadınların seçme ve seçilme hakkını kazandığına, kadınların hayatın her alanında eşit temsile sahip olması açısından ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğuna, açıklanan PISA 2018 Raporu'na, Türkiye'de eleştirmeye ve sorgulamaya dayalı olmayan eğitim sistemi bulunduğuna, Millî Eğitim Bakanı tarafından 37 OECD ülkesi arasında okuma becerilerinde 31'inci, matematik

okuryazarlığında 33'üncü, fen bilimlerinde ise 30'uncu olmamızın başarılı sayıldığı bir ortamda acaba kaçınıcı olursak başarısız olunacağını öğrenmek istediğine, adalet sisteminin çok ciddi sorunlarla yüz yüze olduğuna, 2018 yılında Cumhurbaşkanına hakaret iddiasıyla açılan davalara, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun Van ili Gürpınar ilçesinde yaşanan olayda işkenceyi kabul ederek ceza vermemiş hâkim hakkında işlem yapmak için daha ne kadar bekleyeceğini merak ettiklerine ilişkin açıklaması 40:41

40.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümü vesilesiyle başta Nezihe Muhiddin olmak üzere kadın hakları için mücadele vermiş bütün kadınlarımızı saygıyla andıklarına, kadınların yaşam hakları konusunda somut, gerçekçi, etkili adımların atılması, İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması ve infaz rejiminde ciddi değişikliklerin yapılması gerektiğine, 5 Aralık ilk Kültür Bakanı Talât Sait Halman'a ölümünün 5'inci yıl dönümünde Allah'tan rahmet dilediğine ve Londra'da yapılan NATO Zirvesi'ne ilişkin açıklaması 42:43

41.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümü vesilesiyle 1935'te Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapan ilk kadın milletvekillerinden Mebrure Gönenç, Hatı Çırpan, Türkan Örs, Sabiha Gökçül ve Şekibe İnel'i anmak istediğine, tarih boyunca kadınlarımızın önünde var olan engellerin gerek anayasal ve yasal reformlar gerekse idari uygulamalarla kaldırılması gerektiğine, İstanbul Milletvekili Merve Kavakcı'nın maruz kaldığı ayrımcılığın 1 Ekim 2013 tarihinde yüce Meclisin almış olduğu kararla ortadan kaldırılarak bu kutsal çatı altında kadın milletvekillerinin inançlarını yaşayarak görev yapabildiğine, kadın cinayetlerini etkileyen çok farklı bileşenlerin olduğu gibi kadınlarımızın terör şiddetinin de mağduru olduğuna, Astana ve Soçi Protokolleri, Ankara Anlaşması ve Londra Zirvesi'nde İngiltere, Fransa, Almanya'yla yapılan mutabakatla Türkiye'nin meşru müdafaa hakkının kabul gördüğüne ilişkin açıklaması 43:45

42.- İstanbul Milletvekili Erkan Baş'ın, 3 Aralık günü Genel Kurulda okunan Danışma Kurulu önerisine ret oyu kullandığına, Meclis Başkanlığına verdiği dilekçeyle 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2018 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerinde yapılacak görüşmelere ilişkin söz talebinde bulunduğu, İç Tüzük 60 ve 61'de söz alma ile söz sırasının nasıl dağıtılacağına tanımlandığına ilişkin açıklaması 47:48

43.- İstanbul Milletvekili Emine Gülizar Emecan'ın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümünde kadına karşı şiddetin arttığı bir ülke hâline gelindiğine ilişkin açıklaması 63

44.- Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal'ın, 7 Aralık Kilis'in düşman işgalinden kurtuluşunun 98'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 63

- 45.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Türkiye'nin dünya pazarında narenciye üretiminde 9'uncu sırada yer aldığına, narenciye üreticilerinin sorunlarını Tarım ve Orman Bakanının dikkatine sunduğuna ilişkin açıklaması 63
- 46.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümü vesilesiyle 1930 yılında Artvin ili Yusufeli ilçesi Kılıçkaya beldesine seçilen ilk kadın Belediye Başkanı Sadiye Hanım'ı rahmetle andığına ilişkin açıklaması 64
- 47.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, 5 Aralık Dünya Toprak Günü'ne ilişkin açıklaması 64
- 48.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, İzmir ili Aliağa ilçesi ÇEBİTAŞ Demir Çelik AŞ işçilerinin mağduriyetine ilişkin açıklaması 64
- 49.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, tutuklu bulunan Avukat Murat Canım'ın yeniden yargılanma talebiyle cezaevindeki direnişini sürdürdüğüne, keyfi ve hukuksuz tanık uygulamalarının bir an önce kaldırılması, insanların özgürlüklerinin sağlanması gerektiğine ilişkin açıklaması 65
- 50.- İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun, seçme hakkına aykırı olan yüzde 10'luk barajın kaldırılması, kadın yurttaşların seçilme hakkının etkili kılınması, Meclisteki cinsiyet dağılımının ayrımcı olmayan bir aritmetiğe taşınması ve milletvekillerinin yasama görevlerini içtikleri ant gereği hukukun üstünlüğü, demokrasi, laiklik, insan hakları ve anayasa ekseninde yerine getirmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 65
- 51.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Kütahya'nın ilçelerinde yaşanan yol sorununa ve 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması 65
- 52.- Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, sivil toplum örgütlerinin duyarlılığı sonucu termik santraller konusunda geri adım atıldığına, Simav ve Gönen Çayı'nın kirliliği konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanını görevle davet ettiğine ilişkin açıklaması 66
- 53.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Kırklareli ili Lüleburgaz ilçesi Ovacık Köy Muhtarı İlyas Tokatlı'nın sıkıntılı tren yolu menfezlerinin tamiratının yapılması konusundaki talebine ilişkin açıklaması 66
- 54.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, 5 Aralık seçme ve seçilme hakkının elde edilmesinin 85'inci yıl dönümü vesilesiyle seçenlerin ve seçilenlerin haklarının gasbedilmediği özgür bir Türkiye dilediğine ilişkin açıklaması 66
- 55.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, Adli Tıp Kurumu raporuna rağmen cezaevinde tutulan Emine Aydoğan'ın vefat ettiğine ve yas tutma hakkının, kendi inanç biçimine göre gömülme hakkının ihlal edildiğine ilişkin açıklaması 86

- 56.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Halkların Demokratik Partisine yönelik gözaltı ve tutuklamaların sistematik olarak devam ettiğine, demokratik siyasetteki ısrarlarının ve mücadelelerinin devam edeceğine ilişkin açıklaması 86:87
- 57.- Iğdır Milletvekili Yaşar Karadağ'ın, Iğdır Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinin kurulmasını sağlayan başta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere emeği geçen yetkililere teşekkürlerini sunduğuna ilişkin açıklaması 87
- 58.- Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'nun, Malatya ili Doğanşehir ilçesi Elmalı Mahallesi ile Malatya-Gaziantep yolu üzerinde bulunan Savaklı Mahallesi'nde yaşanan sorunlara, Doğanşehir-Kapıdere yolunun yenilenmesi gerektiğine, Kapıdere, Göldere, Küçüklü köyleri ile Kahramanmaraş ili Tatlar köyünün olduğu bölgede yaşayan halkın taleplerine ilişkin açıklaması 87
- 59.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, Cezayir'in Bechar şehrinde Kayı Holding tarafından yapılan askerî hastane inşaatında çalışan Türk işçilerin birikmiş ücretlerini alamadıkları gerekçesiyle grev yaptığına, İstanbul ili Adem Çelik Şirketler Grubu Avalon şantiyesinde çalışan işçilerin hukuksuz şekilde işten çıkarıldığına ilişkin açıklaması 87:88
- 60.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, zor durumda olan fıstık üreticileri için Tarım ve Orman Bakanının gerçekçi adımlar atmasını beklediklerine ilişkin açıklaması 90
- 61.- Erzincan Milletvekili Burhan Çakır'ın, Vodafone Arena'da oynanacak olan Ziraat Türkiye Kupası 5. Tur ilk maçında Anagold 24 Erzincanspor ile Beşiktaş'a başarılar dilediğine ilişkin açıklaması 90
- 62.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 31'inci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 96
- 63.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Parlamentonun oluşturmuş olduğu hukuk düzenine ve o hukuk düzenine uygun olarak yargılama yapan yargı teşkilatımıza "çete" denilemeyeceğine ilişkin açıklaması 112
- 64.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközegü'nün 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 36'ncı maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasında ifade ettiği Adalet ve Kalkınma Partisinin bir istibdat rejimi oluşturduğu ve yeni bir vesayet inşa ettiği yönündeki iddialarını reddettiklerine ilişkin açıklaması 122
- 65.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközegü'nün 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 36'ncı maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasında ifade ettiği Adalet ve Kalkınma Partisinin bir istibdat rejimi oluşturduğu ve yeni bir vesayet inşa ettiği yönündeki görüşlerine aynen iştirak ettiklerine ilişkin açıklaması 123

66.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, istibdat oluşturma anayasal bir suç olduğuna ilişkin açıklaması	123
67.- Sivas Milletvekili Ahmet Özyürek'in, Sivas ili Doğanşar-Koyulhisar ilçeleri arasındaki yol ile Hafik-Doğanşar ilçeleri arasındaki yolun tamamlanması gerektiğine ilişkin açıklaması	160
68.- İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, VEDAŞ elektrik şirketinin yanına jandarmayı alarak Hakkâri ili Yüksekova ilçesi Dilekli köyüne baskın yaptığına ilişkin açıklaması	160
69.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekközeğü'nün, Hükümetin yoksul hanelere suçlu muamelesi yapmasının ve jandarmanın VEDAŞ elektrik şirketinin tahsildarı gibi davranarak halka zulmetmesinin kabul edilemez olduğuna ilişkin açıklaması	161
70.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in, Siirt ili Kurtalan ilçesi Anadolu Lisesi Müdürüyle ilgili okuldaki öğrencilere psikolojik şiddet uygulaması nedeniyle gerekli işlemin başlatılması gerektiğine ilişkin açıklaması	161
71.- Elâzığ Milletvekili Zülfü Demirbağ'ın, yer, tarih, zaman değişse de hastalıklı zihniyetlerin değişmediğine, şiddet, taciz ve katliamların devam ettiğine, özellikle gencecik kızlarımızı dağlarda yaşamaya mahkûm eden, istismar eden ve gerektiğinde canlı bomba olarak kullanan PKK, DAESH, YPG, FETÖ gibi illegal terör örgütlerini nefretle kınadığına ilişkin açıklaması	161
72.- Ankara Milletvekili Servet Ünsal'ın, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması	162
73.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, kendisini görüp ayağa kalkmadı diye belediyede çalışan şoföre tuvalet önünde oturma cezası veren AK PARTİ'li Güngören Belediyesi Başkan Yardımcısı Veysel İpekçi hakkında ne gibi işlem yapılacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması	162
74.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, 6 Aralık âlim ve mütefekkir Said Halim Paşa'nın katledilişinin 98'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması	162:163
75.- İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun, İçişleri Komisyonunun İç Tüzük madde 88'e göre 144 sayılı Kanun Teklifinin 11'inci maddesini Anayasa'ya aykırılık gerekçesiyle geri çekip çekmeyeceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması	163
76.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Selahattin Demirtaş gibi siyasi tutuklular yüksek güvenlikli hücrelerde tutulurken kadın cinayeti işleyenlerin nasıl açık cezaevinde tutulduğunu Adalet Bakanından öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması	163
77.- Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın, bir toplumda kadına gösterilen saygı ve değer o toplumun demokratikliğinin, çağdaşlığının ve gelişmişliğinin göstergesi olduğuna ilişkin açıklaması	163:164

78.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Doğu Türkistan'daki soydaşlarımızın tabi tutuldukları soykırımı kınamak adına Meclis çatısı altındaki siyasi partileri ortak bir deklarasyon yayınlamaya davet ettiğine ilişkin açıklaması 164

79.- İstanbul Milletvekili Emine Sare Aydın Yılmaz'ın, kadın milletvekillerinin söz taleplerini geri çevirmeyerek 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'ne yakışır bir yönetim sergileyen Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök'e teşekkür ettiğine, tüm kadınların şiddetten, kadın cinayetlerinden, nefretten, dışlayıcı, hukuksuz davranış ve uygulamalardan arındığı, daha adil ve eşit bir dünyaya erişmelerini dilediğine ilişkin açıklaması 196:197

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI 46

A) DUYURULAR 46

1.- Başkanlıkça, 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2018 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Genel Kuruldaki görüşme programının Türkiye Büyük Millet Meclisi internet sayfasında yer alacağına ve bastırılarak üyelere dağıtılacağına, bütçe müzakerelerinde üyelerin söz kayıt işlemleri ve usullerine ilişkin duyuru 46

B) ÖNERGELER 46

1.- Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır'ın, 5 Aralık 2019 tarihinde Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu üyeliğinden istifasına dair yazısının Başkanlığa ulaştığına ilişkin önerge yazısı (4/53) 46

VII.- ÖNERİLER 46

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ 46:47

1.- AK PARTİ Grubunun, 145 Sıra Sayılı 21/11/2019 tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasa'nın 89'uncu ve 104'üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu ve 146 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden Gündem'in "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının sırasıyla 1'inci ve 2'nci sıralarına alınmasına ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun 5 Aralık 2019 Perşembe günü birleşiminde 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi 46:47

VIII.- SEÇİMLER 47

A) KOMİSYONLARDA AÇIK BULUNAN ÜYELİKLERE SEÇİM 47

1.- Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim 47

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**A) KANUN TEKLİFLERİ**

- 1.- 21/11/2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi (1/279) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 145) 49:60, 61:62, 199:211
- 2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlanmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2420) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 146) 67:86, 88:89, 199:211
- 3.- Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2368) ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2385) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 144) 91:95, 96:112, 113:122, 123:160, 165:196, 197:198, 199:211

X.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

- 1.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın 145 sıra sayılı Kanun üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 61

XI.- OYLAMALAR

- 1.- (S. Sayısı: 145) 21/11/2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi'nin oylaması 199:211
- 2.- (S. Sayısı: 146) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlanmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması 199:211
- 3.- (S. Sayısı: 144) Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2368) ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin oylaması 199:211

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.06'da açılarak beş oturum yaptı.

İstanbul Milletvekili Arzu Erdem,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan,

3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne;

Edirne Milletvekili Fatma Aksal, 26 Kasım 2019 tarihinde Arnavutluk'ta meydana gelen depreme, İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ve egemenliğin kayıtsız şartsız milletin olduğuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, tekraren, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, tekraren, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi, Deniz Kuvvetleri Komutanlığının Millî Savunma Bakanının onayıyla 2015 mezunu 316 deniz astsubayını ihraç ettiğine,

Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında görev yapan milletvekillerinin Mecliste görüşülen tekliflerde olumlu veya olumsuz oy kullanma iradesini ve yetkisini Anayasa'dan aldığına,

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın,

Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu,

Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç,

Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya,

Ankara Milletvekili Erkan Haberal,

Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman,

Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu,

4 Aralık Dünya Madenciler Günü'ne;

Adana Milletvekili Orhan Sümer, Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi'ne,

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, Edirne ili Havsa, Lalapaşa ve Meriç Adliyeleri ile ülkemizin diğer ilçelerindeki adliyelerin kapatılmasının vatandaşın adalete ulaşmasını güçleştirmek, devlete olan güvenini sarsmak için yapılmış bir FETÖ projesi mi olduğunu, adliyelerin kapatıldığı 2012'deki HSYK kararını alan HSYK üyelerinden kaçtığı hakkında FETÖ/PDY soruşturması açıldığını ve kaçınının ceza aldığını Adalet Bakanından öğrenmek istediğine,

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'a geçmiş olsun dileğinde bulunduğu ve cezaevlerindeki tüm sanık ve tutukluların sağlıklarının korunmasının devletin sorumluluğu olduğuna,

Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur, AK PARTİ hükümetleri döneminde Hatay ilinin her daim göz ardı edildiğine,

Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal, AKP'nin gündemi ile vatandaşların gündeminin örtüşmediğine,

Mersin Milletvekili Baki Şimşek, madencilerin 4 Aralık Dünya Madenciler Günü'nü kutladığına, narenciyeye ilgili teşvik paketinin açıklanmadığına,

Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere, Van ili Çaldıran ilçesinde bir kaza kurşunu sonucu şehit düşen hemşehrisi Piyade Uzman Onbaşı Fırat Demir'e Allah'tan rahmet dilediğine,

Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın, iktidarın tarım politikalarının baştan sona yanlış olduğuna,

Muğla Milletvekili Yelda Erol Gökcan, 5 Aralık Türk kadınına seçme seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümü vesilesiyle AK PARTİ olarak aileye ve kadınlarımıza hak ettikleri değeri verdiklerine,

İstanbul Milletvekili Ali Şeker, kadın cinayetlerinin ciddiye alınması, İstanbul Sözleşmesi'nin bir an önce hayata geçirilmesi ve Meclisin bu konuda üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi gerektiğine,

Mersin Milletvekili Hacı Özkan, TANAP'la Asya ile Avrupa'nın bir kez daha birbirine bağlandığına,

İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu, AKP'li belediyelerin çalışanların iş sözleşmesini hiçbir gerekçe göstermeden feshetme uygulamalarından vazgeçmesi gerektiğine ve HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'a geçmiş olsun dileğinde bulduklarına,

İstanbul Milletvekili Arzu Erdem, vergi, SGK ve diğer kamu borçları sebebiyle birçok işletmeye elektronik haciz işlemi uygulanması sonucu oluşan sıkıntıların giderilmesi gerektiğine,

Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Muratlı Sınır Kapısı'nın bir an önce açılarak yöre halkının mağduriyetinin giderilmesi gerektiğine,

Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü, Osmaniye ili Kadiri ilçesinde bulunan Ala Camisi'nin restorasyon çalışmasının tarihe ihanet olduğuna ve kültür mirasımızın hak ettiği değeri görmesi konusunda yetkililere çağrıda bulunduğuna,

Adana Milletvekili Ayhan Barut, çiftçilerin dertler deryasında boğulduğuna, ekonomik krizle birlikte artan maliyetler ve ağırlaşan yükü üreticilerin ayakta durmaya çalıştığına, üretimden kazanamayan çiftçinin elektriğinin kesilerek cezalandırılmasını kabul etmediklerine,

Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü vesilesiyle Hükümeti iş ve işçi güvenliği konusunda tedbirler almaya davet ettiklerine, Soma madencilerinin mağduriyetinin giderilmesi gerektiğine, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü vesilesiyle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanının kamudaki engelli kadro açığının tamamlanması konusuna titizlikle eğilmesini belediklerine, Merkez Bankasının İstanbul iline taşınması sürecine ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu'nun 2'nci maddesindeki "Bankanın merkezi Ankara'dadır." hükmünün baypas edilerek Merkez Bankasının merkezinin İstanbul'a taşınmasının hukuksuzluk olduğuna, 2018 yılının buzağı desteklemesinin hâlâ ödenmediğini Tarım ve Orman Bakanına hatırlatmak istediğine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü vesilesiyle Soma maden faciası sonrasında gerek adli gerekse idari sürecin işlelmeye devam ettiğine, bir avuç kömür için helalle sözleşerek bir ömür feda eden madencilerimize sağlıklı bir ömür dilediğine ve maden facialarında hayatını kaybedenleri rahmetle andığına,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, İnsan Hakları Derneğinin verilerine göre cezaevlerindeki durumun iktidar partisinin anlattığı gibi güllük gülüstanlık olmadığına, HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın sağlık durumuna ve Selahattin Demirtaş'ın sağlık sorunları üzerinden kamuoyunda tartışılmak istememesine rağmen meselenin üzerinde durmaya devam edeceklerine, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü'nün kutlamadan çok hayatını kaybeden maden emekçilerini anma ve geride kalan maden işçilerinin sıkıntılarını dile getirme günü hâline geldiğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü vesilesiyle madencilerin beklediği düzenlemenin yapılmadığına, 13 Mayıs 2014 günü Soma Eyz Maden Ocağı ne kadar güvenliyse bugün de madenlerin o kadar güvenli olduğuna, evinin önünde uğradığı bıçaklı saldırı sonucu Ceren Özdemir'in hayatını kaybettiğine, Şule Çet cinayeti davasında ağırlaştırılmış müebbetten müebbede dönüştürmenin yaşandığına ve İstanbul Protokolü'ne uygun olarak kadın cinayetlerinde indirim gidilememesinin yasal düzenlemeye kavuşması gerektiğine, AK PARTİ Sözcüsü Ömer Çelik'in İstanbul Şehir Üniversitesine yönelik açıklamasının bir suçüstü durumu olduğuna,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü vesilesiyle 30 Haziran 2012'de İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nı hayata geçirdiklerine fakat yasal düzenlemelerin evrakta olmasının ayrı idari uygulamalarla vatandaşlarımızın gündelik hayatına olumlu katkılar sunmasının ayrı bir durum olduğuna, Mecliste grubu bulunan siyasi partilerin ortak çalışmasıyla iş güvenliği konusunda yeni tedbirlerin hayata geçirilmesi gerektiğine, İstanbul Şehir Üniversitesiyle ilgili durumun Danıştay kararı olduğuna, AK PARTİ Sözcüsü Ömer Çelik'in İstanbul Şehir Üniversitesine yönelik açıklamasının sorulan sorular üzerine yapıldığına,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İYİ PARTİ Grubunun, 21/11/2019 tarihinde Aksaray Milletvekili Ayhan Erel ve 19 milletvekilinin, atanamayan öğretmenlerin yaşadıkları sorunların incelenerek bu sorunların çözümü için izlenecek yolların belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/2158) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin,

HDP Grubunun, 2/12/2019 tarihinde İstanbul Milletvekili Zeynel Özen ve arkadaşları tarafından, Alevilere yönelik gerçekleşen sistematik saldırıların detaylı olarak araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (4285 sıra no.lu),

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Aralık 2019 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın din, mezhep, Alevi kesimine ilişkin bir tanımlama içerisinde hiçbir zaman olmadığına ve bu ülkede Alevi, Sünni herkesin kaderinin ortak olduğu düşüncesinde olduklarına,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, 82 milyon insanımızı herhangi bir nedenle inanç, felsefi düşünce, dil, din ve mezheplere göre ayırmaya, ötekileştirmeye çalışılmasının vatan hainliği olduğuna,

İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku, HDP grup önerisi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasında Alevi inancına sahip yurttaşlarımızın yaşadığı sorunlara dikkat çektiğine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, sataşma, söz atma ve amacı aşan ifadelerin Türkiye Büyük Millet Meclisinin mehabetine uygun olmadığına, maksadını aşan sözlerin geri alınması gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu, HDP grup önerisi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında hiçbir milletvekilini ilzam edici bir cümle kullanmadığına,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili olarak kendilerine düşen sözün gereğini yerine getirdiğine, İstanbul Milletvekili Sezgin Tanrıkulu'ndan da aynı davranışı beklendiğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Meclis çatısı altında yapılan tartışmaların sorunları çözücü olması gerektiğine ve Türkiye'de yaşayan yurttaşlarımızın her türlü farklılıklarıyla bir birlik oluşturduğuna,

Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul, Halkların Demokratik Partisine yönelik siyasi soykırım operasyonlarının devam ettiğine,

Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu, Malatya ilinin çehresini değiştirecek yatırımların beklendiğine,

İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu, Balıkesir Milletvekili Pakize Mutlu Aydemir'in insan hakları ihlallerinin araştırılması amacıyla TBMM Başkanlığına verilmiş olan CHP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki "Türkiye'de insan hakları ihlalleri olduğunu söylemek abesle iştiraktır." ifadesine,

Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil, AK PARTİ hükümetlerinin on yedi yıldır köylünün, tarımın yanında yer aldığına,

Antalya Milletvekili Feridun Bahşi, Kumluca-Kemer yolu yapımına ne zaman başlanıp ne zaman tamamlanacağını, Alacasu mevki ve Phaselis Antik Kenti arasında bulunan tünelin ne zaman bitirileceğini Ulaştırma ve Altyapı Bakanından öğrenmek istediklerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök, kökeni ne olursa olsun bütün yurttaşlarımızın Türkiye Cumhuriyeti'nin eşit birer yurttaşı olduğuna, partilerin ulusal bütünlüğümüzün bozulmaması adına hassas davranması gerektiğine ilişkin açıklamada bulundu.

Gündem'in "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında yer alan, Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunun, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin 2011-2014 ve 2015-2016 Yılları Denetimine İlişkin Raporlarının Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 2011-2016, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2011-2016, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün 2011-2016, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun 2015-2016, Toplu Konut İdaresi Başkanlığının 2011-2016 ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 2011-2016 Yıllarına Ait Bölümleri ile Raporların Bu Bölümlerine Yapılan İtirazlar ve Komisyonun Görüşü (3/21, 22, 23, 24, 25, 26, 27) (S. Sayısı: 143) görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök, İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün ifade ettiği üzere Meclisteki kadın çalışanların kılık kıyafetine karışıldığı yönünde bir uygulamanın olmadığı bilgisine ulaşıldığına ve konuyla ilgili gerekli araştırmayı yaparak Meclisi bilgilendireceğine ilişkin açıklamada bulundu.

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Batman Milletvekili Mehmet Ruştı Tiryaki'nin 143 sıra sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu Raporları üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Barış Pınarı Harekâtı'nı yürüten Mehmetçiklerimizin ülkemizin bu topraklardaki istiklal ve istikbalini güvence altına aldığına,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un 143 sıra sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu Raporları üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki AK PARTİ Grubuna yönelik ithamlarını reddettiklerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün 143 sıra sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu Raporları üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, 57'nci Hükûmetin gerçekleştirdiği yapısal reformlarla Türkiye Cumhuriyeti'nin iftihar edeceği bir Hükûmet olduğuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Sayıştay raporlarında tespit edilen eksikliklerin gündeme getirilmesinin ve gerekli suç duyurularında bulunarak yolsuzluklardan bu millet adına hesap sorulmasının Meclisin başlıca görevi olduğuna,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Sayıştayın, KİT Komisyonunun ve Parlamentonun bir bütün hâlinde çalışmasının ülke kaynaklarına sahip çıkılması açısından önemli olduğuna,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun, 3'üncü Türkiye Tarım ve Orman Şûrası tavsiye kararlarında sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik tek bir cümlenin bulunmadığına,

Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz, 18 Temmuzda Düzce ili ve ilçelerinde meydana gelen sel ve heyelanın yol açtığı mağduriyetin giderilmediğine,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz, bazı belediyelerde işçilerin işten çıkarılmasıyla yaşanan mağduriyetlerin giderilebilmesi için kadroya alınmayan işçilerimizin haklarının teslim edilmesinin zaruret olduğuna,

Muğla Milletvekili Süleyman Girgin, Ermenek, Kozlu, Şirvan, Soma başta olmak üzere maden katliamlarında yitirilen işçileri saygıyla andığına, madenlerde dayıbaşılık mekanizmasının lağvedilmesi, ton başına üretim sisteminden vazgeçilmesi ve denetimlerin işçi örgütlerine açık olarak yapılması gerektiğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök, Anayasa'da ve kanunlarda belirtilen konularda Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim görevini yerine getirmesinin esas olduğuna ilişkin açıklamada bulundu.

Alınan karar gereğince, 5 Aralık 2019 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşime 00.54'te son verildi.

Levent GÖK

Başkan Vekili

Barış KARADENİZ

Sinop

Kâtip Üye

Bayram ÖZÇELİK

Burdur

Kâtip Üye

Emine Sare AYDIN YILMAZ

İstanbul

Kâtip Üye

Nurhayat ALTACA KAYIŞOĞLU

Bursa

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 45

5 Aralık 2019 Perşembe

Raporlar

1.- 21.11.2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşölmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi (1/279) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 145) (Dağıtma tarihi: 05.12.2019) (GÜNDEME)

2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2420) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 146) (Dağıtma tarihi: 05.12.2019) (GÜNDEME)

5 Aralık 2019 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.02

BAŞKAN: Başkan Vekili Levent GÖK

KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN YILMAZ (İstanbul), Barış KARADENİZ (Sinop)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27’nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır.

Görüşmelere başlıyoruz.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök’ün, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85’inci yıl dönümünü kutladığına, sisteme giren bütün kadın milletvekillerine pozitif ayrımcılık yaparak söz hakkı tanıyacağına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, gündem dışı söz vermeden önce bir konuyla ilgili düşüncelerimi belirtmek istiyorum.

Bugün, 5 Aralık Kadın Hakları Günü. Mustafa Kemal Atatürk’ün dünyadaki pek çok gelişmiş ülkeden önce Türk kadınına seçme ve seçilme hakkını verdiği günün 85’inci yılını kutluyoruz.

Mustafa Kemal Atatürk’ün kurduğu cumhuriyet pek çok yeniliği içerir. Bunların en önemlilerinden bir tanesi kadına yönelik olan düşünce yapısıdır. Mustafa Kemal Atatürk, kadının yükseldiği ve kadının toplumun her alanında hak ettiği yeri fazlasıyla aldığı bir düzeni arzu etmiştir. Cumhuriyet projesinin içerisinde kadına verilen önem bu nedenle çok ayrı bir yer tutar. Mustafa Kemal Atatürk, cumhuriyeti kurmadan önce kafasında çoktan şekillendirmiştir kadının toplumdaki siyasal durumunu, hukuki durumunu, ekonomik durumunu; toplumun her alanındaki durumu Mustafa Kemal Atatürk için bir ayrıcalık olarak görmüştür ve Mustafa Kemal Atatürk, her fırsatta kadını yüceltmiş ve ona hak ettiği yeri vermeye gayret etmiştir.

Cumhuriyetin kuruluşundan tam yedi ay önce Mustafa Kemal Atatürk 17 Mart 1923 tarihinde Tarsus’u ziyarete gider. Tarsus’a gittiğinde kalabalık bir heyet kendisini karşılar. Bu heyetin içerisinde yer alan, emperyalizme karşı verilmiş mücadelenin önder isimlerinden Adile Çavuş ya da Kara Fatma ismiyle bilinen kadını Mustafa Kemal Atatürk’ün ayaklarına kapanır ve “Bastiğin toprağa kurban olayım Paşam.” der. Mustafa Kemal Atatürk hemen, derhâl Adile Çavuş’u yerden kaldırır ve ona şöyle söyler: “Kahraman Türk kadını, sen yerlerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde yükselmeye layıksın.” (AK PARTİ, CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) İşte, cumhuriyetimizin en önemli projelerinden biri olan kadın-erkek eşitliği, fırsat eşitliği böylesine gelişen bir süreçte gelişmiş ve bugün de kadınlarımızın seçme ve seçilme hakkının kutlandığı bir gün olarak hepimizin gururla andığı bir gün olmuştur.

Bugün kadınlarımıza pozitif ayrımcılık yapacağız; bir dakikalık konuşmalarda sisteme giremeyen bütün kadınlarımız sisteme girdiklerinde her birine ayrı ayrı söz vereceğim. (AK PARTİ, CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Türk kadınına seçme ve seçilme hakkını veren bu özel ve güzel günü kutluyorum ve Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarını rahmetle, saygıyla, minnetle bir kez daha anıyorum. (AK PARTİ, CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü nedeniyle söz isteyen Kayseri Milletvekilimiz Sayın İsmail Tamer'e aittir.

Buyurun Sayın Tamer. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süremiz beş dakika.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Kayseri Milletvekili İsmail Tamer'in, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Değerli Başkanım, her şeyden önce, vermiş olduğunuz sözden dolayı teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Evet, bugün 5 Aralık ve Dünya Kadın Hakları Günü olarak kutluyoruz. Bundan seksen beş yıl öncesinde Türk kadınına âdeta yücelten, pek çok Avrupa ülkesinden daha önce kadına seçme ve seçilme hakkını veren Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ü, silah arkadaşlarını, şehitlerimizi rahmetle ve minnetle anarak sözlerime başlamak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, 3 Aralık, yani iki gün önce Dünya Engelliler Günü idi. Hiç şüphesiz ki hepimiz bir engelli adayız. Allah hiç kimseye engellilik vermesin ama hayatımızın bir döneminde engelli olabileceğimizi de hiçbir zaman aklımızdan çıkarmamamız lazım. O anlamda da şu andaki engelli kardeşlerimize şefkatle, onlara daha sevecen ve onların hayatlarını kolaylaştıracak bir şekilde, bir tavırla yaklaşmak hepimizin görevidir diye düşünüyorum. Engelliliği bugün burada konuşuyoruz, benden önce iki gün öncesinde de Mecliste pek çok konuşmacı değerli milletvekili arkadaşlarımız oldu, hepsine teşekkür ediyorum. Gerçek anlamda da o arkadaşlarımız, engellilerin problemlerinin ortadan kaldırılmasıyla ilgili pek çok öneriler sundular. Sosyal devletin görevlerinden bir tanesi de engelli haklarını, engelli kardeşlerimizin hayatlarını kolaylaştırmayı da sağlamaktan geçer. İşte, bu anlamda AK PARTİ olarak engelli kardeşlerimize farklı bir pozitif ayrımcılığı da biz yapmış olduk.

Pozitif ayrımcılık deyince, bugün hanım kardeşlerimize, bayan arkadaşlarımıza yapacağınız pozitif ayrımcılık için de sizi ayrıca kutluyorum Değerli Başkanım.

Değerli milletvekilleri, 2005 yılında Engelliler Hakkında Kanun'u -ilk defa olarak- çıkardık ve bu çerçeve içerisinde özel eğitim, istihdam, sosyal yardım ve evde bakım gibi özel bakım hizmetlerine erişebilmek adına engelli temel hak ve hukukunu aşağı yukarı 1.500 maddelik engelliler hukuku oluşturdu. 2009 yılında Birleşmiş Milletlerin bununla ilgili ilk sözleşmesini imzalayan 48 ülke arasında yer aldık.

Yine aynı şekilde 7 Mayıs 2010 tarihinde önemli bir Anayasa değişikliği yaparak engellilerle ilgili alınacak tedbirlerin, ilkelerin aykırı sayılmayacağı hükmünü Anayasa'ya koyarak engellilerle ilgili bir pozitif ayrımcılık getirdik. Tabii, bunlar yeterli mi? Değil.

Değerli kardeşlerim, pek çok şeyler yapıldı. Özel eğitim okullarında öğrenci sayılarını... Burada sayılara sizi boğmak istemiyorum ama yapmış olduğumuz bu güzelliklerden de bahsetmeden geçemeyeceğim. 2013 yılında yapılan bir başka düzenlemeyle “sakat” kelimesini “çürük” kelimesini kaldırarak, o engelli kardeşlerimizin ruhunu okşayarak “engelli” kelimesini getirdik. Bunlar hep aslında pozitif ayrımcılık ve hiçbir milletvekili arkadaşımızın, siyasetin de dışında hiçbir vatandaşımızın engellilerle ilgili aksi veya negatif bir tutum içerisinde olacaklarını zannetmiyorum. O açıdan tüm partiler olarak, partiler üzeri bir konu olduğu için engelli kardeşlerimizin hayatlarını kolaylaştıracak ne varsa bu Mecliste yapmak hepimizin görevidir, yapmakla yükümlüyüz diye düşünüyorum.

2014 yılı itibarıyla engelli ve yaşlı vatandaşların önemli şehir içi taşımacılığında özellikle bireylerin refakatçilerine da ücretsiz hak tanıdı.

Zamanım kalmadı ama şunu ifade etmekte fayda var diye düşünüyorum: Engelli kardeşlerimizin sıkıntılarını hatırlamak, başarılarının farkına vardırarak sadece bir güne olmaz yani 3 Aralıkta olmaz, bizim tüm yıl boyunca, üç yüz altmış beş gün engelli kardeşlerimizi düşünmek zorunda olduğumuzu ifade ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

İSMAİL TAMER (Devamla) – Değerli Başkanım, tekrar size teşekkür ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. Meclis çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, Çorum’un sorunları hakkında söz isteyen Çorum Milletvekilimiz Sayın Tufan Köse’ye aittir. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Köse, süreniz beş dakika.

2.- Çorum Milletvekili Tufan Köse’nin, Çorum ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bundan tam seksen beş yıl önce, 5 Aralık 1934’te bu çatı altında kabul edilen bir yasayla ülkemizde kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. Ben bu günün tüm kadınlarımıza ve dünyadaki kadınlara kutlu olmasını diliyorum. Kadının toplumdaki esaretine ve görünmezliğine karşı Atatürk döneminde atılan en önemli adımlardan biridir ama 2019 yılında kadının uğradığı şiddeti, ayrımcılığı ve kadın cinayetlerini gördüğümüzde daha atmamız gereken, yürümemiz gereken çok yol olduğu da açıktır. Tabii, 1934’te bu kanun kabul edildi ama bundan çok öncesi de var. 1930’da yerel seçimlerde, belediyelerde ve 1932’de de muhtarlık seçimlerinde kadınlara seçme ve seçilme hakkı o günün çok gelişmiş Fransa’sından, İsviçre’sinden, Yunanistan’ından çok daha önce tanınmış. O dönemin yöneticilerinin, Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarının da bu noktadaki çok ayrıntılı ve geleceği gören düşüncelerini buradan bir kez daha anmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, Çorum’un çok sorunu var ama Çorum’un en önemli sorununun, sorunlarının etkili yerlerde, iktidar makamlarında etkili bir biçimde savunulmaması olduğunu düşünüyorum. Bu noktada İYİ PARTİ’nin Ankara Milletvekilinin de -biz de geçmişte bu konulardan bahsettik ama- uyarıcı yolda verdiği soru önergelerinin eleştirilmesini doğru bulmadığımı belirtmek istiyorum. Örnek olsun, Çorum bir KOBİ kenti. Çorum, üretimde ve bölgesindeki iller içerisinde yıldız bir kent. Ama Çorum’da maalesef devlet yatırımı yok. Zaten Çorum’un iş adamı, esnafı, ustabaşısı, mühendisi de devletten herhangi bir yardım istemiyor. Devletten ne istiyor? Navlun ücretlerinde dünyada yarışabilmek için

demir yolu istiyor hem de hızlıca. Çok dile getirdim bu kürsüden: İktidar partisi Çorumluyu oyalıyor. Çorum'a yapılacak demir yolunun etüt projelerine 2016'da başlanmış, etüt projelerinin bile üçte 2'si daha tamamlanamamış. Yani dört yılda etüdün üçte 2'si tamamlanamadığına göre, yatırım ne zaman gelir belli değil. Hâlbuki 2023'te yapılacağı bu kürsülerden çok iddia ediliyordu.

Çorum'un havaalanı konusu. Değerli arkadaşlarım, bizim hayalimiz, Çorumluların hayali 1 milyonluk ve ihracatı da 10 milyar dolar olan bir kent. Bu yolda da emin adımlarla ve hızlıca, kendi eti ve yağıyla kavrularak ilerliyor. Ama Çorum'un bir havaalanı yok. Çorum'un havaalanına en son para, ödenek 2002 yılında gelmiş yani sizin iktidarınız gelmeden önce, AK PARTİ'nin iktidarı gelmeden önce. 2002'den sonra tek kuruluş para harcanmamış.

İktidara yürüyoruz. İlk genel seçimde Cumhuriyet Halk Partisi iktidar olacak ve Çorum'a havaalanı yapmanın sözünü ben buradan Çorumlu hemşehrilerime vermek istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Yine, Çorum, Anadolu'nun Mezopotamya'sı'dır. Niye Anadolu'nun Mezopotamya'sı diyorum? Çorum, Yeşilirmak ve Kızılırmak'ın ortasında bulunan verimli arazileriyle, düz arazileriyle çok önemli bir kent ama Çorum'da, maalesef, sulu tarım -ki o sulu tarım da cazibeli suyla yapılan bir sulu tarım değil yani devlet yatırımıyla, kanallarla sulanan araziler değil birçoğu- ancak yüzde 14 seviyesinde yani Çorum'un arazilerinin yüzde 86'sı sulanamıyor değerli arkadaşlarım. Bu konuda da yıllardır gönderilen ödenekler sadece proje ortadan kaldırılmasın anlamında gönderilen çok düşük ödeneklerdir ve "sulama" adı altında Çorum'da yapılan hiçbir çalışma günümüzde kalmamıştır.

Arkadaşlar "Çorum, KOBİ kenti." dedim. Çorum'da gerçekten çok önemli kuruluşlar bugün finansal darboğaz içinde. Bunun anlamı şu: Hani ticaret yapan kentler vardır, almazsınız, satmazsınız, finansal sorunlarınızı çözersiniz ama üreten kentler, üreticiler, imalatçılar "Ben üretmiyorum, ben işçimi çıkarıyorum." diyemez. Gidiyorlar bankalara Çorum'un iş adamları, Çorum'un KOBİ'leri, gittiklerinde deniyor ki: "Kardeşim, sizin bilançolarınız zayıf, satışlarınız düşük." E, kardeşim, benim satışlarım düşük olmasa, bilançom çok iyi olsa ben sana niye krediye geleyim? Ortam belli, Türkiye kan ağlıyor. Çorum'un üreticisi, Çorum'un imalatçısı KDV alacaklarını alamıyor. Hadi tamam, kredilere ulaşamıyoruz, KDV alacaklarında Çorum için bir noktada kolaylık sağlayın; o da yok. İki tane devlet yatırımı vardı, şeker fabrikasını geçtiğimiz yıl özelleştirdiniz, çimento fabrikası da çok önce özelleştirilmişti ama özelleştirilen çimento fabrikası da tamamen üretimini durdurdu ve fabrikasını başka bir yere taşıdı.

Biz Çorumlular olarak devletten herhangi bir inayet beklemiyoruz, iktidar nezdinde işimizi ciddiyetle takip edecek iktidar partisi temsilcilerini ve iktidar partisi temsilcilerinin de bu konuları ısrarla takip etmesini istiyoruz. Eğer takip etmeyeceklerse en kısa sürede iktidar gelerek -Cumhuriyet Halk Partisi olarak- biz bu işleri sonuna getireceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

TUFAN KÖSE (Devamla) – Tamamlıyorum Başkanım.

Yine "Çorum sahipsiz." dedim. Değerli arkadaşlarım, yola çıkıyoruz; Ankara'dan yola çıkın, Samsun'dan yola çıkın, Amasya'dan yola çıkın, nereden yola çıkarsanız çıkın -tabii çok önemli midir bilmiyorum yani bu kadar yoksulluğun olduğu, adaletsizliğin olduğu, işsizliğin, terörün olduğu bir ülkede söyleyeceğim konu çok önemli olmayabilir belki ama bizi yaralıyor- Çorum il sınırlarına girene kadar Karayolları Çorum'a ait herhangi bir yol göstergesi, levha, tabela koymamış. Bakın şimdi, Ankara'dan çıktık, Samsun'a gidiyoruz; "Elmadağ 22, Kırıkkale 54, Samsun 394" diyor, hâlbuki Çorum bu noktada 200 kilometrelik bir mesafede. Yani çok önemli olmadığını biliyorum ama yola çıkan bütün Çorumluların yüreğini yaralayan bir konudur bu. Bu konuda da Karayollarını uyarıyorum: En kısa zamanda yol levhalarını düzeltsinler.

Çorum'un sorunlarının çözüm yeri Cumhuriyet Halk Partisi iktidardır. Buradan da Çorumlulara bunun sözünü veriyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz, 5 Aralık Kadın Hakları Günü ve Türkiye’de kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesinin yıl dönümü münasebetiyle söz isteyen Isparta Milletvekilimiz Sayın Aylin Cesur’a aittir.

Buyurun Sayın Cesur. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süremiz beş dakika.

3.- Isparta Milletvekili Aylin Cesur'un, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması

AYLİN CESUR (Isparta) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü. Bugün, aslında Türkiye’de kadınların birey olmanın gururunu yaşamasının ve bu Mecliste sizlerin oturduğu sıralarda cesaretle kaldırılan ellerin geri kalmışlığa başkaldırışının yıl dönümü. Bugün, 5 Aralık 1934’te cumhuriyetin kurucusu Büyük Atatürk’ün devrimlerinin en önemlilerinden birinin gerçekleştiği günün yıl dönümü. Bugün, Türkiye’de kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesinin 85’inci yıl dönümü. Gerekli yasal değişiklik için 1934 yılında Başbakan İsmet İnönü ve 191 milletvekili Meclise yasa önerisi sundular. 317 üyeli Mecliste oylamaya katılan 258 milletvekilinin tamamının oyuyla kabul edildi. O gün tam bu kürsüde İsmet İnönü “Türk inkılabı denildiği vakit, bunun kadının kurtuluş inkılabı olduğu beraber söylenecektir. Şimdi almakta olduğumuz teşebbüs, bir kurtuluş istikametinin tamamlanması, neticelenmesi ve en verimli bir hâle getirilmesidir. Gelecek Büyük Millet Meclisinde kadın sayılarıyla beraber çalışmak Büyük Millet Meclisinin kuruluşundan beri bu memlekete getirdiği feyizlerin daha çok genişlemesini, daha ileri verimlerde bulunmasını temin edecektir.” diyecektir.

Türkiye o gün bu hakları hak sahibi olan biz kadınlara verdiğinde birçok Batılı ülkenin önüne geçti. O tarihte ne Fransa’da ne İtalya’da ne İsviçre gibi ülkelerde kadınlara bu haklar verilmemişti. 8 Şubat 1935 seçimlerinde 18 kadın -1’i ara seçimle- 5’inci Dönem milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine girdiler ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde ilk kez yer alan bu kadın milletvekilleri siyasi alanda Türk kadınlarının öncüsü oldular. Kendilerini saygıyla ve rahmetle anıyorum.

Değerli milletvekilleri, biz Türk kadınları Büyük Atatürk’e şükran ve minnet borçluyuz. Bugün 600 üyeli Meclisimizde 104 kadın milletvekili var ve kadın milletvekillerinin oranı hâlen yüzde 17’lerde. 46 gelişmiş ülkede kadınların temsil oranı yüzde 30-40’ların üzerinde. Hâlen ülkemizdeki kadınların bu hakkı ne ölçüde ve ne kadar özgürce kullanabildikleri tartışma konusu.

Aradan tam seksen beş yıl geçti. Türkiye nüfusunun yüzde 49,8’i kadın. Ben burada sizlerin huzurunda üzülerek ifade etmeliyim ki, bu kadar sene sonra hâlâ kadına şiddetin nasıl önlenmesi gerektiğini ve çocuk anneleri konuşuyoruz. Dünya Ekonomik Forumu’nun Cinsiyet Eşitsizliği Raporu’na göre son on yılda Türkiye 20 basamak gerilemiş ve kadın-erkek eşitliğinde 142 ülkeden 125’inci sıraya gelmişiz. Kadınların toplam işsizler içerisindeki oranı yüzde 27’lerin üzerinde.

Kadına şiddeti konuştuk daha geçen hafta ve Ordu’da 22 yaşında bir balerin genç kardeşimiz, pırıl pırıl, Ceren Özdemir evinin önünde bıçaklanarak can verdi. Kendisine Allah’tan rahmet diliyorum.

Kadınlarımızın sorunları bu kadar vahim hâldeyken, kadına seçme-seçilme hakkının verilmesini kutladığımız şu günlerde kadına yaşama hakkı aranır hâle gelmişken daha çok yolumuz var değerli milletvekilleri. Kimse verecek değil aradığımız ve hak ettiğimiz hakları, biz alacağız. Nasıl alacağız? Dede Korkut hikâyelerinin birinde Salur Kazan Han’ın karısı Boyu Uzun Burla Hatun’dan bahsedilir. Kahraman ve tam anlamıyla bir Türk anası Burla Hatun. Burla Hatun’un oğlu tutsak olduğu zaman,

kocası Salur Kazan Han onu kurtarmaya gider. Bu gidiş uzayınca Burla Hatun, hizmetinde bulunan kırk ince belli kızı yanına alıp kocasını aramaya gider ve düşmana yenilmek üzereyken yetişir, oğlunu ve kocasını kurtarır. Ve gerçek bir hikâye ama o da destan gibi: Tarih: 22 Mayıs 1919, Kadıköy mitinginde Münevver Saime Hanım sesleniyor, Yunan işgalinde yurdumuz: “Az söylemek, çok iş yapmak zamanı gelmiştir. Biz yalnız ağlıyoruz; ağlamakla kazanılacak, hiçkırıklarımızı iştecek kalp yoktur. Teşkilata, nihayet fiiliyata başlamak lazımdır.” Ve Büyük Atatürk seslendi: “Çift süren, tarlayı eken, ormandan odunu, keresteyi getiren, ürünleri pazara götürerek paraya çeviren, aile ocaklarının dumanını tütüren, bütün bunlarla beraber...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin lütfen.

AYLİN CESUR (Devamla) – ...sırtıyla, kağnısıyla, kucağındaki yavrusuyla yağmur demeyip, kış demeyip, sıcak demeyip cephenin savaş malzemelerini taşıyan hep onlar, hep o yüce, o fedakâr, o ilahi Anadolu kadınları olmuştur.” Bundan dolayı hepimiz, Büyük Atatürk’ün dediği gibi, bu büyük ruhlu ve büyük duygulu kadınlarımızı şükran ve minnetle sonsuza kadar kutlayalım.

Türk kadını için artık geriye dönüş söz konusu olamaz. Kahramanlığı Dede Korkut Destanı’nda yazılan ve Türkiye’nin Kurtuluş Savaşı’nda her zorluğa eşit olarak katlanan Türk kadını, içinde olduğu sıkıntıları da giderecektir. Şiddet de yoksulluk da kaderi değildir; kimseye de muhtaç değildir. Türk kadını Atatürk’ün gösterdiği ışıklı yolda yürümeye mecburdur, Türk kadını bunun bilincindedir; bu ışık ona yetecektir.

Büyük Atatürk’ün aziz hatırası önünde tüm cumhuriyet kadınları adına ihtiramla eğiliyor, bütün kadınlarımızın Dünya Kadın Hakları Günü’nü kutluyorum.

Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Bu arada, Sayın Cesur’u konuşmasında yalnız bırakmayan değerli misafirlerine de hoş geldiniz diyorum. Onların da Kadın Hakları Günü’nü kutluyorum. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, şimdi ilk 20 milletvekilimize söz vereceğim. Ondan sonra sadece sisteme giremeyen, konuşmak isteyen kadın milletvekillerimizin hepsine söz vereceğim.

Sayın Aydın...

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın’ın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85’inci yıl dönümünde kadın cinayetleri ve kadına yönelik suçların giderek arttığına ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

5 Aralık 1934’te Atatürk bir kez daha tüm dünyaya örnek olacak bir karara öncülük etti. Kadınların siyasi hayatta seçme ve seçilme hakkı için harekete geçti ve Seçim Kanunu’nda yapılan değişikliklerle bundan seksen beş yıl önce kadınlar en demokratik haklarına kavuştu. Kadınlar bu hakka kavuşsa da kadın cinayetleri ve kadına yönelik suçlar ne yazık ki giderek artıyor. Daha dün Ceren Özdemir kızımız hunharca katledildi, katilin ifadeleriyle kan dondurucu. Geçen hafta Güleda Canel kızımız da cinayete kurban gitti. Kasım ayında 39 kadın, 2019’un ilk on bir ayında 430 kadın katledildi bu ülkede. Dünya görüşümüz ne olursa olsun, birbirimizden farklı düşündüğümüz konular da olsa hiçbirimiz “Kadınlar öldürülsün, çocuklar zarar görsün.” diyemeyiz.

Bir an önce daha fazla önlem alınmalı diyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Ünal...

2.- Karabük Milletvekili Cumhur Ünal'ın, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına, Karabük Üniversitesinin kurulmasında ve büyümesinde emeği geçen herkese şükranlarını sunduğuna ilişkin açıklaması

CUMHUR ÜNAL (Karabük) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; 5 Aralık Kadın Hakları Günü vesilesiyle tüm kadınlarımızın bu güzel gününü kutluyorum.

Eğitimden bahsedeceğim.

Karabük Üniversitemiz 29 Mayıs 2007 tarihinde kurulmuştur. 2002 yılında 2 bin civarında olan öğrenci sayısı bugün 50 binler seviyesine ulaşmış olup ayrıca 83 ülkeden 8 bin civarında uluslararası öğrencisi bulunmaktadır. Karabük merkez yerleşkemizde 13 fakülte, 6 yüksekokul, 4 enstitü, 1 uygulama ve araştırma merkezi bulunmaktadır. Safranbolu ilçemizde 4 fakülte, 2 yüksekokul, 1 akademi, 2 uygulama evi ve atölyeleri bulunmaktadır. Yenice, Eskipazar, Eflani ve Ovacık ilçelerimizde 1'er yüksekokul bulunmaktadır. Karabük Üniversitesinin kurulmasında ve büyümesinde emeği geçen herkese Karabüklüler adına şükranlarımı sunuyorum.

Diğer taraftan, 2002 yılında ülke genelinde 53 devlet üniversitesi, 23 özel vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 76 üniversite var iken bugün 129 devlet üniversitesi, 78 özel vakıf üniversitesi olmak üzere...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

3.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 5 Aralık Dünya Mühendisler Günü'ne ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün 5 Aralık Dünya Mühendisler Günü. Tüm mühendislerimizin, değerli meslektaşlarımın Mühendisler Günü'nü kutluyorum.

Mühendislik, matematik ve temel bilimlerin ortaya koyduğu, teorik ve deneysel araştırmalar, tecrübe ve uygulama yoluyla kazanılmış bilgileri akıllıca kullanarak, doğadaki madde ve enerjiyi ekonomik olan yöntemler geliştirerek insanoğlunun yararına sunan bir meslektir. Modern anlamda mühendis, bilim insanlarının ürettiği teorik bilgiyi tekniker ve teknisyenlerin uygulayabileceği pratik bilgiye dönüştüren faalidir. Ülkemizin imarına ve kalkınmasına çok büyük katkıları olan mühendislik mesleğinin ilgi ve faaliyet alanları sosyal yaşantımız içerisinde çok geniş bir yere sahiptir. Hayatımızı kolaylaştıran çözümlerin çoğu mühendislik ürünüdür.

Ülkemizin gelişmesine ve kalkınmasına katkıda bulunan, en kötü koşullarda bile ilkelerinden, değerlerinden taviz vermeyen tüm mühendislerimizin Mühendisler Günü'nü kutlar, Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

BAŞKAN – Sayın Köksal...

4.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümünde, cumhuriyetten evvel nüfus sayımında dahi yer verilmeyen kadınlara “Kuşku yok ki devrimci adımlar iki cins tarafından birlikte, arkadaşça atılmalı; yenilik ve ilerlemeler birlikte gerçekleştirilmelidir.” diyerek, biz kadınlara eğitimde, sosyal hayatta, iş hayatında ve siyasette erkeklerle eşit haklar sağlayan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, ilk kadın vekillerimizden olan Afyonkarahisar Milletvekilimiz Mebrure Gönenç'i ve kadın temsiliyetini artırmak için mücadele eden herkesi saygı ve minnetle anıyor, bir gün bu Meclisin en az yarısının kadın milletvekillerinden oluşmasını diliyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Aygun...

5.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümünü kutladığına ve Dışişleri Komisyonunda kabul edilen (2/2278) esas numaralı Kanun Teklifi uyarınca Türkiye'de üretilen birçok ürünün Sudan'dan gümrüksüz olarak ithal edilebileceğine ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Avrupa ülkelerinden yıllar önce, 5 Aralık 1934 yılında kabul edilen yasayla Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı verilmesinin 85'inci yılı kutlu olsun. İleri görüşlü ve eşitlikçi yaklaşımıyla Türk kadınına hak ettiği yere getirmek isteyen Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü bir kez daha saygı ve minnetle anıyorum.

Dışişleri Komisyonunda (2/2278) sayılı Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi kabul edildi. Anlaşma uyarınca -özellikle dikkat etmenizi istiyorum- 50 bin büyükbaş, 2 bin küçükbaş hayvan, 8 bin ton et Sudan'dan gümrüksüz ithal edilecektir. Buna da ek olarak 2 milyon adet yumurta, bal, patates, domates, un, makarna gibi Türkiye'de üretilen ürünler buradan gümrüksüz ithal edilecek.

Şimdi ben soruyorum: Makarnanın ne işi vardır Sudan'da? Biz yumurtaları satmak için uğraşırken yumurta ithal edeceğiz, ayrıca domates satmak için uğraşırken Sudan'dan domates alacağız; bu hangi akla ve mantığa sığmaktadır?

Saygılar sunuyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Tutdere...

6.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, 3 Aralıkta Adıyaman ili Palaş, Burç, Turuş, Ağcın köyleri ile civar köylerde yaşayan hemşehrilerinin köylerinin yapılmayan bağlantı yollarına dikkatleri çekmek için eylem yaptığına ilişkin açıklaması

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

3 Aralık 2009 günü Palaş, Burç, Turuş, Ağcın köyleri ile civar köylerde ve yerleşim birimlerinde yaşayan binlerce hemşehrimiz köylerinin bir türlü yapılamayan bağlantı yollarına ve kavşak çalışmalarına dikkatleri çekmek üzere Adıyaman-Şanlıurfa kara yolunu bir süreliğine trafiğe kapatarak eylem yapmışlardır. Köylülerimiz bu eylemlerle yapımı tamamlanan Şanlıurfa-Adıyaman kara yolu çalışmaları sırasında ihmal edilen ve bir türlü yapılamayan, köylerinin grup yolunu kara yoluna bağlayan kavşağın yapılmasını talep etmişlerdir.

Buradan, milletin Meclisinden Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Karayolları Bölge Müdürlüğüne çağrıda bulunuyorum: Trafik terörüne canlarımız kurban olmadan, yeni hayatlar sönmeden köylülerimizin haklı kavşak taleplerini karşılayın, bağlantı yollarını bir an evvel tamamlayın diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Durmuşoğlu...

7.- Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu'nun, Osmaniye ili Kadirli ilçesinde bulunan Ala Camisi'nin restorasyonu sırasında açığa çıkarılan mozaikleri ve yapı elemanlarını koruma amacıyla polikarbon malzemeli örtü oluşturulduğuna ve projenin tamamlanmasıyla caminin ibadete açılacağına ilişkin açıklaması

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Osmaniye Kadirli ilçesinde bulunan mülkiyeti Dulkadir Beyi Alaüddeve Bozkurt Bey adına kurulmuş vakfa ait Ala Cami milattan sonra 425-450 yılları arasında Roma bazilikası olarak inşa

edilmiş, Bizans döneminde kilise kısmı yapılmıştır. 1480-1490 yılları arasında ise Dulkadiroğulları Beyliği tarafından camiye çevrilen tarihî yapı 1924'e kadar cami olarak kullanılmıştır. 1924 tarihinden sonra metruk hâlde terk edilmiştir. Bu önemli kültür varlığının geri kazandırılması amacıyla Vakıflar İdaresince Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu onaylı projeler doğrultusunda 2014 yılında restorasyon işine başlanmıştır. Restorasyon sırasında açığa çıkarılan mozaiklerin ve yapı elemanlarının güneş, yağmur ve doğa koşullarından etkilenmemesi, aynı zamanda yapının nefes alabilmesi gerekliliği dikkate alınarak konusunda uzman bilim adamlarının görüşleri alınarak Koruma Kurulu kararlarıyla üzerine polikarbon malzemeli örtü oluşturulmuştur. İddia edildiği gibi bahse konu yapıdaki örtü, yapının kaybolan unsurlarını tamamlamaya yönelik değil, koruma amaçlıdır. Projenin yakın zamanda tamamlanmasıyla yaklaşık bir asırdır kapalı olan Ala Cami yeniden ibadete açılacak, Roma, Bizans, beylikler ve Osmanlı dönemlerinin izleri gezilip görülebilecektir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Ceylan...

8.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Çanakkale ilinde kurulması düşünülen yeni JES'lere, JES amaçlı arama ve işletme ruhsatı verilmesine karşı çıkacaklarına, Çanakkale halkının temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını sonuna kadar savunacaklarına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ayvacık ilçemizde bulunan Tuzla Çayı'nda yüzlerce balığın telef olması vatandaşlarımızı tedirgin etmiştir. Vatandaşlarımız balık ölümlerinin, bölgede artan jeotermal sondajlarından ve faal durumdaki iki jeotermal enerji santralinden kaynaklandığını düşünmektedirler. Tuzla-Gülpınar sınırında üçüncü bir JES için "ÇED Gerekli Değildir." kararı verilmiş ve burada bir santralin daha kurulması planlanmaktadır. Aydın örneği ortadadır, Türkiye'nin JES sicili bozuktur. Turizm ve tarım şehri olan Çanakkale'de kurulması düşünülen yeni JES'lere, JES amaçlı arama ve işletme ruhsatı verilmesine içtiğimiz suyun, soluduğumuz havanın olumsuz etkilenmemesi için karşı çıkacağız. İlçe orman müdürlüğümüz tarafından alınan numunelerle ilgili tahlil sonuçlarının bir an önce açıklanmasını ve kamuoyunun bilgilendirilmesini istiyoruz. Çanakkale halkı temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını sonuna kadar savunacaktır.

BAŞKAN – Sayın Filiz...

9.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümü ile Dünya Mühendisler Günü'ne ilişkin açıklaması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün 5 Aralık, kadınlarımıza seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümü ve Dünya Mühendisler Günü.

"Ey kahraman Türk kadını, sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın." diyen Atatürk 1934'te kadınlara seçme ve seçilme hakkını sağlamakla kalmamış; eğitimde, çalışma hayatında, sosyal ve toplumsal her alanda aktif rol almaları için verdiği destekle çağımızın tüm kadınlarına da ışık olmuştur. Türk kadınının demokrasi ve cumhuriyetin güvencesi ve nesillerimizin eğitilmesinin baş mimarı olduğu inancıyla liderimiz Sayın Meral Akşener Hanımefendi ve tüm kadınlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Ayrıca, bir mühendis olarak tüm mühendislerin, değerli meslektaşlarımızın Dünya Mühendisler Günü'nü kutluyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özkan...

10.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, ülkemizin barış, refah ve istikrarından taviz verilmeden birlik ve beraberlik içinde 2023 hedeflerine ulaşılacağına ilişkin açıklaması

HACI ÖZKAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0,9 büyüdü. Dengelenme sürecinde atılan adımlarla, tarihin en büyük yıllık cari fazlasını veren, enflasyonu yirmi altı ay aradan sonra tek haneye indiren Türkiye ekonomisinin yeniden büyüme eğilimine dönmesinde, kamu bankaları öncülüğünde gerçekleştirilen faiz indirimleriyle tekrar tüketmeye başlayan vatandaşın artan güveni, devletin harcamaları ve turizm sektörünün canlılığı etkili oldu. Kredi faizlerindeki indirim kampanyaları gayrimenkul sektöründe daralmayı azaltırken sanayi sektöründe çarkların dönüşünün hızlandığı görüldü.

Ülkemizin barış, refah ve istikrarından taviz vermeden, birlik ve beraberlik içinde 2023 hedeflerine ulaşacağımıza inanıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Osmanağaoğlu...

11.- İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'nun, 27 Kasımda Türkiye ile Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında imzalanan Güvenlik ve Askerî İşbirliği Mutabakat Muhtırası'na, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümünü kutladığına ilişkin açıklaması

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkürler ediyorum Sayın Başkanım.

Türkiye ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti, 27 Kasımda Güvenlik ve Askerî İşbirliği Mutabakat Muhtırası'yla iki ülkenin uluslararası haklarını muhafaza etmeyi hedefleyen deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin mutabakat muhtırası imzalanmıştır. Bu mutabakat sayesinde Türkiye Cumhuriyeti, tarihinin en başarılı anlaşmalarından birine imza atmıştır. Bu diplomatik zafer sayesinde büyükçe bir havuz büyüklüğünde alana hapsedilen ay yıldızımız Akdeniz'in mavi sularıyla buluşmuştur. Ayrıca, Libya'yla birlikte omuz omuza durarak elde ettiğimiz bu sonuç, Doğu Akdeniz enerji sahasında Türkiye'nin hakkını gasbetmeye çalışan şer cephesinde de en net cevabı vermiştir. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Yunanistan'ın İsrail, Lübnan, Mısır ve Ürdün gibi ülkelerle ikili anlaşmalar düzenleyerek, Doğu Akdeniz Gaz Forumu gibi birtakım oluşumlar ihdas ederek ülkemizi sıkıştırma gayretleri boşa çıkmıştır.

Türk kadınının seçme ve seçilme hakkını da kutluyorum, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Şimşek...

12.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, uyuşturucu madde ve alkol kullanımının ortaokul çağına kadar indiğine, internet üzerinden sahte iddia ve bahis oynatan çetelerle mücadele edilmesini İçişleri Bakanından talep ettiğine ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, maalesef uyuşturucu, alkol ve kumarla ilgili çok büyük sıkıntılar yaşanmakta ve yuvalar yıkılmaktadır. Uyuşturucu ve alkol kullanımı ortaokullara kadar düşmüştür. Diğer bir büyük sıkıntı da internet üzerinden, özellikle Kıbrıs ve İsviçre merkezli kurulan bahis şirketleri sanal İddaa ve bahis oynamaktadır. Bu İddaa ve bahisten birçok aile evini, barkını, yurdunu yuvasını kaybetme pozisyonunda kalmıştır.

Benim buradan çağrım İçişleri Bakanlığınadır: Özellikle internet üzerinden oynanan sahte İddaa ve bahisle ilgili Emniyetimizin hem internet üzerinden, bilişim üzerinden hem de oynatılan mekânlarla ilgili ciddi araştırmalar yapıp... Çünkü bunlar özellikle Anadolu'nun her ilçesinde, her ilinde herkes tarafından bilinen mekânlar. Buralara gerekli operasyonların yapıp bu sahte İddaa ve bahis oynatan çetelerle mücadele edilmesini talep ediyor, teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Gaytancıoğlu...

13.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, çiftçilere 2018 yılı sertifikalı tohum kullanım desteği ile buzağı desteğinin ne zaman ödeneceğini Tarım ve Orman Bakanından öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bizim söyleye söyleye dilimizde tüy bitti ama Tarım Bakanı çiftçinin çılgınlığını duymuyor. Tarım Bakanı duyana kadar sormaya devam edeceğim: Çiftçinin 2018 yılı sertifikalı tohum ve buzağı desteklerini ne zaman ödeyeceksiniz? Çiftçimizin hak ettiği destekleri ödemek yerine niye “Görmedim, duymadım, bilmiyorum.” diyorsunuz?

Çiftçinin parasını vermeyen Hükûmet, yandaşlara para akıtmak söz konusu olunca bakanlık bakanlık sıraya diziliyor. Çiftçiye “Sertifikalı tohumluk kullan, sana destek vereceğim.” dediniz ama ortada destek yok. Buzağı desteklerini de ödemediniz. Tarımdan anlamayan Tarım Bakanı çiftçinin çılgınlığını duyana kadar tekrar tekrar sormaya devam edeceğiz: Sertifikalı tohumluk ve buzağı desteklerini ne zaman ödeyeceksiniz?

Tarım Bakanının çiftçiden haberi yok. Çiftçimizin de ülkede Tarım Bakanlığı olduğundan haberi yok. Bakanlık kapansa çiftçimizin yıllarca haberi olmaz. Bakanlığa çağırımız şudur: Ödeyin çiftçinin hak ettiği parayı da çiftçimiz varlığımızdan haberdar olsun.

BAŞKAN – Sayın Güneş...

14.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü, 4 Aralık Madenciler Günü'nü, 5 Aralık Mühendisler Günü ile Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 3 Aralık günü, 1992 yılından bu yana Birleşmiş Milletler tarafından engelli kişilerin sorunlarının farkındalığının artırılması için Dünya Engelliler Günü olarak ilan edilmiştir.

Hükûmetlerimiz döneminde engellilerle ilgili ilk kapsamlı yasa 2005 yılında çıkarılmıştır. Ayrıca, engellilerimizin yaşamlarında karşılaştığı sorunların çözümü için yerel yönetimlerle ilgili düzenlemeler yapılmış, önemli bir kısmı da hayata geçirilmiştir. Yine, engelli vatandaşlarımızın sosyal ve ekonomik haklarının verilmesi, evde bakım hizmeti ve özel eğitim şartlarının daha iyi hâle getirilmesi için önemli mesafeler katedilmiştir. Bu yoldaki çalışmalara devam ederek engelsiz yaşam şartlarının oluşturulması yönündeki çalışmalarımız hızla devam etmektedir.

Bu vesileyle, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü kutluyorum. Yine, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü ve Türk kadınının seçme ve seçilme hakkının elde edilmesinin 85'inci yılını tebrik ediyorum. Ayrıca, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü'nü ve 5 Aralık Dünya Mühendisler Günü'nü kutluyorum.

BAŞKAN – Sayın Ataş...

15.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, TOKİ'nin konut sıkıntısı yaşadığı hâlde neden Hakkâri ilinde konut yapmadığını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

DURDUN ATAŞ (Kayseri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Hakkâri'de yaşayan vatandaşlarımızdan ve kamu görevlilerinden konut sıkıntısı konusunda çok yoğun şikâyetler gelmektedir. Hakkâri'de nüfusu karşılayacak yeterli konut bulunmamaktadır. Buna, özellikle Emniyet, Millî Eğitim ve askeriye lojmanlarının Hükûmet tarafından yıkılıp yerine yenilerinin yapılacağı söylenmesine rağmen yapılmaması neden olmuştur. Bu yıkılan konutların yerleri de şu anda atıl durumdadır. Ne yazık ki kronik bir AKP hastalığı hâline gelen söz verip tutmama Hakkâri'de de vatandaşlarımızı mağdur etmektedir. TOKİ, çok ihtiyaç olmasına rağmen neden Hakkâri'de konut yapmamaktadır? TOKİ sadece

rant olan yerlerde mi çalışma yapacaktır? Bir an önce Hükümet sözünü tutmalı, TOKİ'yi görevlendirmeli ve yıkılan lojmanların yerlerine yenisini yapmalıdır. Hem Hakkâri vatandaşlarımız hem de orada görev yapan kamu görevlilerimiz açısından bu konu çok önemli hâle gelmiştir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

16.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün topluma ve geleceğe bakış vizyonunun en önemli uygulamalarından biri olan kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesinin bugün 85'inci yıl dönümündeyiz. Ancak aradan geçen bu uzun sürede, maalesef, başta çatısı altında görev yaptığımız Meclisimiz olmak üzere, üst düzey yargı organları, valilikler, kaymakamlıklar, belediyeler ve daha birçok kurumda karar alma ve uygulama mekanizmalarında kadınların temsilinde beklenen düzeye ulaşamadık. Kadınların temsiliyeti, istihdamı sorununun yanında, belki de bunun bir yansıması, son yıllarda giderek artan kadın cinayetleri ve kadına yönelik şiddetle mücadele toplumsal en öncelikli ve en önemli çözüm bekleyen sorun alanlarıdır.

Sayın Başkan, bu alanlarda Meclis olarak yasal düzenlemeler, uygulamalardan kaynaklanan boşluk ve eksikliklerin giderilmesi konusunda acilen harekete geçmeliyiz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Bankoğlu...

17.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bugün toplumumuz için önemli bir gün, biz kadınların milletvekili seçme ve seçilme hakkına kavuşmamızın 85'inci yıl dönümü. Bu değerli kazanım o dönemde sadece ülkemiz için değil, dünyadaki pek çok ülke için de öncü niteliğindedi, bunu hatırlatmak isterim.

Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında olmaktan duyduğum gururu ve Ata'mıza olan şükranlarımı ayrıca ifade etmek istiyorum. Atatürk'ün açtığı ve bize emanet ettiği bu yolda eşit hak ve uygulamalara sahip olma mücadelemizi ve cinsiyet ayrımcılığına karşı çıkmayı gururla sürdüreceğiz çünkü biz biliyoruz ki ülkesini topyekûn mutlu etme niyeti olmayan bir siyasi erkin ülkesini ileri taşıma olanağı da yoktur. Kadını mutsuz bir ülke başarılı olamaz. 5 Aralık kadın-erkek hepimize kutlu olsun diyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaya.

18.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, Türkiye'nin dünyada kendi SİHA'sını yapan, mühimmatlarını üreten 6 ülke arasında yer aldığına ilişkin açıklaması

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Ülkemizin öncü savunma sanayi şirketi BAYKAR tarafından geliştirilen 6 adet Bayraktar TB2 insansız hava aracı Emniyet Genel Müdürlüğümüze bugün teslim edildi. Böylece, Bayraktar TB2 İHA ve SİHA sayımız 98'e ulaştı. Bayraktar TB2'ler Kara Kuvvetleri, Deniz Kuvvetleri, Jandarma ve Emniyet Genel Müdürlüğümüz tarafından kullanılmaktadır. Yüzde 93 yıllık oranına sahip olan millî SİHA keşif, sürekli havadan gözetleme, hedef tespiti ve imha imkânı sağlıyor. Kanatlarında ROKETSAN tarafından üretilen 4 adet özel füze taşıyabilmektedir. Ukrayna gibi havacılıkta kritik teknolojilere sahip bir ülkenin ihtiyacını bile bir yıldan kısa sürede karşılayarak birçok ülkeye de ihracat yapmaktayız. Türkiye, dünyada kendi SİHA'sı ve mühimmatlarını üreten 6 ülkeden biri olarak öne çıkmaktadır.

Ordunuz ne kadar güçlüyse ülkeniz de o kadar güçlüdür diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

BAŞKAN – Sayın Kavakcı...

19.- İstanbul Milletvekili Ravza Kavakcı Kan'ın, Türkiye Cumhuriyeti'nde kadınlar seçme ve seçilme hakkını 5 Aralık 1934'te elde ettiği hâlde başörtülü kadınların seçimlere katılıp Mecliste ant içerek hizmet etme imkânını 7 Haziran 2015'te bulabildiğine, Dünya Mühendisler Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye Cumhuriyeti'nde kadınlar verdikleri mücadele sonucunda seçme ve seçilme hakkını 5 Aralık 1934'te birçok gelişmiş ülkeden önce elde etmişlerdir fakat kendi vatandaşına tepeden bakan zihniyetin engellemeleri dolayısıyla, başörtülü kadınlar seçimlere katılıp Mecliste ant içerek hizmet etme imkânını ancak 7 Haziran 2015'te bulabilmişlerdir. Başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan Beyefendi olmak üzere, kadınlar arasında bu ayrımcılığın ortadan kalkmasına vesile olanlara şükranlarımı sunuyorum.

Kadınların Dünya Kadın Hakları Günü'nü tebrik ediyorum. Ayrıca, mühendis meslektaşlarımın Dünya Mühendisler Günü'nü kutluyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Kenanoğlu...

20.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Balıkesir ili Ayvalık ilçesinde yapılması planlanan Karakoç Barajı'nın zeytinciliği ve bölge halkının tarımsal faaliyetlerini sona erdireceğine, çevrenin tahrip edilmesinden, insani taleplerin ve doğanın yok sayılmasından vazgeçilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Balıkesir Ayvalık'ta Karakoç Barajı yapılması planlanmaktadır. Barajla birlikte malzeme ocakları, kırım, eleme yıkama tesisi ve hazır beton santrali de yapılacaktır. Bölge halkının büyük itirazları vardır. Projenin yapılması düşünülen alanın çoğu özel mülkiyet olup sulama, tarım, zeytincilik ve hayvancılık yapılmaktadır. Burası köylülerin hayatlarını sürdürdükleri, geçimlerini sağladıkları yegâne topraklardır. Planlanan baraj zeytinciliğe ve bölge halkının tüm tarımsal faaliyetlerine son verecektir. Bölgede var olan ağılların yok edilmesi hayvancılığın da yok edilmesi anlamına gelecektir. Yöre halkı kamulaştırma nedeniyle toprağını kaybetmek istemediğini mahalle muhtarlarıyla birlikte 2017 yılından bu tarafa defalarca sözlü ve yazılı olarak Valiliğe ve Kaymakamlığa bildirmelerine rağmen, yetkililerce itirazlar görmezden gelinmektedir.

Karakoç Barajı yüzünden derenin ağzında yaşanacak su genişliğinin, Kum Ada, Altınova Sahili hatta dünyaca ünlü Sarımsaklı kumsalını etkilemesi söz konusudur.

Buradan bir kez daha iktidara sesleniyorum: Çevreyi tahrip etmekten, insani talepleri ve doğayı yok saymaktan, hayvanların yaşam alanlarına uzanmaktan vazgeçin; bölge halkının taleplerine kulak verin.

BAŞKAN – Teşekkür ederim değerli milletvekilleri.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, ilk 20 arkadaşımıza söz verdik. Bundan sonraki söz talepleri kadın milletvekillerimize aittir, erkek milletvekillerimizin sistemden çıkmasını rica ediyorum. Bugün böyle bir uygulama yapacağız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çok doğru.

BAŞKAN – İç Tüzük 60'a göre söz taleplerini günün ilerleyen saatlerinde, daha sonra değerlendireceğimizi ifade ediyorum.

Şimdi, sistemden gördüğüm kadarıyla başlayayım.

Sayın Eronat...

21.- Diyarbakır Milletvekili Oya Eronat'ın, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümünü kutladığına ilişkin açıklaması

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü ve aynı zamanda, Türkiye Cumhuriyeti'nde kadınlara seçme ve seçilme hakkının verililişinin 85'inci yıl dönümünü kutluyoruz.

Seçme ve seçilme hakkını Fransa ve İtalya'dan on bir yıl, Belçika'dan on dört yıl, İsviçre'den otuz altı yıl önce elde etmenin haklı gururunu yaşıyor, bu vesileyle Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmetle anıyoruz.

1999 Genel Seçimlerinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kadın temsil oranı yüzde 4,2'ydi. AK PARTİ hükümetleri geldiği günden itibaren kadın temsil oranı artmıştır. Bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisinde kadın temsil oranı yüzde 17,32'dir. Yükselen kadın temsil oranlarının Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın iradesi ve vizyonuyla çok daha iyi noktalara ulaşacağına gönülden inanıyoruz. Bu vesileyle Dünya Mühendisler Günü'nü de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Gözgeç...

22.- Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç'in, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

EMİNEYAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)– Ülkemizde kadınlarımıza seçme ve seçilme hakkı verilmesinin 85'inci yıl dönümü. Gazi Mustafa Kemal diyor ki: “Dünyada hiçbir milletin kadını, milletini kurtuluşa ve zafere götürmekte Anadolu kadını kadar gayret gösterdim diyemez.” Bizim medeniyetimizde, vatan savunmasından millî iradeye sahip çıkılmasına kadar hayatın her alanında kadının izi var. Tarihin karanlık sayfalarına gömülmeye mahkûm had bildirme zihniyetine rağmen, AK PARTİ'yle, hiçbir ayrıma tabi tutulmaksızın tüm kadınlarımız ancak seksen bir yıl sonra seçilme hakkını elde etmiştir. Bugün de siyasetten ekonomiye her alanda kadınlarımızın var olmasında daima yolumuzu açan Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Şevkin...

23.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümü ile Dünya Mühendisler Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verililişinin 85'inci yıl dönümünde Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk, arkadaşları ve bu uğurda mücadele eden tüm kadınlarımızın anısı önünde saygıyla eğiliyorum. Aynı zamanda, kadın bir mühendis olarak Dünya Mühendisler Günü'nü de kutluyor, bunu sadece bir gün kutlamak değil; üretimde, istihdamda, bilimsel çalışmalarda daha çok mühendisin yer alması dileklerimi de buradan iletiyorum.

Kadına yönelen şiddetin, kadın cinayetlerinin son bulduğu, sahici önlemlerin alındığı, kadının ucuz iş gücü olarak görülmediği, kadın emeğinin ve bedeninin sömürülmediği bir Türkiye elbette bizim hakkımız. Kız çocuklarının okullaşması son derece önemlidir. Kadının siyasette, tarımda, eğitimde, ekonomide, kısacası yaşamın tüm alanlarında var olmasının önünü açan Mustafa Kemal Atatürk'ü saygı ve rahmetle anıyorum.

BAŞKAN – Sayın Ök...

24.- *Denizli Milletvekili Nilgün Ök'ün, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması*

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

5 Aralık 1934 yılında Avrupa devletlerinden bile önce seçme ve seçilme hakkını sağlayan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmet ve minnetle anıyorum.

Çağdaş, demokratik, ileri bir toplum için kadınların güçlendirilmeleri, etkinlik alanlarının genişletilmesi, eğitimden siyasete eşit fırsat ve olanaklardan yararlanmaları büyük önem taşımaktadır. Kadınların iş hayatındaki varlığı, sürdürülebilir kalkınmanın en önemli göstergesidir. Bu kapsamda, kadınlara yönelik, hükümetlerimiz döneminde birçok teşvik ve programları uygulamaya koyduk. Ticaret Bakanlığımızda kurulan Kadın ve Genç Girişimciler İhracat Daire Başkanlığı bunun önemli bir sonucudur. Kadınların hayatın her alanında daha güçlü var olabilmesi için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın kararlı duruşuyla, kadınlara yönelik “pozitif ayrımcılık” kavramı 2010 yılında kabul edilerek Anayasa’da da yerini almıştır. Sayımızın artması dileğiyle tüm kadınlarımızın Dünya Kadın Hakları Günü’nü kutluyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaynarca...

25.- *İstanbul Milletvekili Tülay Kaynarca'nın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması*

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün 5 Aralık, Türk kadınının seçme seçilme hakkı kazanışının tam 85'inci yıl dönümü. Fransa ve İsviçre'nin de dâhil olduğu Avrupa ülkelerinin birçoğundan önce ülkemiz kadınlara bu hakkı kazandıran, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, seçilmiş bir milletvekili olarak Gazi Meclisimizden şükranla ve saygıyla anıyorum.

Bugün, ülkemizde kadın hakları mevzuatları açısından çok önemli düzenlemelere imza atıldı. Türk Ceza Kanunu'ndan Medeni Kanun'a, İş Kanunu'ndan yine, özellikle Anayasa'mızla taçlandırılan pozitif ayrımcılığa kadar çok değerli mevzuat çalışmaları yapıldı ve İstanbul Sözleşmesi'yle de bu taçlandırıldı.

Birey olarak güçlü kadın, aile olarak da güçlenerek güçlü bir toplum hedefini yineliyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydemir...

26.- *Balıkesir Milletvekili Pakize Mutlu Aydemir'in, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümünü kutladığına ilişkin açıklaması*

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kuvayimillie şehri Balıkesir'imizi Gazi Mecliste temsil eden bir kadın milletvekili olarak, seksen beş yıl önce bugün Gazi Mustafa Kemal öncülüğünde, biz Türk kadınlara seçme seçilme hakkı verilmiştir. Gazi Meclisimizde kadınlarımızın kazanımları ve bu topraklardaki rolü yadsınamaz. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan önderliğiyle kadınlarımızın sihirli eli her alana değmektedir.

Bu vesileyle, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları ve Türk kadınının seçme seçilme gününü kutluyor, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü şükranla, minnetle yâd ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Kemalbay...

27.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün, 5 Aralık 1934'te kadınların seçme ve seçilme hakkını kazandığına ancak bugün kadın kazanımlarının iktidarın saldırısı altında olduğuna ilişkin açıklaması

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, evet, bugün 5 Aralık, kadınların seçme ve seçilme hakkını kazandığı gün. Üstelik, Avrupa devletlerinden de önce bu kazanım elde edildi ancak ne yazık ki kadın kazanımları bugün AKP-MHP iktidarının ağır saldırısı altındadır.

Eş başkanlık sistemini partimizin bütün kademelerinde hayata geçirdiğimiz, Parlamentoda ve yerel yönetimlerde kadınların eşit temsilini sağladığımız için bugüne kadar iktidardan takdir beklemiyorduk ancak biz kadınların siyasete katılımı kayyum gasbıyla gasbediliyor, kadın belediye eş başkanlarımız zindanlara atılıyor ve bu Parlamento bu tabloyu izliyor.

HDP'ye her gün operasyon düzenleyen, kriminalize etmeye çalışanlara bir sözümüz var: Bu böyle gitmeyecek, kadınlar biat etmeyecek. Kadın siyasetçilerden elinizi çekin; Cerenlerin, Şulelerin, Güledaların katillerine odaklanın diyoruz.

BAŞKAN – Sayın Kara...

28.- Konya Milletvekili Esin Kara'nın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümüne ve terör örgütüne destek verenlerin ister kadın olsun ister erkek Türk milleti tarafından hak ettiği cezayı alacağına ilişkin açıklaması

ESİN KARA (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; liderimiz Devlet Bahçeli Türk kadınına şöyle anlatır: “Türk kadını, maddenin karanlığı içinde ruhun aydınlığıdır, umutsuzluğun karanlığı içinde huzurun aydınlığıdır, ihtirasların karanlığı içinde faziletin aydınlığıdır, cehaletin karanlığı içinde şefkatin aydınlığıdır, kavganın karanlığı içinde sevgi ve bağlılığın aydınlığıdır. Kadın her alanda olmalı, her seviyede temsil edilmelidir.”

Seksen beş yıl önce bugün, biz Türk kadınlarına seçme ve seçilme hakkını veren Başbuğ Atatürk'ü rahmet ve minnetle anıyor, şükranlarımı sunuyorum.

Terör örgütüne destek veren -kadın olsun, erkek olsun- hak ettiği cezayı Türk milleti tarafından alacaktır diyor, saygılarımı sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Atabek...

29.- Sakarya Milletvekili Çiğdem Erdoğan Atabek'in, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümünü kullandığına ilişkin açıklaması

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemizin demokratikleşme adımlarının en önemlilerinden bir tanesi kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesidir. 5 Aralık 1934'te çıkarılan kanunla kadınlarımız milletvekili seçme ve seçilme hakkına kavuşmuşlardır.

Türkiye, dünyada kadınlara bu hakkı veren ülkelerin başında gelmektedir. Türk kadınına siyasi hakların verildiği 1934 yılında Avrupa, Amerika ve Asya'daki birçok ülkede kadınlara bu hakların henüz verilmemiş olduğu unutulmamalıdır.

Türk kadını, toplumsal hayatımızın, millet ve devlet yapımızın odağında, hayatın her alanında başarıyla görev almış ve almaya devam edecektir.

Hayatın bütün yükünü birlikte sırtladığımız, sevginin, şefkatin ve özverinin simgesi olan tüm kadınlarımızın Dünya Kadınlar Günü'nü ve aynı zamanda, Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 85'inci yıl dönümünü en içten dileklerle kutlar, Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

BAŞKAN – Sayın Gülüm...

30.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, siyasete katılan kadınların erkek devlet şiddetiyle karşı karşıya kaldığına ilişkin açıklaması

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul)–Evet, bugün, siyasete katılma hakkımızı kendimizin kazandığı gün ama kadınlar siyasete katılınca erkek devlet şiddetiyle karşı karşıya kalıyorlar. Türkiye'nin kuzeydoğu Suriye'ye yönelik işgal girişimine karşı Esin Kavruk arkadaşımız, sosyal medya paylaşımlarında “Savaşa hayır.” dediği için yani siyaset yaptığı için tutuklandı. Bu da yetmedi, soruşturma dosyasıyla hiç alakası olmadığı hâlde DNA örneği alınmak istendi. Buna karşı geldiği için de Bakırköy Cezaevinde kaldığı koğuş basılarak hem Esin Kavruk'a hem de orada mahpus bulunan diğer tutuklulara yönelik bir saldırı gerçekleşti. Bu saldırı da kadınların cinsel organları dâhil olmak üzere şiddetli darpla sonuçlandı ve kadınlar şu an ciddi anlamda bir sağlık sorunuyla karşı karşıyalar.

Kadınların bedenlerinden ellerinizi çekin diyoruz; kadınların siyaset yapma hakkını engellemeye yönelik yargınızı, polisinizi, devletinizi kullanmayın diyoruz.

BAŞKAN – Sayın Taşkesenlioğlu, buyurun.

31.- Erzurum Milletvekili Zehra Taşkesenlioğlu Ban'ın, başörtülü kadınların Mecliste var olabilmesi için kararlılıkla mücadele eden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarını sunduğuna ilişkin açıklaması

ZEHRA TAŞKESENLİOĞLU BAN (Erzurum) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Demokrasinin beşiği olduğu iddia edilen birçok ülkeden seneler önce, rahmet ve minnetle andığımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından kadınlarımıza seçme ve seçilme hakkı verilmişti. Ancak gelin görün ki çok uzunca süre, kadınlarımız, sırf inançları gereği örttükleri başörtüden dolayı siyasetten ve Meclisten mahrum edilmişlerdir. AK PARTİ iktidarlarının kararlı mücadelesiyle, gerçek manada seçme ve seçilme hakkımız tüm kadınlarımıza 7 Haziran 2015 tarihinde verilmiştir ve AK PARTİ iktidarına kadar yüzde 4,4 olan Meclisteki kadın oranımız, AK PARTİ iktidarlarından sonra 17,4 seviyesine kadar varmıştır. Her manada ve özellikle siyasette kadının özne hâline gelmesini sağlayan ve özellikle biz başörtülü kadınların Mecliste var olabilmesi için kararlılıkla mücadele eden Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımızı sunuyor ve Millî Mücadele'den bugüne kadar şehit olan tüm kadınlarımızı da rahmetle anıyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Coşkun...

32.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, erkek egemen politikaların kadınların siyasette yer almasını engellediğine ilişkin açıklaması

ŞEVİN COŞKUN (Muş) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün, biz kadınların seçme ve seçilme hakkımızı kazandığımız gündür. Ancak şu an, kadın milletvekillerimiz, belediye eş başkanlarımız ve parti çalışanı kadın arkadaşlarımız siyaset yaptıkları için cezaevlerinde rehin tutuluyorlar. Kadınların siyasete katılımını sağlayan eş başkanlık sistemimiz hedef alınıyor, kadın kurumları kapatılıyor, kadına yönelik şiddetin önü açılıyor, erkek egemen politikalar kadınların siyasette yer almasını engelliyor; bu politikalar derhâl vazgeçilmelidir.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Zeybek...

33.- *Kocaeli Milletvekili Emine Zeybek'in, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması*

EMİNE ZEYBEK (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türk kadını, 5 Aralık 1934 tarihinde birçok Batılı ülkeden önce milletvekili seçme ve seçilme hakkına sahip olmuştur. Kadınlarımıza verilen bu haklarla, ülkemiz, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği muasır medeniyetler seviyesinin üzerine ulaşma adına önemli bir yol katetmiştir. Kadınların yaşamın her alanında eşit şartlarda yer alması çağdaş dünyanın olmazsa olmazıdır. Geleceği parlak, gelişmiş ve kalkınmış bir ülke olma yolunda hızla ilerleyen Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinde ve geleceğinde kadınlarımızın yerinin büyük olduğu bilinciyle fedakârlığın ve sevginin ana kaynağı olan kadınlarımızın 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü yürekten kutluyorum.

BAŞKAN – Sayın Çankırı...

34.- *İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı'nın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümünde kadın-erkek eşitliğinin sosyal ve siyasal hayatta tam ve koşulsuz olarak gerçekleştiği bir geleceğin inşa edileceğine ilişkin açıklaması*

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5 Aralık 1934 tarihinde kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı veren yasanın kabulünü Dünya Kadın Hakları Günü olarak kutluyoruz ve Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü minnetle anıyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti, eşit yurttaşlık temelinde insan hak ve özgürlüklerine alan açarak, toplumsal yaşamın temel direği olan kadınlarımızı ön plana çıkararak kadın-erkek eşitliğini hayata geçirmiş ve devamında Türk kadınına pek çok ülkeden önce seçme ve seçilme hakkı tanımıştır. Bu noktada, Türkiye Büyük Millet Meclisinde en fazla kadın milletvekili sayısına sahip AK PARTİ'mizin Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımızı sunuyorum. Cumhuriyet tarihinin ilk kadın Meclis İdare Amiri unvanına sahip bir milletvekili olarak 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü ve Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilisinin 85'inci yılında kadın-erkek eşitliğinin sosyal ve siyasal hayatta tam ve koşulsuz gerçekleştiği bir geleceği birlikte inşa edeceğimize söz veriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın İmir...

35.- *Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nün kadınların hak mücadelesinde önemli bir yere sahip olduğuna ilişkin açıklaması*

NURAN İMİR (Şırnak) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü, kadınların hak mücadelesinde önemli bir yere sahip. Türkiye'de kadınların seçme ve seçilme hakkı kazandığı 5 Aralık 1934, aynı zamanda bugün de saldırıların hedefindeki kadın kazanımlarını koruma gerekesidir. Kadınların verdiği mücadeleye rağmen hâlâ kadına yönelik şiddet, hak ihlalleri ve kadın kazanımlarına dönük gasp artarak devam ediyor. Bu yasayla korunması gereken eş başkanlık sistemimiz ne yazık ki iktidar tarafından gasbedilmektedir. Şu an itibarıyla halkın seçmiş olduğu 10 belediye eş başkanımız, onlarca meclis üyemiz, il genel meclis üyelerimiz ve milletvekillerimiz, cezaevlerinde rehin tutulmaktadır. Her gün en az bir kadının katledildiği bu ülkede derhâl gerekli yasal düzenlemelerle önlem alınmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kıvrıkcık...

36.- *Manisa Milletvekili Semra Kaplan Kıvırcık'ın, tarihimiz boyunca Türk kadınının hayatın her alanında erkeklerin yanında yer alarak her türlü sorumluluğu paylaştığına, kadının statüsünün güçlendirilmesi, kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması için çalıştıklarına, Genel Kurulun dinleyici localarında bulunan Türk Kadınlar Konseyi Derneği Manisa Şubesi üyelerini selamladığına ilişkin açıklaması*

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tarihimiz boyunca Türk kadını, hayatın her alanında erkeklerin yanında yer alarak her türlü sorumluluğu paylaşmış, Kurtuluş Savaşı döneminde ve yine yakın tarihimizde 15 Temmuz günü hainlere karşı mücadelede aktif bir rol oynamıştır, cesareti ve fedakârlığıyla adını tarihe yazdırmıştır. Hayatın her alanında sevgiyi, fedakârlığı, üretkenliği ve duyarlılığı temsil eden kadınlarımız, huzurlu ve sağlıklı bir toplumun temel taşlarıdır. Bizler de kadının statüsünün güçlendirilmesi, kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması ve kadınlarımızın karar alma mekanizmalarında daha fazla yer alması için gayretle çalışıyoruz. Kamu kurumlarımız, yerel yönetimlerimiz ve sivil toplum kuruluşlarımızla birlikte kadınlarımızın eğitimi, yaşam standartlarının yükseltilmesi ve istihdamdaki payının artırılması için çalışıyoruz.

Şu anda misafir locasında Meclisimizin çalışmalarına izleyici olan Türk Kadınlar Konseyi Derneği Manisa Şubesi üyelerimizi de selamlayarak Meclisimizi selamlıyorum.

BAŞKAN – Ben de sizin adınıza tüm kadınlarımızı tekrar selamlayayım.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- *Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök'ün, birleşime ara verildiğinde 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü vesilesiyle kadın milletvekillerini çay ikramına davet ettiğine ilişkin konuşması*

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, kadın milletvekillerimizden salondan ayrılmamalarını rica edeceğim. Grup Başkan Vekillerimizin söz taleplerini karşıladıktan sonra, yapacağım birkaç işlemden sonra kısa bir ara vereceğim. Kadın milletvekillerimizi odamda bir çay ikramına davet etmek istiyorum. (Alkışlar)

Şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz, İYİ PARTİ Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Türkkan'da.

Buyurun Sayın Türkkan.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- *Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, TBMM Başkan Vekili Levent Gök'e kadın milletvekillerine gösterdiği pozitif ayrımcılık için teşekkür ettiğine, Van ili Çaldıran ilçesinde bir kaza kurşunu sonucu şehit düşen Piyade Uzman Onbaşı Fırat Demir'e Allah'tan rahmet dilediğine, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümü vesilesiyle başta İYİ PARTİ Genel Başkanı Meral Akşener olmak üzere hakları için mücadele veren tüm kadınları saygıyla selamladıklarına ve uğradıkları şiddet sonucu hayatını kaybeden kadınlarımıza Allah'tan rahmet dilediklerine, kadın cinayetlerinde caydırıcı, ağır cezai yaptırımlar uygulanması ve iyi hâl indiriminin kaldırılması gerektiğine, asgari ücretli vatandaşlarımızın onurlu bir yaşam sürdürebilmek için gerçekçi bir zam beklediğine, asgari ücretten vergi kesilmeyerek yoksulluk sınırına göre belirlenmesi gerektiğine, Londra'da yapılan NATO Zirvesi'ne ilişkin açıklaması*

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle kadın milletvekillerimiz konusunda gösterdiğiniz bu pozitif ayrımcılık için ben teşekkür ediyorum.

Van'ın Çaldıran ilçesinde silah kazası sonucu ağır yaralanan ve kaldırıldığı hastanede şehit olan Piyade Uzman Onbaşı Fırat Demir'e Allah'tan rahmet diliyorum, ailesine başsağlığı diliyorum. Şehidimizin ruhu şad, mekânı cennet olsun. Türk milletinin başı sağ olsun.

Bugün 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü. Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından, birçok Avrupa ülkesinden daha önce, Türkiye'de kadınlara seçme ve seçilme hakkının verildiği özel bir gün. Bu günü kutlayan kadın arkadaşlarımızın aralarından bir ikisinin özellikle Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ismini anmamak için gayret sarf etmesini de burada bizzat müşahade ettim. Türkiye'de ve dünyada kadınların eşit koşullarda ve insanca yaşama isteğinin giderek güçlendiği bir dönemde kadınların karşı karşıya kaldığı tehditler ve kadın haklarına yönelik saldırılar maalesef giderek artıyor.

İYİ PARTİ olarak kadınların hakları ve özgürlükleri için bir mücadele ve dayanışma günü olarak gördüğümüz 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nün 85'inci yıl dönümünü kutluyor, başta Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener Hanımefendi olmak üzere hakları için mücadele veren tüm kadınların mücadelesini saygıyla selamlıyoruz.

Şiddet gördüğü eşi hakkında tam 23 kez -evet, yanlış duymadınız- suç duyurusunda bulunan Ayşe Tuba Arslan, ölmeden iki buçuk ay önce Eskişehir 2. Aile Mahkemesine başvuru yaparak "Defalarca şikâyet etmeme rağmen hiçbir sonuç alamadım. Bu şahıstan ölüm tehdidi alıyorum. Benim ölümüm gerçekleşince mi bana yardım edeceksiniz? Çok mağdurdum." demiştir. Duyulmayan bu feryat sonucunda Ayşe Tuba Arslan, sokak ortasında eski eşinin kasap satırıyla saldırısına uğrayıp kırk dört gün komada kaldıktan sonra maalesef yaşamını yitirmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edelim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Ordu'da ise evinin önünde bir saldırgan tarafından bıçaklanan, daha gencecik, 20 yaşındaki balerin Ceren Özdemir kızımız hayatını kaybetti. Henüz üniversite öğrencisi olan ve geleceğe dair hayallerini gerçekleştiremeden aramızdan ayrılan kızımızın ölümü hepimizi derinden üzdü. Ayşe Tuba Arslan'a, Ceren Özdemir kızımıza ve bugüne kadar şiddete uğrayan ve cinayetler sonucu hayatını kaybeden bütün kadınlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum.

Buradan çağrıda bulunmak istiyorum: Artık yeter! Kadın Hakları Günü'nü kutladığımız bu anlamlı gün bir milat olsun; kadın cinayetlerine caydırıcı, ağır cezai yaptırımlar uygulansın ve iyi hâl indirimi kaldırılsın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edelim.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; TÜİK verilerine göre, sayıları 5 milyondan fazla olan asgari ücretli vatandaşımız yükselen enflasyonla birlikte artan fiyatları karşılamak ve onurlu bir yaşam sürdürmek için gerçekçi bir zam bekliyor. Asgari ücretin açlık sınırı değil, yoksulluk sınırına göre belirlenmesi gerekiyor; öncelikle bu sınırı doğru belirlemek lazım. TÜRK-İŞ'in geçtiğimiz aylarda açıkladığı yoksulluk sınırı verilerine göre 4 kişilik bir ailenin gıda harcamasıyla birlikte giyim, kira, elektrik, su, yakıt, ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamaların toplam tutarı 6.849 lira.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Ailede her iki eşin de çalıştığını kabul etsek bile, asgari ücret, tespit edilen yoksulluk sınırının yarısının altında olmamalıdır.

Bu konudaki diğer önemli bir noktaysa asgari ücretten yapılan kesintilerdir. Asgari ücretin yarısı vergi ve kesintilere gitmektedir. Kesintileri dikkate aldığımızda, asgari ücretin sadece yüzde 49'unun net olarak işçinin eline geçtiği görülmektedir. Asgari ücretten vergi kesilmemesi gerektiğini daha önce de dile getirmiştik, şimdi de hazır gündemdeyken talebimizi tekrar ediyoruz.

Londra'daki NATO Zirvesi geride kaldı ama yankıları hâlâ konuşuluyor, konuşmamız da gerekiyor aslında bunu. Önemli üyelerden biri olan Fransa'nın Cumhurbaşkanı Macron'un zirve öncesinde "NATO'nun beyin ölümü gerçekleşti." yönündeki açıklaması ittifak çevrelerinde büyük bir şok yarattı ve bu sorunların ne kadar da derin olduğunu gösterdi aslında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bunun yanında, Türkiye ile Amerika arasında YPG/PKK terör örgütü üzerinden yaşanan sorunların NATO savunma planlarının bloke edilmesine varacak şekilde ittifakı etkilemesi de bir başka sorun olarak dile getirildi. Polonya, Baltık devletleri ve Çekya gibi ülkeler için NATO hâlâ çok önemli bir örgüt ve onlar "NATO'nun beyin ölümü gerçekleşti." diyenlerden de Rusya'yla iş birliği yapanlardan da çok rahatsız.

Türkiye, kendi güvenliğine yönelik en büyük tehdit olan terörle mücadele konusunda NATO çatısı altındaki müttefiklerinin çoğunun desteğine maalesef sahip olamadı. Ankara'nın NATO müttefiklerinin bu tavrını dile getirmesi, Türkiye'nin bazı Batı medya organlarında "NATO'nun sorunlu çocuğu" olarak tanımlanması sonucunu bile doğurdu aslında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Türkkan.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Türkiye'nin PKK/YPG'nin terör örgütü olarak tanımlandığı bir savunma planının NATO tarafından yayınlanmasına yönelik girişimleri Amerika tarafından bloke edilince bu haksız blokajı aşmak için Polonya ve Baltık devletlerinin güvenliği için hazırlanan bir savunma planını engellemesi ve Rusya'yla geliştirdiği iş birliği bu tanımlanmanın gerekçesi olarak sunuldu.

NATO Genel Sekreteri Stoltenberg, Baltık planı konusunda Türkiye'yle yaşanan sıkıntıları aşmaya çalıştığını, zirve sonuna kadar bir çözüm bulunamayacağını ifade etmişti. Genel Sekreter, NATO Zirvesi sonrasında ise Türkiye'de dâhil birçok Baltık ülkesi ve Polonya'nın savunması için hazırlanan planın kabul edildiğini açıkladı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlıyoruz Sayın Türkkan, lütfen.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Oysa Cumhurbaşkanı Erdoğan, NATO Zirvesi'ne katılmak üzere Londra'ya hareketi öncesinde, NATO müttefiklerinin YPG'yi terör örgütü olarak kabul etmemeleri durumunda Baltık planına karşı çıkmaya devam edileceğini söylemişti. İktidar medyası, bir haftadır NATO'nun YPG'yi terör örgütü olarak tanımaması hâlinde Baltık savunma planını bloke edeceğimizi de devamlı pompaladı durdu.

Sonuç ne oldu? NATO Zirvesi'nde YPG konusu gündeme bile gelmedi ama Türkiye, Baltık planına maalesef onay verdi. Macron'a haddini bildiremedik, YPG'yi terör örgütü olarak kabul ettiremedik, Baltık planını engelleyemedik. O zaman, merak ediyorum, soruyorum: Londra'ya biz niye gittik? Sadece Kraliçenin resepsiyonuna katılmak için mi gitmiştik biz Londra'ya?

Yüce Parlamento'yu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Söz sırası Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Akçay'da.

Buyurun Sayın Akçay.

38.- *Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümüne, toplumsal huzur ve istikrarımızın en önemli tehditlerinden olan kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin devam ettiğine, Ordu ilinde evinin önünde uğradığı bıçaklı saldırı sonucu hayatını kaybeden Ceren Özdemir'e Allah'tan rahmet dilediğine, kadına şiddetin artmasının sadece adli bir mesele değil aynı zamanda sosyal bir sorun olduğuna ve kadına yönelik şiddet sona ermeden gelişilemeyeceğine ilişkin açıklaması*

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün Türk kadınının seçme ve seçilme hakkını elde edişinin 85'inci yıl dönümünü idrak ediyoruz. Uzun savaş yılları, vatan kayıpları, yüz binlerce şehit, eriyen nüfus, çöken ekonomi gibi felaketlerin ardından cumhuriyeti ilan ettik. Devleti, ekonomiyi, toplumu yeniden inşa ederken cumhuriyetimizin 11'inci yıl dönümünde kadınlara seçme ve seçilme hakkı verildi. Hem dönemin hem de ülkemizin şartları düşünüldüğünde, “radikal” diyebileceğimiz bir reform hayata geçirildi. Elbette 1934 yılındaki bu reformdan önce, kadınlara 1930'da belediye başkanlığı için seçme ve seçilme, 1933'te köy muhtar ve heyetlerine seçilme hakkı tanınmıştı. Bugünlerde “gelişmiş ülke” kategorisine adını yazdıran birçok Batılı ülkenin 1930'lu yıllarda kadınlara seçme ve seçilme hakkı vermediğini dikkate aldığımızda, cumhuriyetin 11'inci yıl dönümünde çok önemli ve demokratik bir karara imza atıldığı çok iyi anlaşılacaktır. Elbette bu düzenlemeler, kurtuluş ve kuruluşta cephede, tarlada, fabrikada omuz omuza mücadele eden Türk kadınına verilen kıymetin bir yansımasıdır.

Kadının seçme ve seçilme hakkı, özü itibarıyla, bir insan hakkıdır. Kadınlık onuru aynı zamanda insanlık onurudur. Bu vesileyle, Türk kadınının seçme ve seçilme hakkını elde edişinin yıl dönümünde, aramızda bulunan hanımefendiler başta olmak üzere, ülkemizin her tarafındaki bütün kadınlarımızın bu özel gününü kutluyoruz.

Sayın Başkan, toplumsal huzur ve istikrarımızın en önemli tehditlerinden biri olan kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri maalesef devam etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Geçtiğimiz gün Ordu'da, 20 yaşındaki Ceren Özdemir, evinin önünde uğradığı bıçaklı saldırı sonucu hayatını kaybetmiştir. Ceren'e Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine başsağlığı ve sabır diliyorum.

Polis Akademisi çalışmalarına göre, 2016-2018 yılları arasında 932, 2019 yılında 430 ve sadece kasım ayında yaklaşık 40 kadın öldürülmüştür. Kadın cinayetleri, birer istatistikten öte anlamlar ifade etmektedir. Kadınların, yakınlarındaki erkekler tarafından öldürülmesi, kadına yönelik şiddetin artması sadece adli bir mesele değil, aynı zamanda sosyal bir sorundur. Kadına yönelik şiddetin ağırlıklı olarak ve özellikle şehirlerde meydana gelmesi ayrıca dikkat çekicidir. Kadına yönelik şiddet sona ermeden gelişemeyiz, büyüyemeyiz, hele hele insanlıktan hiç bahsedemeyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Bu vahşet ve barbarlığı sona erdirmek hepimizin görevidir. Bunun için öncelikle kadına yönelik şiddeti doğuran vasatın üzerine gitmeliyiz ve en ağır şekilde cezalandırmalıyız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Söz sırası Halkların Demokratik Partisi adına Grup Başkan Vekili Sayın Oluç'ta.

Buyurun Sayın Oluç.

39.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, 5 Aralık 1934'te kadınların seçme ve seçilme hakkını kazandığına, kadınların hayatın her alanında eşit temsile sahip olması açısından ciddi sorunlarla karşı karşıya olunduğuna, açıklanan PISA 2018 Raporu'na, Türkiye'de eleştirmeye ve sorgulamaya dayalı olmayan eğitim sistemi bulunduğuna, Millî Eğitim Bakanı tarafından 37 OECD ülkesi arasında okuma becerilerinde 31'inci, matematik okuryazarlığında 33'üncü, fen bilimlerinde ise 30'uncu olmamızın başarılı sayıldığı bir ortamda acaba kaçınıcı olursak başarısız olunacağını öğrenmek istediğine, adalet sisteminin çok ciddi sorunlarla yüz yüze olduğuna, 2018 yılında Cumhurbaşkanına hakaret iddiasıyla açılan davalara, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun Van ili Gürpınar ilçesinde yaşanan olayda işkenceyi kabul ederek ceza vermemiş hâkim hakkında işlem yapmak için daha ne kadar bekleyeceğini merak ettiklerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, 5 Aralık, Türkiye'de kadınların seçme ve seçilme hakkını kazandıkları gün, son derece önemli bir adım; hem çağdaşlık yönünde atılmış önemli bir adım hem de demokratik hakların gelişmesi açısından önemli bir adım. Ama aradan onlarca yıl geçmiş ve biz, hâlâ, kadınların hayatın her alanında eşit temsile sahip olması açısından çok ciddi sorunlarla karşı karşıyayız. En basitinden, Meclisteki duruma bakacak olursak Mecliste şu anda kadın vekil sayısı oranı yüzde 17 civarındadır; son derece düşük, eşit temsile asla yaklaşmayan bir oran. HDP'de bu oran yüzde 39'dur ama bizde eş başkanlık sistemi olmasına rağmen bizde de yüzde 50'yi bulamamış bir orandır, demek ki eksiklerimiz var. Belediye seçimlerine baktığımızda 81 il belediyesinden 10'u kadın belediye başkanı seçilmiştir, 8'i HDP'li belediyelerdedir. Orada da çok büyük eksiklik olduğu çok açık ortada.

Böyle bir önemli günde bir kez daha şunu vurgulamak istiyoruz: Kadınlar, toplumda, bütün alanlarda eşit temsil edilmelidir. Hem çalışma yaşamında hem siyasi alanda hem de yönetim düzeyinde eşit temsilin sağlanması... Aslında, eş başkanlık sisteminin, sadece partilerin genel başkanları düzeyinde değil, bütün düzeylerinde, il ilçe düzeylerinde ve aynı zamanda belediyelerde kullanılır hâle gelmesi, yasal olarak bunun mümkün hâle gelmesi de son derece önemlidir. Böyle önemli bir günde bunu bir kez daha vurgulamak istedim.

İkinci değinmek istediğim konu: Geçtiğimiz günlerde PISA 2018 Raporu açıklandı. PISA, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından her üç yılda bir gerçekleştirilen ve uluslararası ölçekte matematik, fen ve okuma becerilerini ölçen önemli sınavlardan biridir, biliyorsunuz. Türkiye, 37 OECD ülkesi arasında okuma becerilerinde 466 puanla 31'inci, matematik okuryazarlığında 33'üncü, fen bilimlerinde ise 30'uncu oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edelim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Yani Türkiye'de öğrenciler okuma, fen ve matematik alanlarının tamamında OECD ortalamalarının altında kaldılar. Daha önce üç yılda bir yayınlanan bir rapor. 2015'te de Türkiye, 72 ülke içinde 50'inci sırada yer almıştı.

Türkiye'de eğitim sistemi sorunlu; esas itibarıyla öğrencilerin bilgiyi ezber düzeyinde öğrendiği, eleştirmeye ve sorgulamaya dayalı olmayan bir eğitim sistemiyle karşı karşıyayız. Ayrıca, öğrenilen bilgilerin de günlük yaşamla ilişkilendirilmemesi son derece ciddi bir sorun. Elbette ki eğitim sistemi denilince atanamayan yüz binlerce öğretmeni konuşmadan duramıyoruz ve elbette kanun hükmünde karamamelerle hükümsüz olarak görevinden uzaklaştırılmış olan öğretmenleri konuşmadan duramıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edelim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Aslında bütün bunları konuşurken eğitimi yapboza çeviren anlayışla hareket eden iktidarı konuşmak gerekiyor tabii. Her gelen Millî Eğitim Bakanı bir öncekini aratır oldu. Son Millî Eğitim Bakanımız da biraz evvel sözünü ettiğim PISA 2018 Raporu’nu “Başarılıyız.” diyerek tanımladı. Yani 37 OECD ülkesi arasında 31’inci, 33’üncü ve 30’uncu olmamız başarılı sayıldı Bakan tarafından. Acaba kaçınıcı olursak başarısız olacaktık? Onu da Bakanın açıklamasını bekliyoruz.

Son olarak, bir konuya daha değinmek istiyorum, hep konuşuyoruz bunu, bir kez daha vurgulamak için. Adalet sistemimiz çok ciddi sorunlarla yüz yüze yani yargıda tuzun koktuğunu hep söylüyoruz. Şimdi, bakın, Cumhurbaşkanına hakaret suçu tam bir hukuk garabeti olmaya devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – 2018’de Cumhurbaşkanına hakaret iddiasıyla açılan davalara baktığımızda bu sayının 26.115’e çıktığını gördük, 2017’de bu sayı 20.539’du, ciddi bir artış devam ediyor. TCK’nin 299’uncu maddesinde Cumhurbaşkanına hakaret suçu düzenlenmiş vaziyette, Adalet Bakanının iznine bağlı ama bugüne kadar Adalet Bakanının izin vermediği kimse yok. Aslında eleştiri, hakaret sayılıyor ve çok sayıda insan gerek sosyal medya paylaşımları nedeniyle gerekse yaptıkları konuşmalar ya da yazdıkları yazılar nedeniyle Cumhurbaşkanına hakaret etikleri iddiasıyla yargılanıyorlar. Önceki dönem Eş Genel Başkanımız Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ, Grup Başkan Vekillerimiz İdris Baluken, Çağlar Demirel ve onlarca siyasetçi birçok davalarla karşı karşıya kaldılar. Hatta, yine Grup Başkan Vekilimiz Ahmet Yıldırım’ın vekilliği de bu nedenle düşürüldü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Son derece vahim bir karar sonucunda. Yani savcılar çok işgüzar bu konuda, hâkimler de pek işgüzar. Hukuk yok, korku ve baskı geçerli.

Buna bağlı olarak bir örnek daha vermek istiyorum hâkimlerin işgüzarlığı ve hukuku uygulamamaları konusunda. Van Gürpınar’da bir olay yaşandı. Koçer Sason Yapıcı gözaltına alınırken İlçe Emniyet Müdürlüğünde işkence gördü, şikâyeti üzerine dava açıldı ve dava sonuçlandı. Davanın sonunda işkence görmüş olan Koçer Sason Yapıcı’ya ceza verildi görevi yaptırmamak için direnme nedeniyle ama işkenceyi yapmış olan Emniyet amirine mahkeme şöyle bir ifadeyle beraat verdi: “Duyduğu hiddetli elemin etkisi altında darp yoluna başvurmuştur.” dedi. Yani görülmemiş bir şey.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşme’ye Türkiye taraftır, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne Türkiye taraftır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin işkence konusunda onlarca, yüzlerce içtihadı vardır; kötü muamele ve işkence asla kabul edilemez ama bu hâkim böyle bir karar verebilmiştir. Açık delille ortaya konulmuş bir işkence durumu vardır ama ona açık çek veren bir hakim de vardır. Çok merak ediyoruz, Hâkimler ve Savcılar Kurulu işkenceyi kabul etmiş olan ve ceza vermemiş olan bu hâkim hakkında işlem yapmak için daha ne kadar bekleyecektir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Söz sırası, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekilinin yetkilendirmesiyle Bursa Milletvekilimiz Sayın Nurhayat Altaca Kayışoğlu’nda.

Buyurun Sayın Kayışoğlu.

40.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümü vesilesiyle başta Nezihe Muhiddin olmak üzere kadın hakları için mücadele vermiş bütün kadınlarımızı saygıyla andıklarına, kadınların yaşam hakları konusunda somut, gerçekçi, etkili adımların atılması, İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması ve infaz rejiminde ciddi değişikliklerin yapılması gerektiğine, 5 Aralık ilk Kültür Bakanı Talat Sait Halman'a ölümünün 5'inci yıl dönümünde Allah'tan rahmet dilediğine ve Londra'da yapılan NATO Zirvesi'ne ilişkin açıklaması

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün 5 Aralık, kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanınmasının 85'inci yıl dönümü. Birçok ülkeden önce bu hakka sahip olan biz kadınlar, başta Büyük Atatürk olmak üzere, o gün bu Mecliste lehte oy kullanan bütün milletvekillerini de saygıyla anıyoruz. Tabii, kadın haklarının mücadelesini vermiş olan Nezihe Muhiddin ve tarihte kadın hakları mücadelesi vermiş bütün kadınlarımızı da saygıyla anıyoruz, onların da emeklerini hatırlatmak istiyoruz.

Söylendi, evet, toplumun yarısını kadınlar oluşturmasına rağmen, maalesef, bugün Parlatentonun sadece yüzde 17'sini teşkil ediyor kadın milletvekilleri. Başta kendi partim olmak üzere, bütün siyasi partilerin zannediyorum bu konuda bir öz eleştiri vermesi gerekiyor. Bizler, kadınlar eşit temsil hakkı istiyoruz. Seksen beş yıl önce kadın ve erkeğin eşit olduğunu kabul edip kadınların bu hakkını tanıyan Büyük Atatürk önderliğindeki anlayışın bugün daha ileri taşınması gerekirken, maalesef, kadınların bugün yaşam haklarının ne kadar saldırıya uğradığıyla gündemimiz çokça meşgul; her gün 3 kadın cinayet kurbanı. Seçme seçilme hakkını kullanmak bir yana, yaşam hakları dâhi ellerinden alınıyor ve bununla ilgili somut, gerçekçi, etkili adımlar atılmadığı da bir gerçek. Şöyle söyleyelim: 2006'dan beri yayınlanan toplumsal cinsiyet eşitsizliği raporlarında 106'ncı sıradayken, on iki yılda 25 basamak gerilemiş, 149 ülke arasından 130'uncu olmuşuz maalesef.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin Sayın Kayışoğlu.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Bu on iki yıla baktığımızda, 2007'den itibaren; 2007, 2012, 2016 ve son olarak 25 Kasım 2019' da 4 kadına yönelik şiddetle mücadele eylem planı ve strateji belgesi yayınlandı. Her birinde, zihniyet dönüşümü gerçekleştirilmesi gerektiği, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık, kurumlar arası koordinasyon yapılması gerektiği açıklandı ama on iki yılda, tam tersine, kadın cinayetlerinin, şiddete uğrayan kadınların sayısının katlanarak arttığına şahitlik ediyoruz.

Son olarak yaşanan Ceren Özdemir olayıyla ilgili ve Şule Çet davasında verilen kararlarla ilgili şunu belirtmek gerekiyor ki özellikle infaz rejiminde çok ciddi değişiklikler yapılması gerekiyor. Yani Ceren Özdemir'in katilinin bir çocuğu öldürmekten, kasten adam öldürmekten cezaevinde olması gerekirken, yanında bir sürü yüz kızartıcı suçu da varken dışarıda olması infaz rejiminin çok ciddi sorunları olduğunu ve bunun değiştirilmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Ki daha önce de bir çalışma yapıldı ama tozlu raflarda yerini aldı; çocuk istismarları, cinayetleri ve kadın cinayetleriyle ilgili olarak 24 Hazirandan önce bir çalışma yapılmıştı. Bugün anmakla yetinmeyelim bunu hayata geçirelim diye tekrar buradan sesleniyorum.

Diğer bir konu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Kayışoğlu.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, bugün 5 Aralık, Talat Sait Halman'ın, ilk Kültür Bakanımızın 5'inci ölüm yıl dönümü. Kendisi entelektüel bir bakanımızdı.

Türkçeye William Shakespeare ve William Faulkner'ın dünyaca ünlü eserlerini kazandırmış; Orhan Veli ve Fazıl Hüsni Dağlarca gibi önemli şairlerimizin eserlerini de İngilizceye çevirmiş bir kültür insanıdır. Ölüm yıl dönümü nedeniyle ilk Kültür Bakanımızı da saygıyla anıyoruz.

Yine bu hafta Londra'da dörtlür zirveyle başlayan ve NATO'nun 70'inci yılı nedeniyle gerçekleşen zirve ve sonuç bildirgesi bazı tartışmalara neden oldu. Recep Tayyip Erdoğan, YPG'nin terör örgütü olarak tanınmaması durumunda Baltık ülkelerine ilişkin planı Türkiye'nin veto edeceğini açıklamıştı. Dün Baltık ülkelerine yönelik plan onaylandı ancak Türkiye'nin beklentileri doğrultusunda YPG'nin terör örgütü olarak tanınmasına ilişkin bir adım atılmadı. Aldığımız bilgi ve izlenimler, Recep Tayyip Erdoğan'ın bu süreci bir iç politika malzemesi olarak kullandığı ve Ankara'da yaptığı açıklamaları Londra'daki kapalı toplantılarda talep dahi etmediği yönünde. Emmanuel Macron'un basına yansıyan açıklamalarından da anlaşılacağı biçimiyle, YPG'nin IŞİD'le mücadelede bir müttefik olarak görülüp...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Kayışoğlu.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

...bir terör örgütü olarak görülemeyeceğini vurguladığı, Türkiye'nin IŞİD bağlantılı gruplarla çalıştığı gibi, Türkiye aleyhinde ciddi sertlikte ithamları kayda geçirdiği görülmektedir. 2017'de devreye sokulan Kademeli Mukabele Planı'nın korunması ve 5'inci maddeye vurgu yapılan bildiriyle Türkiye'nin taleplerinin kısmen karşılandığı bir zirve olmuştur, ancak bu, NATO Zirvesi öncesi kopartılan fırtına dikkate alındığında yeterli olarak görülmemektedir. Yunanistan Başbakanıyla yapılan görüşmede de Doğu Akdeniz'deki sorunda bir mesafe katedilmediği açıkça ortadadır.

Ben tekrar bütün kadınlarımızın seçme, seçilme hakkını kutluyor ama bu hakkı kullanabilmeleri için de yaşam hakları konusunda gerekli tedbirlerin alınmasını, İstanbul Sözleşmesi'nin de özellikle uygulanmasını ve gerekli mevzuat değişikliklerinin hayata geçirilmesini tekrar diliyorum.

Saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN –Söz sırası AK PARTİ Grubu adına Denizli Milletvekili Grup Başkan Vekili Sayın Özkan'da.

41.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü ile Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümü vesilesiyle 1935'te Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapan ilk kadın milletvekillerinden Mevrure Gönenç, Hatı Çırpan, Türkan Örs, Sabiha Gökçül ve Şekibe İnel'i anmak istediğine, tarih boyunca kadınlarımızın önünde var olan engellerin gerek anayasal ve yasal reformlar gerekse idari uygulamalarla kaldırılması gerektiğine, İstanbul Milletvekili Merve Kavakcı'nın maruz kaldığı ayrımcılığın 1 Ekim 2013 tarihinde yüce Meclisin almış olduğu kararla ortadan kaldırılarak bu kutsal çatı altında kadın milletvekillerinin inançlarını yaşayarak görev yapabildiğine, kadın cinayetlerini etkileyen çok farklı bileşenlerin olduğu gibi kadınlarımızın terör şiddetinin de mağduru olduğuna, Astana ve Soçi Protokolleri, Ankara Anlaşması ve Londra Zirvesi'nde İngiltere, Fransa, Almanya'yla yapılan mutabakatla Türkiye'nin meşru müdafaa hakkının kabul gördüğüne ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutluyoruz. Bu kutlama yapılırken mutlaka değerlendirilmesi gereken en önemli konulardan biri de şudur: Emperyalistlerin saldırılarıyla harap ve bitap düşmüş Osmanlı İmparatorluğu'ndan sonra genç cumhuriyetin en önemli başarısı olarak önümüzdedir. Bu noktada, yine içinde görev yaptığımız bu Gazi Meclisimizin ilk adımı, Gazi Mustafa Kemal liderliğinde kadınlara seçme ve seçilme hakkını vermesiyle başlamıştır. “Dünyanın gelişmiş demokrasileri” diye ifade edilen ülkelerden onlarca yıl evvel böyle bir adımın Meclisimizde ve ülkemizde atılmış olması bizim medeniyetimizin ne kadar derin köklere sahip olduğunu göstermektedir. Tabii, 1930'larda belediye seçimlerinde, 33'te köy ihtiyar heyeti ve muhtarlık seçimlerinde, 34'te milletvekili seçimlerinde kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanınması tarihimiz ve demokrasimiz, kadın hakları açısından çok kıymetlidir.

Bu bağlamda, ilk kadın milletvekilleri olarak birkaç kadın milletvekilimizin adını yani 1935'te Türkiye Büyük Millet Meclisine giren kadın milletvekillerimizden birkaçını anmak istiyorum: Mebrure Gönenç, Hatı Çırpan, Türkan Örs, Sabiha Gökçül, Şekibe İnsel ve 1935'te yenilenen Çankırı seçimleriyle Meclisimize giren Öğretmen Hatice Özgener Meclisimizde ilk görev yapan kadın milletvekillerindendir.

Tabii, 5 Aralık 1934'ten beri biz kadın haklarını Kadın Hakları Günü olarak kutluyoruz. Ancak kadın hakları ve demokrasi tarihimiz dikensiz gül bahçesi, çilesiz, sancısız, ağrısız bir süreç olarak geçmemiştir. Kadınlarımızın önünde çok büyük engeller tarih boyunca var olagelmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edelim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Kadınlarımızın önündeki bu engeller var olagelmıştır. Bunları ortadan kaldırmak için, gerek anayasal reformlar gerek yasal reformlar ve idari uygulamalarla bu engelleri bir bir kaldırmaya mecburuz. Hepimizin üzerine görevler düşüyor. Kimse “Benim evimin önü temizdir, hiçbir sorumluluğum yoktur.” diyemez. Bu sorumluluğu hep beraber sırtlanmak zorundayız.

“Önümüzdeki en büyük sorun nedir?” dediğimizde 3 temel sorunla karşı karşıyayız: Bunlardan biri, kadınlara ayrımcılık; inançları, düşünceleri, fikirleriyle, bölgesel farklılıklarıyla yapılan ayrımcılık. Bunları tamamen kaldırmamız gerekiyor.

Ve maalesef 1934'te başlayan milletvekili seçilme hakkının ete kemiğe bürünmesi ve kuvveden file dönmesi kolay olmamıştır. Daha dün gibi hatırladığımız Mecliste “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” anlayışıyla milletimizin seçip gönderdiği milletvekillerimizden Merve Kavakcı maalesef ayrımcılığa maruz kalmıştır. Hamdolsun, vesayet kurumlarının tasfiyesiyle bugün...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Asıl darbeciler sizlersiniz! Eş başkanları hapsedtiniz, kayyum darbesi yaptınız!

BAŞKAN – Devam edelim.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) - ...kadınlarımız Mecliste hür, serbest şekilde görevlerini yapabiliyorlar.

Tabii, 1934'ü anarken 1 Ekim 2013'ü de anmamız gerekiyor. Biliyorsunuz, Merve Kavakcı'nın maruz kaldığı ayrımcılık, 1 Ekim 2013'te yüce Meclisimizin almış olduğu kararla ortadan kalkmış ve inançlarını yaşayarak bu kutsal çatı altında kadın milletvekillerimiz görev yapabilmıştır. Nurcan Dalbudak, Sevede Bayazit, Gülay Samancı, Gönül Bekin Şahkulubey Milletvekillerimiz de inançlarını yaşarken ve inandıkları gibi giyinirken bu kutsal Meclis çatısı altında da görevlerini yapabilmeyi başarmışlardır.

Evet, bir diğer konu, kadına karşı şiddet. Bu -ekonomik, sosyolojik, eğitim, farkındalık- çok konuyu ilgilendiren, çok farklı bileşenlerin etkilediği konulardandır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – “Kadın cinayetleri” olarak bildiğimiz ve kadın haklarının üzerine bir kara bulut olarak çöken, başta Münevver Karabulut, Emine Bulut, Ayşe Tuba Arslan ve daha dün, tazecik, gencecik ömründe menfur, hain bir cinayete hayatına son verilen Ceren Özdemir kardeşimiz -yüreğimizi yakıyor- Özgecan kardeşimiz ve ismini anamadığımız, aile içi şiddete maruz kalmış nice kadın mağdurlar; bunları da anmak zorundayız. Ancak, bunları ortadan kaldırırken yine yasal düzenlemeler yapmak durumundayız ki yaptık, bugün İstanbul Sözleşmesi ortada. Diğer taraftan, aile içi şiddetin önlenmesine dair yasal düzenleme de yine bu dönem içerisinde Meclisimizden geçmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Son olarak, vurgulamak istediğimiz son mesele -biraz gürültü geldiği için, efendim, o meseleyi de ifade etme gereği hissediyorum- kadınlarımız terör şiddetinin de mağdurlardır. Bugün PKK terör örgütü, maalesef, 15-18 yaşları arasında, rüşt yaşına bile erişmeden... İşte Diyarbakır’da, yüreği yaralı kadınlar, anneler evlatlarını arıyorlar. Şu anda PKK terör örgütünün elindeki, kaçırılan 15-22 yaş arasındaki kadınlarımız, evlatlarımız yüzde 70 oranındadır. Terör örgütünün alıkoyduğu 15-18 yaş arasındaki kadınların, kızlarımızın oranı da yüzde 55’tir. Bunlar kaçırıldıktan kısa bir süre sonra maalesef her türlü istismarla karşı karşıya kalıyorlar. Bugüne kadar binden fazla kadın örgütten kaçarak teslim oldu ve itirafçı oldu; 150 itirafçı, örgütün kirliliğini anlattı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Örgüt yönetmiyor bu ülkeyi, siz yönetiyorsunuz, siz!

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Niye savunuyorsun? PKK’yı niye savunuyorsun? Allah Allah!

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Maalesef, kaçmayı başaramayanlar ise ajan olarak suçlanarak infaz edildi. Yani bugün kadınlara karşı şiddeti konuşurken terör şiddetini de konuşarak ve bu konuda bütün siyasi parti grupları olarak taşın altına elimizi koymak suretiyle, Allah’ın izniyle, bugün güle oynaya kutladığımız Kadın Hakları Günü’nü gerçek anlamda, ete kemiğe bürünmüş ve fiiliyata kavuşmuş bir şekilde kutlayacağımıza yürekten inanıyorum. Bugüne kadar bu mücadeleye destek veren bütün kadınlarımıza, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e ve Gazi Meclisimize yürekten teşekkür ediyorum.

Tabii, bugün gündemimiz yoğun, inşallah bütün siyasi parti grupları olarak 144 ve 145 sıra sayılı Teklifleri görüşeceğiz. Diğer taraftan da Türkiye-Libya münhasır ticari bölge muhtırası da görüşerek inşallah Meclisimizden geçireceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Müsaadeniz olursa son bir cümle olarak da NATO’yla ilgili bir hususu ifade etmek istiyorum.

Hamdolsun, bugün, geçmişteki yakınmalarımızı bir kenara bırakarak çok yönlü diplomatik çalışmalarla yolumuza devam ediyoruz. Bakın, eskiden Anadolu coğrafyası için “Doğu ile Batı arasında köprü” diye ifade ederdik ancak sadece köprü üzerinden geçilir gibi ülkemizin üzerinden geçilirdi. Ancak bugün, İran ve Rusya’yla imzalanan Astana ve Soçi Protokolleriyle bir noktada Türkiye’nin uluslararası alandaki hakları, meşru hakları güvence altına alındı, kabul gördü. Ankara Anlaşması’yla, İran’la kavgalı olan Amerika nezdinde Türkiye’nin meşru müdafaa hakkı kabul gördü. Yine bu hafta, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Londra’da yapılan görüşmelerdeki dörtlü zirvede, İngiltere, Fransa, Almanya ve Türkiye arasındaki mutabakatla yine Türkiye’nin meşru müdafaa hakkı kabul gördü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Bu bağlamda, cumhuriyetimizin, Cumhurbaşkanımızın başarısı millî iradenin başarısıdır, aziz milletimizin başarısıdır.

Milletimizden aldığımız ilhamla bu ülkede nice güzel hizmetleri hayata geçireceğimize inanıyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) DUYURULAR**

1.- Başkanlıkça, 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2018 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Genel Kuruldaki görüşme programının Türkiye Büyük Millet Meclisi internet sayfasında yer alacağına ve bastırılarak üyelere dağıtılacağına, bütçe müzakerelerinde üyelerin söz kayıt işlemleri ve usullerine ilişkin duyuru

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Genel Kurulda görüşülme takvimine ilişkin Danışma Kurulu önerisi 3 Aralık 2019 Salı günü 25'inci Birleşimde kabul edilmiştir.

Bütçe Kanun Teklifi ile Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Genel Kuruldaki görüşme programı Türkiye Büyük Millet Meclisi internet sayfasından yayınlanmış ve bastırılarak sayın üyelerimize dağıtılmıştır.

Bütçeler üzerinde şahısları adına söz almak isteyen sayın üyelerin söz kayıt işlemleri 6 Aralık 2019 Cuma günü 11.00 ila 11.30 arasında Büyük Grup Toplantı Salonu'nda Başkanlık Divanı Kâtip Üyelerince yapılacaktır. Söz kaydını her sayın üyenin bizzat yaptırması gerekmektedir, başkası adına söz kaydı yapılmayacaktır. Belirtilen saatlerden sonra söz kayıtları Kanunlar ve Kararlar Başkanlığınca yapılacaktır.

Sayın üyelerin bilgilerine sunulur.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, 60'a göre bir söz talebim var.

BAŞKAN – Sayın Baş, ben gördüm, vereceğim daha sonra. Bir saniye lütfen.

B) ÖNERGELER

1.- Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır'ın, 5 Aralık 2019 tarihinde Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu üyeliğinden istifasına dair yazısının Başkanlığa ulaştığına ilişkin önerge yazısı (4/53)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır'ın Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonundan istifasına dair yazısı 5 Aralık 2019 tarihinde Başkanlığımıza ulaşmıştır.

Bilgilerinize sunulur.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VII.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- AK PARTİ Grubunun, 145 Sıra Sayılı 21/11/2019 tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasa'nın 89'uncu ve 104'üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanı Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu ve 146 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden Gündem'in "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının sırasıyla 1'inci ve 2'nci sıralarına alınmasına ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun 5 Aralık 2019 Perşembe günü birleşiminde 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ilişkin önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 5/12/2019 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından, İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Cahit Özkan

Denizli

AK PARTİ Grup Başkan Vekili

Öneri:

Bastırılarak dağıtılan 145 sıra sayılı 21.11.2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu ve 146 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının sırasıyla 1'inci ve 2'nci sıralarına alınması ve diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi; Genel Kurulun 5 Aralık 2019 Perşembe günü (bugün) birleşiminde 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

BAŞKAN – Öneri üzerinde söz talebi? Yok.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmiştir.

Gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

VIII.- SEÇİMLER

A) KOMİSYONLARDA AÇIK BULUNAN ÜYELİKLERE SEÇİM

1.- Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

BAŞKAN - Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunda boş bulunan ve İYİ PARTİ Grubuna düşen 1 üyelik için Denizli Milletvekili Yasin Öztürk aday gösterilmiştir.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Baş, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

42.- İstanbul Milletvekili Erkan Başı'nın, 3 Aralık günü Genel Kurulda okunan Danışma Kurulu önerisine ret oyu kullandığına, Meclis Başkanlığına verdiği dilekçeyle 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2018 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerinde yapılacak görüşmelere ilişkin söz talebinde bulunduğuna, İç Tüzük 60 ve 61'de söz alma ile söz sırasının nasıl dağıtılacağına tanımlandığına ilişkin açıklaması

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tabii, biraz evvel okuduğunuz karar mıydı, duyuru muydu tam anlayamadım, sanırım açıklarsınız bir süre sonra.

Şimdi, değerli arkadaşlar, geçtiğimiz gün, 3 Aralık günü burada bir Danışma Kurulu önerisi okundu ve ben kişisel olarak ret oyu verdim ama Meclisin büyük bir çoğunluğu, bütün gruplar uzlaşa hâlinde o Danışma Kurulu önerisini karar hâline getirdiler. Doğru bulmamakla birlikte uymak dışında bir seçeneğim yok bu alınan karara ve buna uygun davranmamız gerekiyor fakat bizim elimizde de bir Meclis İhtüzüğü var. Ben, Danışma Kurulu kararı çıkar çıkmaz, karar burada okunduğu andan hemen sonra Meclis Başkanlığına, bütçe üzerine yapılacak görüşmelere ilişkin Danışma Kurulunun aldığı kararı ekleyerek bu karar kapsamında bütçe üzerine şahsım adına söz talebinde bulunduğumu bir dilekçeyle bildirdim çarşamba günü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERKAN BAŞ (İstanbul) - Şimdi, bu dilekçeye herhangi bir yanıt verilmedi. Bugün sabah saatlerinde benim Meclisteki odam aranıyor ve cuma günü saat on birde söz talebinde bulunan bütün milletvekillerinin kişisel olarak gelmesi gerektiğini söylüyorlar. Şimdi, arkadaşlar İç Tüzük 60 söz

almayı tanımlıyor, 61’de söz sırası nasıl dağıtılır tanımlanıyor. “Söz, kayıt ve istem sırasına göre verilir.” diyor. Şimdi, eğer benden önce başvurmuş bir arkadaşımız varsa tabii ki ben onun hakkını istemiyorum. Fakat, zaten ortada bir başvuru varken bu yeni usul uygulamasını doğru bulmadığımı paylaşmak istiyorum. Şimdi, teamüller oluşabilir, fakat teamüllerin mevcut İç Tüzük’ün geliştirilmesi, kolaylaştırılması, demokratikleştirilmesi doğrultusunda kullanılması gerekir. Zaten, şahıslar adına yapılan konuşmaların gruplar tarafından belirlenmesi İç Tüzük’ün...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Dolayısıyla, zaten gruplar adına sayısız konuşma yapılırken şahıslara İç Tüzük’ün tanıdığı hakkın da grupların kendi arasında oluşturduğu bir mutabakatla belirlenmesi ve bu gruplar eğer uygun bulurlarsa, eğer tevaccüh ederlerse grubu olmayan partilerin ya da bağımsız milletvekillerinin konuşması usulü bana sorarsanız İç Tüzük’e aykırıdır. Dolayısıyla, şahıslara tanınan hakların şahıslar tarafından kullanılmasının yolunun ve yönteminin geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Uğradığım mağduriyeti de Genel Kurulla ve Başkanlık Divanıyla paylaşmış oluyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Baş, kayıtlara geçen bu ifadelerinizi Kanunlar ve Kararlardaki arkadaşlarımız inceleyecekler, taleplerinize bakacaklar. Benim yaptığım bir duyuruydu, arkadaşlarımız sizin taleplerinizi birazdan tutanakları aldıktan sonra tekrar değerlendirerek inceler ve size de bilgi verirler.

Değerli milletvekilleri, şimdi birleşime on dakika ara veriyorum ve kadın milletvekillerimizi –arzu ederlerse- odamda bir çay içmeye davet ediyorum.

Kapanma Saati: 15.44

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.15****BAŞKAN: Başkan Vekili Levent GÖK****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Barış KARADENİZ (Sinop)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27’nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sıraya alınan, 21.11.2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlıyoruz.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- 21/11/2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi (1/279) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 145) (x)(xx)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 145 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, 21.11.2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 50’nci maddesi Cumhurbaşkanınca uygun bulunmayarak, bir daha görüşülmek üzere, bu hususta gösterilen gerekçeyle birlikte Başkanlığımıza geri gönderilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonu, Cumhurbaşkanlığının geri gönderme tezkeresine konu 50’nci maddeyi kanun metninden çıkarmıştır. Anayasa’nın 89’uncu maddesinin ikinci fıkrasında “Cumhurbaşkanınca kısmen uygun bulunmama durumunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi sadece uygun bulunmayan maddeleri görüşebilir.” hükmü, İç Tüzük’ün 81’inci maddesinin son fıkrasında ise “Cumhurbaşkanınca yayımlanması kısmen uygun bulunmayan ve bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen kanunların sadece uygun bulunmayan maddelerinin görüşülmesine kanunun görüşmelerine başlamadan önce Genel Kurulca görüşmesiz karar verilebilir. Bu durumda, sadece uygun bulunmayan maddelerle ilgili görüşme açılır. ... Kanunun tümünün oylaması her halde yapılır.” hükmü yer almaktadır.

(x) Kanunun ilk görüşmeleri 13/11/2019 tarihli 17’nci, 14/11/2019 tarihli 18’inci, 19/11/2019 tarihli 19’uncu, 20/11/2019 tarihli 20’nci ve 21/11/2019 tarihli 21’inci birleşimlerde yapılmıştır.

(xx) 145 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Bu hükümlere göre, geri gönderilen kanunun tümünün veya sadece Cumhurbaşkanınca uygun bulunmayan maddelerinin görüşülmesi Genel Kurulun kararına bağlıdır ancak Cumhurbaşkanınca kısmen uygun bulunmayarak bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunun 50'nci maddesi Komisyon tarafından kanun metninden çıkarıldığından kısmen görüşülecek bir husus kalmamıştır.

Kanunun diğer maddelerinin görüşülüp görüşülmemesi konusunda Genel Kurulun kararını alacağım.

Kanunun diğer maddelerinin görüşülmemesini Genel Kurulun oylarına sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, kanunun tümünün oylanmasından önce, gruplarımızın iradesinin birleşmesiyle, emsal de teşkil etmemek üzere sayın grup başkan vekillerine ya da yetki verdikleri sözcülerine kürsüden beşer dakika olmak üzere söz vereceğim.

İlk söz İYİ PARTİ Grubu adına Grup Başkan Vekili Kocaeli Milletvekilimiz Sayın Lütfü Türkkan'da.

Buyurun Sayın Türkkan. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önce Adalet ve Kalkınma Partisi Grubuna bakmak istiyorum, ilk defa böyle bir şeye şahitlik ediyorlar. Burada onayladıkları bir kanunun Cumhurbaşkanı tarafından veto edilmesi karşısında ruh hâllerini merak ediyorum. O yüzden iyice seyretmek istiyorum arkadaşlarımızı, yüzlerine bir bakmak istiyorum.

Zor bir şeydir tabii. Yani ben düşünüyorum, burada ısrarla “Arkadaşlar, yapmayın, etmeyin, yanlış işler yapıyorsunuz.” dedik “Hayır efendim, olur mu; bu, ekonomiyle ilgili; bu, enerjiyle alakalı.” deyip bizleri dinlemediniz, alkışladınız, Sayın Cumhurbaşkanı toplumda uyandırdığı infialî görerek haklı bir tavırla yasayı veto edince bu sefer dönüp onu alkışladınız. Yani Türk siyasi tarihinde bu tavrınız hiç unutulmayacak. Hem kanunun kabul edilmesini hem de kanunun veto edilmesini alkışlayan tek siyasi parti grubu olarak Türk siyasi tarihine geçtiğinizi buradan rahatlıkla söyleyebilirim. Zor bir durum olduğunu biliyorum ama dün bir arkadaşımız, benim de çok sevdiğim bir arkadaşımız çok güzel bir şey söyledi. “Ağabey, bizi Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı yanılttı, Allah'tan Cumhurbaşkanı var, o bu işi kurtardı.” Hakikaten zor bir iş. Yani kanunu hazırlarken Cumhurbaşkanı hazırlatıyor, veto eden Cumhurbaşkanı. Bu sistemin, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin nasıl garabet bir sistem olduğunu göstermek açısından aslında bu kanun bile çok önemli bir örnek teşkil edebilir. Yani ısrarla bahsediyoruz bir yılı aşan bir süreçte Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi hiçbir şey getirmedi bu ülkeye, olumlu getirdiği hiçbir şey yok emin olun. Belki burada durumunuz gereği, konunuz gereği Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ne kadar mükemmel bir sistem olduğundan bahsediyorsunuz ama ben biliyorum ki konuşmanız bittikten sonra “Ya, bu sistem de pek iyi oturmadı bu ülkeye.” diyebiliyorsunuz.

Ben geleyim esas meseleye. Cumhurbaşkanımızın veto etmesinden sonra termik santrallerin bacaları ne olacak? Ben şimdi onu size soruyorum. Bundan sonra ne yapacağız? Bu santraller çalışacak mı, çalışmaya devam edecek mi? Yoksa, Çevre Bakanlığının munzam cezalarını ödemek kaydıyla -kâr marjları çok yüksek kuruluşlar bunlar- bu cezaları ödemek kayıt ve şartıyla üretmeye devam edecekler mi? Eğer sadece para alacaksanız, bunlar da üretime devam edecekse bu vetonun hiçbir karşılığı olmaz. Yani Sayın Cumhurbaşkanının veto ettiği, meri olan bu kanunun ilgili maddesi burada çıkarıldığında eğer bu termik santraller üretmeye devam ederse bu vetonun hiçbir gerekçesini anlatamazsınız millete.

SALİH CORA (Trabzon) - Kapatılınsınız mı?

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Kapatılmasın, tabii ki kapatılmasın. Bunların hepsi de ekonomik bir değer. Ama bakın bu insanlar teşvikler aldılar, bu insanlar krediler aldılar, sizler aracılık ettiniz. Sizler bu konuda ciddi işler takip ettiniz. Ama bunlar bacalara filtre takılması konusunda bugüne kadar tek bir iş yapmadılar, sipariş dahi vermediler yani filtreleri sipariş dahi vermediler bırakın monte etmeyi, bundan sonra bu işin sipariş süreci var, monte süreci var, ciddi bir zaman aralığı gerekiyor. Bunun vebali de yine sizin biliyor musunuz? Sebebi: Bu insanlara verdiğiniz parayı, verdiğiniz teşviki takip edip filtreleri taktırmadınız. Çünkü onların her birisinin bu mevcut sıralarda oturanlarla organik bir bağı var, maalesef, üzülererek söylüyorum. Kimsenin şahsını itham etmek istemiyorum, bu konuda organik bağı olmayan arkadaşlardan da özür dileyerek söylüyorum ama onların burada, bu sıralarda oturanların bazılarıyla organik bağları var. Dolayısıyla o organik bağların kurduğu lobilerle bugüne kadar geldiler ama bugün oyun bozuldu. Benim buradan sizden ricam şu... “Arkadaşlar, biz kanunun gereğini yapıyoruz. Ne yapıyoruz? Bunlar yasal olmayan bir şekilde üretim yapıyorlar, biz de ceza kesiyoruz.” O insanların ölmesinin önüne geçmez bu kesilen cezalar. Yani ceza kestiniz diye Afşin Elbistan’daki, diğer termik santrallerin bulunduğu yerlerdeki o santraller insan ölümlerinin önüne geçemez ödedikleri cezalarla. Yapılacak bir tek şey var: Bunların, bu termik santrallerinin bacalarına emisyon filtrelerinin mutlaka ve mutlaka bir an önce takılmasını temin etmek. Onunla ilgili mühendislik hizmeti mi verirsiniz, onunla ilgili satın alma hizmeti mi verirsiniz... Bu işlerden çok anlayan arkadaşlar var aranızda, ben biliyorum, onlar bu konuda rehberlik etsinler.

SALİH CORA (Trabzon) – Daha önce yapmış gibi konuşuyorsunuz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Daha önce müşavirlik yaptıkları bu firmalara, milletvekilliklerinden önce müşavirlik yaptıkları bu firmalara bu diğer konularda da bu sefer Allah rızası için, bu sefer milletin menfaati için bir an önce müşavirlik yapmaya devam etsinler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Sayın Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN – Devam edin, zamanımız var.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Bu vesileyle, tekrar söylüyorum: Bu saatten sonra, filtreler takılana kadar bu santrallerin üretim yapması bu ülkede cinayet sebebidir. Sizler de bu işe müsaade ederseniz bu cinayetlerin cürmü olursunuz.

Hepinize saygılar sunuyorum.

Sağ olun, var olun. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Akçay’da. (MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Akçay, beş dakikalık sürenin sonunda süre ilave etme şansımız var, rahat konuşun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Hepimizin bildiği üzere, termik santrallere baca gazı filtresi takılmasına ilişkin ve bunu bir süre daha çeşitli şartla bağlayıp uzatan madde Sayın Cumhurbaşkanı tarafından veto edildi ve yeniden görüşülmek üzere Meclise iade edildi. Bu husustaki görüşmeler dün Plan ve Bütçe Komisyonunda tamamlandı ve bu maddenin geri çekilme oylaması da yapıldı. Şimdi de Genel Kurulda bu hususu görüşüyoruz.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanının bu veto yetkisini kullanması elbette anayasal bir haktır, Sayın Cumhurbaşkanı da bu hakkı kullanmıştır. Son söz sahibi de yine, Türkiye Büyük Millet

Meclisidir. Eski, Anayasa değişikliğinden evvelki sistemde de olduğu gibi şimdi de olduğu üzere son söz Türkiye Büyük Millet Meclisinde ve belli bir çoğunlukla, salt çoğunlukla bir karar vereceğiz ve oylamayı gerçekleştireceğiz.

Meclis, söz konusu düzenlemeyi Cumhurbaşkanının gerekçeleri doğrultusunda değiştirebilir, düzenlemeyi çıkarabilir ya da olduğu gibi kabul edebilir. Bütün bu süreçlerde son söz Türkiye Büyük Millet Meclisinin. Özetle, Meclis, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde güçlendirilmiş bir konuma sahiptir ve bu konumdan kaynaklanan hak, yetki ve sorumluluklarını da yerine getirmeye devam edecektir.

Bu ilgili düzenlemenin içeriğine dair görüşlerimizi kısaca tekrarlamak isterim: Teklifin Genel Kuruldaki görüşmeleri esnasında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, 13 Kasım 2019 tarihinde, konuşmacımız Konya Milletvekilimiz Sayın Mustafa Kalaycı'yı ve Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına bu kürsüde partimizin görüşlerini de dile getirmişti ve onları da şimdi tekrar okumakla birlikte, bundan evvel de yine aynı konuyla alakalı geçmiş yıllarda gelen maddeyle ilgili görüşlerimiz de aynıdır yani bu görüşlerimiz değişmemiştir.

“Komisyonda teklife eklenen maddeyle, termik santrallerin çevre mevzuatına uyumuna dair yeni bir düzenleme daha yapılmıştır ve 2013 yılında çıkarılan Elektrik Piyasası Kanunu'yla çevre mevzuatına uyumun 31/12/2018'e kadar tamamlanması öngörülmüş ve bu sürenin üç yıl uzatılması konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir. Anayasa Mahkemesi bu yetkiyi sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkından uzun süreli vazgeçilemeyeceği gerekçesiyle iptal etmiştir. Ancak 2016 yılında 6719 sayılı Kanun'la süre 31/12/2019'a kadar uzatılmıştır. Milliyetçi Hareket Partisi, gerek ilk düzenlemeye gerekse bu düzenlemeye karşı çıkmıştır. İnsanımızın yaşama hakkını ilgilendiren bu konuda firmaların yıllardır yükümlülüklerini yerine getirmemiş olması büyük bir sorumsuzluktur. Yapılan düzenleme ve yaptırımlar titizlikle uygulanarak söz konusu tesislerin bacalarına gerekli filtrelerin bir an önce taktırılması sağlanmalıdır.” Bunları tutandıktan okudum.

Özetle, Milliyetçi Hareket Partisinin duruşu, baca gazı filtrelerinin bir an önce takılması ve aksi bir durumda da denetim ve yaptırım sürecinin işletilmesidir. Tüm bu gelişmeler neticesinde görülmüştür ki baca gazı filtreleri konusunda yasama, yürütme ve kamuoyu üçgeninde çevre ve insan sağlığı temelinde ortak bir duruş ve bilinç oluşmuştur. Öncelikle bu husustan duyduğumuz memnuniyeti ifade etmek isterim. Çevre sorunları günümüz dünyasının en önemli meselelerinden biridir. Bugün ülkemiz, ortak duruş ve bilinci tüm çevre meselelerinde korumak ve sürdürmek suretiyle bir örnek olma fırsatını yakalamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

ERKAN AKÇAY (Devamla) – Bununla birlikte, termik santraller özelinde konuşmak gerekirse, özellikle sermaye sahiplerinin santral çalışanları üzerinden süreci bir sopa olarak kullanmalarının da önüne geçilmelidir. Santrallerde çalışan binlerce işçimizin, bu işlerden geçimini sağlayan on binlerce vatandaşımızın hakları mutlaka gözetilerek korunmalıdır. İşçilerimizin işten çıkarılma tehditleriyle karşı karşıya kalmaları mutlaka engellenmelidir. Sermaye sahiplerinin yani girişimcilerin yasama, yürütme ve kamuoyu iradesine karşı bir tutum almalarına ve tehditlerine karşı devlet olmanın gereği yerine getirilmeli, gerek yürütmenin gerekse de yasamanın iradesi devam ettirilerek korunmalıdır.

Bunun için yapılması gereken, bir taraftan baca gazı filtreleri için kanunda öngörülen sürecin uygulanması -ki buna göre 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren yapılacak denetimler neticesinde kapatılmaya kadar gidecek bir yaptırım süreci var- diğer taraftan da termik santral işçilerinin korunmasıdır.

Bu düşüncelerle konuşmama son verirken Meclisimizin kararının hayırlı olmasını diliyor, muhterem heyetinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç’a aittir. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika ama devamı var.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın vekiller, saygıyla selamlıyorum.

Ne desek diye düşünüyoruz hakikaten yani çok konuştuk bunu fakat bir türlü halledemedik.

Aslında olması gereken şey, bu Mecliste, hem Komisyonunda hem bu Genel Kurulda hem de yaptığımız çeşitli ikili görüşmelerde bu konuda bir çözüm bulunması ve Meclisin gerçekten iradesini göstererek bir adım atmasıydı ama olmadı bu. Neden olmadı? Çünkü enerji alanında çalışan lobi harekete geçti ve siz, iktidar partisi olarak o lobiyi engelleyemediniz, o lobinin çıkarları doğrultusunda hareket ettiniz; bu durum çok açık ortada.

Şimdi, bakın, 13 santrali kapsıyor filtre takılması meselesi ve çevre lisansı olmayan bu santrallerin toplam elektrik gücü 8.350 megavat civarında. Türkiye’de bulunan kömür ve linyit yakıtlı 42 termik santralin toplam gücü ise 19.456 megavat civarında yani aşağı yukarı o santraller bunun yarısı kadar. Şimdi, 3 kez uzatıldı süre, bu firmalara fırsat tanındı, bu firmalara inanılmaz teşvikler verildi, paralar verildi. Niye bu paralar verildi? Niye bu fırsatlar tanındı? Filtre taksınlar diye. Ne yaptılar? O teşvikleri, paraları bir güzel ceplerine indirdiler, filtreleri takmadılar. Neden? Kâr hırsı “Daha çok kazanacağız, daha çok kazanacağız.” diye yaptılar bunu. Siz bunu biliyorsunuz, bu 13 firmanın hepsi aslında sizin çok yakın ilişkilerinizin olduğu firmalar. Bunu da biliyorsunuz, biz de biliyoruz; o para hırsı, insan yaşamı, doğa hakkı ve canlı hakkının önüne geçti. Böyle bir durumla karşı karşıyayız. Yani halkın ölmesi, zehirlenmesi, hastalanması önemli değil, yeter ki şirketler parayı kazansınlar diye düşünüldü.

Bakın, Dünya Sağlık Örgütünün raporlarına göre, dünya çapında her yıl yaklaşık 7 milyon insan hava kirliliği nedeniyle hayatını kaybediyor, 7 milyon insan. 2019 yılı için sağlık açısından en önemli 10 tehdit arasında ilk sırada hava kirliliği ve iklim değişikliğiyle ilgili sorunlar var, bundan kaynaklı sağlık sorunları var. OECD’nin, 2019’da, Türkiye özelinde yayımladığı rapora göre, hava kirliliğine bağlı ölümlerin sayısı 30 bini geçiyor. İnsan sağlığından söz ediyoruz ya, çevre ve halk sağlığından söz ediyoruz ve altı yıldır bütün teşviklere rağmen, bu firmalar para hırsıyla bu çevre ve halk sağlığını çiğnemiş oldular.

Şimdi, bakın, sayın vekiller, mesele sadece bu firmalarla ilgili değil. Dünyada çok ciddi bir kriz yaşanıyor, bir iklim krizi yaşanıyor, biz size bunu anlatmaya çalışıyoruz. Siz ona “dünyada iklim değişikliği” diyorsunuz ama esas mesele, bir iklim krizi yaşanıyor. Yapısal değişiklikleri gerektiriyor bu iklim krizi. Bir iklim adaletini sağlayabilmek için, doğa ve canlı haklarını geçerli kılabilmek için yapısal önlemlerin alınması gerekiyor, yapısal değişikliklerin yapılması gerekiyor. Geçici tedbirler çözüm değil.

Şimdi, birçoğunuz şöyle düşünüyorsunuz, konuşuyorsunuz da oradan biliyorum: İklim krizi, sadece emperyal devletlerin yarattığı bir kriz. Ya, öyle değil. İklim krizi, evet, emperyal devletlerin burada çok büyük bir suçu var, o ülke halklarının sorunu hâline gelmiş aynı zamanda ama dünyadaki bütün ülke halklarının sorunu hâline gelmiş vaziyette, bizlerin de sorunu. Çünkü iklim krizi, su ve gıda krizini de tetikliyor yani doğa ve canlı haklarının çiğnenmesine yol açıyor. Bunun dünyada demografik değişimlere ve göçlere yol açma ihtimali çok yükselmiş vaziyette. Mesele, bu kadar ciddi bir mesele. Dolayısıyla bugün dünyanın hangi ülkesinde olunursa olunsun -biz Türkiye’den bahsediyoruz şimdi-

politikalar oluşturulurken ekolojik sistemi, dengeleri ve iklim adaletini, sosyal adaleti gözeterek politikalar oluşturulması gerekiyor. Bunun için size, bu maddeyi böyle yapmayın diye neredeyse bütün gruplar yalvardı; Cumhuriyet Halk Partisi, İYİ PARTİ, Halkların Demokratik Partisi, grubu olmayan partilerden tek tek arkadaşlar yalvardı. Yok “Nuh dediniz, peygamber” demediniz ya! Enerji sektörü Türkiye’de denetlenemeyen bir hâle geldi, özellikle özelleştirmeler sonucunda buradaki firmaların kâr ve kazanç hırsı denetlenemeyen bir hâle geldi ve kamu yararı ilkesi çiğneniyor, göz ardı ediliyor. İşte bu nedenle bu ertelemeyi tekrar gündeme getirdiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, bir beş dakika daha ilave ediyorum.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, o kadar uzatmayacağım.

Şimdi, bu 50’nci maddeyi buradan çıkararak bu sorunu bu şekilde aşmış olmuyoruz. Bu sorun ortada. Şimdi, bunu çıkardık ama bundan sonra nasıl devam edilecek, bu konuda neler yapılacak; bunları tartışmak gerekiyor. Şimdi, soruyoruz: Şu ana kadar takılan filtre var mı? Cevap yok. Kimler takmıştır? Cevap yok. Hiçbiri de takmamış olabilir. Peki, takılmayanlara ne yapacaksınız bundan sonra yani “Cezasını verin, bacalardan duman tütmeye devam etsin.” mi diyeceksiniz? Kazandıkları paraların yanında bakacak olursanız, o cezalar trafik cezası gibi cezalar. Şimdi, bu, çok ciddi bir sorun, bunun cevabı henüz verilmiş değil ve bunu da tartışmamız gerekiyor. Yani bugün, şimdi, bu 50’nci maddeyi çıkardık; bitti, olmuyor bu mesele. Dolayısıyla bu konu ciddi bir tartışma konusu olarak önümüzde duruyor.

Bir önemli mesele de çalışanlar meselesi. Biz bu meseleyi tartışırken hep karşımıza şu geldi: Bu konuyu daha fazla ertelemeyelim, bir çözüm bulunsun dedik. “E, ne olsun, kapatılsın da çalışanlar işsiz mi kalsın?” Yani çalışanlar meselesi, âdeta bir şantaj konusu olarak karşımıza geldi. Ya, kimsenin işsiz kalmasını istemiyoruz. Mutlaka, orada çalışanların istihdam edileceği alanlar yaratılması gerekiyor, kamunun burada devreye girmesi gerekiyor. Bir tek kişi bile tabii ki işsiz kalmamalı. Olur mu öyle şey? Ama şöyle bir çelişki mi... Bize “Bu seçeneklerden birini seçin?” mi diyorsunuz? Yani insanlar çalışsın, ölüm yaratacak bir kirlilik üretsinler, paralarını kazansınlar ama sonunda erken ölsünler; çocukları, anneleri, babaları, bacıları, kardeşleri ölebilir, hastalanabilir. Böyle bir şey olabilir mi? Dolayısıyla bu çelişkiyi de çözmemiz gerekiyor. Kamu burada nerede devreye girmelidir? Eğer orada kapanmak zorunda olan yerler -ki oraya da geleceğim biraz sonra- bunlar için de kamu devreye girmeli ve herkese istihdam imkânı sağlamalıdır. Yani bir tek işçi kardeşimiz bile bu nedenle işsiz kalmamalıdır, evine ekmek götüremez duruma gelmemelidir. Bütün dünya bunu tartışıyor, fosil yakıtlar meselesini. Bugün dünyadaki iklim krizinin en önemli nedenlerinden bir tanesi fosil yakıtlar meselesi. Biz buna gözümüzü kapatamayız. Türkiye, Paris Anlaşması’na imzasını atmadı, daha imza atmadan “Şu maddeye çekince koyarım, bu maddeye çekince koyarım.” diye tartışıyor; böyle olmaz. Bu mesele, dünyanın önemli bir meselesi. Demek ki o zaman bizim de fosil yakıtları çevreye ve insan sağlığına zararlı hâle gelmekten nasıl kurtaracağız ve bir geçiş süreci içinde, bir zaman içinde bu fosil yakıtlarla enerji üretiminden nasıl uzaklaşacağız, bunu tartışmamız gerekiyor, bu konuyu ele almamız gerekiyor; bunu da yapmıyorsunuz. Ama bütün bunları yapmazsanız bilin ki bu fosil yakıtların kullanılması sonucunda ortaya çıkan hava kirliliği, çevre kirliliği, doğa ve canlı haklarının çiğnenmesi, insanların yaşam hakkının çiğnenmesi meselesi er ya da geç gelip sizleri bulacaktır.

Dolayısıyla biz bir kere daha söyleyelim: Bu meseleyi “Cumhurbaşkanı, kuvvetler ayrılığını kullandı da doğru yolu gösterdi.” diye hiç söylemeyin çünkü biz size doğru yolu defalarca gösterdik, siz görmek istemediniz. Şimdi, onun için, belki bundan sonra aklınız başınıza gelir, hep birlikte otururuz bu konuyu tartışırız, sorunları aşabilmek için çözüm yollarını hep birlikte üretiriz.

Teşekkür ediyorum dinlediğiniz için. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Sayın Özgür Özel’de. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş artı beş.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, beş buçuk yıldır Cumhurbaşkanlığı görevinde, beş buçuk yıldır kullandığı yetkilerden Anayasa’nın kendisine verdiği bir hakkı ilk kez kullandı, ilk kez. Bunun için, öncelikle Cumhuriyet Halk Partisine, Halkların Demokratik Partisine, İYİ PARTİ’ye, çevre örgütlerine ve çevre duyarlılığı içinde davranan herkese teşekkür etmek gerekiyor. Aslında burada kullanılan güç, anayasal bir güç değil, anayasal bir hak değil; OHAL’le bastırılmış toplumsal muhalefete, her türlü baskıya, her türlü şiddete rağmen bu toplumda hâlâ muhalefeti diri tutabilen bizlerin ve bizlerin arkasında bize güç veren yüreklerin başarısıdır.

Eğri oturup doğru konuşacağız, on gün önce hem de bu santrallerin bulunduğu ilçelerin bağlı bulunduğu illerin milletvekilleri, Afşin-Elbistan’dan, Soma’dan başlayarak Türkiye’nin dört bir yanındaki bütün milletvekillerimiz bu itirazları dile getirirken bütün itirazlarımıza rağmen birileri kulaklarını kapadılar, dinlemediler; günü geldi, burada oy verdiler. Kaldırdıkları eli, on gün sonra, vetodan sonra Cumhurbaşkanını tebrik eden “tweet”lerde ya da alkış yapmak için kullanırken de hiçbir vicdani problem görmediler veya bu tutarsızlıktan dolayı bir sıkıntıya düşmediler, hiç bunları söylemediler.

Öyle bir durumla karşı karşıyayız ki bizim hepimizin bir demokratik alzaymır hastası olduğumuza, bunları görmeyeceğimize, duymayacağımıza, hatırlamayacağımıza, unutacağımıza, toplumun da sizin bu keskin dönüşünüzü sanki ortadan kaldırdığınız kuvvetler ayrılığını geri getiriyormuş gibi algılayacağı bir siyasi illüzyona inanmamızı istiyorsunuz. Bunun mümkünatı yok, bu olamaz.

Bakın, ne yaptığınızı anayasal açıdan, İç Tüzük açısından irdeleyecek olursak... Öyle felaket bir durumdayız ki... Hani “En iyisini yapacağız.” deyip de rejime kasteden -Anayasa değişikliğiyle- bir ucube sistem yarattınız ya... Bakın, Anayasa, Cumhurbaşkanına veto hakkı veriyor, bu Meclise de 301 oyla vetoya direnme hakkı veriyor. Hadi -konudan bağımsız- vetoya direnin bakalım, 301 kişi oy versin ve bu vetoya direnelim. Şu an bu ucube sistemde böyle bir imkân yok. Neden? Plan ve Bütçe Komisyonu maddeyi çıkardı. Eskiden, Meclis, Plan ve Bütçenin nasıl çalışacağıyla ilgili tavsiye kararı yolluyordu ve diyordu ki: “Bu maddenin çıkarılması, düzeltilmesi, bu maddenin tekrar görüşülmesi...” İç Tüzük’e hızlı olsun diye şunu koydunuz: “Sadece çıkarılan madde görüşülebilir.” Bu sistemde parti sözcünüzün veya grup başkan vekilinizin ağzından “Plan ve Bütçede biz bu maddeyi çıkaracağız.” diye çıktı mı? Plan ve Bütçe maddeyi çıkardı mı? Şimdi burada Sayın Başkan haklı olarak diyor ki: “Görüşülecek bir konu kalmadı.” Nerede 301’le vetoya direnme hakkı? Meydanlarda anlatıyordunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Çıkardık işte.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Nerede güçlü Meclis?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Bunu Plan ve Bütçe Komisyonu çıkardı, Meclisi işlevsiz kıldı. Bugün 301 kişinin üzerinde görülebileceği bir madde yok. Ha, dersiniz ki: “Biz bunu yeni madde ihdası olarak aynen koyacağız.” Koyamazsınız.

SALİH CORA (Trabzon) – Siz koymak istemiyorsunuz ki! Siz istiyor musunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Onun da şartı, Plan ve Bütçe Komisyonu gelecek buraya, tam kadro oturacak ve ardından diyecek ki: “Salt çoğunlukla katılıyorum.” Plan ve Bütçe orada çıkarıp burada oturmazsa Meclisin yapacak hiçbir şeyi yok.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne ilgisi var? Çoğunluğu al gel...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Öğrenin, öğrenin.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Öyle bir noktadayız ki...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hiçbir noktada değiliz.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Bugün, Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan tekliften çıkarma işlemi Meclisi konusuz bıraktı. Bugün “Örnek teşkil etmemek üzere.” diyor Başkan. Neden? Yoksa üzerinde konuşmayacağız. Geri kalanını oylama hakkımız var. Ben bunu Grup Başkan Vekillerinize ve Sayın Grup Başkanınıza da, Sayın Bostancı’ya da anlattım. Meselede teknik bir sıkıntı olduğu açıkça ortaya çıktı.

Şimdi gelelim duruma, birincisi: Arkadaşların “tweet”lerini görüyorum, açıklamalarını görüyorum. Değerli milletvekilleri, bir baca ve ona takılacak bir filtre yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özel, devam edin.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Bir baca gazı arıtma tesisi kurulma yükümlülüğü var. Neredeyse bir fabrika, ham maddesi kireç taşı olan bir kimya fabrikası oraya inşa edilecek; o yüzden süre müre gerekiyor, bir filtreyi pıt diye takamıyorsunuz. Bu konuda bu filtrenin olduğu bir yer var mı? Vallahi var. Neresi? Orhaneli’deki işletme. Peki, Orhaneli’de hava temiz mi? Değil. Neden? Kullanmıyor. Özelleştirme sırasında bu baca gazı arıtma tesisi varmış, maliyeti yüzde 1 artırıyor diye kapalı tutuyor Orhaneli, yüzde 1 artırıyor diye. Peki, maliyet artışına rağmen, bunun kullanıldığı bir yer var mı? Evet, var. Neresi? Afşin-Elbistan’ın B Santrali. Aferin adamlara ya, çevreyi düşünmüşler, maliyete katlanmışlar. Kim işletiyor Afşin-Elbistan B’yi? Devlet işletiyor arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) İşte özelleştirme; işte, özelleştirirken çevre duyarlılığıyla ilgili tedbir alıyoruz(!) Siz 2013 yılında bu özelleştirmeler başlarken ne dediniz biliyor musunuz: “Girin bu ihalelere, bu ihalelere girenler korkmasın, size uzatma yapacağız.” Bunu da nasıl söylediniz, cümlelerin güzelliğine bakın: “Bu ertelemeyle hukuki ve ekonomik teşvik sağlıyoruz.” dediniz. 2013 yılında “5+3” 8 yıllık uzatma koydunuz 2021’e kadar. Kim yolladı teklifi? Başbakan Recep Tayyip Erdoğan. Kim Anayasa Mahkemesine götürdü? Alaycı ithamlarınız altında yine CHP. AYM bunu bozdu. Bozmasaydı ne olacaktı? Bozmasaydı şu anda zaten bu şirketler 2021’e kadar ertelemeyi almıştı, yapacak hiçbir şeyiniz yoktu. O, şeytanlaştırdığımız, alay ettiğiniz CHP, Anayasa Mahkemesinde bunu 2014’e bozdurdu diye yeni uzatma, uzatmaya itiraz, uzatmaya kabul oyu ve kullanılan veto hakkı var. Bugün gelinen noktada tüm vatandaşlarımız bilsin ki Recep Tayyip Erdoğan’ın 2013’te attığı imzayla 2021’e kadar zaten KOAH hastaları tikanacak, kalp hastaları tekleyecek, küçücük çocuklar zehirlenecekti ama muhalefet direnciyle CHP bunu iptal ettirdi; defalarca uzattınız, yine uzattınız.

Bakın, şimdi, iyi polis-kötü polis derken Naci Hoca sağ olsun, suçu üstlenivermiş “Grup Başkanı” sıfatıyla, Cumhurbaşkanına karşı şöyle söylüyor, diyor ki: “Biz yasama olarak zor bir tercihte yanlış karar verdik.”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – “Yanlış” değil, öyle demedim.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Sayın Hocam, 1 Kasım tarihinde Adalet ve Kalkınma Partisinin Bakan Yardımcısı bu Komisyona geldi ve ne için uzatılması gerektiğini tutanak altında satır satır anlattı, dedi ki: “Enerji arzında zafiyet yaratır, yüzde 17.” Aynı Bakan Yardımcısı dün çıkmış “Bir sorun olmaz, hallederiz.” diyor. Bunların hepsi şundan kaynaklanıyor: İşsizlikle ilgili muhalefeti -şantaj yapar gibi- tehditle “Muhalefet etmesin.” diye sindirirken de aynı şeyi yaptınız. Bir karar mercisi var. O karar mercisi kararı veriyor, o karar burada kurşun asker gibi uygulanıyor. Kuvvetler ayrılığının ortadan kalktığı, kuvvetler birliğinin tam tesis edildiği bir yerde Recep Tayyip Erdoğan

bir sabah kalksa “ $2x2=5$.” dese, vallahi, Grup Başkan Vekiliniz hızla basın toplantısı yapar, dersiniz ki: “Cumhurbaşkanımız kerrat cetvelindeki tarihî hatayı düzeltti. ‘Ce-Ha-Pe’ döneminden kalan bu yanlıştan hep birlikte dönüyoruz.” (CHP sıralarından alkışlar)

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Tayyip Erdoğan öyle bir şey demez.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Hep birlikte o kadar çok tekrar eder, elinizdeki medya gücüyle o kadar çok tekrar edersiniz ki normal vatandaş bakkalda torununa 2 liradan 2 gofret alırken hesabı şaşırırmaya başlar.

SALİH CORA (Trabzon) – “ $2x2$ ” her zaman 4 etmiyor. Siyasette “ $2x2=4$ ” etmez.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Bir gerçek sizi incitiyor. Ben bu işi takip ettim. Okuduğum köşe yazısını “Niye yazıldı?” diye analiz etmeyi de bilirim. Sayın Abdulkadir Selvi yazıyor, diyor ki: “Cumhurbaşkanı Amerika’daydı, Kahramanmaraş milletvekilleri kötü hava fotoğrafları attılar ona.” Mesele o değil, Kahramanmaraş kaynıyor, Ali Öztunç miting yapıyor, partilerüstü miting. Kahramanmaraş milletvekili verdiği oydan sonra Maraş’a gidemeyecek hâle gelmiş, bu zevahiri kurtarmak için Maraş milletvekilleri Cumhurbaşkanına WhatsApp’tan fotoğraf paylaşmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özel, bir dakika ilave ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Devamla) – Bunu Abdulkadir Selvi nereden biliyor? Hani uçtan uca şifreliydi bütün yazışmalar? Devam edelim mi?

Yine, Sayın Abdulkadir Selvi diyor ki: “Recep Tayyip Erdoğan Afşin-Elbistan Termik Santrali’ni işleten Çelikler Holdingin sahibini telefonla aradı, bastı fırçayı, bastı fırçayı.” Bunu nereden biliyor? Telefonları mı dinliyor Abdulkadir Selvi, Cumhurbaşkanının telefonlarını? Siyasi iletişim yapıyorsunuz, ayıbı örtmek için algı yönetiyorsunuz. Abdulkadir Selvi’ye siyasi iletişimden sorumlu kimse -ya Fahrettin Altun ya başkası- bu konuşmayı aktarabiliyor ve buradan bir siyasi çıkar elde etmeye, bir ayıbı örtmeye çalışıyorsunuz. Vatandaş bu haksızlığa, bu vicdansızlığa karşı hangi grupların nasıl durduğunu, sizin nasıl el kaldırdığınızı, tek adamın yönlendirmesiyle nasıl tutum değiştirdiğinizi gördü; unutmuyor, unutmayacak.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) - Abdulkadir Selvi’ye sor, kim demişse ifşa edin.

BAŞKAN – Söz sırası, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkanı Sayın Naci Bostancı’da.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) - Kim Abdulkadir Selvi’ye söylemişse ifşa edin, herkes bilsin.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bu adamı bir kere de kürsüden dinlemek istiyorum ben ya.

(Uğultular)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, uğultuyu keselim. Rica ediyorum, biraz sessizlik olsun.

Buyurun Sayın Bostancı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Bostancı, Allah kolaylık versin, durumun zor.

BAŞKAN – Sayın Ağbaba, rica ediyorum...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Allah kolaylık versin, zor...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Veli Bey, maşallah sesiniz son derece gür.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, sükûnetle dinleyelim.

Buyurun Sayın Bostancı...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Allah kolaylık versin.

BAŞKAN – Sayın Ağbaba, rica ediyorum...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Elbette dinleyeceğiz arkadaşlar, dinleyeceğiz.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Ya, yalama olmuş, konuşmasa duramaz ki.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Öncelikle birkaç hususa açıklık kazandırmakta fayda var. Özgür Bey, zor bir tercihte yanlış karar aldığımızı beyan ettiğimi söyledi, benim ağzımdan “yanlış bir karar” çıkmadı. “Zor bir tercih çerçevesinde davrandığımız” çıktı, “yanlış” “doğru” şeklinde bir değerlendirme söz konusu değil.

Hayat zaten böyle değildir Özgür Bey. Hayatta öyle kararlar almak durumundasınızdır ki -hem kişisel hayatınızda hem de kamusal hayatta- lehte ve aleyhte unsurları masanın üzerine koyarsınız, bakarsınız, bir mukayese yaparsınız ve o çerçevede bir karar almak durumundasınızdır. Kararı kim alır? Kararı o soruyla muhatap olup cevap vermek durumunda olanlar alır. Bu soruya muhatap olan ve cevap vermek durumunda olan elbette ki burada AK PARTİ Grubuydu, Cumhuriyet İttifakı’ydı, MHP Grubuydu. Sizin öyle bir sorumluluğunuz yok.

AHMET KAYA (Trabzon) – Olur mu öyle şey?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Şu bakımdan yok: Karar almaktan bahsediyorum, bir kararı, bir teklifi Meclise getirmekten bahsediyoruz. Elbette hepimizin sorumluluğu var. Benim kastım, bir karar almak.

VELİ AĞBABA (Malatya) – “Parmağımız fazla.” diyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Biz, bu termik santrallere ilişkin olarak lehte aleyhte unsurları masanın üzerine koyduk, müzakereler yaptık; Milliyetçi Hareket Partisinin değerli milletvekilleriyle de yaptık, komisyonlarda yaptık, muhalefetin kıymetli vekilleriyle yaptık.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Kahramanmaraş milletvekili olmak istemezdim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Bu konunun çok farklı vecheleri olduğunu hepimiz biliyoruz. İşin bir tarafında, kesinlikle çevreye ilişkin hassasiyetler vardır. Bundan biz de haberdarız, biliyoruz. İşin diğer tarafında, Türkiye’nin yerli enerji üretimine, istihdama, çalışan insanlara, bunları satın almış olan insanların bankalara olan borçlarına ilişkin bir başka kompozisyon vardır.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Teşvik veriyorsunuz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Sonuçta 13 tane santralden bahsediyoruz, burada çalışan insanlardan bahsediyoruz, buraların sahibi olan insanların bir sözleşme çerçevesinde bankalara olan borçlarından bahsediyoruz, bunun bir zincir etki çerçevesinde farklı çevrelere doğuracağı maddi ve moral maliyetlerden bahsediyoruz. Evet, elimizin bir tarafında insanların hayatına, sağlığına, sıhhatine ilişkin hassasiyetler çerçevesinde bir perspektif, diğer tarafında da orada çalışan insanların istikbali, geleceği, Türkiye’nin yerli elektrik üretimi ve nihayetinde borçlar çerçevesinde teşekkül eden bir durum var. Zor karar dediğimiz husus bu. Peki, biz ne yapmışız bu zor kararla ilgili? Müzakere yapmışız bakın. İnsanlar kurşun asker değil, siz de söylediniz, ben de altını çiziyorum, burada hiç kimse kurşun asker değil. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Arkadaşlar, hamasete gerek yok. Biz, bu işleri müzakere ederken bu gruptan, MHP’den, muhalefetten itiraz eden arkadaşlar oldu doğru, her gruptan oldu.

ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) – İtiraz etmedik. Sözlerin hepsini toplayıp en güzeline tabi olmanız gerekiyordu.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Yine çok farklı gruplardan bu işin lehinde olan unsurlara ilişkin değerlendirmeler yapanlar oldu. İnsanlar farklı gerekçelerle bunu müzakere ettiler. Zaten bir müzakere niye yapılır? Eğer ortada matematik kesinlikte bir durum varsa müzakereye gerek yok. “3X3=9”dur; herhangi bir şekilde müzakere etmezsiniz. H²O, sudur; bu, müzakere edilmez. Eğer flu bir durum varsa, farklı kesimlerin çıkarlarına ilişkin kamusal otorite bir karar almak durumundaysa bunu müzakere edersiniz.

Biz niye müzakere ettik, niye insanların fikirlerine müracaat ettik? Çünkü farklı fikirleri vardı; AK PARTİ’de de vardı, MHP’de de vardı, itiraz edenler vardı ama sonuç olarak -partilerin nasıl çalıştığını siz de biliyorsunuz- çoğunluk bir karar alır, parti disiplini çerçevesinde insanlar bu karara uyarlar. Siz uymuyor musunuz? Sizin hepiniz aynı şekilde mi davranıyor?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Biz vicdanımızla davranıyoruz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Aynı şekilde düşünüp aynı kararın arkasında aynı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Biz vicdanımızla karar veriyoruz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Öyle yapmıyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Bostancı, devam edin.

Değerli arkadaşlar, lütfen sükûnete davet ediyorum hepinizi.

Buyurun Sayın Bostancı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Değerli arkadaşlar, şimdi, bu teşekkür mevzusu konuşuluyor ya, teşekkür eden arkadaşlarımız geçmişte de itiraz etmişlerdi ama parti disiplini çerçevesinde kullanacakları oy belliydi. Siz farklı mı davranıyorsunuz? Kesinlikle farklı davranmıyorsunuz. Siz de farklı fikirler ifade ediyorsunuz ama sonuçta blok hâlinde davranıyorsunuz; dolayısıyla siyasetin işleyişi böyle.

Biz bu değerlendirmeler çerçevesinde bir karar aldık. Kararımız, termik santrallere süre uzatımı, süre verilmesi değildi; dikkat edin, biz bir takvim çerçevesinde, takvime uygun bir şekilde altı ayda projelendirecek ve ondan sonra da her bir adımı denetlenecek şekilde bu termik santrallerin rehabilite edilmesi, filtreleme esası çerçevesinde davranmaları ve herhangi bir şekilde bu süreçte arıza olursa anında kapatılması şeklinde bir karar aldık; ikisi birbirinden farklıdır.

İSMAİL OK (Balıkesir) – Sayın Bostancı, daha önce niye bu uygulamayı yapmadınız?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Ne aldığımız, ne karar aldığımız belli. Dolayısıyla yapmış olduğumuz iş, kamunun toplam çıkarları bakımından, her kesimin çıkarları bakımından en optimum karar neyse o istikamette bir akılla alınmış bir karardır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, masanın üzerindeki lehte, aleyhte unsurları değerlendirmiş, farklı bir karar vermiştir; doğrudur.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Samimi olmak lazım. Halkın tepkisi olmasaydı, bu karar alınacak mıydı?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Diyeceksiniz ki: “Genel Başkan olarak görüşmediniz mi, kendisiyle iletişim kurmadınız mı?” Elbette, biz yasama çalışmalarına ilişkin Sayın Genel Başkana bilgi veriyoruz, neler olduğunu anlatıyoruz ama siz de takdir edersiniz ki burada saatlerce müzakere ettiğimiz konulara ilişkin Genel Başkana gidip saatlerce hangi müzakereleri yaptığımızı, yasaların teferuatını, bunları anlatabilme imkânı var mı? Siz öyle mi yapıyorsunuz?

OYA ERSOY (İstanbul) – Yasalar oradan geliyor zaten.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Dolayısıyla etraflıca, çok detaylı bir şekilde durumu anlatma tarzında bir iletişim meselesi burada söz konusu değildir.

Sonuçta grup, yürütmenin talebini dikkate alır, sahadaki duruma bakar, o çerçevede kamu çıkarı istikametinde gördüğü, öyle değerlendirdiği, çoğunluğun öyle gördüğü istikamette bir karar alır ve bu çerçevede yasama vazifesini yerine getirir. Sonuçta Sayın Cumhurbaşkanı da denetim yetkisini kullanmıştır. Bu denetim yetkisi, herhâlde oraya süs diye konmadı.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Aynı zamanda Genel Başkan.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Ayrıca, şunu hiç uygun görmem: “Sayın Cumhurbaşkanı, bir sabah kalktı iki kere iki beş. dedi.” Sayın Cumhurbaşkanı “İki kere iki beş.” diyecek bir akla sahip olsaydı, on yedi yıldır siyasetin zirvesinde olmazdı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yani varsayımlar ile gerçeği birbirine karıştırmamak lazım.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Altı yıldır muafiyeti kim sağladı?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – “İki kere iki dört.” dediği için, halkın aklındaki ve kalbinekini temsil ve ifade ettiği için orada duruyor. Emin olun, o, bir örnektir, başarılı olmak isteyen herkese, her siyasete her başarılı örnek gibi bir örnektir.

OYA ERSOY (İstanbul) – Size örnek, size.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Bakacağız, toplumun akli, kalbi ne söylüyorsa elbette o istikamette davranacağız.

Kıymetli arkadaşlar, İç Tüzük’e ilişkin meseleye gelince, Özgür Bey’in ifade ettiği tarzda problemler çıkabilir mi? Mümkündür, bunu müzakere ederiz, kendisiyle dün akşam da konuştuk. Eğer insanoğlunun elinden mükemmel yasalar çıkacağı düşünülüyorsa tarihin hiçbir döneminde olmadı; bugün olmadı, yarın da olmayacak. Siz de yapamazsınız, insan elinden böyle bir şey çıkmaz. Ha, yasalara ilişkin müzakere edilir. Bizim yaklaşımımız nedir? Müzakere etmek, konuşmak; emin olun hiçbir komplekse kapılmaksızın herkesin aklından faydalanmak. Dinleriz, bakarız, değerlendiririz; akıl, kamunun çıkarı, yasamanın kuralları neyi gerektiriyorsa o istikamette müzakereler çerçevesinde de davranırız, bundan da hiçbir şekilde gocunmayız, zaten Parlamento bunun için var.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kararın da hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkürler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Sayın Bostancı yaptığı konuşması sırasında benim tarafımdan ortaya konulan bazı argümanları, bazı sözleri kendince yorumlayarak İç Tüzük’ün 69’uncu maddesindeki “söylediği söz, bağlamından kopartılan milletvekilinin yanıt hakkı”na olanak tanıyacak bir ihlalde bulundu. Uygun görürseniz, iki dakika cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Ama uzatmayalım, toparlayalım.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

X.- SATAŞMALARLA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın 145 sıra sayılı Kanun üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, böyle bir konuda, böyle bir gündemde zaten amacımız, polemik değil ama doğruların doğru yere oturması lazım.

Sayın Hocam, diyorsunuz ki “Biz iki tercihten birinde bulunduk ve bunu biz yasama olarak yaptık, çok da detay vermeye fırsat olmadığı için bundan yürütmenin haberi yoktu.”

Yürütme, 1 Kasım 2019 günü Meclistedir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Abdullah Tancan, bu filtre meselesinin tartışıldığı Komisyon toplantısında şöyle söyler, aynen aktarıyorum, bakalım tanıdık gelecek mi? “...fakat bu 2019 yılı sonuna kadar bu yatırımları tamamlamayan santrallerin 1/1/2020’de çevre mevzuatı açısından kapatılması söz konusu olacağından, bu santrallerin ülkede elektrik enerjisinin yaklaşık yüzde 17’sini karşılamakta olduğu da dikkate alındığında, bunlara bir süre verilmesi ve fakat bu süreden yararlanabilmesi için belli bir tarihe kadar yapım sözleşmesi ve termin planı sunma koşulu getirilmesi, bunun da kâğıt üzerinde kalmaması için her dört ayda bir sundukları plana göre bakılması gerekir.”

Sayın Hocam, bu, tam olarak da sizin sonradan yazdığımız ve getirdiğiniz maddedir ve bunu yürütme dayatmıştır. Öz Türkçesi olarak şunu söyleyeyim: Bu maddeyi kim yaptı, kim muhalefet etti, kim onayladı, kim veto etti? Bu maddeyi Recep Bey hazırladı, Tayyip Bey onayladı, Erdoğan da veto etti.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Onlar kendilerine göre yorumluyorlar.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, lütfen susalım yani bakın grup sözcüleriniz konuşuyor, herkes özgürce bir konuşma ortamını burada buluyor.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök'ün, 27'nci Dönem Üçüncü Yasama Yılında Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ilgili ilklerin yaşandığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Tabii, yeni sistemle ilgili bu dönemde ilkleri yaşıyoruz. Örneğin, dün, kamu iktisadi teşebbüslerinin görüşmelerini uzun bir aradan sonra gerçekleştirdik. Bence denetim açısından son derece uygun ve Sayın Özkan da AK PARTİ Grubu olarak her yıl bunları getirmeyi ve tartışılmasını ifade etti. Bugün de bir başka yeni uygulamayla karşı karşıyayız, bir Cumhurbaşkanının veto ettiği kanunla ilgili olarak tekrar bir geri gönderme tezkeresi üzerindeki görüşmelerimizi yaptık. Biz de İç Tüzük'teki hükümleri yine gruplarımızın, siyasi partilerimizin lehine olmak kaydıyla yorumlayarak her birine görüşlerini anlatma olanağı tanıdık; böylece İç Tüzük'teki 86'ncı maddeyi çok geniş bir şekilde yorumlayarak söz haklarını tanıdık. Ben, bu tartışmaların kamuoyu açısından, partiler açısından yararlı olduğunu düşünüyorum, sonuçta hep beraber doğruyu bulacağız.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 21/11/2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi (1/279) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 145) (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, bu şekilde kanun üzerindeki görüşmeler sona ermiştir.

Kanunun tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını, pusula gönderen arkadaşlarımızın da salondan ayrılmamalarını rica ediyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, oy verme işlemi bitti.

Değerli milletvekilleri, pusula gönderen arkadaşlarımızın isimlerini okuyorum. Lütfen, isimlerini okuduğum arkadaşlarımız kendilerini işaret buyursunlar.

Sayın Yavuz Demir burada mı, Muğla milletvekilimiz?

Sayın Özalan...

Sayın Menekşe...

Sayın Gözgeç... Burada.

Sayın Yokuş...

Sayın Aksu...

Sayın Sezgin...

Sayın Böke...

Sayın Yılmaz... Durmuş Bey buradaydı, ben gördüm kendisini.

Sayın Koçer...

Sayın Bayram... Burada.

Sayın Çalık...

Sayın Zeybek...

Sayın Tüfenkci... Burada.

Sayın Özdağ... Burada.

Sayın Piroğlu... Burada.

Sayın Hüseyin Yayman... Sayın Yayman az önce buradaydı, ben gördüm Sayın Yayman'ı.

Değerli milletvekilleri, 21.11.2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89'uncu ve 104'üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi açık oylama sonucu:

“Kullanılan oy sayısı: 322

Kabul: 322 (x)

Kâtip Üye

Emine Sare Aydın Yılmaz

İstanbul

Kâtip Üye

Barış Karadeniz

Sinop”

Teklif bu şekilde kabul edilmiş ve yasalaşmıştır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Emecan'ın bir talebi vardır.

Buyurun Sayın Emecan.

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

43.- *İstanbul Milletvekili Emine Gülizar Emecan'ın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümünde kadına karşı şiddetin arttığı bir ülke hâline gelindiğine ilişkin açıklaması*

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Avrupa ülkelerinden çok önce Türkiye’de kadına seçme ve seçilme hakkı verilisinin 85’inci yılında çağdaş ve ileri görüşlü Ulu Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü saygı ve minnetle anıyorum.

Ancak bugün kadına karşı şiddetin arttığı, iş gücüne katılımın yeterince olmadığı, her gün yeni bir kadın cinayetiyle anılan bir ülke hâline gelmiş bulunuyoruz. Asıl sorunun yasal düzenlemelerde olmadığı, kadına bakıştaki karanlık zihniyetin artışında olduğu ortadadır. Bu nedenle, bu mücadelenin, iktidarıyla muhalefetiyle bir uyum içerisinde verilmesi çok önemlidir. Başarılı olabilmemiz için de göstermelik olarak değil, samimiyetle İstanbul Sözleşmesi’ne, çağdaş eğitime ve koruyucu yasalara hep birlikte sahip çıkmak zorundayız. Bunu, hayatını kaybeden, ezilen tüm kadınlara borçluyuz.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Dal...

44.- *Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal'ın, 7 Aralık Kilis'in düşman işgalinden kurtuluşunun 98'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması*

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Kilis’i işgal etmek isteyen İngiliz ve Fransızlara karşı halkımız, zor şartlar altında, eşine az rastlanır bir kahramanlık örneği göstererek 7 Aralık 1921’de Kilis’i düşman işgalinden kurtarmıştır. Mücadelenin başkahramanlarından Şahin Bey, Aslan Bey, Sakıp Bey, İslam Bey, Kartal Bey ve binlerce kahramanımızı ve tüm şehitlerimizi rahmetle ve minnetle yâd ediyorum.

Kilis’in cömertliği ve kahramanlığını üstat Alâeddin Yavaşça, şu sözlerle ifade ediyor: “İnsanları cömerttir, hem de efece merttir; ikramda ve sevgide iller arasında tektir.”

Bu duygu ve düşüncelerle 7 Aralık Kilis’in kurtuluş gününü tekrar kutluyorum, Gazi Meclisimizi ve halkımızı saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kılavuz...

45.- *Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Türkiye'nin dünya pazarında narenciye üretiminde 9'uncu sırada yer aldığına, narenciye üreticilerinin sorunlarını Tarım ve Orman Bakanının dikkatine sunduğuna ilişkin açıklaması*

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Narenciye üretiminde Türkiye, dünya pazarında 9’uncu sırada yer alıyor. Türkiye’nin limon, greylift, portakal ve mandalina üretiminin çok büyük bir kısmı, Çukurova bölgemizde üretilmektedir. Narenciye üretiminde çiftçilerimizin karşılaştığı sorunların başında, yükselen girdi maliyetleri gelmektedir. “Akdeniz meyve sineği” denilen zararlıdan dolayı daha fazla ilaç kullanan çiftçimiz, yüksek ilaç fiyatlarının yanı sıra mazot, işçi, sulama ve elektrik fiyatlarıyla da baş etmeye çalışıyor. Üretimde artış sağlamak için bu yüksek fiyatlı girdileri azaltmak; üretim, ıslah, çeşitlilik ve ihracat teşviklerinin, bilimsel araştırmaların ihtiyaçlara göre yeniden düzenlenerek hayata geçirilmesi şarttır. Narenciye üreticilerimizin sorunlarını, Tarım ve Orman Bakanımız başta olmak üzere, ilgililerin dikkatine sunmak istiyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan...

46.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının 85'inci yıl dönümü vesilesiyle 1930 yılında Artvin ili Yusufeli ilçesi Kılıçkaya beldesine seçilen ilk kadın Belediye Başkanı Sadiye Hanım'ı rahmetle andığına ilişkin açıklaması

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

5 Aralık 1934'ten bu tarafa seksen beş yıl geçmiş, Türk kadınına milletvekili seçilme hakkının verildiği tarihin üzerinden uzun bir süre geçmiş. Batı'da bile, örneğin İsviçre'de 1971'de, İtalya'da 1948'de, Japonya'da 1950'de, Fransa'da 1944'te kadınlar bu hakları elde etmişler. Bu hakları veren Mustafa Kemal Atatürk'e bir kere daha şükranlarımızı arz ediyoruz, saygıyla anıyoruz.

Yine, ayrıca, benim seçim bölgemde Artvin'in Yusufeli ilçesinin Kılıçkaya beldesinde -eski adıyla Ersis'te- 1930'da, dünyada kadının adı yokken Türkiye'nin ilk kadın belediye başkanı Sadiye Hanım seçilmiştir. Bu vesileyle, bir demokrasi örneği gösteren, kadını o tarihte örnek veren, benim seçim bölgemdeki ilk kadın belediye başkanı Sadiye Hanım'ı rahmetle, sevgiyle, şükranla anıyorum ve bütün dünyaya örnek olan bu seçimin, Mustafa Kemal'in ve onun cumhuriyetinin ne kadar önemli olduğunu göstermesi açısından bir mihenk taşı olduğunu belirtiyorum. Bu toprakların yetiştirdiği en büyük devrimci Mustafa Kemal'i ve onun silah arkadaşlarını, o tarihte bu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Filiz...

47.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, 5 Aralık Dünya Toprak Günü'ne ilişkin açıklaması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün, 5 Aralık Dünya Toprak Günü. Sınırsız zannettiğimiz topraklar, hızla bozulan ve korunması gereken bir dünya varlığıdır. Erozyon, toprakların yok olmasında en önemli etmenlerin başında gelmektedir. Topraklarımız yüzde 79 oranında orta, şiddetli ve çok şiddetli erozyonla karşı karşıyadır. Her yıl tarım alanlarından 500 milyon ton, tüm ülke yüzeyinden 1,4 milyar ton verimli üst toprak kaybedilmekte; bu da 25 santimetre kalınlığında, yaklaşık 400 bin hektar büyüklüğünde bir araziye eş değerdir. Seçim bölgem Gaziantep'te, çeşitli tarım şekillerini kısıtlayan erozyon, toprak sağlığı ve drenaj bozukluğu sorunları mevcut olup 243 bin hektar alan orta derecede, 196 bin hektar alan da çok şiddetli derecede erozyona tabidir. Gaziantep tarım topraklarının erozyon sorunuyla ilgili olarak yetkililerin eğitim dâhil gerekli önlemleri almalarını talep ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Çepni...

48.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, İzmir ili Aliağa ilçesi ÇEBİTAŞ Demir Çelik AŞ işçilerinin mağduriyetine ilişkin açıklaması

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

İzmir Aliağa'da Çebitaş Demir Çelik AŞ'nin patronu “İflas ettik.” diyerek tazminatları ödemedi 200 işçiyi işten attı. İşçiler, fabrikada altı aylık ücretsiz izin uygulamasının ve düzensiz çalışmanın yerleştirilmek istendiğini ifade ediyorlar. 200 işçi, kadrolu ve sigortalı. Patron “Şayet altı aylık ücretsiz izni kabul ederseniz, durum düzelirse tazminatları ödeyebiliriz.” diyor. Özçelik-İş Sendikası da “Biz, fabrikayla ilişkimizi kestik, başımızın çaresine bakın.” diyerek işçileri yüzüstü bıraktı. İşçiler demokrasi meydanında direnişlerini sürdürüyorlar. Açlık sınırında yaşamaya çalışan, yaşanabilir bir asgari ücret bekleyen işçiler, bir taraftan da işçi kıyımıyla karşı karşıyalar.

Aliağa işçisi, yalnız değildir. İşçiler direnerek, birleşerek haklarını da alacaktır, yaşanabilir bir dünyayı kurmayı da başaracaktır.

BAŞKAN – Sayın Gülüm...

49.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, tutuklu bulunan Avukat Murat Canım'ın yeniden yargılanma talebiyle cezaevindeki direnişini sürdürdüğüne, keyfi ve hukuksuz tanık uygulamalarının bir an önce kaldırılması, insanların özgürlüklerinin sağlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bir meslektaşımın bahsedeceğim: Avukat Murat Canım, Silivri Cezaevinde tutuklu. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verildi ama dosyadaki tek delil, bir tanık ifadesiydi. Tanık, daha sonra dosyada verdiği ifadelerin gerçeği yansıtmadığını, baskı altında, tehditle o ifadeleri vermek zorunda kaldığını, yeniden ifade vermek istediğini söyledi ancak mahkeme tarafından kabul edilmedi. Murat, hâlen, altmış gündür, adil yargılanma talebiyle, yeniden yargılanma talebiyle cezaevinde direnişini sürdürüyor.

Gizli tanık ya da açık tanık ifadeleri, gerçekten hukuki açıdan çok ciddi sorunlar yaratıyor. Özellikle, güvenlik güçleri, delil bulamadığı sıralarda kişiyi tutuklamak istediğinde, tanıklarla, kişilerin özgürlüklerini elinden alıyor. Keyfi, hukuksuz tanık uygulamalarının bir an önce kaldırılması, insanların özgürlüklerinin sağlanması gerekir.

BAŞKAN – Sayın Kaboğlu...

50.- İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun, seçme hakkına aykırı olan yüzde 10'luk barajın kaldırılması, kadın yurttaşların seçilme hakkının etkili kılınması, Meclisteki cinsiyet dağılımının ayrımcı olmayan bir aritmetiğe taşınması ve milletvekillerinin yasama görevlerini içtikleri ant gereği hukukun üstünlüğü, demokrasi, laiklik, insan hakları ve anayasa ekseninde yerine getirmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Yerel ve ulusal genel oyun 89'uncu ve 85'inci yıl dönümünde demokratik zihniyet reformuna ihtiyacımız var. Çoğulculuğa ve seçme hakkına aykırı olan yüzde 10'luk baraj kaldırılmalı, kadın yurttaşların seçilme hakkı etkili kılınmalı, Meclisteki cinsiyet dağılımı, ayrımcı olmayan bir aritmetiğe taşınmalıdır. Temsilî organa giden yollar demokratikleştirilmeli, milletvekilleri yasama görevlerini, içtikleri ant gereği hukukun üstünlüğü, demokrasi, laiklik, insan hakları ve anayasa ekseninde yerine getirmeli. Yasama çalışmalarına düzenli katılım, milletvekillerinin seçmenlere karşı temel sorumluluk ve ödevidir. Milletin vekilleri, görevlerini egemenliğin kullanılmasının hiçbir surette hiçbir kişiye veya zümreye bırakılamayacağı bilinciyle ifa etmek yükümlülüğündedirler. Siyasetçiler, dini siyasete alet etme yasağına titizlikle uymalıdır. Son olarak, toplumsal cinsiyeti ve kadına karşı şiddeti üreten kaynak ve mekanizmaları yok etmek için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kasap...

51.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, Kütahya'nın ilçelerinde yaşanan yol sorununa ve 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Zehir soluyan Tavşanlı Tunçbilek bölgesinde sık sık ölümlü kazalar olmakta, yol tek yönlü olduğu için aynı yolda çok ciddi trafik, özellikle kamyon trafiği olmakta, asit tankerleri sık sık devrilmekte. En son iki gün önce ölümlü bir kaza meydana geldi. Bu yolların düzeltilmesi gerekiyor. Yıllardır mağdur vaziyettedirler. Aynı yol aynı zamanda Emet için Tavşanlı için, Domaniç için Balıkesir'e bağlayan yol ve bu yolda -aynı zamanda turizm bölgesi- mağdur edilmiş durumdadır. Zehir solumaya devam ettikleri gibi, tarım arazileri de bu tankerlerden zehirli asit dökülmesiyle perişan vaziyette.

Bu arada, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü de kutluyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Ok.

52.- *Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un, sivil toplum örgütlerinin duyarlılığı sonucu termik santraller konusunda geri adım atıldığına, Simav ve Gönen Çayı'nın kirliliği konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanını göreve davet ettiğine ilişkin açıklaması*

İSMAİL OK (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sivil toplum örgütleri ve özellikle çevre örgütlerinin duyarlılığı dolayısıyla termik santraller konusunda geri adım atılmıştır; kısacası, vicdanlar paraya galip gelmiştir. Ama maalesef seçim bölgesi Balıkesir’de, defalarca dile getirmeme rağmen Simav Çayı ve Gönen Çayı çok ciddi şekilde kirlilik tehdidiyle karşı karşıya. Buraları kimlerin kirlettiği belli olmasına rağmen, çocuğa kesilen ceza gibi hatta sigaradan, trafik cezalarından daha hafif cezalarla “Sen çevreyi kirletmeye devam et.” dercesine maalesef suyumuz, toprağımız kirletilerek geleceğimiz gençlerimiz olmak üzere bütün Balıkesirli hemşehrilerimizin sağlığı tehdit altındadır. Ben, sıralı yetkilileri ve özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığını bir kez daha göreve davet ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Aygun...

53.- *Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Kırklareli ili Lüleburgaz ilçesi Ovacık Köy Muhtarı İlyas Tokatlı'nın sıkıntılı tren yolu menfezlerinin tamiratının yapılması konusundaki talebine ilişkin açıklaması*

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Demek ki hâlâ ders almamız, geçtiğimiz günlerde ve dün akşam da Devlet Demiryollarının kesin hesaplarını inceledik, araştırdık fakat o gün de söyledik hâlâ da söylemeye devam ediyoruz: Liyakatsiz kadrolar yüzünden gelinen nokta ortada. 10 Aralık Salı günü Çorlu Adliyesinde Sarılar’daki tren kazasının duruşması var ama maalesef Kırklareli’nden de bir ses, çığlık geliyor. Kırklareli Lüleburgaz Ovacık Köy Muhtarımız Sayın İlyas Tokatlı bizzat yol bekçilerinin yapması gereken görevi yaparak menfezlerin sıkıntılı olduğunu ifade ediyor, Kaymakamlığa dilekçe veriyor ve menfezin bir an evvel orada tamiratının yapılmasını talep ediyor. Şu anda trenlerin oradan geçerken yavaşladığını ifade etmişler. Bir an evvel yetkililerin bu sese kulak vermesini diliyor, Kırklareli Lüleburgaz Ovacık Köy Muhtarının talebinin yerine getirilmesini başka canların yitirilmemesi konusunda hassasiyet açısından iletme istiyorum.

Teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu...

54.- *Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, 5 Aralık seçme ve seçilme hakkının elde edilmesinin 85'inci yıl dönümü vesilesiyle seçenlerin ve seçilenlerin haklarının gasbedilmediği özgür bir Türkiye dilediğine ilişkin açıklaması*

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün 5 Aralık, seçme ve seçilme hakkını elde ettiğimiz günün yıl dönümü. Ben bunun için mücadele etmiş olan bu topraklardaki Nezihe Muhiddin’den Suat Derviş’e, Şirin Tekeli’den Gültan Kışanak’a, Sebahat Tuncel’e tüm kadınları ve bugün kadın cinayetlerine karşı alanlarda olan, aynı zamanda eşit ve özgür bir dünya için dünyada ve Türkiye’de mücadele eden tüm kadınları selamlıyorum. Seçenlerin ve seçilenlerin haklarının gasbedilmediği özgür bir Türkiye diliyorum ve o günleri kutlamayı diliyorum.

Sağ olun.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2420) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 146) (x)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, şimdi, 2'nci sıraya alınan Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

Komisyon? Yerinde.

Komisyon raporu, 146 sıra sayısı ile bastırılıp dağıtılmıştır.

Şimdi, teklifin tümü üzerinde söz isteyen değerli milletvekillerimizin söz taleplerini karşılayacağım.

Teklifin tümü üzerinde ilk söz, İYİ PARTİ Grubu adına Aydın Milletvekilimiz Sayın Aydın Adnan Sezgin'e aittir.

Süreniz yirmi dakikadır. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmamın hemen başında, İYİ PARTİ Grubunun, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında Akdeniz'de deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin mutabakat muhtırasının onaylanması için olumlu oy kullanacağını ifade etmek istiyorum.

Bugüne kadar Genel Kurul kürsüsünden de başka zeminlerde de Doğu Akdeniz'le ilgili olarak iktidara müteaddit seslenişlerimizde bu konudaki desteğimizi ifade ettik. “Doğu Akdeniz'de akıl, hukuk, hakkaniyet ve çıkarlarımız yönünde ne yapılması gerekiyorsa yapın, yanınızdayız.” dedik. Doğu Akdeniz'de Kıbrıs çevresinde enerji kaynakları ve sınırların belirlenmesi konusunda ne Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin ne başka ülkelerin benzer iddia ve eleştirileri ciddiye alınabilir gibidir. Türkiye'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarının ve çıkarlarının ihlali ve gasbı girişimi vardır, buna izin verilemez, İYİ PARTİ olarak temel görüşümüz budur. Ancak on sekiz yıllık iktidarın hem hukuki pozisyonunun belirlenmesi ve ilan edilmesinde hem de hidrokarbon kaynaklarına ilişkin ciddi arama ve sondaj çalışmalarının başlatılmasında gecikmiş olduğunu da vurgulayageldik.

Doğu Akdeniz'deki kıta sahanlığımızın sınırlarına ilişkin pozisyonumuzun GKRY ile Mısır arasında varılan anlaşmadan ancak bir yıl sonra, 2004 yılında Birleşmiş Milletler Örgütüne bildirilmesi bir gecikmeyi, yanlış bir işaret. Kıta sahanlığımızın batı sınırlarının da belirsiz bırakılmış olması hataydı. Keza, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle Kıta Sahanlığı Sınırlandırma Anlaşması için 2011'e kadar beklemiş olmamız hatalı bir yaklaşımdı; tıpkı deniz sınırlarımızın bölgeye bakan adaların kara sularına kadar uzandığını, adaların Türkiye kıyı şeridinin projeksiyonunu kesici ve kıta sahanlığımı engelleyecek bir etki oluşturmayacağını Birleşmiş Milletler Örgütüne bildirmek için 13 Kasım 2019'u beklememizin yanlış olduğu gibi. Bunların hepsi, hatalı bir okumanın, anlayışın, politikanın ifadesi olmuştur. Ayrıca yanlış mesajlar oluşmasına, algılar yaratılmasına sebep olmuştur.

(x) 146 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Türkiye'nin GKRY hariç ilgili tarafları hakkaniyet çerçevesinde bir uzlaşma için görüşmelere çağırması, diyalog yolunu açık tutmuş olması doğrudur ancak bu ihmal ve gecikmelere düşülmeksizin de aynı yaklaşımı izlemek mümkündür. Nitekim Dışişleri Bakanlığı, görüşmekte olduğumuz mutabakat muhtırasının imzalanmasından hemen sonra yaptığı açıklamada, hâlen de görüşmelere hazır olduğumuzu beyan etmiştir.

Mutabakat muhtırasının gerekçesinde “Ülkemiz, Doğu Akdeniz’de deniz yetki alanlarının sınırlandırılması konusunda diyalogu ve barışçı çözümleri dışlamayan, uluslararası hukuk ve meşruiyet sınırları içinde kalan tutum ve politikalarını sürdürmeye, bölgede hem kendi hem de Kıbrıs Türklerinin hak ve çıkarlarını korumaya devam edecektir.” denmektedir. Demek ki hukuk içinde çıkarlarımızı koruyan adımlar vakitlice atılmış olsaydı da barışçı çözüm ufku muhafaza edilebilecekti ve gereksiz yere vakit ve güç kaybı yaşanmayacaktı.

Öte yandan, gerekçede, 2004’te Birleşmiş Milletlere yapılan bildirimde de olduğu gibi “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti” yerine “Kıbrıslı Türkler” sıfatının tercih edildiğini, mutabakat muhtırası metninin son paragrafında “anlaşma” olarak tarif edildiğini ve metnin Birleşmiş Milletler nezdinde kayda geçirilebileceğinin ifade edildiğini belirtmek isterim. “Kayda geçirilecektir.” demiyor “geçirilebilecektir” deniyor. Oysa mutabakat muhtırasının 3’üncü maddesinde “Birleşmiş Milletler Şartı madde 102 uyarınca Birleşmiş Milletler sekreteryasına kayıt için bildirilecektir.” tabiri kullanılıyor. Bu bağlamda, genel gerekçe ile mutabakat muhtırası metni arasındaki gereksiz farklılıklara dikkat çekmek istedim.

İktidarın ulusal çıkar anlayışından uzaklaşarak yaptığı vahim hataların sonucunda, Doğu Akdeniz’de birbirine oldukça uzak olan, hatta husumet içinde bulunan birçok ülkenin, aktörün Türkiye’ye karşı ittifak ilişkisine girmesine yol açtığını da hatırlatmak gerekiyor. Akdeniz’e geniş cephesi bulunan Mısır’la ilişkilerimizin hâli malumdur. Mısır politikamızda büyük yanlış yapılmıştır ve bu yanlış sürdürülmektedir. Keza İsrail’le ilişkilerimizin durumu bellidir. Suriye’deki yaklaşımımız farklı olsaydı Şam’la deniz yetki alanları konusunda bir “modus operandi” düşünülebilirdi.

Doğu Akdeniz ülkeleriyle ilişkilerimizin bulunduğu durum maalesef hazindir. Bu, düpedüz, diplomatik maharet noksanlığıdır, vizyonsuzluktur. Bunu ve karşılaştığımız her baskıyı, muhatap olduğumuz her gerginliği, dış dünyanın hasedi, yabancı ülkelerin komploları ve tarihsel düşmanlıkla izah edemezsiniz, itibarınızı da yükseltemezsiniz. Bunu yapmak yanılısamdır, kasten yanıltmaktır ama artık ikna edemiyorsunuz. Cumhuriyetin dış politika değerlerinden uzaklaşmasaydınız, ümmetçi, İhvanî heyecanlara kapılmasaydınız, bugün Türkiye, Doğu Akdeniz’de sorunların çözümünün öncüsü, tüm projelerin merkezi ve bölgenin gerçek gücü olarak temayüz ederdi. Ne hazindir ki Libya’yla imzalanan muhtırayı yine tüm ilgili-ilgisiz ülkeler eleştiriye tabi tutuyor. Buna mukabil, atılan bu adımı, meselenin çok daha suhuletle çözümlenebileceğini, çok daha akılla çözümlenebileceğini gayet iyi bilen muhalefet partileri canla başla savunuyor.

Evet, konunun bir de Libya’nın kendine özgü koşulları boyutu var. İktidarın Trablus Hükûmetiyle ilişki dokusu konusunda bazı çekincelerimiz elbette var ancak muhtıraya imza koyan Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti meşru hükûmettir, bu konuda hiçbir şüphemiz yok. Evet, tüm kırılma noktasına rağmen, durumun fevkalade karışık ve karmaşık olmasına karşın, Fayiz Serraj Hükûmeti meşru hükûmettir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 2015 tarihli 2259 sayılı Kararı çok açıktır; Libya’nın yegâne meşru hükûmetidir, Libya devletinin tek temsilcisidir. Dolayısıyla, bu hükûmetle imzalanan metin hukuken geçerlidir.

Biz mutabakatı Türkiye Büyük Millet Meclisinde onaya tabi tutuyoruz. Peki, Libya tarafında onay süreci nasıl işleyecektir? Zira Libya Parlamentosu Başkanı Akila Salih bu metne karşı tutum almıştır,

hatta Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine Ulusal Mutabakat Hükûmetinin tanınmasının geri alınması için başvuruda bulunmuştur. Aynı müracaatı, üyelerinin hemen hemen tümüyle kavgalı olduğumuz, zıtlık yaşadığımız Arap Ligne de yapmıştır. Libya Siyasi Anlaşması'nın 8'inci maddesinin (f) bendi, Libya Bakanlar Kurulunun Başkanlık Konseyi tarafından imzalanan uluslararası anlaşmalar ve sözleşmelerin, Temsilciler Meclisinin uygun bulmasına tabi olduğunu belirtmektedir. Bu konu üzerinde duruyoruz, durmamızın sebebi şu: İmzalanan metnin ileride istenilen statüyü haiz olmasını istiyoruz. Dışişleri Bakan Yardımcısı, bugün Dışişleri Komisyonunda bu konuda sordüğümüz soruya cevaben, Libya Hükûmet yetkililerinin bir mutabakat muhtırası olan bu metnin onay işlemlerinin farklı olduğunu tarafımıza teyit ettiklerini bildirmiştir. Bakan Yardımcısının verdiği bu bilgiye itimat ediyoruz.

Sarraj Hükûmetine karşı mücadele veren General Hafter'e desteğini ortaya koyan Rusya Federasyonu'nun Dışişleri Bakanlığı Sözcüsünün konuyla ilgili açıklaması önemli. Bu açıklamadan, Moskova'nın mutabakata soğuk baktığı anlamı çıkmaktadır. Sözcü, Yunanistan'ın, Mısır'ın, GKRY'nin itirazlarına atıfta bulunmuştur. Hatta, Libya Hükûmetiyle imzalanan diğer bir metin olan Güvenlik ve Askerî İşbirliği Mutabakat Muhtırası'na da gönderme yaparak, bunun Libya'da askerî mücadeleyi sürdüren taraflara silah ambargosu uygulanmasına ilişkin BM kararını ihlal edebileceğini ima etmiş; Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin Libya Özel Temsilcisinin, mutabakat muhtırasının Libya sorununa çözüm bulunmasına yönelik bir toplantı düzenlenmesi gayretlerini sekteye uğratabileceğine dair sözlerini tekrarlamıştır. Ciddi bir devlet olan Rusya'nın, Libya silah ambargosunun öncelikle Hafter'e destek çıkan devletler tarafından ihlal edildiğini ve bu hususun Birleşmiş Milletler raporlarında yer aldığını bilmemesi herhâlde mümkün değildir. Rusya Dışişleri Bakanlığının Sözcüsünün bu ifadelerini, iktidarın çok yakın ilişki içinde bulunduğu Rusya'nın tutumunu aktarmak, iktidarın hataları nedeniyle bu girişimimizde de yalnızlığımızı ifade etmek için dile getirdim.

Bir diğer amacım da Doğu Akdeniz'in ne denli mühim jeostratejik, jeoekonomik gerilimlere ve müdahalelere konu bir coğrafya olduğunu, iktidarın, bu bölgede, yanlış bir yaklaşım içine düşmeden, yeni hatalar yapmadan, küresel, bölgesel stratejilere icap eden önemi atfetmesi ve ona uygun bir tutum benimsemesi gereğini vurgulamaktır; diplomasının ulusal çıkarlar üzerinden yürütülen bir ikna etme egzersizi olduğunun altını çizmektir.

Meselenin hukuki boyutuna gelince, konu, özetle, adaların kıta sahanlığı sorunudur. Uluslararası Adalet Divanının benzer durumlarda aldığı çok sayıda karar vardır. Birkaç örnek vermek gerekirse Libya-Tunus, Libya-Malta ve İngiltere-Fransa Channel Adaları kararları Türkiye'nin haklılığını teyit eder niteliktedir. Girit'in coğrafi konumu geçerli bir karşı gerekçe oluşturmamaktadır. Bu çerçevede, iktidarın, Libya'yla imzalanan bu hukuki metni, iki tarafça da usulüne uygun şekilde onaylandıktan sonra bir an önce Birleşmiş Milletler örgütüne kaydettirmesini ve bu pozisyonu layıkıveçhile korumasını ve savunmasını bekliyoruz.

GKRY'nin bugün Uluslararası Adalet Divanına başvuruda bulunduğu bazı haberler vardır. Eğer gerçekten böyle bir durum söz konusuysa girişimin boşa çıkarılması için her türlü gayretin sarf edilmesi elzemdir.

Değerli arkadaşlar, dış politika, diplomasi ciddi bir iştir; ülkelerin çıkarları, itibarları söz konusudur. Dış politikada yapabileceğinizi beyan edersiniz ve savunursunuz, dik durursunuz; hele ulusal güvenliğinizi, güvenlik çıkarlarınızla ilgili bir tavır ortaya koymuşsanız bunu müdafaa eder ve amaca ulaşmaya kadar sürdürürsünüz. Aksi durumlar yani yapamayacağınızı ısrarla beyan etmek, meydan okumalara girişmek, diklenmek, sonra da dik durmamak gayriciddiliktir; ülkenize ve milletinize itibar kaybettirir, çıkarlarınıza halel getirir.

Türkiye, Londra'da yapılan NATO Zirvesi'nde maalesef bu duruma düşmüştür. O NATO ki hem Sayın Millî Savunma Bakanına hem Sayın Dışişleri Bakanına göre, Türkiye'nin uluslararası kimliğinin parçasıdır. Neydi zirve öncesinde resmî açıklamalarımızın, Sayın Cumhurbaşkanının ısrarlı beyanlarının anlamı: NATO'nun PKK'nın Suriye'deki uzantısı olan YPG'yi de terör örgütü olarak nitelememesi durumunda, ittifakın Baltık ülkeleri ve Polonya'yla ilgili kademeli mukabele planlarını engellemek, diğer bir tabirle, veto etmek. İktidar çevrelerinin “Zirveden istediğimizi aldık.” ifadeleri sadece hüznü istihzaya yol açar. Bu, yeni bir yanılısma ve yanıltma olmaktadır. YPG terör örgütü olarak tanımlanmamıştır ama Türkiye, Baltık ve Polonya planlarına onay vermiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki YPG'nin PKK uzantısı terörist bir örgüt olduğuna dair müttefiklerimizi ikna etmek ve bunun için gerekli politikaları çok öncesinden uygulamış olmak, bazı ülkelerin SDG/YPG-PYD'yle iş birliğine gitmesini engellemek, gerekli bilgilendirme çalışmalarında yeterli güveni sağlamak iktidarın göreviydi. İktidar bu konuda başarısız olmuştur. Anladığımız kadarıyla, 2016'da NATO'nun Türkiye'yi de içine alan bir savunma planı taslağında YPG terörist örgüt olarak tanımlanırken daha sonra bu tanım metinden çıkartılmıştır. Eğer bu, birçok basın organına yansımış olduğu gibi doğru ise vahim bir durum oluşturmaktadır zira bir gerilemeye işaret etmektedir, katmerli bir başarısızlık örneğidir. Müzakerelerin nasıl geçtiğini ve Sayın Cumhurbaşkanının ne şekilde, neyin karşılığında ikna edildiğini bilemiyoruz ama toplantı öncesinde bu konuda bu kadar büyük firtına çıkarıldıktan sonra, böylesine bir geri adım atılmış olmasını yadırgıyoruz ve nedenini ısrarla soruyoruz. Bir fiyasko söz konusudur. Bu sabah iktidar yanlısı bazı gazetelerin “İstedikimizi Aldık” manşetleri tam bir aldatmacadır.

Bu gazetelerin iddiasına göre, NATO 2015 Zirve Sonuç Bildirisi'ne atıfta bulunmuş, o bildiriye YPG terör örgütü olarak sayılıyormuş. Biz 2015 Zirve Sonuç Bildirisi'nde öyle bir ifadeye rastlayamadık. Londra Zirvesi Bildirisi'nde zikredilen “terör” terimiyle yetiniliyorsa yine aldatmaca var demektir; başlangıçtaki iddia, metne “terörizm” kavramını bu şekilde dercetmek değildi. Esasen, bu, uluslararası belgelerde, NATO belgelerinde bir şablon ifadeden öteye gitmez. Bugün Sayın Aytun Çıray da partimiz adına yaptığı açıklamada, bu “şablon” ifadesini tam yerinde kullandı.

Londra Zirvesi'nin önemli sonuçlarından biri, ittifakın kendini yeni koşullara uyarlamak üzere stratejik bir çalışma içine girecek olmasıdır. Hiç olmazsa bu çalışma süresince Türkiye, kendisine ve ittifaka yarar sağlayacak bir rol üstlenmelidir.

Değerli arkadaşlar, mensubu bulunduğumuz uluslararası kuruluşları ciddiye almak zorundayız. Bu yapılar içinde “al-ver” zihniyeti yerine, “Hata yaparım, düzeltirim.” anlayışı yerine, diplomasiyi, tutarlı dış politikayı kullanmayı iktidar öğrenmelidir. Keza bölge ülkeleriyle ve genelde ikili ilişkilerimizde, daha makul, daha normal, daha dengeli bir yaklaşımı tasarlayıp uygulayabilmelidir.

Son birkaç günden beri ABD Kongresinden de hoş olmayan haberler gelmektedir. Daha düzgün bir dış politika için, Dışişleri Bakanlığının kurumsal tecrübesinin gereği gibi kullanılması, Türkiye Büyük Millet Meclisine daha saygılı olunması ve görüşlerinden daha geniş şekilde yararlanılması gerekmektedir. Türkiye'nin gelgitleri çok bir uluslararası ilişkiler seyrinden gerçek anlamda ulusal çıkarlara dayalı bir dış politikaya geçebilmesi için, tek adam rejiminin sona ermesi ve iyileştirilmiş demokratik parlamenter sisteme geçilmesi şart olmuştur.

Londra Bildirisi'nin 1'inci maddesi, üye ülkelerin paylaştıkları ortak değerleri zikrederken, demokrasiyi, bireysel özgürlükleri, insan haklarını ve hukukun üstünlüğünü zikretmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYDIN ADNAN SEZGİN (Devamla) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Devam edin Sayın Sezgin.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Devamla) – Türkiye’de, mevcut rejim nedeniyle, bu değerlere saygı gittikçe geriye gitmektedir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekilimiz Sayın İsmail Özdemir’e aittir.

Buyurun Sayın Özdemir. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika.

MHP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası’yla ilgili Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım.

Tabii, son derece tarihî önemi haiz bir mutabakat muhtırası önümüzde bulunuyor çünkü gerek bugünler gerekse gelecek nesillerimiz için bu mutabakat muhtırası, sonuçları itibarıyla, oluşturacağı etkiler itibarıyla, Doğu Akdeniz’de şimdiye kadar var olan, uzunca bir süreden bu yana, belki de insanlık tarihiyle eş değer anlam ifade eden tarihsel perspektif açısından yeni dönemin yeni bazı kapılarını açacağı gerçeğini de karşımıza getiriyor.

Doğu Akdeniz’de 2000’li yılların başından itibaren yaşanan gelişmeler ve diğer tarafın eylemleri, şimdiye dek, Türkiye’nin egemenlik haklarına müdahale amacı taşıyordu. Bu zamana kadar ortaya koyduğumuz hassasiyet ve çabalarımızın temelinde de egemenlik haklarımızın korunması gayreti vardı. Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümetiyle imzaladığımız bu muhtıra, iki ülke arasındaki deniz alanlarının sınırlandırılmasını sağlarken, Doğu Akdeniz’de şimdiye kadar süregelen ve sadece Türkiye’yi değil diğer tarafları da ilgilendiren gayrihukuki çabaları ortadan kaldırmaya yönelik ahlaki, vicdani ve hukuki bir gayettir. Mutabakat muhtırasıyla, Türkiye ve Libya’nın Doğu Akdeniz’deki hak ve menfaatleri korunmuş olacaktır. Denizden komşumuz olan Libya’ya karşı, tıpkı Yunanistan’ın bize karşı yapmak istediği mesnetsiz değerlendirme ve yaklaşımlarla süregelen oldubitti girişimleri de artık sonuçsuz kalabilecektir. Bu hukuksuzluğun ortadan kaldırılması, ayrıca, Yunanistan’ın, Güney Kıbrıs Rum kesimi, Mısır, İsrail ve diğer bölge ülkeleriyle devreye koymaya çalıştığı gündemi de nihayete erdirebilecektir. Dolayısıyla Doğu Akdeniz’de şimdiye kadar var olan gündem, kesin ve hukuki olarak Türkiye’nin lehine değişme potansiyeli taşımaktadır.

Bu zamana kadar, özellikle belki bu dönemde keşfedilen hidrokarbon yatakları münasebetiyle Doğu Akdeniz anlam taşıyordu ancak hiç şüphe yok ki, biraz önce sözlerimin başında da ifade ettiğim şekilde, tarihsel perspektife de bir baktığımızda, hakikaten, Doğu Akdeniz’in her dönemde önemli olduğunu ifade etmemiz gerekiyor. Bunu da Gazi Meclisimize hatırlatmak isterim.

Bir devlet silsilesi çerçevesinde baktığımızda, Doğu Akdeniz’le ilk tanışıklığımız, Selçukluların Alanya’yı alarak İpek ve Baharat Yollarıyla beraber deniz ticaretine açılmaları ve deniz hâkimiyetindeki üstünlük mücadelelerine girmeleriyle de başlıyor. Peşi sıra, Haçlı Seferleri sırasında da yine Doğu Akdeniz’in önemli bir geçiş güzergâhı olduğunu tarihî gerçeklere baktığımızda gözlemliyoruz.

Osmanlı’yla beraber Akdeniz’in Türk hâkimiyetine girmesiyle Doğu Akdeniz aslında en istikrarlı dönemlerinden birini yaşamıştı. Bu süreç uzunca bir süre devam ettikten sonra, 19’uncu yüzyıla gelindiğinde, Osmanlı’nın, İngiltere’nin, Fransa’nın ve yer yer de Rusya’nın ilgi duyduğu bir bölge hâline gelmiştir Doğu Akdeniz. Bu dönem başlayan güç mücadeleleri, akabinde Mısır ve Rodos’un

da elimizden çıkmasıyla yeni bir döneme girilmesine sebebiyet vermiş; 1974 yılında Kıbrıs Barış Harekâtı'nı icra etmemizle beraber de şimdiki, özellikle 2000'li yıllara kadar gelen tarihsel sürecin kapısını aralamıştır.

2000'li yıllarda ve bu dönemin hemen başında bölgede varlığı keşfedilen zengin hidrokarbon yataklarının olması-işte şimdi içerisinde bulunduğumuz-Doğu Akdeniz'in, gerçekten, sadece bölgemizin değil, giderek tüm dünyanın da dikkatini çeken bir bölge hâline gelmesine sebep olmuştur. Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum kesimi, İsrail ve Mısır'ın bize göre hukuk dışı eylemleri ve Türkiye karşıtı hamleleri, ilerleyen süreç ve varılan aşamada böylesi bir zorunluluğu karşımıza getirmiştir. Şimdiki döneme kadar Güney Kıbrıs Rum kesimi, 2003 yılında Mısır'la, 2007 yılında Lübnan'la, 2011'de de İsrail'le deniz yetki alanlarının sınırlandırılması anlaşmasını imzalamıştır. Güney Kıbrıs Rum kesimi, Türkiye'nin de hak sahibi olduğu bazı deniz sahalarını parsellere ayırdığını iddia etmiştir; üstelik bunu, hukuksuz şekilde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni, adada bulunan Türklerin de varlığını ve mevcudiyetini yok sayarak yapmıştır. Bununla beraber Yunanistan'sa, Ege ve Akdeniz'deki bazı adalarında, bir ana kara niteliği taşıyormuşçasına, hak ve hukuku yok sayarak, olandan, olması gerekenden daha çok, çok daha geniş bir deniz yetki sahasında hak iddiasında bulunagelmıştır. Yunanistan'ın hak gasbının, Türkiye ve Libya'nın sahip olduğu kimi deniz sahalarının işgalini kapsadığını da söylemeliyiz. Dolayısıyla Libya'yla, Libya Ulusal Mutabakat Hükûmetiyle imzalamış olduğumuz bu muhtıra, aslında yeni bir gündemin ürünü de değildir. Çünkü 2009 yılında Türkiye'nin Libya'yla temas hâline geçtiği ve şimdiki anlaşmanın da ön görüşmelerinin o tarihten itibaren başlatıldığı Dışişleri Bakanlığımızca ifade edilmektedir.

Bu mutabakat, hakça ve adilce yapılmış bir sınırlandırma çabasıdır. Aynı zamanda, mutabakat muhtırasıyla, Doğu Akdeniz'de bulunan mavi vatanımız sınırları içerisinde kalan alanın batı hudutları da çizilmiş olacaktır. Mutabakat muhtırası, Doğu Akdeniz'e kıyısı olan diğer ülkelerin de bu andan sonra pozisyonlarını gözden geçirmelerine sebebiyet verebilecektir. Zira bizim haklı çabamızın yanında duran ülkelerin deniz yetki alanları, bizimle beraber sınırlandırma anlaşmalarına gitmeleri hâlinde, daha geniş bir bölgeyi de kapsayabilecek potansiyele sahiptir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğu Akdeniz'de en uzun kıyı şeridine sahip olan ülkemizin Kıbrıs Adası'nın batısında ve kuzeyinde kalan deniz alanlarında egemen hak ve meşru çıkarları mevcuttur. Bu bağlamda, ülkemizce Birleşmiş Milletlere ilk olarak 2 Mart 2004 tarihinde iletilen ve takip eden yıllarda çeşitli vesilelerle yine bu durum teyit edilerek gönderilen mektup ve notalarla birlikte, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin deniz yetki alanlarını sınırlandırma teşebbüslerinin kabul edilemeyeceği ve özellikle 32 derece 16 saniye doğu boylamından itibaren Kıbrıs Adası'nın batısında kalan deniz alanlarında Türkiye'nin meşru hak ve yetkileri bulunduğu kayda geçirilmiş, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Doğu Akdeniz'de tek taraflı eylemlerle fiilî durum yaratmaya yönelik teşebbüslerinin kabul edilmeyeceği ortaya konmuştur. Ülkemizin Doğu Akdeniz'de kıta sahanlığına ilişkin resmî görüşü ise, kıta sahanlığımız Suriye'yle kara sınırlarımızın denizde bittiği noktadan -yani 12 deniz miline kadar kara sularımız, devamında kıta sahanlığımız olacak şekilde- başlamakta; ülkemiz ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında Eylül 2011'de imzalanan Kıta Sahanlığı Sınırlandırma Anlaşması Kıbrıs Adası'nın kuzeyine ilişkin kıta sahanlığımızı belirlemekte, böylelikle 32 derece 16 saniye doğu boylamından itibaren Kıbrıs Adası'na, adanın batısı itibarıyla kara suları dışında deniz yetki alanı bırakılmakta; Mısır-Türkiye ortay hattını takip etmektedir. Bu bağlamda, 28 derece doğu boylamına kadar olan bölge, ülkemizce "Türk kıta sahanlığı" olarak kabul edilmekte, egemen devlet uygulamalarımız da bu politikaya uygun olarak icra edilmektedir.

Şimdiye kadar, Rum ve Yunan ikilisi, gerçekçi, makul ve hakkaniyeti olmayan bir yaklaşımla, tüm adaların, otomatik olarak, sınırlandırmada tam etki yaratacak şekilde kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölgeye sahip olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu yaklaşımla beraber, Meis ve Kıbrıs Adaları arasında deniz yetki alanı sınırı olduğu iddiası ortaya konulmakta, Avrupa Birliği üyeliği de böylesi bir dönem içerisinde istismar edilerek sözde kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge iddialarını Avrupa Birliğinin dış sınırları şeklinde yansıtmaya çalışmaktadırlar. Bunun bizim tarafımızdan kabul edilebilmesi elbette mümkün değildir.

Gelinen aşamada, Yunanistan ve Rum Yönetiminin Kıbrıs Adası'ndaki Türk varlığını ortadan kaldırmak için 1960'lı yıllardan bu yana giriştiği politikaların, günümüzde tüm Doğu Akdeniz'i Türk denizciliğine kapatmayı, enerji kaynaklarından Türkiye ve Kıbrıs Türkünün en ufak bir pay bile almamasını hedefleyen seviyeye ulaşmış olduğunu görüyoruz. Türkiye ise Doğu Akdeniz'de yabancı devletlerin deniz yetki alanlarındaki hukuk dışı faaliyetlerini engellemeye yönelik 2002 tarihinden bu yana atmış olduğu adımlarını 2006 yılında başlattığı Akdeniz Kalkanı Harekâtı'yla perçinlemiş ve 2016 yılına kadar, yine on dört yılda 14 izinsiz araştırma gemisi faaliyetlerinin girişimlerini de engellemiştir. Son bir yılda ise, yapılan bazı çalışmalara göre, 6 araştırma ve 1 sondaj gemisinin, yine Doğu Akdeniz'deki -bize göre- yasa dışı faaliyette bulunma girişimleri Deniz Kuvvetleri Komutanlığımızca uluslararası hukuka uygun şekilde akamete uğratılmıştır.

Türkiye, bugün, Doğu Akdeniz'de münhasır ekonomik bölgeden kaynaklı egemenlik haklarının, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin ilgili maddeleri ve Uluslararası Adalet Divanının da emsal kararları doğrultusunda haklı olarak belirlenmesini istiyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğu Akdeniz'de enerji varlığı keşfedildikten hemen sonra, enerji havzalarındaki rantın büyüklüğü ilk olarak Güney Kıbrıs Rum kesimini harekete geçirmiş ve Türkiye'yi 41 bin kilometrekarelik bir deniz alanına hapsedmek için, ilk adım olarak, biraz evvel de değindiğimiz üzere 17 Şubat 2003 tarihinde Mısır'la Münhasır Ekonomik Bölge Sınırlandırma Anlaşması imzalanmıştır. Bunu diğer gündemler takip edegelmiştir. Ancak böylesi bir dönemde, Yunanistan'ın da boş durmayıp özellikle Girit Adası çevresinde hak iddiası adaların kendi münhasır ekonomik bölge hakları olduğu tezine dayandırılarak işlenmiş, bu iddia paralelinde de Kaşot (Çoban), Rodos ve Meis adalarını kullanmak suretiyle, Türkiye'nin 189 bin kilometrekarelik münhasır ekonomik bölge alanını 41 bin kilometrekareye indirmek için yürütülen diplomatik ve hukuki gasp operasyonunun da temeli böylelikle oluşturulagelmiştir.

Tabii, Girit Adası bahse konu olduğunda, burada sadece Türkiye'yi ilgilendiren bir mevzu yok. Aynı şekilde, Libya'nın da Yunanistan tarafından haklarının gasbedildiği gerçeği karşımızda bulunuyor. Aynı şekilde, Libya'ya ait olan 39 bin kilometrekarelik alanın da -ki bu da Libya'nın Doğu Akdeniz'de bulunan münhasır ekonomik bölgesinin yaklaşık dörtte 1'ine tekabül ediyor- yine Yunanistan tarafından gayrihukuki bir şekilde gasbedilme girişimlerinde bulunulduğu gerçeği karşımızda mevcuttur.

İşte bu yüzden, Türkiye ve Libya arasında varılan anlaşma, iki ülkenin de egemenlik haklarını özellikle de Yunanistan'a karşı koruma çabasıdır. Libya Ulusal Mutabakat Hükûmetiyle imzalanan anlaşma, şimdiye kadar temelsiz yaklaşımlarla Türkiye'nin egemenlik haklarını gasbetmek isteyen çevrelerin mevcut hâldeki girişimlerini akılcı bir şekilde ve hukuki olarak boşa çıkarmıştır. Anlaşma, kesin bir şekilde Doğu Akdeniz jeopolitiğini, köklü bir şekilde ve lehimize değiştirme potansiyeli taşımaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hâlihazırda var olan 462 bin kilometrekarelik mavi vatan sahamızın geniş bir kısmı Doğu Akdeniz'de yer alıyor. Son yıllarda Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Yunanistan, İsrail ve Mısır'ın başlattığı, zaman içerisinde Avrupa Birliğinin de dâhil olduğu kimi

ülkelerin faaliyetlerinin bizim nazarımızda kabul edilebilir ve meşru bir tarafının olmadığını da ifade etmek gerekiyor. Uluslararası hukuk, deniz hukuku ve diğer koşullar, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki haklılığını, yürütmüş olduğu arama, tarama ve sondaj faaliyetlerindeki meşruluğunu her yönüyle ortaya koyuyor. Bu anlamda, ülkemizin Doğu Akdeniz'de, kendi deniz sahamızda yapmış olduğu tüm faaliyetlerin de arkasında olduğumuzu ifade etmek isterim. Zira Türkiye, mevcut durumda kendi deniz alanlarında, kendi egemenlik haklarının gereğini yerine getiriyor.

Benzer şekilde, Kıbrıs Adası'nın durumu konusunda şekillendirilmeye çalışılan gündemi de hep beraber dikkatle takip ediyoruz. Şimdiye kadar adadaki garantörlük konusunu tartışmaya açmak isteyen çevrelerin, bugün gayrihukuki bir şekilde yalnızca Rum kesiminin hassasiyet ve yaklaşımlarını dikkate alan ve böylelikle adaya müdahale zemini oluşturmaya çabalayanların gayretleri de beyhudedir. Kıbrıs Adası'nda söz sahibi olan 3 garantör ülke vardır; Türkiye, İngiltere ve Yunanistan haricinde adada tutum belirlemek kimsenin haddi ve hakkı değildir. Bu kapsamda, özellikle Avrupa Birliği'nin tavırlarının yersiz ve temelsiz olduğunu ifade etmek gerekiyor. Zira Avrupa Birliği Kıbrıs konusunda herhangi bir karar mercisi konumunda değildir. Yıllar evvel yanlış ve yine meşru olmayan bir şekilde Güney Kıbrıs Rum kesimini Birliğe üye olarak kabul eden Avrupa Birliği'nin hatası da bu nedenle en başından başlamaktadır. Gelinen aşamada, ülkemizin Kıbrıs'ta var olan garantörlük haklarını kullanması, adanın sahip olduğu zenginlikleri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve dolayısıyla Kıbrıs Türklüğünün de istifade edeceği bir yaklaşımla koruma gayreti içerisinde olması önemlidir, bu kararlılık sürdürülmelidir. Dolayısıyla gerek kendi deniz alanlarımızda gerekse Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti deniz sahalarında süregelen arama, tarama ve sondaj faaliyetlerinin devam etmesi bu alanlardaki haklarımızı koruyacağımız konusunda tüm çevrelere verilen bir kararlılık mesajı olması anlamında zorunlu bir durumdur. Geri adım atmamızsa elbette ki söz konusu olmayacaktır.

Adada şimdiye kadar çözümsüzlükte direten tarafın ve sorunu yanlış kararlarla çıkmaz sokağa yöneltenlerin Türkiye'ye verecekleri dersler asla yoktur ancak alacakları dersler de elbette ki çoktur. Hazımsızlığın ana kaynağı da bize göre burada başlamaktadır. Elbette ki Avrupa Birliği'nin bu çerçevede kabul etmediğimiz tutumunu ifade etmemiz lazım. Ülkemizin Doğu Akdeniz'de gerçekleştirdiği sondaj faaliyetlerini gerekçe göstererek eften püften daha evvel bir dizi yaptırım kararlarını öngören, Avrupa Birliği dışişleri bakanları tarafından da onaylanan, bizim nazarımızda da solmuş ve sararmış bir kâğıt parçasından farksız olmayan girişimleri de takip ediyoruz.

Avrupa Birliği, Türkiye'nin stratejik kimliğini şu ana kadar sorgulamaya cüret etmiştir, egemenlik haklarımızı zarar vermeye ahlaksızca tevessül etmiştir. Bu, yanlıştır, hukuksuzdur, adaletsizdir ve değersizdir. Avrupa Birliği'nin Doğu Akdeniz'de işi bize göre yoktur. Bu alanda hangi hakla, hangi yetkiyle Türkiye'ye söz söyleyebilmektedir? Mesele, hidrokarbon faaliyetlerinin ötesine çoktan geçmiştir. Mesele, egemenlik meselesidir; mesele, Türkiye'nin ve Kıbrıs Türklüğünün Doğu Akdeniz'deki tarihî ve haklı varlığıdır. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi Doğu Akdeniz'i hukuka aykırı şekilde 13 parsel ayırıp küresel şirketlere -kendi gücü yetmezken- pazarlarken Avrupa Birliği'nin hiçbir itirazı olmamıştır. Yunanistan, İsrail, Mısır, İtalya, Fransa ve diğer ülkeler Doğu Akdeniz'i istedikleri gibi kullanmaları, gemilerini keyiflerince yüzdürebilmeleri sorun olmayacak ancak Türkiye'nin hukuken haklı olduğu bir mücadeleyi yapması mı gelinen aşamada Avrupa Birliğini rahatsız edecektir? Karşımızdaki tablo -diğer konu başlıklarında olduğu gibi- çifte standarttır, siyasi kumpastır, diplomatik kuşatmadır ve alenen Türk düşmanlığıdır. Dolayısıyla Doğu Akdeniz'de bulunmak bizim hakkımızdır. Hakkımızı elbette ki çiğnetmeyeceğiz, hakkımızdan vazgeçmeyeceğiz, hakkımız üzerine de pazarlık yapmayacağız. Sayın Genel Başkanımızın da ifade buyurdıkları üzere, Doğu Akdeniz'de dalımıza basanın damını yıkarız, önümüze çıkanın ne yazık ki ömrüne kastederiz. Bu gerçeğin, bu hassasiyetin doğru anlaşılması lazım. Şimdiye kadar işletilen sürece de baktığımızda, Türkiye karşıtı eylemlerin planlı ve son derece sabote

edici ve aynı zamanda, bölgede “agresyon”a sebebiyet verici bazı girişimleri de içerdiğini görüyoruz. Bu zulmün ortadan kaldırılması, bizim açımızdan da Doğu Akdeniz’de kıyısı bulunan ülkeler açısından da elzem bir hâle gelmişti. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’yle beraber başlatılan, şimdi Libya’yla yaptığımız anlaşmayla da beraber Doğu Akdeniz’de, temennimiz odur ki hak sahipleri haklarını alırlar.

Bu sözlerle beraber konuşmamı bitirmeden önce, yaşanan bu sürecin doğru değerlendirilmesi için şunları ifade etmek istiyorum: Her hesabın bir tersi, her zulmün elbet ki süresi var; bir tilki hükmü varsa bir de kurt töresi var, bir bozkurt töresi var diyorum. Doğu Akdeniz’deki egemenlik haklarımızın korunması açısından ve aynı zamanda belki de önümüzdeki yüzyıllarda dahi milat kabul edilebilecek bu mutabakat muhtırasına destek verdiğimizizi ifade ediyor, Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Adana Milletvekilimiz Sayın Tulay Hatimoğulları Oruç’ta. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika.

HDP GRUBU ADINA TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken üzülererek ifade etmek isterim ki bir buçuk senedir üyesi olduğum ve bugüne kadar benzerini yaşamadığımız bir portreyi bugün, bu muhtırayı görüştüğümüz Dışişleri Komisyonunda yaşadık ne yazık ki. Komisyonunda söz istememize rağmen, her partiden birkaç kişiye söz verildiği hâlde, söz sırası bana geldiği zaman, Başkan, söz vermeden maddeleri görüşmeye başladı; bununla ilgili itirazımızı ifade ettiğimizde ise hiçbir biçimde dinlemeksizin konuşmasına devam etti. Akabinde, bizler, ben ve HDP milletvekili diğer arkadaşım, birlikte Komisyondan ayrılarak bu durumu kamuoyuyla paylaşacağımızı ifade ettik ve bugün bunu biz kamuoyuyla paylaştık.

Değerli milletvekilleri, bu talihsiz olayın bugün yaşanmamış olmasını çok isterdik, dilerdik. Ancak bu ülkenin toplamda yönetilme biçiminin, Dışişleri Komisyonunda bugün bütün çıplaklığıyla nasıl zuhur ettiğini yaşadık.

Bugün, Libya’yla imzalanmış bu muhtırayla ilgili kanun teklifinin Genel Kurula gelmesi de ayrı bir sürpriz, ayrı bir hikâye. Dün, Komisyonumuz, gündemi daha önce belirlenmiş olan toplantısını gerçekleştirdi ve toplantıda, hiçbir biçimde, bugün bu muhtıranın Genel Kurula geleceği ya da bugün sabah tekrar toplantıya çağrılacağı bilgisi bizlere verilmedi. Biz, bu muhtıranın ayrıntılarını, yazılı olarak ayrıntılarını -çünkü dün, büyükelçi bununla ilgili bir brifing verdi, basına da açtı- bugün öğrendik, toplantıya gittikten sonra. Üstüne üstlük, basına verilen demeçte, basına açık kısmında şu ifade edildi: “Tam bir mutabakat.” Yani Mecliste, bu çatı altında sanki bu muhtıraya hiçbir biçimde bir eleştiri yokmuş gibi bunu basına servis etme, uluslararası basına bu şekilde servis etme, bu muhtıranın imzalanmasının altında yatan sebepleri destekleyen bir yol ve yöntem.

Bugün HDP’ye mobbing uygulayarak, bugün yangından mal kaçırıcısına alalecele... Tabii ki diğer partiler bu muhtıranın önemine değindiler. Biz bu muhtırayı önemsizleştirmek için söylemedik ama bu muhtıraya dair eleştirilerimizi en açık ve yalın biçimde -başta Komisyonunda olmak üzere- Genel Kurulda sunma hakkımız vardır ve hiçbir biçimde -söz almayan tek kişi ben kalmıştım- bizim sözümüzü kesmeye ve engellemeye hiç kimsenin hakkı yoktur.

Değerli arkadaşlar, evet, bir muhtıra geldi önümüze. Trablus Mısırata merkezli Ulusal Mutabakat Hükümeti ile Türkiye’nin ortak imzasıyla Doğu Akdeniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin bu muhtıra bugün önümüze gelmiş durumda. Tabii ki bizim bu muhtıraya çeşitli eleştirilerimiz var. Her şeyden önce, Ulusal Mutabakat Hükümeti Libya’nın tamamına hitap etmemektedir. Kaddafi sürecinden sonra, Kaddafi’nin katledilmesi ve Libya’da gerçekleşen bir bakıma vekâlet savaşını, tıpkı

Suriye benzeri bir sürecin Libya'da nasıl cereyan ettiğini yakın zamanda gördük. 2011'de, Kaddafi katledildikten sonra orada iç savaş derinleşti ve birçok siyasi akımın, Selefi cihadist çetelerin ve özellikle şu an muhtıranın birlikte imzalanmış olduğu Trablus merkezli Ulusal Mutabakat Hükümetinin Müslüman Kardeşler'in etkisiyle kendi varlığını devam ettirdiğini biliyoruz.

Dolayısıyla bir kere, bu Hükümetin meşruluğunun tartışmalı olduğunu, "Birleşmiş Milletler bu Mutabakat Hükümetini meşru görüyor." vurgusu her seferinde iktidar partisi tarafından yapılan açıklamalarda vurgulanmasına rağmen sahanın gerçekliğinin böyle olmadığını eminim burada oturan bütün milletvekilleri ve bizi ekranları başında izleyen değerli vatandaşlarımız ayrıntılarıyla bilmektedir. Bugün sahada, Hafter güçlerinin Libya'daki önemli bir kesimi ellerinde bulundurdıklarını biliyoruz. Nitekim, şimdi -bu mutabakatla ilgili, muhtırayla ilgili- bunu Arap Ligne ve değişik ülkelere, değişik birliklere taşıdıklarını hepimiz biliyoruz. Yani Libya'da, iç savaşın bu kadar derin bir biçimde devam ettiği bir yerde, biz kendi kendimize taraf olduk ama AKP iktidarı başından beri taraftı. Hatırlayacaksınız Libya'da yaşananları. "Gemi mürettebatı" diye -bize verilen bilgiler bu yöneydi ya da kamuoyunun bilgisi bu yöneydi ama- 6 kişi, 6 Türkiyeli gözaltına alınmıştı ve bununla ilgili neredeyse ultimatoma mahiyetinde Hükümetin yapmış olduğu açıklamalar sonucunda o 6 kişi bırakıldı. Hâlâ Samandağlı 2 vatandaşımız şu an Hafter güçlerinin elinde rehin tutulmaktadır ve daha bizim sayısını bilmediğimiz, ismini bilmediğimiz nice rehinelere.

Şimdi, hâl böyleyken Türkiye'nin, daha doğrusu AKP iktidarının başından beri Trablus Hükümetini destekleyen bir yerde durması -ki az önce ifade ettiğim şeylerin, özellikle bu 6 denizcinin yakalanmasıyla ilgili kısmının altını özellikle çizmek isterim- AKP iktidarının Müslüman Kardeşler'le el tuttuğunun göstergesi. Bu muhtıranın bu şekilde alelacele imzalanması, Meclise alelacele getirilmesinin nedenlerinden biri de Trablus'taki bu Hükümetin meşruluğunu uluslararası düzeyde artırmaya da hizmet etmesi çabasıdır.

Değerli arkadaşlar, medyaya baktığımızda bu anlaşma, daha doğrusu mutabakat muhtırası ana akım medya tarafından şu şekilde bizlere sunuluyor: "Türkiye bu anlaşmayla Doğu Akdeniz'deki bütün oyunları bozdu. Türkiye'yi Akdeniz'de 41 bin kilometrekarelik bir deniz alanına hapsedmek isteyenlere mükemmel cevap. Türkiye mavi vatan topraklarının dörtte 1'i büyüklüğünde bir alanda hâkimiyet ilan etti. Yunanistan Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Mısır'la münhasır ekonomik bölge anlaşması yapmasının önüne geçti. Libya, Girit, Kaşot, Kerpe, Rodos ve Meis Adalarının esas olarak münhasır ekonomik bölge sınırlarını ilan eden Yunanistan'ın gasbettiği 39 bin kilometrekarelik bölge hâkimiyeti geri almış oldu. Yani Türkiye şer ittifakına karşı sahada büyük bir üstünlük sağladı." diye pompalanıyor. Ama benden önceki konuşmacı, daha doğrusu ilk konuşmacımız ifade etmişti; imzalanan bu muhtıranın hukuksal anlamda birçok açığı ve gediği var.

Değerli arkadaşlar, şuna da vurgu yapmak istiyorum: Geçtiğimiz ocak ayında Kıbrıs Rum cumhuriyeti, Yunanistan, İsrail, İtalya, Ürdün, Filistin ve Mısır arasında Kahire'de Doğu Akdeniz Gaz Forumu'nun kurulmasıyla Türkiye biraz daha yalnızlaştı. İşte bu yalnızlaşmanın sebeplerine bakmaksızın, bugüne kadar uygulanan dış politikadaki hataları gözden geçirmeksizin, buna inat olsun diye ya da "Biz sahada kazanacağız, göreceksiniz." gibi bir yaklaşımla Doğu Akdeniz'de tarihsel bir sorunun önünün açılmasına hizmet eden işler yapıyor bu iktidar; bu konuda biz bir kez daha uyararak istiyoruz.

Bakın, deniliyor ki: "HDP, ülke yararına olan hiçbir konuda lehte konuşma yapmıyor." Bunu kim söylüyor? İktidar partisi. Oysa biz diyoruz ki: Suriye'deki deneyimlere dönüp baktığınız zaman, yapılması gereken, doğru düzgün, akliselim, uzun vadeli düşünüyor, gerçekten eğer inanıyor iseniz, "Yurtta sulh, cihanda sulh." sözünün hayattaki karşılığına denk gelecek bir siyasi çizgi izlenmesi lazım. Oysaki Suriye deneyimi bize göstermiştir ki sulh bir yana, herkesle kavgalı, herkesle problemlili bir ülke hâline getirildik ve bu, bu iktidarın bizlere, bu ülke tarihine bıraktığı önemli bir eserdir.

Mesela Doğu Akdeniz Gaz Forumu'nda Türkiye neden yok? Türkiye bu bölgenin, özellikle Akdeniz'e kıyısı olan ülkeler arasında en önemlisi olan Mısır'la neden kavgalı? Mısır'da Müslüman Kardeşler kalsaydı, Sisi gelmeseydi ilişkiler iyi kalacaktı, değil mi? Yani burada bir kurumsal işleyiş olmadığı için, burada -sizin tabirinizle ifade etmek istiyorum, iktidar partisinin çok sevdiği tabirle ifade etmek istiyorum- bir devlet akılla değil gündelik bir siyasi tarzla dış siyaset izlendiği için bu sonuçlarla karşı karşıya kalıyoruz.

Suriye'de -hep ifade ettik- Türkiye çok derin bir yalnızlığa saplanmış durumda. Bakın, Doğu Akdeniz'de bu tarz bir politika izlendiği sürece, önce arama ve sondaj gemilerini gönderip arkasından askerî gemileri gönderirseniz ve ardından ana akım medya, 7/24, sanki ortada çok büyük bir savaş varmışçasına ve ortada büyük gerilimler varmışçasına haberler pompalarsa tabii ki Doğu Akdeniz'de Türkiye yalnızlaşmaya mahkûm kalır.

Tabii ki Akdeniz'e kıyısı olan bütün ülkelerin münhasır ekonomik bölge ilan etme, sınırlarını belirleme hakkı vardır ama bu, bir hakkaniyet çerçevesinde olur, bir hukuk çerçevesinde olur, güçlü bir diplomasiyle olur. Ama her fırsatta gerilim pompalanırsa, her fırsatta Doğu Akdeniz'de kaynayan suların sadece bizimle ilgili kaynadığı ifade edilmeye kalkılırsa -ki bu AKP iktidarının gerçekten son yıllarda beslendiği kaos ve gerilimli ortamın ta kendisidir- böyle devam edilirse bu yalnızlık daha fazla devam edecektir.

Değerli arkadaşlar, yine en yakın örneklerden biri, bu bölgenin istikrarsızlaşması bakımından yıllardır bu ülkede vekâleten yürütülen ama son zamanlara baktığımızda vekâlet savaşı olmaktan çoktan beri çıkmış olan Suriye'de yaşananları gerçekten ciddiyetle ele almak lazım. Bugün Suriye'deki, özellikle İdlib'deki gelişmelerin sonucunda kuvvetle muhtemel bir siyasi süreç başlayacak ve az da olsa belki sular durulacaktır. Ama tabii ki şunu herkes çok iyi biliyor ki Akdeniz'de sular kolay kolay durulmaz, Orta Doğu'da sular kolay kolay durulmaz çünkü yüzlerce yıldır burası bir enerji kaynağı ve sömürge olarak görüldüğü için uluslararası güçlerin, emperyalist güçlerin burada oynayacağı oyunlar tabii ki bitmez. Bunun karşısında takınılması gereken en önemli tutum, atılacak bütün adımların komşularla barış içinde ve müzakere içinde atılmasıdır.

Neden Suriye vurgusunu bir kez daha yaptım? Şu sebeple: Şayet Suriye'de sular durulursa Doğu Akdeniz'de suları biraz daha kaynatarak bölgede daha büyük istikrarsızlığın önünü en derin biçimde açmak için adımlar atıldığını da hepimiz biliyoruz. Bu adımlar karşısında, gerçekten, Kasımpaşalı siyasetini komisyonlarda da bırakmak zorundayız, Genel Kurulda da bırakmak zorundayız ve bu siyasetin belirlendiği, belki de bizim bilmediğimiz mutfaqlarda da bırakmak zorundayız, zorundasınız.

Bu konuyla ilgili, partimizin bir değerlendirmesini daha sizlerle paylaşmak istiyorum: Akdeniz'e kıyısı olan her devletin münhasır ekonomik bölge ilan etme hakkı vardır ancak ilkesel olarak bu hakkın kıyıda devletlerin itirazlarına bağlı olarak müzakere edilmesi gerekmektedir, zorunludur. Bu bağlamda, Türkiye Cumhuriyeti ile meşruiyeti hâlen tartışmalı olan Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti arasında anlaşma yapılırken güney Kıbrıs'taki hükûmet ve Yunanistan ile bu anlaşmaya dair herhangi bir diyalog süreci yürütülmemiştir. Yunanistan'la uluslararası tanınırlığı olan Kıbrıs cumhuriyetinin de kendi arasında MEB anlaşması yapması durumunda, Türkiye ile Libya arasındaki anlaşmanın uygulanabilirliği ortadan kalkabilir. Rodos ve Girit'ten başlayan Yunanistan sınırının Kıbrıs'la arasındaki mesafe 245-338 deniz milidir. Türkiye ile Libya arasındaki en yakın mesafe ise 390 deniz milidir. Bu realiteden yola çıkarak Libya'da ve Kıbrıs'ta siyasal istikrar ve çözüm sağlandıktan sonra münhasır ekonomik bölgeleri çıkarılan bu 4 devletin anlaşma yapması en akılcı yol iken AKP iktidarının yangından mal kaçırmışçasına meşruiyeti tartışmalı ve yıkılması muhtemel olan Libya Hükûmetiyle bir deniz yetki alanı anlaşması yapması siyasi ve diplomatik kumardan başka bir şey değildir.

Münhasır ekonomik bölgelerin belirlenmesi ve buna bağlı yetki ve sorumlulukları düzenleyen Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi 1982’de imzaya açılmış ve 1994’te yürürlüğe girmiştir. Bugüne kadar 168 devlet bu anlaşmayı imzaladı ancak imzacılar arasında Türkiye bulunmamaktadır. Türkiye bu anlaşmayı imzalamamış olsa bile, anlaşmazlığın Uluslararası Adalet Divanına taşınması ya da tahkime gitmesi durumunda Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi’ndeki ilkeler esas alınacaktır. Dolayısıyla AKP iktidarı eninde sonunda bu sözleşmenin ilkeleriyle yüzleşecek ve hukuken Libya’yla yapılan anlaşma geçersiz sayılabilecektir. Bu bağlamda, Türkiye’nin imzalayacağı bu anlaşma hem Türkiye’nin hem de Kıbrıs’ın uluslararası kamuoyunda yaptırım ve benzeri uygulamalara maruz kalmasına kapı aralamaktadır. Diplomatik yollarla sorunun merkezi üzerine yoğunlaşmak yerine sorunu yaygınlaştırıp derinleştiren bu politikanın ülke halklarına hem ekonomik hem politik kazanç getirmeyeceği apaçık ortadadır.

HDP olarak çözüm önerilerimiz şöyledir: Sorunu derinleştiren böylesi hamleler yapmak yerine, meselenin kökenlerinden biri olan Kıbrıs sorunu için yeni strateji ve çözüm planı oluşturulmalıdır. Kuzey ve Güney Kıbrıs halklarının çıkarlarının öncelikli kılınacağı bir anlaşmada Türkiye, Yunanistan ve Avrupa Birliği sürecin yapıcı ve kalıcı geçmesi için ara bulucu rol üstlenmelidir. Türkiye, ayrıca, Kıbrıs meselesi ile Libya’da yaşanan iç çatışmaları tek bir düzlemde birleştirerek savaşın ve gerilimin derinleştirilmesine son vermelidir. Bunun için atılacak en acil adım, İtalya gibi, Libya’da Libya halklarının çıkarlarına olacak olan kalıcı barışın sağlanması için ara buluculuk rolünün üstlenilmesidir. Buna dair en somut adım olarak -ne yazık ki bu uygulanmadığı için söylüyorum- silahlarla tehdit etmekten vazgeçilmelidir. Libya’da siyasi krizin sona ermesi, Yunanistan ile Güney Kıbrıs’ın dâhil olduğu yeni bir sürecin gerekliliğine inanarak bu anlaşmanın Meclis tarafından kabul edilmemesi gerektiğini savunuyorum.

Değerli arkadaşlar, Doğu Akdeniz’in kaynayan suları bizim elimizi yakabilir. Suriye’deki yanlış siyaseti buradan devam ettirmemeliyiz ki daha doğru bir tavır alınabilsin. Türkiye halkları yalnızlığı hak etmiyor, AKP iktidarı yalnızlığı hak ediyor olabilir ama halklarımız asla bu yalnızlığı hak etmiyor. O nedenle, tekrar ifade etmek isteriz ki: Burada hukuk zorlanmalıdır, diyalog zorlanmalıdır, diplomasi zorlanmalıdır.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Kendi görüşünü mü yoksa Yunanistan’ın görüşünü mü burada savunuyorsun? Böyle şey mi olur ya? Senin partinin görüşü bu olamaz.

BAŞKAN – Söz sırası, Cumhuriyet Halk Partisi adına Ankara Milletvekilimiz Sayın Haluk Koç’a aittir.

Buyurun Sayın Koç.

Süreniz yirmi dakika. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET HALUK KOÇ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükûmeti Arasında Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldım. Hepinizi ve yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, Dışişleri Komisyonunda, Dışişleri Bakanlığının vefakâr bürokratlarından Sayın Büyükelçi Çağatay Erciyes’e yaptığı sunum ve çalışmaları için huzurunuzda teşekkür etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, birtakım Libya tarifleri yapıldı, Doğu Akdeniz’le ilgili genel tarifler yapıldı ama Libya’da şu anda neler oluyor? Libya’da ne var Kaddafi sonrasında? Trablus’ta ne oluyor? Tobruk’ta ne oluyor? Bu yapılar nedir, nasıl oluştu? Türkiye’nin ve dünyanın bu yapılar karşısındaki konumlanması nedir? Kısaca buna bakmak lazım.

Türkiye’nin şu anda attığı adımın gecikmiş bir doğru adım olduğunu baştan ifade edelim ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak Türkiye’nin ulusal çıkarları söz konusu olduğunda -bu anlaşmada olduğu gibi- her zaman getirilen teklifin de yanında olduğumuzu, lehinde olduğumuzu baştan ifade ederek tespitlerimi yapmaya başlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, 2011 yılında Kaddafi’nin o hepinizin televizyon sahnelerinde gördüğü şekilde vahşetle devrilmesinden sonra, ülkenin parçalanmasından sonra... Değişik senaryolar, değişik projeler olarak adlandırılıyor biliyorsunuz; önce darbeler, sonra yıkım ve ondan sonra ülkelerin parçalanması ve süresiz iç savaşlar.

İç savaşlar, biliyorsunuz, en acımasız, en kurlsız, en ahlaksız savaşlardır. Ülkeleri kemiren, milletleri yok eden savaşlar milletlerin ya da ülkelerin birbirleriyle yaptığı savaşlar değildir, iç savaşlardır. Libya bu girdaba bu büyük senaryo yazarları tarafından sürüklendi. Umarım Türkiye’nin bu günaha o dönemde payı yoktur.

Bugün 2 yapı var. Bir, Trablus’ta bir yapı var, “Ulusal Mutabakat Hükümeti” olarak tarif ediliyor ve otoritesini ülke sathına yaymak için çalışıyor; bir de ülkenin doğusuna hâkim olan “Libya Ulusal Ordusu” olarak tarif edilen yapı, General Hafter komutasında, Tobruk’ta, Temsilciler Meclisinin taşınmasıyla orada bir hâkimiyet kurulmuş durumda.

Şimdi, Temmuz 2012’de, Kaddafi sonrasında ülkede otorite Ulusal Geçiş Konseyine geçiyor, oradan Millî Genel Kongreye devrediliyor. Bunları anlatmak zorundayız çünkü bu anlaşmayı biz kiminle yapacağız, bu yapı kırılabilir midir, bu yapı daha sonrasında mevcudiyetini sürdürebilecek midir, Türkiye olarak bu anlaşmada elimizi uzattığımız taraf olarak gördüğümüz bu yapı taraflığını koruyabilecek midir, siyasi hükmünü sürdürebilecek midir, buna da bakmamız gerekiyor. Daha sonra, bütün Orta Doğu’da da bu projenin yürütücüleri gibi, radikal akımların artan etkisi ve süren çatışmalar nedeniyle General Hafter komutasındaki güçler, Onur Operasyonu Harekâtı’yla Millî Genel Kongrenin faaliyetlerini sona erdirdiğini açıkladılar; Şubat, Mart 2014’e tekabül ediyor. Haziran 2014’te yeni Parlamento seçiliyor ancak yenilgiyi kabul etmeyen İhvan odaklı üyelerin de içinde bulunduğu birtakım militanlar Trablus Havaalanı’nı kontrol etmek için düzenledikleri Libya Şafağı Operasyonu’yla ortalığı daha farklı bir yere taşıyorlar ve Temsilciler Meclisi, Trablus’tan Tobruk’a taşınıyor, iki yapı ortaya çıkıyor.

Şimdi, Trablus Havaalanı’nı ele geçiren bu militanlar Millî Genel Kongreyi yeniden ilan ediyorlar, Libya iki parlamentolu bir yapıya ulaşıyor ve iki Hükümet arasında bölünüyor açıkçası; uluslararası çevreler tarafından tanınan Hükümet, Birleşmiş Milletler kararıyla da Tobruk’taki Temsilciler Meclisi. Fakat çok enteresan kümelenmeler var, General Hafter komutasındaki doğu tarafındaki güçleri yani Tobruk’taki Temsilciler Meclisini Mısır, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, dolaylı olarak Rusya Federasyonu, değişik yapılar destekliyor açıkça ve biz başından itibaren Trablus’taki yapıyla irtibat hâlindeyiz. Hatta Suriye olayındaki gibi, çok dikkat çekici, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin yıllık olarak raporlarına aldığı bilirkişi heyetinin tespit ettiği yıllık raporda Türkiye’nin Trablus Hükümeti tarafına da çok açık bir şekilde silah aktardığı o raporlarda kayıt altına alınıyor. Yani yeni bir Suriye mi yaşıyoruz, yeni bir Suriye mi yaşayabiliriz, bu çekinceyi, tespiti sizlerle paylaşmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, geldiğimiz noktada biz Trablus'taki Ulusal Mutabakat Hükûmeti dediğimiz yapıyla bu muhtırayı imzalamış bulunuyoruz. Sayın hatip ifade ettiler, daha önce Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın 8'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde Temsilciler Meclisi onaylamadan da Ulusal Mutabakat Hükûmeti Başkanlık Konseyi imzasıyla bir metin, bir anlaşma geçerlilik arz edebiliyor. Bizim bütün tartışmamız, bütün kuşquamuz muhabatımızın kırılmalığını ortaya koyarak yani Türkiye'nin bu adımı atarken haklı olmasına rağmen ileride boşlukta kalıp kalmayacağı noktasında düşüncelerimizi ifade etmek. 2015'ten itibaren dediğimiz bir yapı Libya'ya yerleşmiş durumda.

Değerli arkadaşlarım, bu, 2019'daki son raporda da, demin söylediğim, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine sunulan "uzmanlar komitesi" diyelim, bilirkişi komitesinin yıllık sunduğu raporda Türkiye'nin maalesef Libya'daki iç savaşa taraf olduğu ve Libya'ya dönük silah ambargosunu defalarca ihlal ettiği konusunda çok açık kayıtlar var. Bunlar ülkemizi uluslararası arenada töhmet altında bırakan birtakım açık, net BM raporlarında yer alan hususlar. Şimdi, Mutabakat Muhtırası, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki haklı ama gecikmiş egemenlik haklarına sahip çıkma gayretleri için olumlu olmakla beraber -demin söyledim, Libya'daki muhabatımızın tartışmalı siyasi devamlılığı ve egemenliği belirsiz olan bir yapı olması- Türkiye'yi yeni bir diplomatik sıkıntının içine çekebilir. Bunu, bir kere daha altını çizerek ifade ediyoruz.

Değerli arkadaşlarım, Doğu Akdeniz'deki çıkarlarımızın korunması bakımından atılacak her adıma Cumhuriyet Halk Partisinin "ama"sız "fakat"sız desteğinin açık, net olduğunu bir kere daha ifade ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Ancak Doğu Akdeniz'deki bu ekonomik ve siyasi kuşatılmışlığın -Türkiye için söylüyorum- maalesef, iktidar partisinin akılcı değil ama maceracı, ulusal değil ama Adalet ve Kalkınma Partisinden neşet eden ideolojik temelden kaynaklandığını ve ısrarla sürdürülen bu politika anlayışının bizi içine düşürdüğü siyasi yalnızlığın söylendiği gibi, ifade edildiği gibi hiç de değerli olmadığını yaşayarak görüyoruz.

Bu genel girişten sonra, teknik olarak da muhabatımızın kim olduğunu ifade etmeye çalıştım, dengeleri söylemeye çalıştım; Türkiye'nin bu adımı atmakta haklı olduğunu, gecikmiş olduğunu söyledim. Baktığımız zaman "kıta sahanlığı" ne demek, "kara suları" ne demek, "münhasır ekonomik bölge" ne demek diye, ben de öğrendim Komisyon görevim dolayısıyla, sizlerle tariflerini çok kısa paylaşmak istiyorum. Şimdi, kara suları, deniz yetki alanlarından kara suları, sahildevletinin kara ülkesini çevreleyen ve açık denize doğru belli bir uzaklığa kadar giden, sahildevletine ait deniz bölgesidir. Bu, azami 12 mildir. Ege Denizi'nin ayrı bir statüsü var adalar ve Yunanistan'la ilgili sorunlarımız nedeniyle, orada 6 mildir. Akdeniz ve Karadeniz'de 12 mil olarak geçiyor.

Yine "kıta sahanlığı" ne demektir? "Kıta sahanlığı" adı verilen bölge, kıyı devletinin kara sularının ilerisinde ama kıyıya bitişik durumdaki deniz tabanı ve altındaki cansız varlıkların araştırılması ve işletilmesi konusunda münhasır hak sahibi olduğu deniz yetki alanıdır. Bugün, o haritalar da, biliyorsunuz, Kıbrıs'ın üstünde, altında, Doğu Akdeniz'de Orta Akdeniz'e doğru parsellenen alanı ifade ediyorum.

Yine, münhasır ekonomik bölge deniz hukukunda ne anlama geliyor? Münhasır ekonomik bölge de kıyı devletinin kara suları esas hattından başlamak suretiyle 200 deniz mili açığa kadar giden deniz bölgesinde su altında, toprak altında ve deniz yatağında kıyı devletine ait bazı ekonomik haklar veren bölgedir yani hidrokarbon ve yer altı kaynakları gündeme geldiğinde münhasır ekonomik bölgenin nasıl bir siyasi önem arz ettiğini hep beraber anlamış oluyoruz. Doğu Akdeniz önemli bir potansiyel alan.

Şimdi, bu teknik açıklamalardan sonra, Türkiye'nin tezlerini uluslararası hukuka uygun olarak savduğunu ifade etmek durumundayız. Türkiye, Doğu Akdeniz'e en uzun kıyısı olan bir ülke. Sayın

Büyükelçi de ifade etti, hepimiz Meis Adası'nı biliyorsunuz, 10 ya da 12 kilometrekare, Meis Adası ile Türkiye'nin kilometrelerce uzunluktaki Akdeniz sahilinin aynı kıta sahanlığına sahip olması, aynı münhasır ekonomik bölge tarifine girmesi asla kabul edilemez. Bu, zaten, daha önce, uluslararası hukuk sisteminin de teyit ettiği dünyada değişik örneklerde bir kavram. İngiltere-Fransa arasındaki Manş Denizi'nde var, yine Sayın Hatip, Büyükelçim söyledi, Orta Amerika'da Nikaragua ile komşu ülkeler arasında var, yine Kanada'nın hemen sahilinde Fransa'ya ait olarak gözüken adalarda da var.

Türkiye'nin tezleri uluslararası deniz hukukunda belirtilen bu kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge sınırlandırmasına ilişkin kararlara uygundur. Türkiye'nin tezi uluslararası hukuktaki hakkaniyet ilkesine de uygundur. Şimdi, biz haklıyız. Haklılığımız karşısında uluslararası alanda diplomatik olarak yalnız kalıyoruz. Hukuken haklıyız ama siyasi tezlerimizde yalnız kalıyoruz. O zaman burada bir siyasi değerlendirme yapmamız lazım. Bu siyasi değerlendirmeyi yaparken eleştirimizi yapacağız, tespitlerimizi yapacağız; neresinden ne şekilde, nasıl döneriz, nasıl tamir ederiz buna bakacağız. Türkiye neden yalnız? Bunu, herhâlde, izlediğimiz, demin söylediğim -kusura bakmayın- "maceracı" olarak nitelediğim ideolojik eksende baktığımız dış politika ortamında aramak gerekiyor.

Değerli arkadaşlarım, Yunanistan'ın adaları ileri sürerek bu kavramları başka noktaya çekmesinin hukuken karşılığı yok ama ne yazık ki siyaseten Türkiye yapayalnız durumda. Türkiye münhasır ekonomik bölgelere dönük bir adım atmazken Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Yunanistan ikilisi üçüncü ülkelerle bu alanda değişik anlaşmalar yaparak çoktan yol aldı. Mısır, Ürdün, İsrail bunların en önemlileri. Bakıyoruz, Mısır'da, İsrail'de temsilimiz yok, büyükelçimiz yok. Bana bir Allah'ın kulu çıkıp Mısır'la siyasi ilişkilerimizin kesilmesinin Türkiye'nin ulusal çıkarlarına ne derece hizmet ettiğini anlatabilir mi. "Efendim, biz Libya'da Birleşmiş Milletlerin meşru gördüğü hükûmetle temas ediyoruz." Niye Suriye'de meşru hükûmetle temas etmiyorsunuz? Yani bir dediğiniz bir dediğinizi de tutmuyor. Ülkeye göre, yapıya göre, kendi ideolojik koşullanmanıza göre ülke seçiyorsunuz, politika seçiyorsunuz. Sonuçta, Türkiye zarar görüyor değerli arkadaşlar, Türkiye yalnızlaşıyor; Türkiye, tezlerini hukuken haklı olsa da siyaseten savunamaz duruma geliyor ve buna Avrupa Birliği ülkeleri de dâhil oluyor, onlar da çok uluslu veya o ülkenin ulusal şirketlerini bu hidrokarbon arama noktasında ticari amaçlarla işin içine sokuyorlar, onlar da oradan bu koroya katılıyorlar ve Türkiye tek başına kalıyor. "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti" olarak tarif ettiğimiz topraklarda yaşayan soydaşlarımızın bu kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölgelerden pay alması da engelleniyor.

Değerli arkadaşlarım, tabii, buraya gelince, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Avrupa Birliği, Yunanistan, bu ilişkilere baktığımız zaman, aklıma rahmetli Rauf Denktaş da geliyor. Ben 2002'den beri bu Parlamentoda görev yapıyorum. Rahmetli Denktaş'ın "Çözumsuzlük çözüm değildir." şeklinde itibarsızlaştırıldığı günleri de hatırlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Rahmetli Denktaş'ın, o kahramanların yaptıkları mücadelelerin üzerine bir dönem sünger çekildiğine tanığım burada. Bunları söylerken biraz heyecanlanıyorum, mazur görün. Yapılan yanlıştı, o zaman da söylemiştik yanlış olduğunu. Bu mücadele kolay verilmedi. Bugün geline noktada bazı dönüşler yaptınız belki ama iş iştten geçti.

2004'te "Biz demokratikleşeceğiz." "Biz hukuk devleti olacağız." "Biz bütün darbelerle mücadele edeceğiz." dediniz, Avrupa Birliğiyle sıcak ilişkiler kurmaya kalktınız; AB, sizin meşrulaşma arayışınız üzerinden sizi oyalayarak Güney Kıbrıs Rum Yönetimini Nisan 2004'te Avrupa Birliğine tam üye yaptı ve ondan sonra Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle ilişkili bütün haklarımızı kaybettik.

Değerli arkadaşlarım, bugün geldiğimiz noktada, bu anlaşmaya gelecek olursak, bu anlaşmayı sonuna kadar desteklediğimizi ama siyasi muhabatımızın kırılma noktasının, her an boşta kalabileceğimizin altını çiziyoruz.

Bir başka olay daha var: Aynı yapıyla eş zamanlı bir askerî iş birliği ve savunma anlaşması imzaladık. Ben sordum Komisyonunda, Sayın Bakan Yardımcısına sordum -Sayın Erciyes konuyla ilgili değil- geçiştirdi konuyu. Acaba Libya Trablus'taki Hükümet ya da Mutabakat Hükümeti "Bu askerî iş birliği anlaşmasını da eş zamanlı imzalarsanız ben bunu dönüştürerim." dedi mi, demedi mi? Ve bu askerî iş birliği anlaşması, demin anlattığım bu çok parçalı, çok tehlikeli yapı içerisinde Türkiye'yi Suriye gibi birtakım yanlış koalisyonların içine çekecek mi çekmeyecek mi? Bunları lütfen düşünün. Bir hata yapıldı, çıkmaya çalışıyoruz, çıkmaya çalıştıkça batıyoruz. Kara komşumuz olmasa bile Libya'da aynı yanlışın içine mi giriyoruz? Biz, yine aynı gruplara, radikal gruplara birtakım destekler, sınırsız destekler, politik destekler, lojistik destekler sağlama konusunda Suriye'deki yanlışları Libya'da devam mı ettireceğiz?

Değerli arkadaşlarım, bunun için, bizim bundan sonrasında da çok dikkatli olmamız gerekiyor. Soru açık: Trablus'takiler, bunu geçerli kılmak için güvenlik ve askerî iş birliği anlaşmasının imzalanması şartını koştu mu Türkiye'ye?

Baştan söylüyorum, çarpıtmaya mahal vermeyelim: Türkiye'nin, gecikmiş de olsa bu muhturayı Meclise getirmesi, anlaşma yapması olumludur, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bunu tam olarak destekliyoruz ama muhatabımızı tarif ediyorum, risklerini tarif ediyorum, bundan sonra gelebilecek yan anlaşmalarla Türkiye'nin başka yerlere çekilebileceğini ifade ediyorum ve Türkiye'nin maalesef içine sürüklendiği yalnızlık konusunda bu bir ilaç değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin Sayın Koç.

AHMET HALUK KOÇ (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, muhalefet olarak uyarılarımızı Suriye konusunda da yapmıştık -o zaman da parti sözcüsüydim- 2011'den itibaren 3 cilt konuşmuşuz. Şimdi dönüp bakıyorum arada bir, şeyini çıkardım, Suriye konusunda söylediğimiz hiçbir şeyde hata yapmamışız, hiçbir şeyde hata yapmamışız. Bunların bir kısmını deklarasyonla, bir kısmını mektupla Hükümet yetkililerine de iletmıştik. Geldiğimiz noktada "Biz biliriz, biz ederiz..." O söylemleri tekrar etmek istemiyorum. Onun için, Türkiye bugün... NATO toplantısına filan girmeyeceğim yani 3, 4 liderle fotoğraf vermek bir başarı değildir. Türkiye'nin haklı tezlerinin siyasi karşılığını alabilmek başarıdır. (CHP sıralarından alkışlar) Maalesef, bu konudaki eksikler de ortadadır. Hiç kendimizi aldatmayalım, burası Türkiye Cumhuriyeti devletinin Parlamentosu, hiç kendimizi aldatmayalım, eksiklerimizi görelim, yanlışlarımızı görelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Koç.

AHMET HALUK KOÇ (Devamla) – Aynı yanlışlarda ısrar ederseniz Türkiye'ye kötülük yaparsınız. Aynı yanlışlarda ısrar ederseniz Türkiye'yi içine düşürdüğünüz yalnızlıktan çıkarmanız mümkün değildir. Mısır, İsrail, Suriye buna birer örnektir bölgede. Cansiparane savunduğumuz Filistin bile bu koalisyonun ortağı olabilmektedir, gerisini siz düşünün.

Bu Muhtıra'nın onaylanması için Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak uyarılarımızı yapıyoruz, tespitlerimizi yapıyoruz. Türkiye'nin ulusal çıkarları doğrultusunda da Grup olarak olumlu oy vereceğimizi ifade ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Söz sırası Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili, Denizli Milletvekili Sayın Cahit Özkan'da. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika Sayın Özkan.

AK PARTİ GRUBU ADINA CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, Türkiye ile Libya Hükûmeti arasında imzalanan deniz yetki alanının sınırlandırılmasına ilişkin uluslararası anlaşmayı görüşmek üzere bir araya geldik.

Tabii, mesele, uluslararası hukuk, uluslararası ilişkiler dediğimiz, bizim, devlet olarak, her zaman “yurtta sulh, cihanda sulh” anlayışıyla bölgesel ve küresel barışı inşa etmek ve insanların, toplumların, milletlerin, halkların kendi ekonomik kaynaklarını kendilerinin kullanacağı, adil, hakça paylaşımaya dayalı uluslararası bir hukuk anlayışını egemen kılmaktır. Onun içindir ki Sayın Cumhurbaşkanımızın BM Zirvesi’nde sürekli ifade ettiği “Dünya 5’ten büyüktür.” anlayışı, dünyanın bütün kurallarının, uluslararası bütün ilişkilerin 5 ülkenin -ki bunlar sadece 5 silah üreticisi ülkedir- iki dudağı arasına bağlanamayacağını ilanıdır. Kaldı ki bugün uluslararası statükoya baktığımız zaman, maalesef, hemen sınırimızın ötesinde, Akdeniz’de ve gönül coğrafyamızda yanan ateş, buralarda yaşanan acılar, ızdıraplar, evlerinden, yurtlarından edilen insanlar ve göçe zorlanan milyonlarca mazlum halklar, bunlar maalesef dünyayı 5’ten ibaret sayan bir uluslararası statükonun, bir Birleşmiş Milletlerin, birleşmiş silah üreticileri birliğinin ortaya koyduğu sonuçtur. İşte onun için diyoruz ki: Uluslararası hukuk, sadece güce dayalı değil aynı zamanda hakça adil paylaşımaya dayalı bir şekilde yeniden inşa edilmek zorundadır. Onun için bugün kutsal Meclis çatısı altında -görev yaptığımız aziz milletimizi tarihî görevine yeniden çağırarak- gönül coğrafyamızı, Orta Doğu’yu, Balkanları, Akdeniz’i ve bütün dünyayı yeniden adalete uygun, uluslararası hukuka uygun inşa için mücadelenin eşigindeyiz.

Konuştığımız uluslararası anlaşma, sadece maddelerin görüşülmesinden veya kâğıda damlatılan birkaç mürekkep damlasından ibaret değildir. Uluslararası ilişkiler ve uluslararası hukuk, bildiği üzere, çıkar çatışmasına dayanan ve her şeyden önce, güçle hayat bulan bir alandır. Eğer sizin diplomatik olarak gücünüz yoksa “Masada oturalım, devletlerle ikili diplomatik ilişkilere girelim, ondan sonra bütün uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarımızı güvence altına alırız.” diye bir anlayış yok. Onun için -on yedi yıl evvel- Sayın Cumhurbaşkanımız liderliğinde bu ülkeye, bu millete hizmet etme sorumluluğunu aldığımızdan bugüne kadar uluslararası hukukun en önemli unsuru olan güç anlayışını yani adalete, hukuka, barışa dayanan bir uluslararası hukuk inşa etmek için öncelikle milletimizin ekonomik olarak -ihracat olarak, üretim olarak- savunma sanayisiyle güçlenmesini hedef aldık. Bakınız, 500 milyar dolar ihracat hedefi dünya ticaret hacminin yüzde 10’u yani 50 trilyon dolar olacak olan öyle bir beklenti vardı. Dünya ticaret hacminden yüzde 1 pay ne kadara tekabül ediyor? 500 milyar dolar. O zaman dedik ki: 500 milyar dolar hedefe doğru koşmalıyız. Baktık ki dünyadaki daralma 25 trilyon dolarla kaldı. O zaman 250 milyar dolarla 2023’teki hedefimize koşmak zorundayız.

Kıbrıs Barış Harekâtı başladığı zaman bütün uluslararası toplum, saatler içinde harekete geçerek dediler ki: “Ambargo.” Tekrar böylesi bir süreçle karşı karşıya kalmamak için yerli ve millî savunmamız olacak dedik ama hiçbir zaman masadan kalkmadan diplomatik görüşmelerimizi de hamdolsun sürdürdük. İşte, bölgesel ve küresel çıkarlarınızı hayata geçirebilmek için önce kendi gücünüze sahip olacaksınız, milletinize güveneceksiniz, milletinizle beraber insan kaynaklarınızla uluslararası toplumda hakkınızı, hukukunuzu savunacaksınız. İşte bu bağlamda, 2002’de AK PARTİ hükümetleri göreve geldiği zaman önünde bir Kıbrıs sorunu vardı, bunu göz ardı ediyoruz. Uluslararası hukuktan biraz kalem çalan, biraz okuyup yazan, çizen herkes bilir ki 2002-2003’lü yıllarda Türkiye, Kıbrıs’ta uluslararası toplum nezdinde büyük bir sorunla karşı karşıyaydı. Neredeyse uluslararası toplumdan tamamen tecrit edilebilecek bir noktadaydık ve Kıbrıs Barış Harekâtı’yla başlayan süreçte Türkiye’nin uluslararası hukuku ihlal ettiği gerekçesiyle önümüze sürekli tezler getirenler, 2003’teki liderlikle Annan Planı... Mademki birlikte yaşama kültüründen bahsediyorsunuz, mademki uluslararası hukukta barıştan bahsediyorsunuz, gelin masaya oturun, Kıbrıs’taki birlikte yaşama inancını hayata geçirelim ve Annan Planı Nisan 2004’te halkoyuna sunuldu, Türk kesiminin yüzde 65 oranında “Evet.” ve Rum

kesiminin yüzde 76 oranında “Hayır.” demesiyle reddedildi ve o tarih, bütün uluslararası hukukun ve Türkiye’nin uluslararası alandaki çıkarlarının tarihi bir dönemeci noktasına geldi. Bugün, Türkiye, uluslararası alanda pek çok tartışmada Kıbrıs antiteziyle karşı karşıya kalmıyor. Niçin? Liderlikle, cesaretle kararlarla, ülkesine ve milletine olan inançla. İşte arkasından Orta Doğu’da da aktif rol aldık. Kimse masada size diplomatik görüşmelerle, mekik diplomasisiyle vermez. Görüştüğümüz yasa, evet, bir sözleşmedir, bir anlaşmadır, bir mutabakattır ama işin buraya gelişi her şeyden önce Türkiye’nin uluslararası alanda artan nüfuzu sayesinde olmuştur. Bunun altını çizmek lazım.

Bakınız, yıl 1911, 1912 yani tarihin çok hızlı aktığı dönemler. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Bingazi’de, o coğrafyada, o bölge halkının -ki o zaman Osmanlı coğrafyası- barışını, huzurunu egemen kılmak için, o bölge halkının çıkarlarını kendi savunmasıyla gerçekleştirmesi için bir mücadele başlatıyor, aynen 1919’da Samsun’da yaktığı ateşle kurtuluş ve kuruluş mücadelesinde olduğu gibi. Elbette 1911 ve 1912’deki o mücadele maalesef uzun mücadelelere gebeydi, çok acılar çekildi.

Bakın, hani biz diyoruz ya, evet, bayrağımıza, milletimize, vatanımıza ve devletimize sahip çıkacağız... 18’inci yüzyılın sonlarında, 19’uncu yüzyılın başlarında ta Fas’tan, Cezayir’den başlayarak, adım adım, aşama aşama, o coğrafyada her bir millete, her bir halka “Arap Birliği” adı altında kendi ulusal birliklerini oluşturmak ve bu sayede de kendi ekonomik kalkınmalarını gerçekleştirmek vaadiyle maalesef tek tek ihanet tohumları ekildi. Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Bingazi’deki, Trablus’taki o mücadelesi işte böylesi fitne tohumlarıyla mücadele olarak başladı. Arkasından, adım adım, aşama aşama Tunus, Libya, Mısır, Yemen, Suudi Arabistan, Şam, Bağdat, yine Balkanlarda o fitne tohumları tek tek ekilmeye devam edildi. Maalesef bugün de kuzey Suriye’de yapılmaya çalışılan o terör devleti oluşumu da o silsilelerden ayrı bir şey değildir. İşte biz diyoruz ki: Bu ülkede, bu coğrafyada, gönül coğrafyamızda her halk, her millet kendi yer altı kaynaklarını, kendi yer üstü kaynaklarını, ekonomik kaynaklarını ancak ve ancak kendisi kullanır. Onun için, Birleşmiş Milletler statüsündeki dünyayı 5’ten ibaret sayan anlayışa karşıyız. Bugün dünyada kanı, gözyaşını egemen kılan ve sadece gönül coğrafyamız İslam dünyasında, Türk coğrafyasında değil, bütün mazlum halklar nezdinde ortaya konulan uluslararası statüko maalesef, böylesi hastalıklı bir zihniyetin ürünüdür. Onlarla mücadele edeceğiz. Nerede? Masada da mücadele edeceğiz, sahada da, alanda da mücadele edeceğiz.

İşte, bugün hem sahada hem de alanda yapmış olduğumuz o başarılı mücadelelerin verimli bir neticesi olan Türkiye-Libya arasındaki deniz yetki alanının sınırlandırılmasına ilişkin uluslararası anlaşmayı görüşüyoruz. Biz bugün Mecliste buna destek veren bütün siyasi parti gruplarına yürekten teşekkür ediyoruz. Eleştirileriniz olabilir ancak bu eleştirilerin de yarın BM nezdinde, uluslararası hukuk nezdinde bu anlaşmaya karşı yapılacak itirazlara da Türk Meclisinden bir referans olmaması temennisini ediyoruz. Çünkü bu Mecliste bu anlaşma aleyhine bir yanlış, bir eksiklik bahanesiyle yapılan itirazlar yarın uluslararası hukukta yine bizim ülkemizin önüne bir sıkıntı olarak getirilebilir. Ne olur getirilirse? Bugüne kadar yaptığımız gibi sahada ve masada nasıl mücadele ediyorsak Allah’ın izniyle onları da tek tek aşarak yolumuza devam etmesini de biliriz.

Evet, nedir bu deniz yetki alanının sınırlandırılmasına dair münhasır deniz alanının inşası? Bu çok önemli. Bu, mavi vatandır. Yani Türkiye-Libya arasında Akdeniz’in tam ortasından ve Güney Kıbrıs’ı da aşığınsından tamamen içine alacak şekilde serbest ticaret alanı inşa edilecek, silaha, savaşa, kana, gözyaşına bağlı olarak değil, bölgesel ve küresel barışı inşa edecek, ülkemizin çıkarları güvence altına alınırken bütün bölge halklarının hakkını da güvence altına alacak bir çalışmadır.

Tabii, Türkiye diplomatik olarak yapmış olduğu bu çalışmalarını bir anda gerçekleştirmedi, hem uluslararası hukukla hem de sahadaki çalışmalarıyla yaptı.

Türkiye, Doğu Akdeniz'deki en uzun kıyı sınırına sahip ülkedir, Doğu Akdeniz'de bizden daha uzun sınıra sahip bir ülke, bir devlet yok. Türkiye, Uluslararası Adalet Divanının içtihadı başta olmak üzere, uluslararası hukuka uygun olarak bölgedeki adaların, Türkiye'nin ana karasının yarattığı deniz yetki alanlarını engellemeyeceği görüşünü her daim ifade etmiştir ve bu yaklaşımı Uluslararası Adalet Divanında ve BM nezdinde de her zaman kabul görmüştür. Bu anlayışla, ülkemizin kıta sahanlığı, Türkiye ve Mısır arasındaki ortay hattı 28'inci doğu boylamının batısına kadar takip eder ve bölgeye bakan adaların kara sularının dış sınırlarına kadar uzanmaktadır.

Doğu Akdeniz'deki yetki alanları sınırlandırılmadan tek taraflı eylemlerden kaçınılması ve Türkiye'nin, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin haklarının ve çıkarlarının ihlal edilmemesi gerektiği bölgedeki paydaşlara müteaddit defalar ifade edilmiştir. Ancak tüm girişimlerimize rağmen, iyi niyetimize rağmen, maalesef, Türkiye'ye deniz sınırları dayatmaya çalışan tek taraflı eylemler var olagelmıştır. Bu noktadan hareketle, Doğu Akdeniz'deki kıta sahanlığımızın sınırlarına ilişkin pozisyonumuz ilk olarak 2004 yılında Birleşmiş Milletlere bildirilmiş, son olarak 13 Kasım 2019'da BM'ye yaptığımız bildirimde de deniz sınırlarımızın bölgeye bakan adaların kara sularına kadar uzandığı kayda geçirilmiştir. Adaların, Türkiye kıyı şeridinin projeksiyonunu kesici ve kıta sahanlığını engelleyecek bir etki oluşturmayacağı BM makamları nezdinde teyit edilmiş, bildirilmiştir. Bu anlayışla, 2011 yılında Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında imzalanan kıta sahanlığının sınırlandırılmasına dair anlaşma bu defa Türkiye ile Libya arasında gerçekleştirilmiştir. Bölgede imzaladığımız ikinci sınırlandırma anlaşması olan BM Mutabakat Muhtırası dün ve bugün Dışişleri Komisyonumuzda görüşülmüş ve Genel Kurulda -bugün olduğu gibi- görüşmeye açılmıştır.

Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarının belirlenmesi için Güney Kıbrıs Rum Yönetimi hariç tüm bölge ülkeleriyle görüşmeye hazır olduğumuz, uluslararası topluma ilan edilmiştir. Türkiye, Libya'yla bu mutabakat muhtırasını imzalayarak esasen Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarıyla ilgili pozisyonunu daha somut bir şekilde ortaya koymuştur. Türkiye -geçmişte olduğu gibi- tanıdığı ve diplomatik ilişkilere sahip olduğu tüm kıyıdaş ülkelerle deniz yetki alanlarının hakkaniyetle, adaletle sınırlandırılması dâhil olmak üzere çözüm bekleyen her türlü meseleye dair adil, hakça ve barışçıl çözümün tesisine tam destek vermeye hazırdır.

Tabiiyle, tanımadığımız Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'yle bir anlaşma imzalanması veya müzakerelerde bulunulması mümkün değildir. Bu bakımdan, Kıbrıs sorununun çözümünden önce adanın deniz yetki alanlarına ilişkin bir anlaşmaya varılması ve nihai görüntünün tamamlanması mümkün olmayacaktır.

Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarının sınırlandırılması konusunda ülkemiz, diyalogu ve barışçıl çözümleri dışlamadan, uluslararası hukuk ve uluslararası meşruiyet çerçevesinde tutum ve politikalarını sürdürmeye, bölgede hem kendisinin hem de Kıbrıs Türklerinin hak ve çıkarlarını korumaya devam edecektir. Libya'yla imzaladığımız mutabakat muhtırası bu politikamızın önemli işaretlerindedir.

Tabii, yapılan bu anlaşma, pek çok ülkenin, bugüne kadar Orta Doğu'yu ve bölge halklarını zulmün, gözyaşının, yerlerinden yurtlarından edilme hadisesinin sebebi olan ülkelerin dikkatinden kaçmamaktadır. Onların tek bir derdi var -işte Deyrizor'daki petrol yataklarıyla ilgili gerekli güvenceleri aldığını ifade eden "tweet"lerde de olduğu gibi- "O coğrafyada da bölge halkları kazanmasın, bu coğrafya -gönül coğrafyamız- huzura ve refaha kavuşmasın." diyen bir anlayış, zihniyettir. Onlarla mücadeleimiz devam edecek. Bakınız, "Dünya 5'ten büyüktür." Anlayışını inşallah, adaletle, hakça yönetilen... "Ben güçlüyüm, istediğimi yaparım." anlayışıyla yönetilen bir uluslararası statükoyu ortadan kaldırıncaya kadar bu mücadelemize devam edeceğiz.

Gerek Komisyon aşamasında gerek bu uluslararası sözleşmenin hazırlanması aşamasında emeği geçen herkese yürekten teşekkür ediyoruz; bütün bürokratlarımıza, Dışişleri Bakanlığımıza ve yine aynı şekilde Dışişleri Komisyonumuza yürekten teşekkürlerimizi ifade ediyoruz. Tabii, son olarak, belki başta yapmış olduğumuz teşekkürü Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a yapmak zorundayız.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Tabii, kesin, mecbur!

CAHİT ÖZKAN (Devamla) – Bu, bir liderliğin, bir kudretin, bir güçlü mücadelenin eseridir. Sadece anlaşma değildir yani aysbergin üzerinden bahsetmiyoruz, alta, devasa, ülkesi ve milletiyle sürdürülen mücadelenin eseri bir başarıyı bugün burada konuşuyoruz. Ülkemize, milletimize hayırlar getirisin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Cumhurbaşkanımıza yürekten teşekkür ediyoruz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – 2 oldu Cahit, 3 olması lazım! Cumhurbaşkanına bir teşekkür daha, Allah'ın hakkı 3'tür. Allah'ın hakkı 3'tür, bir teşekkür daha lazım.

CAHİT ÖZKAN (Devamla) – Emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bir teşekkür daha gelirse Cahit ağabey, bakan olursun!

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, 4-5 arkadaşımız 60'a göre bir söz talebinde bulunmuş, onları bir değerlendireyim. Ancak, sisteme girmeyelim, oylama yapacağımız zaman kesilecek, daha sonra girin, 60'a göre talepleri ondan sonra değerlendireceğim.

Sayın Çakır... Yok.

Sayın İmir...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

55.- *Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, Adli Tıp Kurumu raporuna rağmen cezaevinde tutulan Emine Aydoğan'ın vefat ettiğine ve yas tutma hakkının, kendi inanç biçimine göre gömülme hakkının ihlal edildiğine ilişkin açıklaması*

NURAN İMİR (Şırnak) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Unutulmasın istiyoruz... Emine Aydoğan bir seçilmişti, 65 yaşında cezaevine konuldu. Ağır hastaydı ve Adli Tıp raporuna rağmen cezaevinde tutuluyordu. Ne yazık ki birkaç gün önce yaşamını yitirdi. Cenazenin defnedileceği mezarlık girişinde GBT uygulaması yapılıyor ve sevenlerinin girişi engelleniyordu. Bu yetmezmiş gibi, Kızıltepe Kayyumu taziye yerinin kullanılmasına bile izin vermemiştir. Yas tutma hakkı, kendi inanç biçimine göre gömme hakkı ihlal edilmiştir. Bu engellemeler ne yazık ki ne hukuki ne de insanidir, bunu belirtmek istedik.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Coşkun...

56.- *Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Halkların Demokratik Partisine yönelik gözaltı ve tutuklamaların sistematik olarak devam ettiğine, demokratik siyasetteki ısrarlarının ve mücadelelerinin devam edeceğine ilişkin açıklaması*

ŞEVİN COŞKUN (Muş) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Birçok ilimizde olduğu gibi seçim bölgem Muş'ta da partimize yönelik gözaltı ve tutuklamalar sistematik olarak sürüyor. Hukuksuzca görevden uzaklaştırılan 9 il genel meclis üyemizden Mehmet

Demir ve Şakir Tuğrul bu sabah gözaltına alındı. Geçen hafta da önceki dönem 2 il genel meclis üyemiz tutuklanmıştı. Partimize yönelik gözaltı ve tutuklamalarla bir yere varamazsınız. Bu hukuksuz ve keyfî uygulamalardan vazgeçin. Demokratik siyasette ısrarımız ve mücadelelerimiz her şeye rağmen devam edecektir.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Karadağ...

57.- Iğdır Milletvekili Yaşar Karadağ'ın, Iğdır Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinin kurulmasını sağlayan başta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere emeği geçen yetkililere teşekkürlerini sunduğuna ilişkin açıklaması

YAŞAR KARADAĞ (Iğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Göreve geldiğimiz günden itibaren Iğdır Üniversitesinin daha kapsamlı hâle getirilmesinin ilimiz açısından önemini, katıldığımız her platformda yetkili mercilere dile getirdik. Bu bağlamda taleplerimizin değerlendirilerek Iğdır Üniversitemizde Sağlık Bilimleri Fakültesinin kurulması bizi ziyadesiyle mutlu etmiştir. Bu fakültenin hem Iğdır'ımıza hem de ülkemize hayırlı olmasını diliyor, taleplerimizi dikkate alarak Iğdır Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinin kurulmasını sağlayan başta Cumhurbaşkanımız olmak üzere emeği geçen tüm yetkililere teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Fendoğlu...

58.- Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'nun, Malatya ili Doğanşehir ilçesi Elmalı Mahallesi ile Malatya-Gaziantep yolu üzerinde bulunan Savaklı Mahallesi'nde yaşanan sorunlara, Doğanşehir-Kapıdere yolunun yenilenmesi gerektiğine, Kapıdere, Göldere, Küçük köyleri ile Kahramanmaraş ili Tatlar köyünün olduğu bölgede yaşayan halkın taleplerine ilişkin açıklaması

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Teşekkür ederim Başkanım.

Malatya Doğanşehir ilçemiz Elmalı Mahallesi'nde kadastro çalışmalarıyla ilgili sıkıntılar nedeniyle vatandaşlar tapularını alamamış ve tapularını alamadıkları için de tarımsal faaliyetlerini yapamamaktadır.

Malatya-Gaziantep yolu üzerinde bulunan Savaklı Mahallesi'nde ana yolda aydınlatma olmadığından, mahalleyi ikiye bölen kara yolundan dolayı karşıdan karşıya vatandaşların geçmesi için geçide ihtiyaç vardır. Doğanşehir-Kapıkale yolunun yenilenmesi gerekiyor ve bu hattın eski İpek Yolu üzerinden tekrardan açılması önem arz etmektedir.

Kapıdere, Gövdeli, Küçük köy ve Kahramanmaraş'ın Tatlar köyünün olduğu bölgede kanalizasyon temiz suya karışıyor. Buradaki halkın foseptik ve arıtma kanalı talebi vardır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Gülüm...

59.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, Cezayir'in Bechar şehrinde Kayı Holding tarafından yapılan askerî hastane inşaatında çalışan Türk işçilerin birikmiş ücretlerini alamadıkları gerekçesiyle grev yaptığının, İstanbul ili Adem Çelik Şirketler Grubu Avalon şantiyesinde çalışan işçilerin hukuksuz şekilde işten çıkarıldığına ilişkin açıklaması

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Direnişteki işçilerden bahsetmek istiyorum. Kaya İnşaat Cezayir'de askerî hastane yapımında. Buradaki işçiler on üç aydır maaşlarını alamamış durumda. Ofis personeli ise on beş aydır maaş alamıyor. 140 Türkiyeli işçi ile Pakistanlı, Vietnamlı işçilerin çalıştığı bir inşaat sektöründen bahsediyoruz. Rehin kalmış durumdadır. Ücretlerinin ödenmesi bir an önce sağlanmalı.

Yine, İstanbul'da Adem Çelik Şirketler Grubu ve Beykent Üniversitesi Avalon şantiyesinde çalışan inşaat işçileri hukuksuz bir şekilde işten atıldılar. İşsizlik maaşı almaları da engellendi. Kaçak çalıştırdığı işçilerin, göçmen işçilerin ücretlerini elden veren bir patron, buna dair çokça şikâyet olmuş olmasına rağmen soruşturma geçirmiyor. Yine, patron, işçilerin üzerine aracını sürmüş, işçileri yaralamaya çalışmış olmasına rağmen bu da soruşturma konusu yapılmıyor.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükûmeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2420) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 146) (Devam)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, teklifin tümü üzerinde soru-cevap işlemi yok.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ İLE LİBYA DEVLETİ ULUSAL MUTABAKAT HÜKÛMETİ ARASINDA AKDENİZ'DE DENİZ YETKİ ALANLARININ SINIRLANDIRILMASINA İLİŞKİN MUTABAKAT MUHTIRASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 27 Kasım 2019 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükûmeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi? Yok.

Soru-cevap işlemi yok.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – 2'nci madde üzerinde söz talebi? Yok.

Soru-cevap işlemi yok.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi? Yok.

Soru-cevap işlemi yok.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin oy pusulalarını oylama için öngörülen üç dakikalık süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bir uyarıyı tekrar hatırlatayım: Sisteme giremeyen arkadaşlarımız pusula gönderdiği zaman lütfen salondan ayrılmasınlar. Pusula gelip de burada bulunmamak bence önemli bir kusur. Bunu ilan edelim, herkes de duyar. Lütfen dikkatli olun.

Oylama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın Ok? Burada.

Sayın Bayram? Burada.

Sayın Özdağ? Burada.

Sayın Fatih Şahin? Burada.

Sayın Sezgin? Burada.

Sayın Çelik? Burada.

Değerli milletvekilleri, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükûmeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin açık oylama sonucunu okuyorum:

“Kullanılan oy sayısı : 306

Kabul : 293

Ret : 13 (x)

Kâtip Üye

Emine Sare Aydın Yılmaz

İstanbul

Kâtip Üye

Barış Karadeniz

Sinop”

Böylece teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.21

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.42****BAŞKAN: Başkan Vekili Levent GÖK****KÂTİP ÜYELER: Barış KARADENİZ (Sinop), İsmail OK (Balıkesir)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27’nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.
Bir söz talebiniz var Sayın Yılmazkaya, size bir söz verelim.
Sayın Yılmazkaya, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

60.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya’nın, zor durumda olan fıstık üreticileri için Tarım ve Orman Bakanının gerçekçi adımlar atmasını beklediklerine ilişkin açıklaması

BAYRAM YILMAZKAYA (Gaziantep) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Gaziantep’in yeşil altını Antep fıstığının bu yıl yok yılı olması dolayısıyla rekolte oldukça düşük. Fıstık üreticilerimiz artan girdi maliyetleri yüzünden ürününden kâr edemediği gibi aksine çoğu zararda. Mazot, gübre ve işçilik maliyetlerinin yüksek olması üreticilerimizi zorluyor. Stokçulardan dolayı fıstık fiyatları aldı başını gidiyor ancak üretici dertli. İyi Tarım Uygulamaları destekleri ne yazık ki üreticilerimizin yüksek girdi masraflarına yetmiyor. İyi Tarım Uygulamaları desteklerinin özellikle böyle sıkıntılı dönemlerde daha fazla artırılması ve bu konuda üreticilerimiz lehine gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Sulama sorunu çözülürse üreticilerimiz de gerçek anlamda rahat bir nefes alacak, rekolte de artacaktır. Fırat Nehri’nin sulama sorunu çözümü için alternatif bir yol olacağını Bakanlığın ve ilgili kurumların dikkatine sunuyor, bu konuda gerçekçi adımların atılmasını bekliyoruz.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Sayın Çakır...

61.- Erzincan Milletvekili Burhan Çakır’ın, Vodafone Arena’da oynanacak olan Ziraat Türkiye Kupası 5. Tur ilk maçında Anagold 24 Erzincanspor ile Beşiktaş’a başarılar dilediğine ilişkin açıklaması

BURHAN ÇAKIR (Erzincan) – Teşekkür ederim Başkanım.

Bu akşam saat 20.45’te Vodafone Arena’da oynanacak olan Türkiye Kupası 5. tur maçında ülkemizin 2 güzide takımı olan Beşiktaş ile 24 Erzincanspor müsabakasında her 2 takıma da başarılar diliyorum.

Ayrıca 3. Lig 1’inci Grup’ta lider olan 24 Erzincanspor’umuza ligde başarılar dilerken tüm taraftarlara, futbolculara, teknik heyete, Yönetim Kuruluna ve özellikle son Başbakanımız Sayın Binali Yıldırım’a, tüm Erzincan halkına desteklerinden dolayı herkese ayrı ayrı teşekkür ederken inanıyorum ki sezon sonunda 24 Erzincanspor’umuz şampiyon olacaktır diyorum. Ekranları başında bizi izleyen bütün hemşehrilerimize saygılar sunar, herkese hayırlı akşamlar dilerim.

Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, 3’üncü sırada yer alan, Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

3.- Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2368) ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2385) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 144) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

3/12/2019 tarihli 25'inci Birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ikinci bölümünde yer alan 31'inci maddenin önerge işleminde kalınmıştı.

Değerli milletvekilleri, 31'inci madde üzerinde 4 önerge bulunmaktadır. Önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 31'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunc	Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi
Kahramanmaraş	Bursa	İzmir
Seyit Torun	Nihat Yeşil	Ahmet Kaya
Ordu	Ankara	Trabzon
İsmail Atakan Ünver	Abdurrahman Tutdere	Yaşar Tüzün
Karaman	Adıyaman	Bilecik

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Ordu Milletvekilimiz Sayın Seyit Torun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Torun.

SEYİT TORUN (Ordu) – Teşekkür ederim Sevgili Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; dün Ordu'da bir acı yaşadık, gencecik bir çocuğumuzu, bir evladımızı toprağa verdik. 20 yaşındaydı Ceren, daha hayatının baharındaydı ama maalesef, uğradığı bir saldırı sonucu hayatını kaybetti. Öncelikle ailesine, yakınlarına, bütün hemşehrilerime başsağlığı diliyorum.

Ceren benim oğlumun yaşındaydı ve gelecekle ilgili birçok hayalleri vardı. Ceren'le birlikte hayaller de öldü, umutlar da öldü, insanlık da öldü, sevgi de öldü.

Ceren'in yarın doğum günüydü. O doğum gününü kutlamanın heyecanını yaşıyordu arkadaşlarıyla, kutlama programı yapıyordu. Annesi, babası da o güne hazırlanıyordu. Hiçbir şeyden habersiz evine gitmek için yola çıktığında belki evde günün yorgunluğunu atmak için veya derslerini çalışmak için planlar yapıyordu ama bir katil, cezaevinden kaçan, firar eden bir katil, on altı yıl hapiste yatmış ve iyi hâlden dolayı açık cezaevine alınmış bir cani firar etti ve Ceren'imizi hayattan kopardı.

(x) 144 S. Sayılı Basmayazı 26/11/2019 tarihli 22'nci Birleşim Tutanağı'na ektir.

Aslında -demin söylediğim gibi- insanlık öldü, kadınlık öldü, gençlik öldü. Suçsuz, günahsız bu yavrumuz evinin önünde ve kardeşinin gözü önünde öldürüldü. Aslında beni öfkeliendiren, düşündüren, bu katiller, bu kadın düşmanları bu cesareti nereden buluyor? Bu insanlar, bu caniler hapisten kaçıp nasıl iki gün boyunca vatandaşlarımızın arasında dolaşıyor? Kaçtığı biline biline, seri bir katil olduğu, geçmişinde de çok fazla cinayetin olduğu bilindiği hâlde nasıl bulunamıyor, akıllara durgunluk verici bir olay.

Hep beraber bu bataklığı kurutmak zorundayız. Ceren hepimizin evladıydı, o yaşta birçoğumuzun evladı var. Ceren aslında hepimizin üzerinde hassasça durması gereken, bu konunun çözümünüyle ilgili, bu bataklığın kurutulmasıyla ilgili mutlaka birlikte bir karar almamız gereken bir konu.

Biz kadınlarımızın, gençlerimizin günün her saatinde, her dakikasında rahatlıkla, özgürce dolaşmasını istiyoruz; korkmadan, çekinmeden günün her saatinde özgürce her ortamı kullanmasını istiyoruz. Özgürlüğü ve hayatı yaşamayı her yerde, her zaman savunacağız.

Bakın değerli arkadaşlar, gözü yaşlı anne Gülfer Özdemir ne diyor: “Psikopat birisi cezaevinden bırakılır mı? O zaman bunu bırakan da suçlu, hepimiz suçluyuz. Eğitim sistemi düzelsin, sevgi tohumu eksinler, insanlara nefretle bakılmasın.” Gözü yaşlı anne o acısına rağmen ne kadar olgun bir ifade kullanıyor, ne kadar birleştirici ve bütünlüştürücü.

Bakın, baba Yılmaz Özdemir de şöyle diyor: “O cinayetten yargılanan, cezaevinde açıkta yatıyorsa da dışarıda insanlar kelepçeyle geziyor. Bunlara neden kelepçe takılmadı? Fırar edeceği bilinmiyor muydu? Dışarıdaki adama kelepçe takılıyor, evine gidiş geliş saati takip ediliyor ama içerideki adama izin veriyorsun, adam firar ediyor.”

Değerli arkadaşlar, tüm kadın katillerini tekrar lanetliyorum. Sevgili Ceren, sevgili kızım, seni unutmayacağız, seni unutturmayacağız. Doğum gününde doğum gününü kutlamak isterdik ama seni rahmet ve minnetle anıyoruz.

Teşekkür ederim. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 31'inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “on güne kadar” ibaresinin “on beş güne kadar” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Muhittin Taşdoğan

Ayşe Sibel Ersoy

Sefer Aycan

Gaziantep

Adana

Kahramanmaraş

Halil Öztürk

Hayati Arkaz

Erkan Haberal

Kırıkkale

İstanbul

Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Sayın Erkan Haberal. (MHP sıralarından alkışlar)

Süremiz beş dakika Sayın Haberal.

ERKAN HABERAL (Ankara) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Bugün bu kürsüden Ankara'nın Sincan ilçesine bağlı Yenikent Mahallesi'nin yaşadığı sorunlar nedeniyle ilçe yapılma talebimizi ve sebeplerini sizlerle paylaşmak istiyorum. Aslında Yenikent ilçesinde yaşanan sorunları 19 Nisan 2017 tarihinde Ankara'nın köylerinin sorunlarını anlattığım konuşmada değinerek bahsetmişim. O zaman Yenikent dertli, Yenikent'in sıkıntıları var, Yenikent'in problemleri var, gelin Yenikent'deki problemleri hep beraber çözelim demişim. Ve sözlerime Yenikent'in 100 bini aşan nüfusu olduğunu fakat hastanesinin olmadığını, sağlık ocağının akşam beşten sonra çalışmadığını, büyük sıkıntılar çekildiğini özellikle ulaşımda, bir nikâh salonunun dahi olmadığını, Yenikent'te polis karakolunun olmadığını, Yenikentli gençlerimizin bir halı sahasının dahi olmadığını, parkların sarhoşların ve müptelaların maalesef tekelinde olduğunu burada bağıra bağıra söylemişim fakat neredeyse iki sene geçti, bugüne geldiğimizde bu aynı problemlerin katlanarak devam ettiğini görmekteyiz. Yenikent'te Sayın Genel Başkan Yardımcımız Ankara Vekilimiz Yaşar Yıldırım Bey'le yaptığımız ziyarette vatandaşlarımızla görüşüp köylere gidip dertlerini ve sıkıntılarını anladığımız zaman Yenikent'in mahalle statüsünde değil, ilçe statüsünde olması gerektiğine karar verdik ve Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak yasa teklifini verdik. Çünkü Yenikent beldeydi. 2008 yılında çıkan yasayla, aslında Türkiye genelinde yapılan bir yasanın beldelerin özeline geldiğinde nasıl mağduriyetler yarattığının bir sonucu olarak Yenikent'in ilçe olması kararını verdik. Bu teklifle, Yenikent'in hak ettiği yere tekrardan gelmesi ve Yenikentli hemşehrilerimizin daha rahat ve refah içinde yaşamasını amaç bildik.

Buradan tekrarlamak isterim sayın milletvekilleri: Yenikent'in nüfusu 105 bin ama baktığımızda, Ankara'da çok daha az nüfuslu yerleşimlerin ilçe statüsünde olduğu görülüyor. Bakınız, Yenikent'te akşam beşten sonra eczane yok çünkü mahalle statüsünde, Sincan'a tabi, aynı sıralamanın içine giriyor, acil bir durumda vatandaşlar Sincan'a gitmek zorunda kalıyor. Yenikent'te hastane yok, Yenikent'te sadece 1 tane poliklinik var, bu poliklinik de akşam beşten sonra kapalı. Yenikentliler hastalanmaktan korkuyor. Ambulans otuz dakikadan önce Yenikent'e gelmiyor. Yenikent'te polis karakolu yok, en yakın polis merkezi kilometrelerce uzaklıktaki Sincan'da. Bir olay olduğu zaman vatandaşlar yardım alamamaktan şikâyetçi.

Bir de, Yenikent'te -bence çok önemli bu- itfaiye istasyonu yok. Allah göstermesin, bir yangın olduğu zaman bekle ki Sincan'dan itfaiye gelsin. E, bir de, doğal olarak, akşam trafiğini göz önünde bulundurursanız ciddi bir sıkıntı. Yenikent'te arazöz yok, vidanjör yok, bir sel baskını olsa, maalesef, Sincan'dan gelmesi bekleniyor. Bunda Sincan'ın da bir kabahati yok. Normalde -tekrarlıyorum- 2008'de çıkarılan yasayla beldelerin mahalle yapılması, mahalleye dönüştürülmesi Türkiye genelinde belki fayda sağlamıştır ama beldeler özelinde baktığımız zaman gerçekten ciddi mağduriyetler yaşatmıştır.

Yenikent'te iyi bir şeyler yok mu? Var. Yenikent-Ayaş-Sincan yolu genişletiliyor ama ne kadar süreceği belli değil. E, Yenikent'te Başkentray Projesi başladı ama dört yıl sonra bitecek, dört yıl daha vatandaşlarımız bu sıkıntıyı çekmek zorunda kalacak.

Belediye hizmetlerine gelince, Yenikent'te Sincan Belediyesinin bir binası var ama malumunuz, merkezden yönetim yerelde maalesef yeterli derece vatandaşlara fayda etmiyor ve daha pek çok şey...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN HABERAL (Devamla) - Sayın Başkanım, takdir edersiniz ki az konuşan bir milletvekili olarak müsamaha göstereceğinizi umuyorum efendim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Devam edin.

ERKAN HABERAL (Devamla) – Gerçekten, Yenikent adına popülizm yapmıyoruz, yanlış ve gereksiz bir şey de söylemiyoruz. Birçok nüfusu 100 bini aşan belediye il yapılmışken, beldeler ilçe yapılmışken, biz Yenikent’in belde statüsünden mahalle statüsüne gelmesinin doğru olmadığını sonuçları itibarıyla anlatıp ilçe yapılması gerektiğini... Buradan taleplerimizi arz ediyoruz her bir milletvekilimize.

Sayın İçişleri Bakanlığı yetkilileri -Sayın Bakan Yardımcılarım da burada olduğu için- özellikle altını çizerek söylüyorum,: Yenikent’te ciddi bir mağduriyet vardır, Yenikentli vatandaşlarımız ciddi sıkıntı içindedir. En önemli sorun ulaşım, güvenlidir, hastalıktır ve burada Yenikent gerekli yardımı maalesef alamamaktadır.

Bunun için, Milliyetçi Hareket Partisi olarak verdiğimiz yasa teklifinin olumlu olarak yansımaları bekliyoruz, saygılarımı sunuyorum efendim.

Teşekkür ediyorum. (MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 31’inci maddesinde geçen “İçişleri Bakanlığı tarafından” ibaresinin “İçişleri Bakanlığınca” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Filiz Kerestecioğlu Demir

Kemal Peköz

Nuran İmir

Ankara

Adana

Şırnak

Zeynel Özen

Hüseyin Kaçmaz

Züleyha Gülüm

İstanbul

Şırnak

İstanbul

Ali Kenanoğlu

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) - Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekilimiz Sayın Ali Kenanoğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Kenanoğlu.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

31’inci maddede Jandarma personelinin izin konusu düzenleniyor, teknik bir konu. Tabii, kanun teklifinin geneli üzerinde grup sözcülerimiz, konuya ilişkin bölüm üzerinde konuşan arkadaşlarımız partimizin görüşünü ifade ettiler. Ben burada güncel ve dile getirilmeyen bir konudan bahsedeceğim.

Ayhan Bilgen’i hepimiz tanıyoruz, Ayhan Bilgen bizim Kars Milletvekilimizdi ve Grup Başkan Vekilimizdi, 31 Mart seçimlerinde Kars Belediye Eş Başkan adayımız oldu ve Kars Belediye Eş Başkanlığını kazanarak Kars Belediye Eş Başkanlığı koltuğuna oturdu. Şimdi, buraya kadar her şey normal. Kars Belediyesini MHP’li Belediye Başkanından devraldı ve devraldığına 338 milyon 380

bin lira borçla devraldı ve kendisi bu borçla ilgili olarak, bu borcun nasıl oluştuğuyla ilgili olarak bir iç denetim incelemesi yaptırdı ve burada birtakım usulsüz faturaların kesildiği, bu borca konu olan birtakım faturaların aslında yapılmayan işlere ilişkin olduğu konusunda bir tespite vardı ve bu konuyla ilgili suç duyurusunda bulundu, hatta CİMER üzerinden ilgili makamlara, ilgili yerlere de şikâyet etti ve konu bir şekilde yargıya taşındı.

Şimdi, burada bir firma var. Bu firma “Biz yol yaptık.” diyor ve fatura kesiyor ama ortada yol yok. Aynı firma, örneğin Kars Bülbül Mahallesi Serhat Kent Sokak’ta “10.400 metre yol yaptık.” diye fatura kesiyor. Bugün Eş Başkanlarımız orada basın açıklaması yaptılar ve orayla ilgili yapılmış ölçümler de var, bu ölçümlerde çıkan sonuç ise 5.500 metre olduğu yani yol 5.500 metre. Bunun para karşılığı şu arkadaşlar: Yapılan iş tutarı 742 bin lira, kesilen fatura 2 milyon 278 bin lira yani 1 milyon 535 bin lira hak edilmeden kesilen tutar. Başka bir işte de yine aynı şekilde 6 milyon lira fazla fatura kesildiği tespit ediliyor. Şimdi, bunun üzerine Ayhan Bilgen diyor ki: “Biz, Kars için yapılmayan yolların parasını ödemeyiz.” Firma sahibi bunu kabul ediyor yani diyor ki: “Evet, doğrudur, hak edişte bahsi geçen yolları yapmadık ama biz MİT’e yol yaptık.” Millî İstihbarat Teşkilatına.

Şimdi, bir rivayet şöyle: Bu firma bilerek ve isteyerek MİT’in ismini veriyor, diyor ki: “Bunlar nasıl olsa korkarlar MİT isminden, paramı hemen öderler.” Daha sonra bunlar ağız değiştiriyorlar çünkü konu kamuoyuna yansıyor, diyorlar ki: “Yok, biz bu işi Meteorolojiye yaptık.” Ama işin yapılmadığını yani hak edişte belirtilen, ihalede belirtilen işin yapılmadığını kabul ediyorlar ve arkasından paranın tahsili için icra dairesine başvuruyorlar, icra dairesi burayla ilgili olarak banka hesaplarına haciz koyuyor. Zaten borçlardan kaynaklı olarak, Kars Belediyesinin, personel maaşlarının yattığı Halkbank dışında hiçbir bankadaki parası serbest değil, hepsinde haciz var, sadece personel maaşlarının yattığı Halkbank hesabı açık. Ancak bu firmanın talebiyle gidiliyor, Halkbanktaki personel maaşlarına da haciz konuluyor ve şu anda personel maaşları dahi ödenmiyor. Yani Kars Belediyesinin elini kolunu hukuksuz bir şekilde bağlayıp, maaşlara haciz konulamamasına rağmen haciz koydurarak kapatıyorlar.

Ayhan Bilgen şunu söylüyor, diyor ki: “Ben yapılmamış işin parasını ödemeyeceğim. Bunun için gerekirse referandum yapacağım, Kars halkına soracağım. Kars halkı derse ki; ‘Ya, bu iş yapılmamış, tamam, bunu kabul ediyoruz -çünkü yok ortada iş- ama buna rağmen, bu parayı ödeyin.’ derse, ben görevimden istifa ederim, Kars halkı kendisine, bu parayı ödeyecek, haksız hukuksuz parayı ödeyecek birisini bulsun.”

Arkadaşlar, bu tutum... Biz “HDP’ye düşmanlık yapıyorsunuz.” dediğimiz zaman hopluyor zıplıyor arkadaşlar ancak bu, HDP’ye oy veren bir halkı cezalandırmaktır. Bu, siyasi bir linçtir bir taraftan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Kenanoğlu.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Bu uygulama, HDP’li belediyeleri halkın gözünden düşürme operasyonudur. Bu, yolsuzluğu onaylamaktır. Bu, yolsuzluğa prim vermektir. Bu, dürüst yöneticiyi cezalandırmaktır. Bu, halkı soyup soğana çevirmenin ve halkın parasını gasbetmenin başka bir belgesidir. Bu uygulamadan vazgeçilmelidir ve Kars Belediyesinde çalışan işçilerin maaşları ödenmeli, haciz kaldırılmalı ve Kars halkının tercihine saygı duyulmalıdır.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sayın Akçay, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

62.- *Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 31'inci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kürsüde konuşan sayın konuşmacı, HDP'li Belediye Başkanının Kars Belediyesini MHP'den devraldığını ve yapılan birtakım işlemlere ilişkin suç duyurusunda bulduklarını ifade etti. Bulunabilirler tabii yani bu, kimseye mâni bir durum değil. Milliyetçi Hareket Partisi de kazandığı yüzlerce belediyeyle ilgili çeşitli suç duyurularında bulunmuştur, sözümüz o değil. Yalnız, bilinmesi gereken bir husus var. 2014 seçimlerinde Milliyetçi Hareket Partisi adayı Kars Belediye Başkanlığını kazanmıştır. Yalnız, son 2019 seçimlerinden yaklaşık iki yıl evvel bu Belediye Başkanı, HDP'li Belediye Meclis üyeleriyle partimizin hukuken uygun görmediği birtakım münasebetleri nedeniyle partimizden, Milliyetçi Hareket Partisinden ihraç edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Dolayısıyla “MHP'den devraldığımız belediye” ifadesi doğru bir ifade değildir. O şahıs da şu anda Milliyetçi Hareket Partili değildir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) *KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

3.- *Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2368) ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2385) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 144) (Devam)*

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 31'inci maddesinde yer alan “değiştirilmiştir” ibaresinin “yeniden düzenlenmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Behiç Çelik

Dursun Ataş

Ayhan Altıntaş

Mersin

Kayseri

Ankara

İmam Hüseyin Filiz

Hasan Subaşı

Fahrettin Yokuş

Gaziantep

Antalya

Konya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Mersin Milletvekilimiz Sayın Behiç Çelik. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Çelik.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 31'inci maddesi için vermiş olduğumuz değişiklik önergesi hakkında söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurula saygılar sunuyorum.

Bu madde, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu kapsamında, jandarma subay, sözleşmeli subay, astsubay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar için izin düzenlemesi yapmaktadır. İzinler yıllık, mazeret ya da sağlık izni olsun ya da doğum, ölüm ve hastalık izinlerinin süre, şekil ve diğer ilkelerinin nasıl düzenleneceği hususunda bu maddede hükümler mevcuttur. İzin vermeye yetkili makamları da bu madde düzenlemiştir.

Değerli milletvekilleri, ekonomik krizin tüm yurdumuzu vurduğu bir sürecin içerisindeyiz. İktidar bunu kabullenmek istemiyor olabilir ama güneş balçıkla sıvanmaz. Genel bir yoksullaşmanın içindeki aziz halkımız hayatı idame mücadelesi verirken ne yazık ki kurtuluş reçetesi sunulmuyor. Tam tersine, muhalefete kışak, kendine yakın olmayan iş adamlarına tehdit gibi, iktidar operasyonlarına tevessül ediliyor. Bu, çok tehlikeli bir gidişattır. Millî ekonomi döviz ve borç batağına düşürülüp dışa bağımlı hâle gelirse tüketim ekonomisine dönüşümüz kesinleşir. Bu da halkın yoksullaşması anlamına gelir. Açlık, yoksulluk, zam, işsizlik, acilen çözmemiz gereken temel problemlerdir. Başka hiçbir konu bu kadar acil değildir, hatta güvenlik konuları bile.

Geçen gün de ifade etmiştik; açlık toplumumuzu kasıp kavuruyor, 2.020 TL'lik sınır açlık sınırı olarak kabul ediliyor. Şu anda Asgari Ücret Tespit Komisyonu toplantı yapıyor ve inşallah çalışanlar lehine bir karar itihaz edilir. Toplumun yüzde 60'ının bu tutarın altında istihdam ediliyor olması, iktidar için utanılacak bir durumdur. İşsizlik, çaresizlik, yoksulluk ve açlıkla mücadele öngörüsü olmayan bir siyasal iktidarın bir an evvel yeniden iradesini ortaya koyması da kaçınılmazdır.

Değerli milletvekilleri, genel olarak kolluk güçleri personeliyle ilgili kanunlardaki hükümlerin çoğu ortak hükümlerdir. Ortak hükümlerin bire bir Emniyet, Jandarma, Sahil Güvenlik gibi teşkilatlar üzerinden veya uzman erbaş, uzman jandarma gibi personel kanunları üzerinden tekrar edilmesi yerine, iyi bir düzenleme ilkesi bağlamında, tek bir kanun içerisinde bunu ifade etmek mümkün olabilirdi. Kolluk görevlileri özlük mevzuatı bu şekilde düzenlenmiş olsaydı, bu kanun teklifinin hacmi en az üçte 1 oranında azaltılmış olabilirdi.

Bu kanun teklifi, 18 Kasım'da İçişleri Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir; önemli mali ve ekonomik hükümler içermesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmeden üç gün sonra İçişleri Komisyonunda görüşmelere başlanmıştır. Teklifin yabancılar hukukunu ilgilendiren çok sayıda maddesinin olmasına rağmen Dışişleri Komisyonuna havale edilmemiş olması da bir eksikliktir. İhtisas komisyonlarının konu uzmanlıklarının kanun tekliflerine yansıtılmaması sağlıksız düzenlemeler yapılmasına neden olmaktadır. Yasa yapım sürecinde hız tutkusunun olduğu görülmektedir.

Değerli arkadaşlarım, hız ve kalite ters orantılıdır. İyi düzenlemeler, yeterince tartışılarak, görüşülerek olgunlaştırılmış kurallardır. Madde 31 düzenlemeleri bütünüyle teknik bir düzenleme olmakla birlikte, değişiklik teklifimizin Genel Kurulca değerlendirileceğini ümit ediyor, saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

31'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 31'inci madde kabul edilmiştir.

32'nci madde üzerinde 5 önerge bulunmaktadır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 32'nci maddesiyle 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun ek 8'inci maddesine eklenmesi teklif edilen birinci fıkrasının ilk iki cümlesi ile üçüncü fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç	Nihat Yeşil	Ensar Aytekin
Kahramanmaraş	Ankara	Balıkesir
Ahmet Önal	Yaşar Tüzün	Erkan Aydın
Kırıkkale	Bilecik	Bursa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) - Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerine söz isteyen Bursa Milletvekilimiz Sayın Erkan Aydın. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 32'nci maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, bu kanun teklifinin görüşmeleri yaklaşık iki haftadır devam ediyor. Bizim de verdiğimiz birtakım önergelerle, Komisyonunda yaptığımız uyarıların bir kaçının dikkate alındığını ve kanun teklifinden çıkarıldığını... Şu anda konuşacağım 32'nci maddede ise -aslında bir çoğunun düzeltilmesi hatta komple çıkarılması daha doğru olurdu- bir düzenleme yapılarak... En azından muhalefetle oturulup konuşulduğunda, Komisyonunda yapılan uyarılar dikkate alındığında kanun çıkmadan birtakım düzenlemeler yapılabilmesi önemli, bunu önemsiyoruz. Ancak burada yapılan, askerî tesislerin, kuaför, sosyal tesis, gazino gibi yerlerin kiralınması aslında Hükümetin içine düştüğü aczi de göstermesi açısından önemli. Satılacak yer kalmadı, kiralanacak yerler bitti; iş döndü dolaştı, askeriyede erlerin, orada askerlik yapanların ucuz fiyata gidip çay, kahve içeceği, yiyecek alabileceği yerlere kadar düştü. Bu madde, birtakım yandaşlara kiralama ve buradan gelecek gelirlerin sadece yüzde 1'inin buradaki genel bütçeye aktarılacağı, yüzde 99'unun ise ne şekilde denetleneceği belli olmayan bir madde, aslında komple çekilmesi gerekirdi. Bu ne yapacak? Orada askerlik yapanların daha pahalıya bu hizmetlerden yararlanmasına sebep olacak ve birçok yandaşa da yeni bir gelir kaynağı olacak ya da gelir kapısı açacak.

Uyarıların dikkate alınmasıyla ilgili, en güncel, yaklaşık üç dört gündür de kamuoyunu meşgul eden şey termik santrallerle ilgili düzenleme. O düzenleme geldiğinde de biz bu uyarıları yaptık. İktidar vekilleri kabul etmediler, el kaldırdılar, onayladılar. AKP'nin getirdiği teklifi, AKP Genel Başkanının getirdiği teklifi Cumhurbaşkanı reddetti. Bu sefer de bu sıralardan, yine karşıda bulunan iktidar partisi sıralarından “kuvvetler ayrılığı” diye sesler yükseldi ve veto edilen teklif Komisyona geldi ve bugün de tekrar kabul edildi. O zaman şunu sormak lazım: Madem kuvvetler ayrılığına dayanarak siz o zaman “Evet.” dediniz, diğer kuvvet bunu veto etti. Geri gönderdiğinde -madem kuvvetiniz ayrı- siz tekrar değiştirmeden geri gönderebiliriniz. Buradaki çelişkinin de altını çizmek gerekiyor. Demek ki kuvvetler ayrılığı değil, oradan gelen kamuoyu baskısı, halkın baskısı, üzerinde oluşan bir baskıdan dolayı geri çekildi. Doğru mu? Evet, doğru. Biz o zaman da söylemiştik. Eğer zamanında yapılsaydı iktidar partisi de kendi içerisindeki bu çelişkiye düşmez, kamuoyu da hangisinin doğru, hangisinin yanlış olduğu algısına kapılmazdı.

Yine uyarı yapayım: Bu kanun teklifi Komisyona geldiğinde, veto edilip geri gönderildiğinde, temmuz ayında geçen ve otuz altı ay süre verilen bu filtresiz baca takmayla ilgili olduğuna inandığımız soruyu dün Enerji Bakan Yardımcısına sorduk. O da ısrarla o 18 Temmuzda geçen, 19 Temmuzda Resmî Gazete’de yayımlanan konunun asla 1 Ocak 2020’den itibaren uzatmayı kapsamayacağını söyledi “Bunun o kanunla ilgisi yok.” dedi. Çünkü biz, temmuz ayında da bu uyarıları yapmıştık, otuz altı ay süre uzatmasıyla ilgili olacağına dair uyarıydık, Adalet ve Kalkınma Partisi de “Öyle değil.” dedi, dün Bakan da bir kez daha yineledi. O zaman bundan sonra bize düşen gene bunu takip etmek. Çünkü 1 Ocaktan sonra, yaklaşık yirmi beş gün sonra filtresiz çalışma imkânı bulamayacak 15 termik santralden yaklaşık 11’ini ya çalıştırmayacaksınız, kapatacaksınız ya da kanuna aykırı şekilde çalışmaya devam edecekler. Biz de bunun takipçisi olacağız.

Seçim bölgem Bursa Orhaneli’deki durum ise biraz daha farklı. Oradaki termik santralin desülfürizasyon filtresi var ancak kârdan zarar ettirdiği için özelleştirmeye verilen şirket bunu çalıştırmıyor. Bunun takipçisi olacağız.

İktidar madem bunu gerçekten samimi olarak düzelttiğini, çevre baskısını, kamuoyu baskısını, doğayı, insanları, canlıları düşündüğünü söylüyorsa, ondan sonra yapılacak denetimlerde -ki bunlar anlık, valilik ve Çevre Bakanlığı tarafından saniyelik izlenebiliyor, bu sistemler mevcut- bunu çalıştırmalarını ve millete verdikleri sözü orada devam ettirmelerini biz talep ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız.

ERKAN AYDIN (Devamla) – Eğer bu olmazsa yine, günün sonunda biz uyarıydık deriz, iktidar da “Bunu biz iptal ettik.” der ama umarım, günün sonunda haklı çıkan taraf biz olmayız; siz de kandırılan taraf ya da “Aldatıldık, affedin.” tarafı olmazsınız. Çünkü burada, yetişen domatesten bibere kadar, KOAH hastalarından kanser hastalarına kadar orada gerçekten çok fazla etkilenen insan, canlı ve doğa var diyorum ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 32’nci maddesiyle 2803 sayılı Kanun’un ek 8’inci maddesine eklenen ilk fıkranın ilk cümlesinde yer alan “ile” ibaresinin “içerisinde bulunan” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hüseyin Örs	Ayhan Altıntaş	Dursun Ataş
Trabzon	Ankara	Kayseri
Fahrettin Yokuş	Hayrettin Nuhoglu	Hasan Subaşı
Konya	İstanbul	Antalya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Trabzon Milletvekilimiz Sayın Hüseyin Örs. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Örs.

HÜSEYİN ÖRS (Trabzon) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; ilgili kanun teklifinin 32’nci maddesi üzerinde İYİ PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi en derin saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, teklifin ilgili maddesindeki değişiklikle Jandarma Genel Komutanlığına ait vardiya yatakhaneleri, gazinolar, sosyal tesisler, özel, yerel ve kıy eğitim merkezleri ile kantinlerin tamamen veya kısmen veya bazı subelerinin özel sektöre kiralanmasının önü açılmıştı. Daha önce 5 Nisanda Resmî Gazete’de yayımlanan yönetmelikle, kantinlerin tamamının, bir kısmının veya bazı şubelerinin Devlet İhale Kanunu hükümleri kapsamında kiraya verilmesinin ya da üçüncü şahıslara işlettilmesinin yolu daha önce de açılmıştı. Gerek Jandarmanın gerekse de Sahil Güvenliğin ülkenin birçok bölgesinde çok güzel yerlerinin olduğu göz önüne alınırsa bu sosyal tesislerin ve kantinlerin özel sektör açısından oldukça cazip alanlar olduğunu söyleyebiliriz. Şu anda yapılan değişiklik öncesi bu madde toplumda “Acaba yeni rant alanları mı oluşturuluyor?” kuşkusunu yaratmıştı. Biz de Komisyonunda İYİ PARTİ heyeti olarak bu maddeyle ilgili şerhimizi ortaya koymuştuk fakat burada oluşan değişiklikle, bu maddenin değişmesiyle, bu şerhimizin de doğrultusunda değişmesiyle olumlu baktığımızı söyleyebilirim.

Değerli milletvekilleri, bu noktadan sonra şunu söylemek istiyorum, bir hususu da arz edeyim: “Vatan savunmasının sözleşmesi olmaz.” diyerek Türk Silahlı Kuvvetlerinde devamlılık arz eden kritik noktalarda görev yapan uzman çavuşlarımızın da sorunlarını bu vesileyle dile getirmek isterim. Sözleşmeli olarak görev yapan uzman çavuş kardeşlerimizin çalışma yönetmelikleri yok, izin yönetmelikleri yok, nöbet yönetmelikleri yok, sicil yönetmelikleri yok, sağlık yönetmelikleri yok. Bunun yanında, uzman çavuş kardeşlerimiz orduvelerine giremiyorlar, kamlardan yararlanamıyorlar, lojmanlardan da ancak yüzde 5 oranında yararlanabiliyorlar. Mevcutları şu anda 180 bin olmakla beraber, sistemin değişmesiyle sayıları yükselmekte ancak mağduriyetleri de artmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin operasyonel yükünü de taşıyan sözleşmeli uzman çavuşlar bu muameleyi hak etmemektedirler. Bu kahraman yiğitlerimizin özlük hakları bir an önce teslim edilmelidir diyorum.

Bir başka konu -yine bununla alakalı- şu: Türk Silahlı Kuvvetleri üniformasını şerefle taşıyan, 6000 sayılı Kanun mağduru uzman çavuşlarımızın yaşadığı mağduriyet vardır. 45 yaşına geldiklerinde, kanun gereği “Sivil memurluk yapınlar, öyle emekli olsunlar.” denilerek emekli yapıldılar. İçlerinden 3 bini emekliliklerine iki ay kala -uzman çavuş yerine- sivil memur yapılıp bu şekilde görevlerini tamamladılar. Emeklilik sürelerini tamamlamak için yapmak zorunda kaldıkları birkaç aylık sivil memurluk nedeniyle en alt kademedeki sivil memur statüsünde emekli olmak zorunda bırakıldılar. Bu nedenle, bu kardeşlerimizin de mağduriyetleri söz konusudur. Bu mağduriyetin de düzeltilmesi gerekmektedir.

Mağduriyetlerin ve kayıpların giderilmesi hususunu yüce Meclisimizin takdirine sunuyor, hepinizi en derin saygılarımla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 32’nci maddesinde geçen “İçişleri Bakanlığı tarafından” ibaresinin “İçişleri Bakanlığınca” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nuran İmir	Zeynel Özen	Züleyha Gülüm
Şırnak	İstanbul	İstanbul
Kemal Peköz	Hüseyin Kaçmaz	Şevin Coşkun
Adana	Şırnak	Muş

BAŞKAN – Komisyon önegeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Muş Milletvekilimiz Sayın Şevin Coşkun. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Coşkun.

ŞEVİN COŞKUN (Muş) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 32’nci madde üzerinde partim adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bu madde içeriğinden de anlaşılmaktadır ki iktidar, satışla, kiralamayla, gördüğü yerden kazanç elde etmenin gayreti içerisinde. Krizi ve yoksulluğu önleyici politikalar geliştirmek yerine günü kurtaracak politikalarla uğraşan, kamuya ait, halka ait ne varsa satmanın, kiraya vermenin çabası içerisinde olan bir yönetimle karşı karşıyayız. Ülkenin ekonomik durumu tabii ki demokrasi ve adalet alanında yaşanan krizden ayrı ele alınamaz. İnsan hakları ihlalleri, antidemokratik uygulamalar, yasaklar, baskılar, siyasi ve ekonomik kriz olarak iç içe, birlikte yaşanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, hukukun, adaletin olmadığı yerde istikrar da olmaz. Hukuk ve adaletin ne durumda olduğunun en açık göstergesi cezaevleridir. Cezaevleri bir ülkenin demokrasisinin aynasıdır. Temel haklar olan yaşama, sağlık hakları ile işkence yasağı, Türkiye’nin de taraf olduğu İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasa’yla güvence altına alınmasına rağmen cezaevlerindeki tutuklulara yönelik kötü muamele ve hak ihlalleri sürekli gündeme gelmektedir. En son, tutuklulara yönelik işkence ve kötü muamele Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevinde yaşanmıştır. Türkiye’nin kuzey ve doğu Suriye’ye dönük başlattığı operasyona karşı sosyal medya paylaşımları nedeniyle tutuklu bulunan Esin Kavruk hakkında İstanbul 5. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından DNA örneğinin alınması kararı verilmiştir. Kavruk’un rızası olmadan, 11 Kasım’da, mahkemenin bu kararı doğrultusunda Adli Tıp Kurumuna götürülüp kan ve tükürük örnekleri alınmak istenmiştir. Kavruk’un uygulamayı reddetmesi üzerine orada bulunan doktor tutanak tuttuktan sonra Kavruk tekrar cezaevine gönderilmiştir. 28 Kasım’da DNA örneği alınacağı gerekçesiyle, TEM Şubeye teslim etmek için, birinci ve ikinci müdürlerin içerisinde olduğu 100 kişilik bir grup tarafından Bakırköy Kapalı Kadın Cezaevi B-6 koğuşuna baskın yapılmıştır. Kadın tutuklular gardiyanların saldırısına uğramış, yerlerde sürüklenmiş ve ağır işkenceye maruz kalmışlardır. Sadece Bakırköy’de değil, birçok cezaevinde benzer uygulamalar söz konusudur. Yaşanan kötü muamele ve hak ihlallerine karşı Osmaniye Cezaevinde 30 tutuklu 12 Kasım’da bu yana, Maraş Türkoğlu Cezaevinde 4 tutuklu 25 Kasım’da bu yana açlık grevindedir. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 16’ncı maddesinin (2)’nci fıkrasında yer alan, ağır hastalığı bulunan tutuklunun cezasının infazı, hayatı için kesin bir risk barındırıyorsa geriye bırakılabileceği hükmüne rağmen, İHD’nin 2019 yılı raporuna göre 458’i ağır, 1.334 hasta tutuklu bulunuyor. İHD’nin verilerine göre, on yedi yılda 3.500 hasta tutuklu yaşamını yitirmiştir. Urfa Cezaevindeki hasta tutuklu Emine Aslan Aydoğan zamanında gerekli tedavi yapılmadığı için ne yazık ki iki gün önce hayatını kaybetti. 64 yaşındaki Aydoğan’ın ailesine kayyum atanın Kızıltepe Belediyesi tarafından taziyeevi verilmezken polis, ailenin taziyeye çadırı kurmasını da engelledi. Taziyeye dahi tahammülü olmayan, insanlık dışı bir uygulamayla karşı karşıyayız. Cezaevlerinde başka ölümlerin yaşanmaması için Adalet Bakanlığını acilen göreve çağırıyoruz.

Değerli milletvekilleri, bir başka hukuksuzluk ve adaletsizlik örneği de basın alanında yaşanmaktadır. Gerek Anayasa gerekse Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’yle basın ve ifade özgürlüğü güvence altına alınmış olmasına rağmen Türkiye, basın ve ifade özgürlüğünün en çok ihlal edildiği ülkeler listesinde en başlarda yer almaktadır. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü’nün yayınladığı 2019 Basın Özgürlüğü Endeksi’ne göre 180 ülke arasında Türkiye, 157’nci sırada yer almaktadır.

Türkiye’de 150’ye yakın gazeteci cezaevindedir. Sadece 4 Kasım’da 4 gazeteci tutuklanmış, 12 gazeteci gözaltına alınmış, 82 gazeteci, hâkim karşısına çıkarılmış, 8 gazeteciye dava açılmıştır; 12 gazeteciye seksen yıl dört ay ceza, 1 gazeteciye 7 bin lira para cezası verilmiş, 5 gazeteci ise saldırıya uğramıştır.

Türkiye’de gazetecilik ne yazık ki suç hâline getirilmeye çalışılmaktadır. 29 Kasım’da gözaltına alınan Mezopotamya Ajansı muhabirleri Sadiye Eser ve Sadık Topaloğlu 3 Aralıkta tutuklandı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

ŞEVİN COŞKUN (Devamla) – KHK’yle kapatılan Dicle Haber Ajansı muhabiri Yusuf Topaloğlu, dokuz gün önce gözaltına alınmıştı. Ne yazık ki bugün o da tutuklandı.

Gazetecilerin gözaltına alınması, tutuklanması; halkın haber alma hakkının engellenmesi basın özgürlüğüne yönelik bir saldırıdır. Basın üzerindeki bu iktidar ve yargı baskısının bir an önce sonlandırılması, gazetecilerin görevlerini özgürce yapabilmesine olanak sağlanması gerekmektedir.

3 Aralık, Özgür Ülke gazetesinin 1994’te bombalanmasının 25’inci yıl dönümüydü. 90’larda gazeteler, gazeteciler bombalarla, faili meçhul cinayetlerle susturulmaya çalışılıyordu; bugün de gözaltı ve tutuklamalarla, KHK’lerle, yayın durdurma ve kapatmalarla aynı baskı süreci devam ettiriliyor. Ancak gerçekler bu ülkede asla karartılmadı, karartılamayacaktır. Özgür gazeteciler, tüm baskılara rağmen halkın haber alma özgürlüğü için mücadele etmeye devam edecektir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 32’nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki “sayılan” ibaresinin “yer alan” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yaşar Yıldırım
Ankara

İsmail Faruk Aksu
İstanbul

Mustafa Kalaycı
Konya

Esin Kara
Konya

Olca Kılavuz
Mersin

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılamıyoruz Başkanım.

Önerge üzerine söz isteyen, Mersin Milletvekilimiz Sayın Olca Kılavuz. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ata yurdumuz olan Doğu Türkistan’daki zulüm, gün geçtikçe artmakta ve derinleşmektedir. Birçok uluslararası kuruluş ve Birleşmiş Milletler raporlarına göre, Çin’in Doğu Türkistan’da yaptığı insan hakları ihlalleri, had safhaya ulaşmış vaziyettedir. Açık cezaevini andıran bölgede soydaşlarımız, baskı altında hayatlarını idame ettirmeye çalışıyor. Yürütülen asimilasyon ve imha çalışmaları neticesinde Uygur Türkleri,

Türlüklerinden ve millî benliklerinden uzaklaştırılmak istenmekte. Toplama kampları, bu asimilasyon politikalarının en önemli ayağını oluşturmaktadır. Dinî inançlarını yaşayamaz hâle gelen, dillerini konuşmaktan menedilen, kültürleri gasbedilen Doğu Türkistan'daki Uygur Türklerinin feryadı karşısında, 21'inci yüzyılda, sözde çağdaş ve medeni dünya neden kör, sağır ve dilsizdir? Bu ayıp, insanlık adına tüm dünyaya yeter.

“Kardeş Aile Projesi” adı altında her eve bir Çinli erkek yerleştirilerek soydaşlarımızın namuslarına göz dikilmekte, sorgusuz sualsiz yapılan tutuklamalar ve işkenceler hayatın bir parçası hâline getirilmektedir. Erkeklerin sakal bırakması, kadınların uzun kıyafetler giymesi suç teşkil etmekte, camiye gidenler fişlenmektedir. Camiler, Komünist Partinin propaganda merkezleri hâline dönüştürülüp cami duvarları propaganda afişleriyle donatılmaktadır. Her türlü örf, âdet, gelenek ve dinî vazifeler aşırılık olarak değerlendirilip “rejim düşmanlığı” kisvesi altında değerlendirilmekte ve suç unsuru hâline getirilmektedir.

Türkler tarafından yapılan birçok tarihî yapı yıkılarak bölgedeki Türk-İslam izleri silinmeye çalışılmakta, Doğu Türkistan'ın millî hafızası yok edilmek istenmektedir. Soydaşlarımız “mesleki eğitim merkezi” adı altında faaliyet gösteren toplama kamplarında millî kimliklerinden arındırılarak Çin devlet politikasına uygun bir hayat yaşamaya zorlanmaktadır. Toplama kamplarına alınıp kendinden haber alınamayan insanların sayısı gün geçtikçe artmakta, faili meçhul cinayetler toplumsal yaşamda normalleşmektedir. Çocuklar ailelerinden koparılmakta, aileler dağılmakta, çocuklar annelerinin feryadıyla karşı karşıya kalmaktadır.

Haberleşme ve iletişim ağları kesilerek Doğu Türkistan âdeti tecrit altına alınmaktadır. Uygur Türklerinin ülkeden çıkışlarına müsaade edilmemektedir.

4-5 Şubat 1997'de Gulca, 5 Temmuz 2009'da ise Urumçi katliamları, kısıtlı imkânlarla dünya kamuoyunun öğrendiği katliamlardandır. Bu katliamlarda şehit edilen soydaşlarımızın sayısı ise binlerle ifade edilmektedir. Soydaşlarımız, her türlü haktan mahrum bir vaziyette yaşama tutunmaya çalışmakta, özgürce yaşayacakları günlerin hayalini kurmaktadır.

Kızıl renge bürünen gök bayrağın sessiz çılgılığı arşı titretmektedir. Al bayraktan gök bayrağa selam olsun.

Hazreti Ali Efendimiz “Bir zulmü engelleyemiyorsanız bile onu herkese duyurun.” buyuruyor.

Sözlerime son verirken soydaşlarımızın her zaman yanlarında olacağımızı, onların sesi ve nefesi olacağımızı bir kez daha ifade ediyorum.

Osman Baturların, İsa Yusuf Alptekinlerin şahsında bu uğurda mücadele edip şehadet şerbeti içen soydaşlarımızı rahmetle, minnetle anıyorum.

“Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim,

Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim!

‘Adam, aldırma da geç git!’, diyemem aldırırım.

Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırım!”

Başbuğ'umuz Alparslan Türkeş Beyefendi'nin ifade ettiği gibi, nerede bir Türk yaşıyorsa dertleri derdimiz, sevinçleri sevincimizdir.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP, AK PARTİ ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 32'nci maddesiyle 2803 sayılı Kanun'un ek 8'inci maddesine eklenen üçüncü fıkranın aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Vardiya yatakhaneleri, gazinolar, sosyal tesisler, özel, yerel ve kıış eğitim merkezlerinde, özel bir ihtisas gerektiren hizmetlerin personel yetersizliği veya maliyeti nedeniyle verilememesi durumunda bu hizmetler kiralama yoluyla dışarıdan karşılanabilir, kantinlerin tamamı, bir kısmı veya bazı şubeleri kiraya verilebilir, bu şekilde elde edilen gelirler genel bütçe gelirleri ile ilişkilendirilmeksizin tesis ve kantin gelirlerine dâhil edilir. Özel, yerel ve kıış eğitim merkezleri ile birlik dışındaki kantinlerin aylık gayrisafı hasılatının %1'i her ay genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimine yatırılır.”

Cahit Özkan

Abdullah Güler

Ramazan Can

Denizli

İstanbul

Kırkkale

Recep Özel

Salih Cora

Isparta

Trabzon

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

RAMAZAN CAN (Kırkkale) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Jandarma Genel Komutanlığı tarafından kurulan vardiya yatakhaneleri, gazinolar, sosyal tesisler, özel, yerel ve kıış eğitim merkezlerinde, özel bir ihtisas gerektiren hizmetlerin personel yetersizliği veya maliyeti nedeniyle verilememesi durumunda bu hizmetlerin kiralama yoluyla dışarıdan karşılanabilmesi, kantinlerin tamamının, bir kısmının veya bazı şubelerinin kiraya verilebilmesine ilişkin maddeye açıklık getirilmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 32'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 32'nci madde kabul edilmiştir.

33'üncü madde üzerinde 3 önerge bulunmaktadır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 33'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç

Erkan Aydın

Mehmet Ali Çelebi

Kahramanmaraş

Bursa

İzmir

Ahmet Kaya

Nihat Yeşil

Ensar Aytekin

Trabzon

Ankara

Balıkesir

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Balıkesir Milletvekilimiz Sayın Ensar Aytakin. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

ENSAR AYTEKİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan teklifin 33’üncü maddesi üzerinde söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, aslında konuşmamı 61’inci madde üzerine yapacağım çünkü daha 27 madde var, önümüzde birkaç saat zaman var, süre var, şimdiden uyarıyorum, kayıtlara girsin: Geceye vakit var, eksikleri görün, Cumhurbaşkanı veto etmeden bu maddeyi tekliften çıkarın.

Değerli milletvekilleri, sivil toplum olgusu, özellikle İkinci Dünya Savaşı’nın ardından gelişen bir olgudur ve sivil toplum hareketleri, anayasalarca güvence altına alınan hareketlerdir. Bizim Anayasa’mızda da “temel hak ve hürriyetler” başlığı altında ele alınan örgütlenme özgürlüğünün amacı, demokrasiyi güçlendirmektir.

Değerli milletvekilleri, bu noktada “hak” ve “hürriyet” kavramlarına bakmakta fayda var. Hak somuttur, mahkemelerce de ileri sürülebilir. Hürriyet ise soyuttur, hürriyetlerin gerçekleşmesi için başkalarının veya devletin bir şey yapmasına gerek yoktur. Hürriyet, kişinin kendi fiiliyle gerçekleşir. Örneğin, Anayasa’mızın 33’üncü maddesinde “Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir.” ifadesiyle dernek kurma hürriyeti tanınmıştır yani bu, bir hürriyettir.

Değerli milletvekilleri, teklife getirilen bu madde, hürriyeti kısıtlama maddesidir. Bu düzenlemeyle hangi derneğe kimin üye olduğunun o ilin mülki amirine bildirilmesi zorunlu hâle getirilmektedir. Bunun adı, tek kelimeyle “fişleme”dir. Teklifin gerekçesinde “yurttaşların bilgisi dışında, derneklere üye yapılması” gibi bir kılıf icat edilmiştir. Mülki amire bildirilen bu isimler ne olacaktır? GBT sorgusunda, mülakatlarda, kamuya alımlarda tek tek öne çıkarılacaktır ve yine, bir dernek, siyasi gerekçelerle bir süre sonra terör örgütü ile iltisaklandırıldığında üyelerinin de aynı şekilde, siciline not düşülecektir. Bu durum, örgütlenme hakkı ihlalidir, özel hayatın gizliliği ihlalidir, Anayasa’nın 13, 33 ve 90’ıncı maddelerine de aykırıdır.

Anayasa’mız “Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yani CBK ile kanun hükümleri çatışırsa CBK hükümsüzdür.” der. 17 sayılı CBK’yle bakanlığa yönetmelik çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu çerçevede, 9 Nisan 2019’da İçişleri Bakanlığı tebliği çıkarılmıştır. Bu tebliğde dernek kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır ancak Dernekler Kanunu ve 4721 sayılı Kanun’la bu kayıtların yazılı olarak tutulması gerektiği de ifade edilmiştir. Getirilen bu düzenlemeyle kanunlar devre dışı bırakılıp Cumhurbaşkanlığı kararnamesi baz alınmak istenmektedir. Bu hâliyle de Anayasa’ya aykırıdır.

Örneğin, son zamanlarda, iktidar ve ortağının yüzüstü bıraktığı EYT’liler gerçeği vardır. Bir dernek altında örgütleniyorlar. Bu teklifle birlikte vali, derneğin tüm üye listesini alacak ve iktidarla paylaşacak. Bunun sonucunda tüm üyeler her türlü baskının, yıldırmanın hedefi olacaktır. Bir hak altında örgütlenen EYT’lilerde bile bu risk varken siyasi bir örgütlenmenin yaşayacağı riski varın siz düşünün. Yine, Komisyonda karşı çıktığımızda “Dernek üyelerinin devlete bildirilmesinde ne sakınca var? Namuslu, dürüst, temiz vatandaşın kimliğini biz devlete bildiriyoruz. Bundan neden korksun vatandaşlarımız?” dedi arkadaşlarımız. Değerli arkadaşlar, vatandaşlarımız, derneğe üye olacak insanlar devletten korkmuyor; AKP’den, sizden korkuyor, sizin zulmünüzden çekiniyorlar, bunu bilin. (CHP sıralarından alkışlar)

Buradan uyarıyoruz, Cumhurbaşkanı veto etmeden bu maddeyi tekliften çıkarın, sonra filtrede olduğu gibi komik duruma düşmeyin. Bu yüzden bu maddeye karşı çıkıyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 33'üncü maddesinde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" ibaresi ile değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İmam Hüseyin Filiz

Dursun Ataş

Ayhan Altıntaş

Gaziantep

Kayseri

Ankara

Fahrettin Yokuş

Konya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekilimiz Sayın Ayhan Altıntaş. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Altıntaş.

AYHAN ALTINTAŞ (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 33'üncü maddesi üzerine söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

33'üncü maddede Jandarma Genel Komutanlığı personelinin ödüllendirilmesi önerilmektedir. Bu maddeyi olumlu karşılıyoruz. Bizce de vazifeleri uğruna canlarını hiçe sayan, üstün başarı gösteren, olumlu yenilikler getirecek projeler ortaya koyan ve eğitim faaliyetlerinde bulunan çalışanlar desteklenmeli, teşvik edilmelidir. Atalarımızın dediği gibi "Marifet iltifata tabidir." Taltif edilen, ödüllendirilen marifet gelişir. Ödüllendirmelerin yalnızca Jandarma Genel Komutanlığıyla sınırlı kalmaması da gerekir. Bütün kurumlar, başarılı çalışanlarını adil bir şekilde ödüllendirmelidir. Takdir edildikçe insanlarda daha iyisini yapma arzusu ortaya çıkar. Takdir etmezseniz, görmezden gelerseniz zamanla çalışkanlık da körelir. Fakat, hemen her yerde olduğu gibi burada da önemli olan, liyakat ve adalettir. Ödülleri, layık olmayanlara dağıtmaya başlar, kendinizden olmayanların başarısını görmezden gelerseniz çalışmak isteyenlerin şevkleri kırılır.

Liyakat, Türk siyasi tarihinde her dönem gündemde olmuş bir husustur. Büyük devlet adamlarımız, adalet ve liyakate önem vermişlerdir. Liyakat, adaletin bir sonucudur; işi, yapabilecek olana vermezseniz hem o işten olursunuz hem de o işi yapabilecek insanlardan olursunuz. Liyakatle seçilmiş çalışanlar, kurumların en önemli unsurlarıdır. Liyakat kaybolmaya başlayınca yozlaşma, bozulma başlar. Adaletsizlik de tıpkı vücudu içten içe çürüten bir kanser hücresi gibidir. Hastalıklı hücre alınmazsa metastaz oluşur. Adaletsizliği devletin her kademesinden atmak gerekir, yoksa sağlıklı hücrelerin nasıl hastalandığını oturur seyredersiniz.

Yusuf Has Hacib'in 1070 yıllarında kaleme aldığı eseri Kutadgu Bilig, adalet üzerine kuruludur. Kutadgu Bilig'e göre, adaleti hükümdar temsil eder. Adil hükümdarlar, işleri ehli insanlara vermeye yani liyakate önem göstermelidir. Nizamülmülk'ün Siyasetname'sinde de liyakatin önemini çok net bir şekilde görebilirsiniz. Bu isimler, imrenerek baktığımız Türk devletlerinin yöneticileri üzerinde söz

sahibi olan insanlardı. Devlet yöneticileri, bu insanların bilgi ve tecrübelerinden faydalanmıştır, onları dinlemiştir. Mesela, devlet yönetimindeki kayırmacılığa başkaldırmış ve bu konuda yazılar yazmış Koçi Bey. IV. Murat, Koçi Bey'in bilgi ve tecrübesine önem vermiş, kendisini danışman atamıştır; devleti eleştirdiği için Koçi Bey'i ortadan kaldırmaya uğraşmamıştır. Koçi Bey diyor ki: "Yüksek makamların, şunun bunun aracılığıyla verilmesi doğru değildir. En bilgilisi hangisiyse ona vermek gerekir. Bir cahilin, sırf eskidir diye bir bilginin önüne geçirilmesi haksızlıktır. Bilgi ve diyaneti olunca genç de olsa zarar vermez. Yaşlı ile genç, bilgi ve marifette eşit olunca yaşlının önüne geçmesi daha doğrudur. Ama bilgi ve marifetten hissesiz olunca bin yaşında da olsa halka faydası olmaz ve hakkı, yanlıştan ayıramaz."

Osmanlı'nın en güçlü olduğu dönemlere bakın, liyakate ne kadar önem verildiğini görürsünüz. Devletin kudretinin altında, Fatih Sultan Mehmet'in, hak etmeyenlere makam ve mevki vermeyi vebal olarak görmesi vardır.

Değerli milletvekilleri, az önce saydığımız isimlere bakınız. Bin yıl önce yaşayan da var beş yüz yıl önce de. Bunca zamandır adaletin önemini biliyoruz fakat hâlâ ders almıyoruz.

Hazreti Ömer'in "Adalet, mülkün temelidir." Sözü, akşam dost meclisinde otururken söylenmiş bir söz değildir. Adalet sayesinde vatandaş huzur bulur, adalet sayesinde halk güvende hisseder, adalet sayesinde makamlar layık olana verilir. Adaleti ortadan kaldırırsanız yöneticilerin liyakati de ortadan kalkar. Beceriksiz yöneticiler de kurumların temeline konulmuş dinamittir.

Son olarak, yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'den bir alıntı yapıyorum. Nisa suresi 58'inci ayet ne diyor? "Allah, size emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Doğrusu Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor. Şüphesiz ki Allah, her şeyi işitendir, her şeyi görendir."

Son söz olarak, bu ödüller verilirken Yüce Allah'ın emri olan adalet ve liyakate dikkat edileceğine ve "bizimki, öteki" ayrımı yapmayacağımıza inanıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 33'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 33- 2803 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesinin başlığı "Madalya ve para mükâfatı" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Kendisine tevdi edilen görevleri fiilen hayatını hiçe sayarak üstün bir cesaret, feragat ve kahramanlıkla yerine getirdiği tespit edilen personele, İçişleri Bakanı tarafından Üstün Cesaret ve Feragat Madalyası verilebilir. Başka devletlerce tevcih edilen madalya ve nişanlar ile bunlara ait rozet ve minyatürler, İçişleri Bakanlığınca tasvip ve tescil edildikten sonra takılabilir. Verilen madalyaların imalatı ve bunların muhafazalarının temin giderleri bir defaya mahsus olmak üzere bütçeden karşılanır.

Bu madde gereğince verilen ödüllere ilişkin esaslar, teklif ve değerlendirme işlemleri, ödül verme yetkileri, ödül gerekçelerine göre verilecek ödülün cinsi ve miktarı ile diğer usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikler ile belirlenir."

Cahit Özkan	Bahar Ayvazoğlu	Salih Cora
Denizli	Trabzon	Trabzon
Abdullah Güler	Ramazan Can	Recep Özel
İstanbul	Kırıkkale	Isparta

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Gerekçe...

BAŞKAN – Önerenin gerekçesini okutuyorum.

Gerekçe:

Personele madalya verilmesi ile madalya ve ödülle ilgili hususların yönetmelikle düzenlenmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 33'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 33'üncü madde kabul edilmiştir.

34'üncü madde üzerinde 3 önerge bulunmaktadır. Önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 34'üncü maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç	Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi
Kahramanmaraş	Bursa	İzmir
Ahmet Kaya	Nihat Yeşil	Ensar Aytekin
Trabzon	Ankara	Balıkesir
	Abdurrahman Tutdere	
	Adıyaman	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Adıyaman Milletvekilimiz Sayın Abdurrahman Tutdere. (CHP sıralarından alkışlar)

Süremiz beş dakika.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

1 Aralık 1954, vekili olmaktan büyük onur duyduğum Adıyaman'ımızın il oluşunun yıl dönümü. Buradan bütün Adıyamanlı hemşehrilerimin, Adıyamanlı dostlarımızın yıl dönümünü kutluyorum, hepsine saygı ve selamlarımı iletiyorum.

Değerli milletvekilleri, bir yılın daha sonuna geldik; 2020 yılına çok az süre kaldı. 2019 yılının sonuna geldiğimiz bugünlerde iktidarın bir 2019 karnesine bakmakta yarar görüyorum. Değerli

milletvekilleri, iktidarın Türkiye karnesine baktığımızda 8 milyonu aşkın işsizler ordusu, 30 milyonu aşkın icra dosyası, yoksulluktan, işsizlikten intihar eden onlarca kişi, sorunları çözülemeyen EYT'liler, adalet özlemi ve talebi karşılanamayan milyonlar şeklinde sıralanacak bir sürü kırık notla dolu bir yıl.

2019 yılına seçim bölgem Adıyaman açısından baktığımızda iktidarın bir sürü kırık nota sahip olduğunu üzümlere görmekteyiz. Değerli milletvekilleri, AK PARTİ iktidarları döneminde seçim bölgem olan Adıyaman ihmal edilmiştir, kamu hizmetleri bakımından mağdur edilmiştir. Bu iktidar döneminde...

ÖZNR ÇALIK (Malatya) – Adıyaman'a toplam yatırımın ne kadar olduğunu biliyor musunuz? Adıyaman'a 18 katrilyon lira yatırım yapıldı Beyefendi.

BAŞKAN – Lütfen, sayın hatibin sözünü bölmeyelim.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Devamla) – İktidarınız döneminde ulaştırma konusunda özellikle Gerger yolu, Çelikhan yolu, Sincik yolu yapılmamıştır.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Malatyalılar, hâlâ Adıyaman'ın il olmasını kabul edememiş, hâlâ ilçe gözüyle bakıyorlar.

ÖZNR ÇALIK (Malatya) – Hizmet yapıyoruz Adıyaman'a.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Devamla) – Taahhütte bulundunuz “yapacağız” dediniz yapmadınız. “Adıyaman-Kâhta-Gölbaşı hızlı tren projesini yapacağız.” dediniz, seçimlerde billboardlara tren fotoğrafları koydunuz, 2019'un sonuna geldik ortada ne yol var ne de proje var. Sağlık yönünden Adıyaman'ın tek devlet hastanesini yıktınız, şu anda tabelası var, kendisi yok. “300 yataklı devlet hastanesi yapacağız.” dediniz, yapmadınız. Yine, “150 yataklı hastane yapacağız.” dediniz, yapmadınız.

Değerli arkadaşlar, “Sulama projelerinde birtakım hizmetleri yapacağız.” dediniz, “2019 yılında Adıyaman topraklarını suyla buluşturacağız.” dediniz, buluşturmadınız.

ÖZNR ÇALIK (Malatya) – Tamam da Adıyaman'ın ne kadarının sulandığını biliyor musunuz?

BAŞKAN – Lütfen... Ben size söz veririm isterseniz.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Devamla) – Daha geçen hafta Adıyaman'dan geldim, ortada su yok. Baraj inşaatları başladı. Koçalı Barajı'nda su tutulup 2019 yılında Adıyaman'a su verilecekti, Bakana sordum, gelen cevap yüzde 45'inin tamamlanmış olduğu yönünde. Barajın yüzde 45'i tamamlanmış, sulama projelerine henüz başlanılmamış, kazma dahi vurulmamış; Çetintepe Barajı'nda aynı şekilde, Gömükan Barajı'nda aynı şekilde; pompaj istasyonları yok; çiftçi, köylü su bekliyor. 2019 yılında da bu özlem giderilemedi.

SALİH CORA (Trabzon) – Önergeyle ne alakası var?

ABDURRAHMAN TUTDERE (Devamla) – Değerli milletvekilleri, iktidarınız döneminde Adıyamanlı tütün üreticisini mağdur ettiniz. “Adıyamanlı tütün üreticisinin sorunlarını çözeceğiz.” dediniz, tütün üreticisini üç yıldan altı yıla kadar hapisle cezalandıracak kanunu çıkardınız. “Vergi indirimi yapacağız.” dediniz, yapmadınız.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Gözlerine, dizlerine dursun!

ABDURRAHMAN TUTDERE (Devamla) – Geçen bütçe görüşmelerinde Maliye Bakanına sorduk “Vergi indirimini, özellikle tek başına içilebilme özelliğine sahip sarmalık tütünlerdeki vergi indirimini ne zaman yapacaksınız?” diye sorduk, daha önceki Maliye Bakanı söz vermişti, yapılmadı. Aradan iki yıl geçti, ortada kanun yok, indirim yok.

Değerli milletvekilleri, son günlerde, özellikle, bu Mecliste elektrik üreten santralleri, bacaları konuştuk. Ben de seçim bölgem olan Adıyaman'dan, elektriğe başka bir yönüyle sizin bakmanızı öneriyorum ve başka bir tabloya dikkatlerinizi çekiyorum. Bu fotoğraf, Afganistan'da çekilmedi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Türkiye’de, Türkiye’de.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Devamla) – Bu fotoğraf, Suriye’de savaş alanında çekilmedi. Bu fotoğraf, Adıyaman’ımızın Gölbaşı ilçemizin Hamzalar köyünün Hasanlar mezarında çekildi. (CHP sıralarından alkışlar) Bu fotoğrafta ne var? Yüzükoyun ders çalışan 4 kız öğrencimiz var, gaz lambasında ders çalışıyorlar. Değerli iktidar milletvekilleri, gaz lambasında ders çalışan 4 öğrenci!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yıl 2019, yıl 2019.

SALİH CORA (Trabzon) – Yayla orası, yayla; mezra değil.

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Tutdere.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Devamla) – Sayın Başkanım, derdimiz çok, biraz süre verirseniz.

BAŞKAN – Bir dakika ekliyorum, lütfen toparlayın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 2019’un Türkiye’si!

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, hatip konuşuyor, rica ediyorum...

ÖZNR ÇALIK (Malatya) – Arkadaş nerede yaşıyor acaba ya!

ABDURRAHMAN TUTDERE (Devamla) – Değerli milletvekilleri, Gölbaşı’nın bu mezarında AK PARTİ iktidarı döneminde elektrik yok. Geçen sefer de bu kürsüden söylemişim, Ramazan Bey not almıştı. Notunuzun gereği yerine getirilmedi Ramazan Bey; elektrik yok, elektrik! (CHP sıralarından alkışlar)

Siz, zenginler para kazansın diye “Santrallere filtre takmasınlar, yıllar yıllar uzatalım.” diyorsunuz ama bu mezarlarda henüz elektrik yok değerli arkadaşlar.

Velhasıl, 2019 karnemiz seçim bölgem olan Adıyaman açısından da kırıklarla dolu. İnşallah, 2020 yılında bu kürsüden bu konuştuklarımı konuşmak zorunda bırakmazsınız diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Verilen oylar gözlerine dizlerine dursun inşallah!

SALİH CORA (Trabzon) – Sen terörist ziyaretçilerinden bahset Sayın Ağbaba.

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 34'üncü maddesinde geçen “sayılı” ibaresinin “kabul edilir” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nuran İmir

Kemal Peköz

Erdal Aydemir

Şırnak

Adana

Bingöl

Zeynel Özen

Hüseyin Kaçmaz

Züleyha Gülüm

İstanbul

Şırnak

İstanbul

SALİH CORA (Trabzon) – Ziyaretçilerinden bahset, ziyaretçilerinden.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, susalım, salonda bir uğultu var. Rica ediyorum değerli arkadaşlar... Konuşmak isteyenlere kürsü açık.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Otellerine kat çıktılar, kat!

BAŞKAN – Sayın Ağbaba, lütfen, karşılıklı olmasın. Lütfen değerli arkadaşlarım...

Komisyona önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerine söz isteyen Bingöl Milletvekilimiz Sayın Erdal Aydemir. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Aydemir.

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; özellikle son bir hafta içerisinde “Ülkemizin en ciddi sorunları nelerdir?” diye yapılan, farklı farklı şirketlerin yapmış olduğu araştırma sonuçları kamuoyuyla paylaşıldı. Arkadaşlar, yapılan bütün farklı kamuoyu araştırmalarında halka “En büyük sorunlarımız nedir?” diye sorulan soruda ilk 5’te -3’üncü sırada ve 4’üncü sırada-kesinlikle yargı mekanizması var; adaletin düşmüş olduğu hâl, ilk 5 içerisinde sayılan en ciddi problemler arasında.

Değerli arkadaşlar, biliyorum ki Meclisimizin büyük bir çoğunluğu hukukçu; yargıçlıktan, avukatlıktan, savcılıktan gelen arkadaşlarımız. Buradan genelde Meclisimize, özelde de bu arkadaşlarımıza çağırımız şudur: Adaletin, yargının, düşmüş olduğu bu hâlden bir an önce kurtarılması gerekir.

Arkadaşlar, AKP hükümetleri döneminde, özellikle de son, tek adam rejimiyle birlikte yargı, gerçekten âdeta beyin kanaması geçirdi; geçirmiş olduğu bu beyin kanaması neticesinde felç oldu, felç durumunun ötesinde de bitkisel hayata girdi. Bununla ilgili yargı uygulamalarını, özellikle de AKP Hükümetinin talimatıyla harekete geçen savcılar ve bu savcıların hazırlamış oldukları fezlekeler sonucunda hakkında yargılama yapıp şu anda cezaevinde tutulan bir önceki Grup Başkan Vekilimiz Sevgili İdris Baluken’in yargılama sürecini çok kısa bir şekilde Sayın Meclisle paylaşmayı düşünüyorum.

Arkadaşlar, İdris Baluken hakkında, örgüt propagandası yapmak ve Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası’na muhalefet etmekten dolayı onlarca fezleke düzenlendi ve fezlekeler sonucunda da iddianameler hazırlanarak davalar açıldı. İdris Baluken’le ilgili, hiçbir şekilde, örgüt üyeliğinden herhangi bir iddianame hazırlanmadı. Hazırlanan iddianamelerin çokluğundan dolayı, yargılamayı yapan mahkeme... Özellikle bu kürsüden yapmış olduğu konuşmalar -bu konuşmalar- hakkında kurulan hükme delil teşkil etti. Bundan dolayı, yapmış olduğu konuşmaların süreklilik arz etmesi, kastta yoğunluk gerekçesiyle, yapmış olduğu 7 konuşma... Yani âdeta 7 tane elma bir araya getirildi, zorlama bir şekilde armut yaratıldı ve neticede, mahkemenin vermiş olduğu kararda, İdris Baluken hakkında iddianame hazırlanmamasına rağmen, yedi sene altı ay, örgüt üyeliğinden hüküm verildi. Yine, bununla da yetinilmedi arkadaşlar, bu kürsüden yapmış olduğu konuşmalar gerekçe gösterilerek hakkında, propaganda ve 2911 sayılı Yasa’ya muhalefetten dolayı ayrı ayrı dokuz yıl iki ay hapis cezası verildi. Yani toplamda on altı yıl sekiz ayla cezalandırıldı.

Arkadaşlar, daha bir ay önce bu Meclisten çıkan bir yasa vardı, bu yasada da aynen şu belirleme yapıldı, denildi ki: “Bir düşüncenin açıklanmasının propaganda suçu olabilmesi için iki kritere bakılır. Birincisi, eleştiri sınırları içerisinde kalmış mı; ikincisi ise basına haber verme sınırları içerisinde mi, değil mi?”

Şimdi, buradan, özellikle de şu anda ülkemizdeki yüksek mahkeme olan Yargıtaya çağrımız şudur: İdris Baluken’le ilgili, talimat neticesinde verilmiş bu kararı gözden geçirecek misiniz? Haksız, âdeta hukukun, meri yasaların ayaklar altına alınıp çiğnenmesi sonucunda verilen bu kararlar sizi tatmin ediyor mu?

Arkadaşlar, bugün 5 Aralık, kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanınmış olduğu gün.

Arkadaşlar, özellikle AKP Grubuna bu fotoğrafı göstermeyi istiyorum.

Hatice Çevik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Başkanım, bir dakika rica ediyorum.

BAŞKAN – Peki, tamamlayalım.

Hatice Çevik Antalyalı bir Türkmen kadını, Türk gelini. Kendisi bir anne. 10 Ekim Gar patlamasında çocuğunu yitirdi, çocuğuyla birlikte görüncesini yitirdi. Yine aynı patlamada Hatice Çevik gözünü yitirdi, bir gözünü kaybetti, görme engelli durumuna geldi. Hatice Çevik, AKP Hükümetinin yapmış olduğu siyasi darbe neticesinde -Suruç tarihinde ilk defa seçilen bir kadın belediye reisi vasfıyla- haksız bir şekilde gözaltına alındı. Yaklaşık sekiz gün gözaltında tutulduktan sonra mahkemece tutuklandı, Urfa Cezaevine gönderildi.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Gar patlaması olduğu için mi tutuklandı?

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Arkadaşlar, dün itibarıyla Hatice Çevik Urfa Cezaevinden Tarsus Cezaevine sürgün edildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın.

ERDAL AYDEMİR (Devamla) – Bu kadın, bugün, çok manidardır ki seçme ve seçilme hakkının kadınlara verilmiş olduğu bir günde seçme ve seçilme hakkı elinden alınarak âdeta bir çete, âdeta bir kabile hukukuyla, kabile yasalarıyla cezaevine gönderildi.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Buyurun Sayın Özkan.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

63.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan’ın, Parlamentonun oluşturmuş olduğu hukuk düzenine ve o hukuk düzenine uygun olarak yargılama yapan yargı teşkilatımıza “çete” denilemeyeceğine ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, tabii, herkesin hukuk düzenimize ilişkin itirazları olabilir; herkes ve bütün mahkeme kararları eleştirilebilir ancak bu ülkenin anayasal düzenine, şu anda görev yaptığımız Parlamentonun oluşturmuş olduğu hukuk düzenine ve o hukuk düzenine uygun olarak yargılama yapan yargı teşkilatımıza kimse “çete” diyemez. Eleştirileriniz olabilir ancak yargıya “çete” diyorsanız bu ülkede barışı ve huzuru egemen kılmak mümkün olmaz. (HDP sıralarından gürültüler)

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – 3 bin tanesini görevden aldınız, niye?

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Onun için, bu talepleri, bu ifadeleri tümünden reddediyoruz.

Teşekkür ederim.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

3.- Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2368) ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2385) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 144) (Devam)

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 34'üncü maddesinde yer alan “değiştirilmiştir” ibaresinin “yeniden düzenlenmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fahrettin Yokuş

Hayrettin Nuhoglu

İmam Hüseyin Filiz

Konya

İstanbul

Gaziantep

Ayhan Erel

Dursun Ataş

Aksaray

Kayseri

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş)– Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Gaziantep Milletvekilimiz Sayın İmam Hüseyin Filiz. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 34'üncü maddesiyle ilgili olarak İYİ PARTİ Grubumuzun vermiş olduğu önerge üzerinde söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygılarımla selamlarım.

34'üncü maddeyle, 2803 sayılı Kanun'un ek 10'uncu maddesinin birinci fıkrası “Jandarma Genel Komutanlığı mensubu sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er statüsündeki personel için Türk Silahlı Kuvvetlerine yapılan atıflar Jandarma Genel Komutanlığına, Millî Savunma Bakanlığı ve/veya Genelkurmay Başkanlığına yapılmış atıflar İçişleri Bakanlığına yapılmış sayılır.” şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişikliği uygun bulmaktayız.

Değerli milletvekilleri, biraz önce saydığım askerî unvanlar içerisinde sözleşmeli erbaş ve erlerin çözüm bekleyen sorunları bazı milletvekillerimiz tarafından, bu kanun teklifinin çeşitli maddeleri görüşülürken ve daha önceden de detaylı olarak dile getirilmişti. Bazı sorunları bir defa daha dile getirmek istiyorum.

Sözleşmeli erbaş ve erlerin aile bütünlüğünün temini amacıyla, evci izninin artırılması ya da güvenlik imkânlarının elverdiği durumlarda vardiya sistemine geçilmesi olumlu bir iyileştirme olacaktır. Uzman erbaşlar yaptıkları görevin sonunda kamuda görev alabiliyorlar ancak sözleşmeli erbaş ve erlerimiz görev süreleri yani sözleşme süresi tamamlandıktan sonra işsiz kalmaktadırlar. Bu konuda, birçok sözleşmeli erbaş ve er çaresizliklerini dile getirmektedir. Bu, üzerinde durulması gereken bir konudur. Kamuda ya da özel güvenlik şirketlerinde istihdam edilmeleri için bir düzenleme yapılabilir diyorum.

Sözleşmeli erbaş ve erlerimiz şehit olduğunda ailelerine veya yakınlarına verilen aylığın bunların dışında şehit olanların ailelerine verilen aylıktan az olduğu söylenmektedir. Bu ayırım ortadan kaldırılmalıdır. Uzman erbaşların maaşlarında yapılan iyileştirmeler sözleşmeli erbaş ve erlere de tanınmalıdır.

Değerli milletvekilleri, sözleşmeli erbaş ve erler terörle mücadelenin belkemiğini oluşturuyorlar; Kuzey Irak'ta, Suriye'de ve sınırlarımızda yapılan operasyonlarda diğer askerlerimizle birlikte en ön safta mücadele ediyorlar. Bu mücadelelerde şehit düşen tüm askerlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Sözleşmeli erbaş ve erlerimiz, yerine getirdikleri görevler bakımından eş değerlerinin sahip oldukları tüm haklara sahip olmalıdır. Aslında sorunun çözümü basit, "sözleşmeli erbaş ve er" yerine "uzman erbaş ve er" denilerek ayırım ortadan kaldırılır ve sorunlar kökünden halledilir diye düşünüyorum. Bu, sadece sorunların çözülmesini sağlamayacak, aynı zamanda "eşit göreve eşit haklar" anlayışının hâkim olması ve Peygamber ocağı olarak zihnimizde yer eden anlayışın pekişmesi açısından da önemlidir.

Değerli milletvekilleri, bir hususu daha tekrar dile getirmek istiyorum. Bilindiği gibi, 2016 yılında IŞİD terör örgütü tarafından Suriye'den Kilis şehrine atılan füzeler sonucu kimisi okulda, kimisi evinde, kimisi iş yerinde, kimisi de camide hayatını kaybeden ve yaralanan vatandaşlarımız olmuştu. Bu vatandaşlarımız anılırken şehit ancak resmîyette şehit sayılmamışlardır yani şehit ve gazi ailelerine tanınan haklardan yararlanamıyorlar. Kilisliler, şehit ve gazi ailelerinin mağduriyetlerinin giderilmesini talep etmektedirler. Konuyla ilgili, 5 Kasım 2018 tarihinde, yaklaşık bir yıl önce 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'da değişiklik yapılmasına dair bir kanun teklifi vermiştim. Vermiş olduğum kanun teklifinin bir an önce Meclis gündemine gelmesi, Kilislilerin mağduriyetlerinin giderilmesini ve bir nebze de olsa gönüllerinin alınmasını sağlayacaktır.

Değerli milletvekilleri, son olarak bir konuya daha değinmek istiyorum. Geçtiğimiz günlerde, havalimanlarında görev yapan pasaport polislerimizin kıyafetleri değişti. Hudut kapılarında 100 milyondan fazla yolcuyu karşılayan pasaport polisleri artık özel tasarım polis yeleği giyiyor. Turkuaz renkli yeni yeleklerin sağ ön göğüs kısmında "Turkey" yazısı bulunuyor. Bütün dünya ülkeleri kendi adını kendi dilinde yazarken bizim ülkemiz adını "Turkey" diye yazmıştır; bu, kabul edilebilir bir durum değildir. Onun için, İngilizce "Turkey" yerine "Türkiye" yazılması hem yerli hem millî anlayışın gereğidir diyor, Genel Kurul saygılarımla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

34'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 34'üncü madde kabul edilmiştir.

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.16

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 21.45****BAŞKAN: Başkan Vekili Levent GÖK****KÂTİP ÜYELER: Emine Sare AYDIN YILMAZ (İstanbul), Barış KARADENİZ (Sinop)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27’nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum. 144 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

35’inci madde üzerindeki önerge işlemlerinde kalınmıştı.

Değerli milletvekilleri, 35’inci madde üzerinde 3 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 35’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç	Ahmet Kaya	Nihat Yeşil
Kahramanmaraş	Trabzon	Ankara
Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi	Yaşar Tüzün
Bursa	İzmir	Bilecik
	Faruk Sariaslan	
	Nevşehir	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Nevşehir Milletvekilimiz Sayın Faruk Sariaslan. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

FARUK SARIASLAN (Nevşehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5253 sayılı Dernekler Kanunu’nda değişiklik yapan 59’uncu maddeyle ilgili görüşlerimi belirteceğim.

59’uncu maddedeki değişiklik teklifi, yönetim kurulu ve denetim kurulu ile derneğin diğer organlarına seçilen asıl ve yedek üyelerin, üyeliğe kabul edilenler ile üyeliği sona erenlerin adını, soyadını, doğum tarihini ve kimlik numarasını otuz gün içinde mülki idare amirliğine bildirme zorunluluğu getiriyor. Teklifte, yurttaşların bilgisi dışında derneklere üye yapılması ve üyelikten çekilenlerin işlemlerinin yapılmaması gibi sorunların yaşanmaması gerekçe gösterilmekte. Kanunun bu gerekçesi 59’uncu maddede getirilmek istenen değişikliği haklı kılmaz çünkü Türk Ceza Kanunu’nda sayılan gerekçelere karşı yeteri kadar yaptırımlar vardır. Anlaşıyor ki amaç, örgütlenmenin “Fişleniyorum.” korkusuyla engellenmesidir. Eğer siz insanların örgütlenmesini doğrudan ya da dolaylı yollarla engellerseniz illegal örgütlenmenin yolunu açarsınız, sizlerin çok kullandığı tabirle “merdiven altı” örgütlenmeler başlar.

Örgütlenme özgürlüğü, bireylerin kendi menfaatlerini korumak için, kendilerini temsil eden bir toplu teşekkül oluşturarak bir araya gelme özgürlüğü olarak tanımlanabilir. Örgüt kurma özgürlüğü, öncelikle, örgüt kurma ve örgüte üye olma hakkını kapsamaktadır. Bu özgürlük, aynı zamanda bir tercih özgürlüğüdür ve bir örgüte üye olmama hakkını da içermektedir. Örgütlenme özgürlüğü Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nin 20'nci maddesinde, Türkiye'nin taraf olduğu Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 22'nci maddesinde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 11'inci maddesinde koruma altına alınmıştır. Türkiye, örgütlenme özgürlüğüne yer veren tüm bu belgeleri usulüne uygun bir şekilde onaylamış ve tamamını iç hukukuna aktarmıştır; Anayasa'nın 90'ıncı maddesi doğrultusunda da bu belgeler iç hukukun bir parçası hâline gelmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11'inci maddesine ve Anayasa'nın örgütlenme özgürlüğüne ilişkin 33, 51, 53, 54, 68 ve 69'uncu maddelerine göre, örgütlenme özgürlüğünün öznesi herkeştir. Doğrudan ya da dolaylı yollarla bu örgütlenmeyi engelleyemezsiniz. Bu konuda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2007 tarihli Bulgaristan'la ilgili bir kararında, bir örgütün, devlet tarafından önüne üstesinden gelinmesi zor koşullar getirilerek ve böylece örgütlenme özgürlüğünü etkili bir şekilde kullanmasının engellenmesini doğru bulmamış, Bulgaristan devletinin aleyhine karar vermiştir.

Örgütlenme özgürlüğünün demokrasiyle yakından ilişkisi ve bu bağlamda taşıdığı önem, Anayasa Mahkemesi tarafından da kabul edilmiştir. Mahkemeye göre, “Demokrasilerde vatandaşların bir araya gelerek ortak amaçları izleyebileceği örgütlerin varlığı sağlıklı bir toplumun önemli bir bileşenidir. Demokrasilerde böyle bir örgüt, devlet tarafından saygı gösterilmesi ve korunması gereken temel haklara sahiptir.” denilmektedir. Örgütlenme özgürlüğüyle bir hukuki uyumsuzluk söz konusu olduğunda dikkate alınacak bu hususlar uluslararası sözleşmelerde yer alan veya özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, İnsan Hakları Komitesi gibi denetim organları tarafından ortaya konulan standartlarda olmalıdır. Eğer siz yukarıda saydığım Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi kararlarını yok sayarak bu maddenin geçmesinde ısrar ederseniz uluslararası alanda devleti zora sokar, ciddi tazminatlar ödersiniz. Korkarak ve korkutarak ülke yönetilmez.

Sayın milletvekilleri, unutmamak gerekir ki demokrasi, özgürlüğü yok etmek özgürlüğü değildir. Bir ülkenin gelişmesinin yolu, farklı fikirleri susturmak, senin gibi düşünmeyenlerin örgütlenmesinin önüne geçmek değil; tam tersine, başkalarının fikirlerini saygıyla dinlemek, onların örgütlenmesinin önünü açmak, ikna olmak ya da ikna etmekten geçer. Demokrasi, toplumsal barışı güvence altına almak için uzlaşma ve denge rejimidir diyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 35'inci maddesinde geçen “müştereken” ibaresinin “ortaklaşarak” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynel Özen

Nuran İmir

Kemal Peköz

İstanbul

Şırnak

Adana

Züleyha Gülüm

Hüseyin Kaçmaz

İstanbul

Şırnak

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, İstanbul Milletvekilimiz Sayın Zeynel Özen. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Özen.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 35’inci madde aslında teknik bir madde. 15 Temmuz darbesine karışan pilotların uzaklaştırılmasıyla, aynı zamanda, AKP’nin Türk Hava Kuvvetleri içinde kök salmasına engel olacağı düşünülen pilotların atılmasıyla ortaya çıkan pilot ihtiyacından dolayı zorunlu hizmet süreleri on beş artı altı yıl olarak değiştirilmek isteniyor. Bu konuda söylenecek fazla söz yok.

Biliyorsunuz, Asgari Ücret Komisyonu bu hafta çalışmalarına devam ediyor. DİSK 3.200 rakamını belirlemiştir. Bu rakam çok mütevazı bir rakamdır çünkü temel gıda maddelerine, akaryakıtta, elektrığe, doğal gaza yapılan zamlar yüzde 50’leri, yüzde 60’ları bulmuştur. Diğer taraftan, yaklaşık 13 milyon emeklimiz var. Bu emeklilerin yüzde 90’ı açlık ve yoksulluk sınırının altında maaş almaktadırlar.

En önemlisi de EYT’lilerin durumu, kazanılmış hakları gasbedilmiştir. Bugün milyonlarca insan sosyal güvenlikten yararlanamamakta, aynı zamanda bunlar iş de bulamamaktadır. En garip olanı da Cumhurbaşkanının söylediği sözdür, diyor ki: “İskandinav ülkeleri EYT yüzünden iflas etti.” Böyle bir iflas keşke bizim başımıza da gelse çünkü İskandinav ülkeleri refahın en yüksek olduğu ülkeler -ben oradan gelen biriyim- kişi başına en düşük millî gelir 50 bin dolar, bu 75 bin dolara kadar çıkıyor arkadaşlar.

Ülkemizde moda olan çılgın projeler, havaalanları, köprüler, Kanal İstanbul. Arkadaşlar “çılgın proje” diye diye bu toplumu çıldırttınız. Toplu intiharlar, her gün birkaç kadının öldürülmesi ve her gün basından izliyorsunuz “İşsizim, kiramı ödeyemiyorum. Kendimi mi yakayım, intihar mı edeyim?” diyen insanları. Artık, bu çılgın projelerden vazgeçmeliyiz arkadaşlar. Türkiye’nin çılgın projelere değil, ayağı yere basan, üretime dayanan, artı değer yaratan projelere ihtiyacı var. Onun için, toplumun siyasette, ekonomide, dış politikada normalleşmeye ihtiyacı vardır.

Diğer taraftan, İşsizlik Fonu: Arkadaşlar, işçilerden kesilen paralarla oluşturulan bu İşsizlik Fonu’nun büyük bölümü işverenlere teşvik primi olarak veriliyor. Bu, başlı başına bir haksızlıktır.

Çiftçinin durumu daha vahim. Çiftçi bugün kredilerini ödeyememekte, tarım girdilerinin yüzde 100, yüzde 200 artmasından dolayı toprağını ekememektedir. Taban fiyat ya yerinde sayıyor ya düşüyor arkadaşlar.

Öğrenci ve gençlik: Öğrenci ve gençlik aldığı kredileri ödeyememekte, 1 milyonun üzerinde öğrenci bugün icralıktır arkadaşlar.

Diğer taraftan, kadının durumu bellidir. Kadın nüfusunda işsizlik oranı çok yüksektir, aynı zamanda, her gün birkaç kadın öldürülüyor ve ülkemiz hızla toplumsal bir kaosa, patlamaya doğru gidiyor.

Yani bugün çevremizde yaşananlar, Güney Amerika’da yaşananlar; bu ülkelerde ne etnik bir sorun var ne inançsal bir sorun var ama bu ülkelere toplumsal patlamalar yaşanıyor.

Eğer biz bu toplumsal sorunları çözmezsek, bu çılgın projeleri, bu İşsizlik Fonu’ndakileri yatırıma dönüştürmezsek; diğer taraftan, biz bu vergileri, büyük iş adamlarının yandaş şirketlerin vergilerini sık sık affedersek en son bir toplumsal patlama olacaktır ve bunu, bir an önce... “Açım.” diyen “İşsizim.” diyen işsiz, köylünün, emeklinin, dul ve yetimin hakkını koruyan bir Meclis olması gerek. Bunun vebali tüm Meclisin üzerindedir.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 35'inci maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayhan Altıntaş

Dursun Ataş

Fahrettin Yokuş

Ankara

Kayseri

Konya

Hayrettin Nuhoğlu

Hasan Subaşı

İstanbul

Antalya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Konya Milletvekilimiz Sayın Fahrettin Yokuş. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün sizlerle, Türkiye'mizin en büyük tatlı su gölü olan Beyşehir Gölü'nün her geçen gün kurumasıyla ilgili bazı düşüncelerimi paylaşmak istiyorum.

Eğirdir Gölü'ne tabandan bağlı olan Beyşehir Gölü, son yirmi yılda tam 112 kilometrekare küçülmüştür. Bilim adamları gerekli tedbirlerin alınmaması hâlinde Beyşehir Gölü'nün yirmi yıl sonra kuruyacağını ifade etmektedirler. Göl sularının yoğun sulamalar nedeniyle boşaltılması, gölde bulunan bazı endemik balıkların da yok olmasına sebep olmuştur. Yine, son yirmi yılda göldeki ortalama su derinliği 26 metreden, maalesef, 5,5 metreye düşmüştür. Beyşehir Gölü'nü besleyen ırmak ve derelerin üzerine göletler yapılmış, göl sığlaştırılmıştır. Gölün etrafındaki tüm yerleşim birimleri kirli sularla gölü beslemektedir. Ne yazık ki bu sıkıntı Konya'mızın her yerinde vardır. Bin köy ve kasabası olan, Türkiye'nin en büyük vilayeti olan Konya'mızın köy ve kasabalarında, hatta 3 tane ilçemizde arıtma tesisi yoktur, kanalizasyonları, maalesef, dere, ırmak, göl ve göletlere akmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bugüne kadar Konya'da bir hayli gölümüz kurumuştur. Bu göllerin sıralamasına geçmeden önce... Sayın Çevre Bakanımız 25 Şubat 2019'da Beyşehir'e bir açılış töreni için geliyor -seçim öncesi, mahallî seçim öncesi- ve orada Sayın Bakan diyor ki: "Ben Çevre ve Şehircilik Bakanım, Konyalıyım, dolayısıyla Beyşehir Gölü kirli olamaz. Bakan yardımcımıza talimatımızı verdik. Büyükşehir Belediyesi Başkanımız ve Beyşehir Belediyesi Başkanımızla iş birliği içerisinde temizleme çalışmalarını başlatıyoruz." Bu sözünden sonra tam dokuz ay geçti fakat hâlâ gölümüzün temizlenmesiyle alakalı hiçbir çalışma yok. Tabii seçim dönemiydi, seçim vaadiydi, hani suya yazılan yazılar gibi yazıldı gidildi.

Bugüne kadar Konya'mızın Meke Gölü, Akşehir Gölü, Ereğli Sazlıkları, Çumra Sazlıkları, Hotamış Sazlığı, Uyuz Gölü, Suğla Gölü ve Ilgın Çavuşçu Gölü kurumuştur. Hepimiz hatırlayalım, hani geçtiğimiz günlerde Türkiye'nin gündemine gelmişti Dipsiz Göl'ün kuruması, hani on iki bin yılda oluşmuş diye. Bilim adamları diyorlar ki: "Kuruyan bir gölün tekrar eski hâline gelebilmesi için yüz yıl geçmesi lazım ki içinde tekrar canlı oluşabilsin yani bitki ve diğer canlılar oluşabilsin."

Ve buradan sesleniyorum: Allah aşkına, Konya Ovamızın göllerini kurutmaktan vazgeçelim. Başta Beyşehir Gölümüz olmak üzere göllerimize sahip çıkalım. Konya'mız susuz, Konya'mız Türkiye'nin en az yağış alan bölgesi ama Konya'mızda hâlâ suya dayalı tarım üretimi bütün hızıyla devam ediyor. On binlerce kaçak kuyumuz var. Her yıl taban suyumuz 2 metre aşağı iniyor. Bazı bölgelerimizde, ilçelerimizde 150-200 metre derinlikten su çekiliyor. Göçükler oluşuyor, obruklar. Obruklar, Karapınar ilçemize 5 kilometre kadar yaklaştı, Allah muhafaza. Ama kimsenin umurunda değil; ülkemizi yönetenlerin umurunda değil, Konya'nın değerli vekillerinin umurunda değil. Konya ilimizin acilen suya ihtiyacı var. Diyoruz ki: Dicle-Fırat havzasından Konya vilayetimize yılda en az 8 milyar metreküp su getirmemiz lazım, başka da çaremiz yok. Eğer böyle bir kaynağı Konya'ya getiremezsek –bugün tarım arazilerimizin yüzde 30'u ekilemez hâle gelmiştir- korkarım ki tarım kenti Konya'mız o özelliğini kaybedecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Bir dakika...

BAŞKAN – Tamamlayalım.

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) - Bu nedenle, buradan bir kere daha sesleniyorum: Geliniz, KOP projesini GAP projesi gibi ihya edelim, Türk tarımını ve Konya'yı Türkiye'nin yüz akı hâline getirelim diyor, bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

35'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 35'inci madde kabul edilmiştir.

36'ncı madde üzerinde 3 önerge bulunmaktadır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 36'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç	Ahmet Kaya	Nihat Yeşil
Kahramanmaraş	Trabzon	Ankara
Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi	Yaşar Tüzün
Bursa	İzmir	Bilecik
	Okan Gaytancıoğlu	
	Edirne	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerine söz isteyen, Edirne Milletvekilimiz Sayın Okan Gaytancıoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 36'ncı madde üzerinde söz aldım. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Evet, biz teklifin tamamına neredeyse katılıyoruz. Bu maddede devlet görevini yapmış, demiş ki: “Sınır ötesi operasyonlarda yaralanan askerlerin tedavisi yapılıp ve bunun masrafları devlet tarafından karşılanır.” Devlet görevini yapmış ama devletin görevini yapmadığı bir kurum var: Vakıflar Genel Müdürlüğü.

Vakıflar Genel Müdürlüğü Edirne’de görevini yapmıyor. Bölge müdürlüğüne ait birçok taşınmaz var, buralarda birçok esnaf var, esnafın kiralari enflasyon oranında artırılmamış. Enflasyon kaç? İki gün önce açıkladınız, yüzde 10’u geçti. Peki, esnafın kiralari ne kadar artırıldı? Yüzde 110. Bu ne demek? Bu devlet görevini yapmıyor demek. Esnaf zaten zar zor geçiniyor, vergilerini ödeyemiyor, BAĞ-KUR primlerini ödeyemiyor. İnanın bütün esnaf beş yılı bekliyor. “Dört yıl, beş yıl emekliliğime kalsın, banka bana kredi versin, bu krediden kesinti yapılınsın da ben emekli olayım.” Peki, Vakıflar Genel Müdürlüğü Türkiye’nin her yerinde böyle mi yapmış, her yerde yüzde 110 mu artırmış? Hayır, sadece Edirne’de.

Edirne’den ne istiyorsunuz? Derdiniz ne? Neden böyle bir artışı öngördünüz Edirne esnafına?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çünkü belediyeyi alamıyorlar, onun için.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Devamla) - Türkiye genelinde araştırdık, yüzde 10’larda, 15’lerde artış var ama Edirne’de nedense yüzde 110. Evet, neden böyle oluyor? Biz de soruyoruz. Peki, esnaf bunu ödeyecek mi? Esnaf sürekli bizlere söylüyor, diyor ki: “Gelin, bu işi çözelim.” Evet, bu işi tatlılıkla çözelim. Hazır Edirne turist çekiyor. Yunanistan’dan, Bulgaristan’dan bir sürü turist geliyor. Bu turistler alışveriş yapıyorlar -esnaf biraz para kazansın- Edirne’nin Selimiye’sini geziyorlar, dolaşıyorlar, çarşısında alışveriş yapıyorlar, vakıflara ait birçok eseri ziyaret ediyorlar. Türkiye geneline de Edirne bir örnek teşkil etsin. Edirne aynı zamanda Osmanlı’nın başkentliğini yapmış yani “sultanların şehri, şehirlerin sultanı Edirne” olarak anılır. O yüzden, biz esnafımıza kolaylık sağlansın istiyoruz.

Esnafımız gerçekten zor durumda. Bakın, Esnaf Kefaletten bir sürü esnafımız kredi kullanıyor. Yani Esnaf Kefaletin kredileri uygun; yüzde 4’tü, yüzde 8’e çıkarıldı; sonra sizler oturdunuz, tekrar düşündünüz, yüzde 5’e çektiniz; bu güzel. Ama esnaf kredilerinde bir komisyon var, ekspertiz ücreti; bu ödeniyor, bu da esnafın belini büküyor.

Bakın, esnaf kim? Esnaf orta direk, hepimizin akrabaları içerisinde var. Orta direk yıkıldığı zaman ülkenin sorunları artar. Esnafımızı korumak zorundayız. Esnafımız günde ne kadar kazanıyor, sifhta yapabiliyor mu? Elektrik parasını düşünüyor, işçinin parasını düşünüyor “Mal bitti, eyvah! Mal koymam lazım, para kalmadı.” diyor; e, bir de siz bunu kira artışlarıyla artırırsanız esnafı zor duruma düşürürsünüz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kapanıyor, kapanıyor.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Devamla) – Bizim burada önerimiz: Lütfen, bunu biraz daha dikkate alalım. Makul bir artışı esnaf da istiyor “Benim kiralaram makul bir şekilde artsın.” diyor. Makul bir şekilde artsın, ödemeye razı ama bu fahiş fiyatla ödemeye hiç razı değil. Dolayısıyla, bu bir serbest piyasa ekonomisi değil, vakıflar devletindir, devlet kendini korusun Sayın Tanal. Biz “Kira artmasın.” demiyoruz, “Vakıflar zarar etsin.” demiyoruz ama kaynak yaratmak istiyorsanız illaki bu kaynakları esnaf üzerinden yaratmalıyız. Esnafımıza gözümüz gibi bakalım. Esnafın durumu iyileşirse ne yapacak esnaf? Sabahtan akşama kadar, on iki saat dükkânında duruyor, diyecek ki: “Ben altı saat durayım, 1 kişi daha istihdam edeyim.” İşte size istihdamı artırmanın da formülü. Esnafımızı güçlendirelim, para kazansın, hem devlete daha fazla vergi ödemeye çalışsın hem alışverişlerini artırsın hem de ülke ekonomisine katkıda bulunsun. Bunu bir daha gözden geçirelim diyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 36'ncı maddesinde geçen "İçişleri Bakanlığınca" ibaresinin "İçişleri Bakanlığı tarafından" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nuran İmir	Kemal Peköz	Serpil Kemalbay Pekközeği
Şırnak	Adana	İzmir
Zeynel Özen	Hüseyin Kaçmaz	Züleyha Gülüm
İstanbul	Şırnak	İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İzmir Milletvekilimiz Sayın Serpil Kemalbay Pekközeği. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; söz konusu olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin bu maddesi için söyleyeceğim çok fazla şey yok. Özellikle, tarif edilen güvenlik personeline kullanılacak olan ilaç ve tıbbi sarf malzemelerinden ücret veya katılım payı alınmayacağı yönündeki öngörü yerindedir diye düşünüyorum. Çünkü biz, sosyal devletin, sağlık hakkını tüm yurttaşlara parasız olarak sağlaması gerektiğini düşünüyoruz ve aslında sosyal devlet anlayışının bir gereği olarak da sağlığın ticarileşmesinin durdurulması ve tüm yurttaşlara sağlık hakkının eşit bir şekilde sağlanması lazım.

Biz, bu yasa tekniğine dair de bir şeyler söylemek istiyoruz. Şimdi, sürekli olarak torba yasalar getiriliyor yamalı bir bohça gibi. Bu, aslında fiilî olarak OHAL sürecinin devam ettiğinin her defasında göstergesi oluyor. OHAL devam ediyor, KHK'lerin bütün etkileriyle sürdüğünü görüyoruz ve OHAL uzantısı torba yasalar ve buradaki maddeler de önümüze geliyor. Bir an önce bu fiilî OHAL durumunun ortadan kaldırılması gerektiğini ve bu OHAL uzantısı yasa yapma tekniğine son verilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yani ceberut bir devlet anlayışıyla yürütülen, sürdürülmeye çalışılan bir iktidar var ve bunun yarattığı sonuçlar her gün yurttaşları hem ekonomik krizin ağır şartlarına itiyor hem de halk üzerindeki istibdat rejimi yoğunlaşarak, artarak kendini sürdürüyor.

Bugün burada bahsedildi, dendi ki: "Biz bir vesayet rejimini ortadan kaldırdık." 5 Aralık vesilesiyle söylendi. Bir vesayet rejimi belki ortadan kaldırıldı ama başka bir vesayet rejimi ortaya konuldu. Bunun göstergeleri neler diye baktığımız zaman, örneğin Demirtaş 6,5 milyon insanın iradesini temsil ediyor ve tutsak. Bugün cezaevinde sağlık hakkının gasbedilmeye çalışıldığına tanıklık ediyoruz. Yine, tutsakların cezaevlerinde sağlık hakkına müdahale edilerek ekstra cezalandırıldığını görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, AKP vesayet rejimini kaldırmadı, aslında yeni bir vesayet rejimiyle bu süreci sürdürüyor. Bugün AKP'nin partimize yönelik yaptıklarının, KHK'lilere yönelik yaptıklarının, muhaliflere yönelik yaptıklarının aslında "Başörtülü eşi olan Cumhurbaşkanı olamaz." mantığıyla aynı olduğunu, bire bir eşit olduğunu düşünüyoruz. O yüzden de şunu söyleyeceğim ben: Saray korkusu ahiret korkusunu çoktan aştı.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sen ahiretten korkuyor musun?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla)–Onca kul hakkının hesabını AKP milletvekilleri, AKP nasıl verecek; onu bilemiyoruz.

Şimdi, biraz da asgari ücrete dair konuşmak istiyorum. Asgari ücretin belirlenmesi için toplanılıyor. Bir kere, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun tamamen sermaye yanlısı bir komisyon olduğunu ve tamamen patronların ve devletin, Hükûmetin çıkarlarına göre kararlar aldığını ve yine, devletin, kendilerinin belirlediği TÜİK verilerine göre bir asgari ücret belirlediklerini görüyoruz. Dolayısıyla Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısının tamamen değiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz ve bu Meclisin hak gasplarıyla dolu bu torba yasaları değil de işte böyle yasalar çıkartması gerektiğini düşünüyoruz. Asgari Ücret Tespit Komisyonunda işçilerin ağırlığı artırılmalıdır, sermayenin ve devletin koltuk sayısı orada azaltılmalıdır diyoruz.

Yine, asgari ücretten vergi alınmaması gerektiğini düşünüyoruz çünkü bu ülkede vergiler tamamen ücretlilerden ve yurttaşlardan alınıyor, yüzde 90'ına yakını bu şekilde toplanıyor ve krizin faturası da yine halkımıza ödetiliyor ve şu anda büyük bir ekonomik krizle yurttaşlar karşı karşıya. Asgari ücretten vergi kaldırılarak bir nebze olsun, bir miktar olsun bu sorunun hafifletilebileceğini düşünüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Yine, asgari ücret belirlenirken, asgari ücret sadece Türkiye'deki ücretlilerin alacağı en az ücreti belirlemiyor, asgari ücret pek çok şeyi de belirliyor; örneğin emekli maaşlarını, SGK primlerini, işsizlik ödeneklerini ve evde bakım hizmetleri gibi pek çok şeye etki ediyor. O yüzden işçilerden, emekçilerden yana bir şekilde çok daha dikkatle ve düzgün planlanmalı. Bunun için, örneğin bakanlar, vekiller, sendika konfederasyonları o masada bordrolarını da oraya koymalılar ve kendi bordrolarına bakarak asgari ücrete yaklaşmalılar. Asgari Ücret Tespit Komisyonu işçiler lehine yapılandırılmış olmalı ve böylece de belirlenebilmeli diye düşünüyoruz. Ekonomik krizin faturası yine işçilere ödetilmemeli, işçiler müzakere sürecinde grev ve toplu eylem haklarını kullanabilmeliler ve büyümeden asgari ücretliler ve emekçiler pay almalı diyoruz.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Buyurun Sayın Özkan.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

64.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 36'ncı maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasında ifade ettiği Adalet ve Kalkınma Partisinin bir istibdat rejimi oluşturduğu ve yeni bir vesayet inşa ettiği yönündeki iddialarını reddettiklerine ilişkin açıklaması

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, hatibin kürsüden AK PARTİ'nin bir istibdat rejimi oluşturduğu ve vesayeti tasfiye etmediği, yeni bir vesayet oluşturduğu iddialarının tümünü reddediyoruz. AK PARTİ olarak ülkemiz, milletimizin refahını, huzurunu ve barışını yükseltmektir. Demokratik hukuk standartlarını yükseltmek ve geliştirmektir. Bugün Meclis çatısı altında partiler kapatılmadan siyaset yapma imkânı bu sayede oluşturulmuştur.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

65.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 36'ncı maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasında ifade ettiği Adalet ve Kalkınma Partisinin bir istibdat rejimi oluşturduğu ve yeni bir vesayet inşa ettiği yönündeki görüşlerine aynen iştirak ettiklerine ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, şüphesiz, Mecliste beş farklı siyasi partinin grubu var ve biraz önce konuşan sayın hatibin partisiyle de farklı siyasi partilerdeyiz ve farklı görüşlerimiz var. Ancak, biraz önce Sayın Grup Başkan Vekilinin ifade ettiği, Adalet ve Kalkınma Partisinin bir istibdat rejimi oluşturduğu ve bir vesayeti ortadan kaldırmak yerine yeni bir vesayet inşa ettiği noktasındaki görüşlerine aynen iştirak ettiğimizi ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkan.

66.- *Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, istibdat oluşturmanın anayasal bir suç olduğuna ilişkin açıklaması*

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, elbette eleştiri olabilir. Bakınız, istibdat oluşturmak anayasal açıdan suçtur, biz bunu kabul etmiyoruz. Suç teşkil eden bir eylemi grubumuza isnat ettikleri için itirazımız vardır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) *KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

3.- *Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2368) ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2385) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 144) (Devam)*

BAŞKAN - Diğer önergeyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 36'ncı maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayhan Altıntaş	Dursun Ataş	Fahrettin Yokuş
Ankara	Kayseri	Konya
İmam Hüseyin Filiz	Hasan Subaşı	Feridun Bahşi
Gaziantep	Antalya	Antalya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Antalya Milletvekilimiz Sayın Feridun Bahşi. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

FERİDUN BAHŞİ (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 144 sıra sayılı Yasa Teklifi'nin 36'ncı maddesi üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Meclise getirilen her yasa teklifi torba yasa olarak getirilmektedir. Şimdi size torba yasanın hukuk tarihinde ilk ortaya çıkışı ve çıktığı dönemdeki serüveninden bahsedeceğim.

İlk torba yasa uygulamaları Roma'da ortaya çıkmıştır. Önceden yazılı olmayan geleneksel hukukun geçerli olduğu Roma'da milattan önce 452 yılında halk tarafından 10 kişilik konsey seçilmiş ve geleneksel hukukun yazılı hâle getirilmesi istenmiştir. Konsey iki yıl çalışmış, hukukun bütün alanlarında uygulanan geleneksel hukuku yazılı hâle getirerek büyük levhalara yazdırıp Roma'nın en büyük meydanına asmışlardır. Altmış yıl sonra Galya'nın Roma'yı yağmalaması ve bu levhaların tahrip edilmesiyle hukuk alanında kargaşa yaşanmaya başlamış, bugün Türkiye'de uygulanagelen “torba yasalar” dediğimiz tek yasa içinde farklı konular içeren yasalar çıkarılmaya başlanmıştır.

Özellikle toplumun onaylamayacağı, tepkisine sebep olabilecek konulardaki yasaların Meclisten geçirilebilmesi amacıyla yasanın içerisine rüşvet sayılabilecek bir konu da eklenerek torba hâline getirilmeye başlanmış, böylece kolaylıkla Meclisten geçirilebilmiştir. Örneğin, toplumda tepki yaratacak bir vergi yasanın içine o dönemde İtalyan topraklarında yaşayan herkese Roma vatandaşlığı da verilmesi konusu eklenerek Parlamentodan geçirilmiş ve toplumun tepkisi önlenmeye çalışılmıştır.

Milattan önce 98 yılına kadar bu böyle devam etmiş ancak bu yılda çıkarılan bir yasadın sonra itirazlar yükselmiş ve torbayı yasaklayan bir ilke kabul edilmiştir. O tarihte çıkarılan yasanın 2'nci maddesi, farklı konuların tek bir yasadın toplanmasının doğru olmadığını, bunların ayrı ayrı yasalarla çıkarılması gerektiğini kesin olarak kurala bağlamıştır.

Değerli milletvekilleri, günümüzün gelişmiş demokrasilerinde de bu ilkeye uyulmakta, her konu ayrı teklifle parlamentoya getirilmektedir. Ülkemizde ise özellikle 12 Eylül darbesinden sonra kanun hükmünde kararname ve torba yasalar uygulaması yoğun bir şekilde başlamıştır. Yeni Türkiye'de ise kanun hükmünde kararname yerine Cumhurbaşkanlığı kararname rutin hâline getirilmiş ve Türkiye Büyük Millet Meclisi işlevsiz hâle sokulmuştur. Son yıllarda ise özellikle AK PARTİ hükümetleri tarafından başvuru torba yasa mantığı maalesef iflas etmiş, yapboz yasalar hâline getirilmiştir. Alelacele, yangından mal kaçırır gibi çıkarılan yasalar sağlıklı ve sorunludur. Bütün bunlar daha önce de defalarca söylenmesine rağmen, iktidar yanılmaz olduğunu düşünüp yaptığı her işin doğru olduğunun kabul edilmesini istiyor. Nitekim geçen hafta AK PARTİ Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla Meclisten geçirilerek yasalaşan torba kanun içindeki termik santrallere filtre takılmasının ertelenmesi konusundaki madde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından veto edilmiştir. Teklifi oylarıyla yasalaştıran iktidar partilerinin milletvekilleri ise yasanın veto edilmesi üzerine, yine veto kararını alkışlayan açıklamalara girişmişlerdir.

Yaşananlar bir torba yasa klasiği olması bakımından güzel bir örnek teşkil etmektedir. Yasalar toplumun tamamının ihtiyaçlarını belirleyen bireylerin hak ve özgürlüklerini belirlemek için vardır ancak bizde bu torba yasalar sayesinde yandaşların ihtiyaçlarına göre yasa yapılır hâle gelmiştir. Bu, sürdürülebilir bir yasa yapma tekniği değildir.

Değerli milletvekilleri, işte yine bir torba yasayla karşı karşıyayız. Bu görüştüğümüz teklif de torba yasadır. 98 maddelik bir torba yasanın içinde 1 tane kanun hükmünde kararname ve 29 ayrı kanunda değişiklik vardır. Hepimiz biliyoruz ki bu teklif aslında altında imzası bulunan milletvekillerinin teklifi değil, direkt olarak yürütmenin başının gönderdiği ve milletvekillerine imzalatıldığı bir tekliftir. Yasama artık etkisizleştirilmiştir. Artık dayatma kanunlardan vazgeçilmelidir. Sadece iktidardan gelen teklifler değil, halkın gözü kulağı olan muhalefetin de yasa teklifleri değerlendirilmelidir.

2020 yılında Meclise getirilecek tekliflerde torba yasa uygulamasından vazgeçilmesi dileğiyle Gazi Meclisi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

36'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 36'ncı madde kabul edilmiştir.

37'nci madde üzerinde 2 önerge bulunmaktadır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 37'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç	Ahmet Kaya	Nihat Yeşil
Kahramanmaraş	Trabzon	Ankara
Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi	Yaşar Tüzün
Bursa	İzmir	Bilecik
	Ali Mahir Başarır	
	Mersin	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Mersin Milletvekilimiz Sayın Ali Mahir Başarır... (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

İki gündür yoğun bir şekilde Doğa Okullarıyla ilgili mağduriyeti gerek medya gerek bizler gerek veliler gerek öğrenciler işliyor. Bugün bu konuda konuşmak istiyorum çünkü gerçekten büyük bir sıkıntı var. Bu okullarda 82 bin öğrenci eğitim alıyor. 13.500 öğretmen ve personel İş Kanunu'na göre çalışan hizmetli çalışanı var ve 124 tane kampüs var. Şimdi, neden bunu gündeme getiriyorum? 3 Mayıs'ta, yedi ay önce biz velilerden, öğrencilerden ciddi şikâyetler aldık ve bu durumu Sayın Millî Eğitim Bakanına yönelttik; sadece ben değil, Gaziantep Milletvekilimiz, hatta Meclis Başkanımız bu hassasiyeti kendisine sordu ve bir ay sonra bize bir cevap geldi. "Bu durumla ilgili, öğretmenlerin maaş almamasıyla ilgili elimize ulaşan bir belge yok." dedi. Şimdi, öncelikle, şunu söyleyeyim: Bu Mecliste 3 milletvekili durumu Bakana soruyor, hassas bir konu ve gerçekten gelen şikâyetler üzerine soruyor, Sayın Bakan ne belgesi arıyor? Bu Parlamente'ye, bu milletvekillerine güvenmiyor mu? İçimizden bir arkadaşımızın bir bakana bir mağduriyeti sorması yeterli değil mi? Öncelikle, bu, çok ayıp bir şey her şeyden önce.

İki, sen Millî Eğitim Bakanısın, resen araştırmak durumundasın.

SALİH CORA (Trabzon) – Geriyorsunuz ortamı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Sen müfettiş yollayabilirsin, yerinde tespit edebilirsin. Ne oldu bugün? Aralık ayında, dün 90 bin evladımız eğitim alamadı. Peki, neden bunu mayısta, gelir

gelmez sorduk biz? Eğer gerçekten böyle bir durum varsa, böyle bir sıkıntı varsa -bakın, ortamı germek için söyleyemiyorum, bu gerçekten hassas bir konu, bunu muhalefet yapmak anlamında da söyleyemiyorum- mayıs ayında bu okulla ilgili Millî Eğitim Bakanlığı gerekli tedbirleri alır, öğrencilere, velilere, öğretmenlere kendilerini 2019-2020 eğitim öğretim yılında ayarlama fırsatı verirdi. Şimdi, bu çocuklar nerede okul bulacak? Bakın, okul bir bankayla anlaşmış, veliler kredi çekmiş yani okulun parası garanti. Ödeyemeyenler var, bu parayı tekrar bulamayacak insanlar var, ne olacak? Geçen hafta da bunu söyledim: Halkın seçtiği vekilleri atanmış bakanlar hesaba almıyor. Evet, çok yoğun sorular gelebilir ama bunlar incelenmeli. Eğer mayıs ayında biz ciddiye alınsaydık, bu okuldaki sıkıntı tespit edilseydi bugün okulun önünde eylem yapılmayacaktı. Empati yapalım, 2 evladım var benim, onların başına bu gelse ne yapacağız? Kolay mı? Nerede okul bulacaklar?

SALİH CORA (Trabzon) – Allah bağışlasın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Okul bulamadıklarını düşünelim, eğitimlerine bir yıl ara verecekler. Bir yıl sonra hayata atılacaklar.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Herkesin çocuğu çocuğu var.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bir yıl sonra meslek sahibi olacaklar. Bence, burada, Millî Eğitim Bakanı çıkıp bir açıklama yapmalı, sorumluluk almalı. İktidar, Hükümet bu sorunu çözmeli. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, az değil, 90 bin öğrenciden bahsediyorum, 13.500 çalışandan bahsediyorum. Asgari ücretle çalışan insanlar var, üç aydır, dört aydır maaş alamıyorlar. Öğretmenler grevde, evine ekmek götüremiyor. Bunu mutlaka ki çözmek zorunda.

Sayın Bakan “Belge yok.” diyor. Sayın Bakan nasıl bir belge istiyor benden? Nasıl bir belge istiyor? Hiç mi gündemi takip etmiyor? Hiç mi sosyal medyayı takip etmiyor? Hiç mi şikâyetlere bakmıyor? Hadi bizi dinlemiyor...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Haberleri dinlemiyorlar mı?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Haberlere bakmıyor mu?

Mayıs ayında bunu gündeme...

SALİH CORA (Trabzon) – Gidin, görüşün.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bakın, diyorsunuz ki: “Gidin, görüşün.”

SALİH CORA (Trabzon) – Gidin, görüşün ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Ben bir milletvekili olarak Sayın Bakana soru önergesi vermişim, neyi göreceğim kendisiyle ben? Neyi görüşeceğim kendisiyle ben? (CHP sıralarından alkışlar) Yasal hakkımı kullanmışım ben.

SALİH CORA (Trabzon) – Soru önergesi verme; git, görüş.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bakın “Soru önergesiyle olmuyor.” diyorsun. Neyle olacak?

SALİH CORA (Trabzon) – Git, görüş ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Olur mu böyle şey!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın.

Değerli arkadaşlar...

SALİH CORA (Trabzon) – Tembellik yapma, tembellik yapma!

BAŞKAN - Sayın Cora, lütfen...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bakın, diyor ki: “Tembellik yapma!”

Ben, bu olayı duyuyorum, yedi ay önce gündeme getiriyorum, Sayın Bakan hesaba almıyor. Burada tembellik yapan bu 3 milletvekili mi Sayın Millî Eğitim Bakanı mı? Burada duyarsız olan ben miyim, Sayın Millî Eğitim Bakanı mı? (CHP sıralarından alkışlar)

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Haksızlık yapıyorsunuz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Ben haksızlık yapmıyorum ama Sayın Bakan hadsizlik yapıyor.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar lütfen...

SALİH CORA (Trabzon) – Hadsizliği sen yapıyorsun.

BAŞKAN - Sayın Cora... Lütfen...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Bakın, neden hadsizlik yapıyor?

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Bağırmayın!

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Ya, ne bağıriyorsunuz? Sıkan mı var?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – İçişleri Bakanı, Sağlık Bakanı, Millî Eğitim Bakanı; bunlar Parlamentonun, milletvekillerinin sorularına cevap vermiyor.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Ya, sıkan mı var? Ne bağıriyorsunuz?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Sıkan birisi varsa o da sensin şurada! (CHP sıralarından alkışlar)

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Sensin!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Geliyorsun, car car konuşuyorsun!

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, niye böyle oluyor?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Senin görevin burada hatibi rahatsız etmek değil. Şu hâline bak senin!

BAŞKAN – Sayın Başarır...

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Bağıрма! Burası sokak değil, Meclis.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Şu hâline bak!

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Burası sokak değil!

BAŞKAN – Sayın Başarır, siz Genel Kurula hitap edin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Şurada oturuyorsun, taciz ediyorsun insanları. Terbiyeni takın!

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Sen takın!

BAŞKAN- Genel Kurula hitap edin Sayın Başarır.

Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Anca gidersin!

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen, bir saniye...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, şu arkadaşşa şu kürsüden bir söz verin de merakı geçsin ya, bir konuşsun.

BAŞKAN – Yani hakikaten söz istiyorsanız ben size söz veririm, oradan bağırmanıza gerek yok.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Lütfü konuşmasa olmaz!

BAŞKAN – Rica ediyorum, lütfen, gerek yok.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Geç, şuradan konuş! Hadi geç, sıkıyorsa geç bakalım!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Konuşamıyor ki... Sayın Başkan, ancak bu kadar konuşabiliyor.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - AKBİL sanığı.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Her şeye maydanoz olmasan olmaz! Her şeye maydanoz olma!

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, sakin olun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – AKBİL sanığı.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Her şeye maydanoz olma Lütfü!

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Utanmaz adam, hâlâ burada oturuyorsun! Tuh, utanmaz adam seni!

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Maydanoz olma!

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - AKBİL sanığı, belediye yolsuzluğu yapan adam!

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bakın, işlemi tesis edemiyoruz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Hâlâ burada oturuyorsun utanmadan bir de! Adam utanır biraz be, boyundan posundan utanır!

BAŞKAN – Lütfen Sayın Türkkan, sizden de rica ediyorum.

Değerli arkadaşlar, önerge reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, Elâzığ adına üzülüyorum, Elâzığ adına!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ben ülkem adına üzülüyorum!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkan, bu “AKBİL sanığı” nedir, kimdir; merak ettim, kim acaba? AKBİL sanığı kim?

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – O, AKBİL sanığı işte. Kelleyi milletvekili olarak kurtardım.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkan, AKBİL sanığı kim, onu merak ettik biz?

BAŞKAN - Bir önerge okutacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 36'ncı maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresi ile değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İmam Hüseyin Filiz

Dursun Ataş

Fahrettin Yokuş

Gaziantep

Kayseri

Konya

Ayhan Altıntaş

Muhammet Naci Cinisli

Hasan Subaşı

Ankara

Erzurum

Antalya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Erzurum Milletvekilimiz Sayın Muhammet Naci Cinisli. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Cinisli.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugünlere gelmemizde büyük pay sahibi olan mücadele insanları Kara Fatma ve Nene Hatun’la sembolleşen kadınlarımızın seçme ve seçilme haklarının yıl dönümünü kutluyor, aziz milletimizi ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesine ve kutsiyetine saygılı şekilde yasa yapma becerisine hepimiz sahibiz çok şükür. Bizlere verilen millet emanetini bugünlerdeki gibi iyi polis-kötü polis kandırmacısına meyletmeden layıkıyla yerine getirmek hepimizin boynunun borcudur. Üzerinde söz aldığım maddeyle Jandarma Kanunu’na ilave ek madde konulması teklif ediliyor, uzman jandarmalıktan astsubaylığa geçenlerin rütbe yaş hadleri yeniden belirleniyor. Teklif edilen maddeyle daha fazla sayıda uzman jandarmanın astsubay olarak istihdam edilmesinin amaçlandığı aşikâr ancak teklifteki yaş haddi düzenlemesi, ne yazık ki, uzman jandarma statüsündeki personelin yıllardır boğuştuğu sorunları çözemiyor. Uzman jandarmaların çözüm beklediği sorunların en önemlilerini dikkatlerinize sunmak istiyorum.

2012 yılında uzman jandarma okulu kapatılmış, uzman jandarma kadroları astsubay kadrolarına dönüştürülmüştü ancak dönüştürülen astsubay kadrolarında çalıştırılan uzman jandarmalara astsubay özlük hakları verilmemişti. Astsubay kadrolarında uzman jandarma olarak çalışan kardeşlerimiz, özlük haklarının da hak ettikleri şekilde bir an evvel düzenlenmesini, 3600 ek göstergeye kavuşturulmalarını bekliyorlar.

Diğer yandan, Silahlı Kuvvetlerimiz bünyesinde görev yapan subay ve astsubaylarımızın tabi oldukları bazı haklardan da uzman jandarmalarımız maalesef faydalanamıyorlar. Örneğin Türk Silahlı Kuvvetlerinde “temsil tazminatı” adı altında subay ve astsubaylara hizmet yıllarına göre ödenen tazminattan uzman jandarmalar muaf tutuluyorlar.

Subay ve astsubaylara mümtaz terfi hakkı tanınmışken, yüksek lisans eğitimi alan subay ve astsubaylarımız derece ilerlemesi kazanırken uzman jandarmalara bu haklar tanınmıyor. Silah arkadaşları arasında ayrımcılığa yol açabilecek böylesi ikilemleri düzeltmek önceliğimiz olmalı.

Ülkemizin her yerinde üstleri ve astlarıyla beraber canları pahasına omuz omuza mücadele eden uzman jandarmaların yararlanabilecekleri bir sosyal tesise, orduevlerine giriş hakları bulunmuyor. Uzman jandarmalar Türk Silahlı Kuvvetlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Orduevlerine uzman jandarmaların alınmamasını ve kontenjan ayrılmasını doğru bulmuyoruz.

Uzman jandarmalar, Jandarma Genel Komutanlığı mevcudunun yarısından fazlasını temsil etmekte. Buna rağmen kendilerine yüzde 25’lik bir lojman kontenjanı tahsis ediliyor. Jandarma teşkilatının yüzde 5’lik bir kısmını temsil eden subaylara yüzde 30, astsubaylara yüzde 40, sivil memurlara yüzde 5 oranında lojman tahsisi yapılıyor. Bu dağılımın adaletli olduğunu söylemek çok zor.

Hastalık nedeniyle subay, astsubay ve uzman erbaşlar emeklilik hakkı kazanırken Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği’nde “Branş değişikliği yapılır.” hükmü bulunmasından dolayı uzman jandarmalara hastalık sebebiyle emeklilik hakkı tanınmıyor. Bu çerçevede, hasta olarak görevlerini yerine getirmeye çalışan çok sayıda uzman jandarmamız var.

Astsubaylara ayrılan kadrolarda görevlerini yerine getirmelerine rağmen, başta 3600 ek göstergeleri ve diğer özlük hakları verilmeyen, orduevlerine giriş hakları olmayan, aldıkları eğitimleri fiilî hizmetten sayılmayan, canını vatani ve milleti uğruna seve vermekte bir an olsun tereddüt etmeyecek olan kahraman ordumuzun uzman jandarma sınıfı mensupları için vicdani bir düzenleme yapmalıyız.

Değerli milletvekilleri, uzman jandarmaların sorunları memleketim Erzurum’un sorunlarıyla çok benzer. Erzurum da yapmış olduğu fedakârlıkların karşılığını alamıyor.

(Uğultular)

BAŞKAN – Biraz sessizlik değerli arkadaşlarım.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Devamla) – Düşünün lütfen, Doğu Anadolu Bölgesi'nin en büyük kenti, en fazla vergi ödeyen ili olan Erzurum'un millî gelirden yüzde 1'in altında pay alması nasıl açıklanır? Bu durum, ne şehrimizin şanlı tarihine ne de memleketim Erzurum'un asil insanlarına yakışıyor. Erzurum'a yapılan kamu yatırımları da hem Türkiye ortalamasının çok altında hem de yıllardır tamamlanamıyor. Bütün bu sorunların çözümlerini münasiple dile getirirken beterin beteri var dercesine Erzurum'un ülkesiyle bağı koparıldı. Göz göre göre gelen büyük bir ihmal nedeniyle uçaklar Erzurum'a artık en ufak bir hava muhalefesinde inemiyorlar. Günlerdir uçak seferleri iptal ediliyor. Bu durumun sorumluluğu kime ait? İptal edilen eski iniş sisteminin yerine yeni sistem kurmak bu kadar mı zor olabilir? Tam bir vurdumduymazlık. Aşırı yüksek uçak bilet fiyatları ve çok azalan sefer sayılarından şikâyet ederken uçak seferlerinin iptal edilmesiyle Erzurum halkı, ekonomisi büyük sıkıntıda. Zaten bir emekli ve öğrenci kenti hâline getirilen Erzurum'umuz, ısınmak için yüksek maliyetli doğal gaz, elektrik tüketimi gibi büyük sorunlarla boğuşurken bu darbeyi hiç beklemiyordu. Erzurum'a ulaşamıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Devamla) – Bir şehrin iyi niyeti ve iktidar partisine verdiği destek bu kadar da gözünün içine baka baka nasıl istismar edilir? En azından kış turizminde Erzurum'un payı artsın derken havalimanının hizmet verememesinde ihmali olan seçilmiş siyasi iktidar sorumluluktan kaçamaz. Sizler hiç İstanbul'a uçak inemediğini düşünebiliyor musunuz? Bu çarpık düzen Erzurum'a da ülkemize de reva olamaz. Doğu Anadolu Bölgesi'nin kadim şehri olan Erzurum'a hak ettiği özel ilgiyi gösterip tekrar kalkınmasını sağlamalıyız.

Erzurum'un sahipsiz olmadığını bilmenizi ister, Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

37'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 37'nci madde kabul edilmiştir.

38'inci madde üzerinde 3 önerge bulunmaktadır. Önergeleri okutup aykırılık sırasına göre işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 38'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç	Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi
Kahramanmaraş	Bursa	İzmir
Ahmet Kaya	Nihat Yeşil	Yaşar Tüzün
Trabzon	Ankara	Bilecik
	Veli Ağbaba	
	Malatya	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Malatya Milletvekilimiz Sayın Veli Ağbaba. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Meclis çalışmalarından bulduğum her fırsatta Malatya'ya giderek Malatya'nın köylerini, mahallelerini geziyor, sorunlarını dinliyorum. Bugün buradan, Darende'den Kuluncak'a, Arguvan'dan Akçadağ'a, Hekimhan'dan Pütürge'ye, Doğanşol'dan Yazihan'a, Doğanşehir'den Arapgir'e Malatyalıların Meclise selamlarını ve sitemlerini sizlere iletmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Malatya, bildiğiniz gibi, Türkiye'nin en güzel illerinden ve en büyük tarım merkezlerinden biri olmasına rağmen, dünyaca ünlü kayısısını ve birçok ürünü barındırmasına rağmen, maalesef hâlâ sulama suyu sorununu çözebilmiş değildir ve bu sorun maalesef artarak devam etmektedir. Sulama suyu Malatya açısından, Malatya'da siyaset yapanlar, özellikle iktidar partisinde bulunanlar açısından utanç verici bir durumdur çünkü Malatyalılar hâlâ, maalesef, kanalizasyon borusunu kırarak kayısılarını, bostanlarını sulamaktadır. AKP sadece kayısıya kötülük etmemiştir. Malatyalılar, maalesef, Malatya'nın merkeze bağlı Dilek gibi, Topsöğüt gibi merkezlerinde artık bostan ekemez ve biberini, domatesini manavdan alacak duruma düşmüştür. Onların adına, Malatyalıları bu duruma düşürenlere yazıklar olsun diyorum.

Değerli arkadaşlar, daha önce Mecliste konuşmalar yapmıştım, demiştim ki: AKP sulama barajı yapıyor ama kanal yapmayı unutuyor. Sonra, bu kanalın ihalesi, bizim sözlerimiz üzerine üç yıl sonra yapıldı, hem Boztepe Barajı'na hem Kapıkaya Barajı'na kanal yapılarak beş yıl sonra Malatyalılar suya kavuştu.

Yine, Türkiye'de örneği olmayan şaka gibi bir olayı Doğanşehir ilçesine bağlı Söğüt beldesinde yaşadık. Değerli arkadaşlar, kocaman gölet var, su yok. Bakın, fotoğrafları burada. Fotoğrafları iktidar partisi milletvekilleri de görsün. Burada gölet var kocaman. Söğütlüye “Gölet yapacağız.” diye söz vermişler, göleti yapmışlar ama su tutmuyor. Bakın, tekrar söylüyorum, göleti yapmışlar ama su tutmuyor. Seçim zamanı Söğütlülere kandırmışlar, oylarını almışlar, işlerine bakmışlar. Bakın, burasını, bu yaz çektiğimiz görüntüyü AKP'lilere gösterelim, belki, biraz görürler de “Bunu nasıl yaptık, nasıl denetlemedik, bu müteahhide nasıl para verdik?” diye düşünürler. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, yine daha önce belki Türkiye'de yaşamadığımız bir olayı Malatya'da yaşadık, onu da anlatayım. Rahmetli hemşehrimiz, hemşehrisi olmaktan gurur duyduğumuz, Türkiye'nin, herkesin ortak sevgisini kazanmış Kemal Sunal'ın bir filmi var; Propaganda filmi. Aynen Propaganda filminde yaşanan olay Malatya'da yaşanıyor. Darende'ye bağlı bir köyümüz âdetâ Batı Şeria ile Gazze gibi bölünmüş, insanlar kendi köylerinde mülteci durumuna düşürülmüş.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) - Nerede yaşanmış?

VELİ AĞBABA (Devamla) – Darende Hacılar'da kurulan HES önce -suyu satılarak- köyü bölmüş, ardından yüzyıllardan beri köylünün kullanmış olduğu, köyü ortadan ikiye bölen yol HES'in firmasına, patronlarına, iş adamlarına satılmış, peşkeş çekilmiş. Değerli arkadaşlar, atalarının, dedelerinin kullandığı yol birkaç liraya satılmış; olacak iş değil. AKP Malatya'da dağları sattı, ovaları sattı, suları sattı, şimdi de maalesef yolu satıyor.

Değerli arkadaşlar, şimdi, o köyde yaşayan Hacılar Şeyhli köylüleri “Allah gözünüzü doyursun AKP milletvekilleri, Allah gözünüzü doyursun.” diyorlar, 200 metrelik yolu, 200 metrede gidecekleri yolu 12 kilometrede gidiyorlar. Köy ikiye bölünmüş; cemaat bir tarafta, cami bir tarafta kalmış. Eğer bu bizim iktidarımızda olsaydı “Köylüye namaz kıldırmıyorlar.” diye propaganda yapardınız. (CHP sıralarından alkışlar) AKP, köylülere namaz kıldırmıyor, bayram namazı kıldırmıyor, cuma namazı kıldırmıyor. Niye?

KADİR AYDIN (Giresun) – Bir cami de oraya yaparız.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bakın, niye? Arkadaşlar, köyü ortadan ikiye bölmüş, 200 metrelik bir yol var böyle, bu yolun burasında bir bariyer, burada bir bariyer, köylülerin bir kısmı burada, bir kısmı burada.

SALİH CORA (Trabzon) – Düzeltiriz.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Köylü burada, mezarlık burada. Diyor ki: “AKP bize Fatiha okutmuyor.” Size söylüyor. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, arkadaşlar, dede torununu göremiyor, baba kızını göremiyor, âdeta Hacılar, Şeyhli’li yakınlarının başına Fatiha okumaya gidemiyorlar. Bu köylüler -AKP milletvekilleri bilir- size yıllarca oy vermişler. Şimdi, diyorlar ki: “Verdiğimiz oy, gözünüze, dizinize dursun!” Onların mesajını ben size iletiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

SALİH CORA (Trabzon) – Hangi köy?

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) - Seçim olursa bir daha oy verecekler.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Arkadaşlar, bu seçimde dersinizi aldınız orada, onu da söyleyelim.

Sayın Başkan, tabii, benim Malatya’nın sorunlarını beş dakikaya sığdırmam mümkün değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Devamla) – Beş gün verseniz yine sığdırmam mümkün değil ama birazcık ilave yaparsanız sözlerimi toparlarım.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Malatya’nın en büyük sorun sensin.

BAŞKAN – Ben bir dakika daha ilave ediyorum.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Şimdi, arkadaşlar, yine Türkiye’de yaşanan bir durum var; biliyorsunuz, AKP iktidarı, kendi yandaşı olmayan memurların tayinini sık sık çıkarıyor. Arkadaşlar, bir durum var ki yine evlere şenlik; Malatya’daki kamu kurumlarının tayinini çıkarıyor. Bir daha söylüyorum: AKP, Malatya’daki kamu kurumlarının tayinini çıkarıyor.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Nereye?

VELİ AĞBABA (Devamla) – Niye? Anlamak mümkün değil. Bakın, Nüfus Müdürlüğü Valilik binasındaydı, sonra kiralık yer tuttular. Diyorsun ya “Niye?” Çünkü kiraya tuttuğunuz yer muhtemelen AKP’li bir yöneticinin yakınıdır. “Niye?” diyorsun ya, cevabı da orada.

SALİH CORA (Trabzon) – İnsanları töhmet altında bırakmayın, doğru bir yaklaşım değil.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bakın, Halk Eğitim Merkezi 3 kez yer değiştirmiş, Fen Lisesi, Kernek Anadolu Lisesi 3 kez, İŞKUR’un binasının, Sosyal Güvenlik Kurumunun tayini çıkmış.

Yine, değerli arkadaşlar, bir şey daha var ki bir de İl Halk Kütüphanesi var, Malatya’yı belki birileri bilmez, Malatya’ya çok sık gelmeyenler bilmez, Malatya büyükşehir. Bizim İl Halk Kütüphanemiz var, önce onun da tayinini çıkardılar, kütüphanenin tayinini çıkardılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Devamla) – Sayın Başkan, hemen toparlıyorum.

BAŞKAN – Toparlayın, buyurun.

VELİ AĞBABA (Devamla) – 800 bin nüfuslu Malatya’da kütüphane yok. Önce kırk yıldır hizmet veren kütüphaneyi Beşkonaklar’da bir binaya taşıdılar, şimdi o da yok, nereye gittiğini bilen yok değerli arkadaşlar.

Bakın, bir hikâye var ya, diyorlar ya: “Ağaç nerede? Balta kesti. Balta nerede? Suya düştü. Su nerede? İnek içti. İnek nerede? Dağa kaçtı. Dağ nerede? Yandı, bitti, kül oldu.” Kütüphane nerede? Kütüphane yandı, bitti, kül oldu. Malatya’da kütüphane yok, kütüphane!

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Cumhurbaşkanımızın hikâyesini anlatıyorsun.

VELİ AĞBABA (Devamla) - Sizin çocuklarınız özel kurslara gidiyor ama Malatyalı fakir fakara çocuklar ders çalışacak yer bulamıyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Laf atarsın, senin tuzun kuru ama Malatyalı fakir fakara nerede okuyacak, nerede? Sen zenginsin tabii! Özel hoca tutuyorsun, özel kursa yolluyorsun! Malatyalı nerede...

Saygılar sunuyorum.

Başkanım, sağ olun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 38’inci maddesinde geçen “ne şekilde” ibaresinin “nasıl” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Nimetullah Erdoğan

Kemal Peköz

Nuran İmir

Şanlıurfa

Adana

Şırnak

Zeynel Özen

Züleyha Gülüm

Hüseyin Kaçmaz

İstanbul

İstanbul

Şırnak

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Şanlıurfa Milletvekilimiz Sayın Nimetullah Erdoğan (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Erdoğan.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Şanlıurfa) – Veli Vekilimden sonra konuşmak biraz zor olacak ama deneyeceğim.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım ve hazırım; hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Bu hafta içerisinde tabii birçok konu gündeme geldi. Ben üç konuyla ilgili hülasa bir şekilde sizlere birtakım düşüncelerimi arz etmeye çalışacağım.

Öncelikle, bir önceki dönemin Eş Genel Başkanı Sayın Demirtaş’ın rahatsızlığı nedeniyle hepimiz müteessir olduk. Buradan kendisine geçmiş olsun derken cezaevi yönetiminin tutumunu şahsen ben -anlayış kıtlığına veriniz- anlamış değilim. Adalet dağıtıcısı olarak ki adalet dağıtıcılarının başı olan Sayın Bakan inşallah, bu konuyla ilgili üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmiştir ve getirecektir.

Değerli arkadaşlar, engellilerle ilgili, yine gelip geçen her mevzu gibi onların da bir gününü burada ihya etmiş olduk, konuştuk. Aslında, engellilik durumu her şeyden önce ahlaki bir meseledir. Ahlaki bir mesele olduğu için de gelip geçmesi mümkün değil. Neden mümkün değil? Bakınız, bir örnek vermek istiyorum. Kur'an-ı Kerim'de İslam Peygamberi'nin alnından soğuk terler döktüren, onu kendinden geçirip bayılta bir sure var. Bu surenin adı Abese suresi. "Abese" kelime anlamı itibarıyla "yüzünü ekşitmek" demek. Olay şudur: Hazreti Peygamber Mekke'nin o günkü muktedirleriyle beraber, güç sahipleriyle, sermaye sahipleriyle, yöneticileriyle beraber toplantıdayken Abdullah İbn Ummi Mektûm, Hazreti Peygamber'in meclisine girip -ve henüz Müslüman da değil kendisi- o meclise girip kendisiyle ilgilenmesini ister. O esnada Hazreti Peygamber misafirleriyle, o günkü heyetle toplantı hâlindeyken ona gereken ihtimamı göstermez ve bu sure iner. "Kıyamete kadar, yeryüzü durdukça yüzünü ekşitti, sırtını döndü, ilgi ve alaka göstermedi." şeklinde ilahi bir ikazla Hazreti Peygamber uyarılır. Neden? Çünkü onun huzuruna giden, gözleri görmeyen bir şahıs, bir hemşehrisi, bir şehirlisiydi. Bakınız, değerli arkadaşlar, bütün Kur'an-ı Kerim için demiyorum, sadece Abese suresiyle ilgili İslam dünyası bir sınava tabi tutulsa kaçta kaç bu sınavdan başarılı bir şekilde çıkar, sizin takdirlerinize bırakıyorum.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Bundan ne anladık? Derdi ne yani? Ben anlamadım, siz anladınız mı bir şey?

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Devamla) – İkinci bir husus: Alevilerle ilgili...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ben anlamadım. Ne anlatıyor?

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Devamla) – Ben konuşayım, siz -buyurun, kürsü burada- gelip konuşursunuz.

BAŞKAN – Sayın Erdoğan, siz Genel Kurula hitap edin.

Sayın Eronat, lütfen...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sen işine bak.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Devamla) – Müsaade edin, sözlerimi tamamlayayım.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sen işine bak.

BAŞKAN – Sayın Eronat...

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Devamla) – Sözlerimi tamamlayayım müsaade ederseniz.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Tamamla.

BAŞKAN – Sayın Erdoğan, siz Genel Kurula hitap edin lütfen.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Arkadaşımla konuşuyorum ya, biz kendi aramızda konuşuyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – Sizinle alakalı bir durum yok.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yarası var herhâlde!

BAŞKAN – Sayın Eronat, lütfen, rica ediyorum...

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Devamla) – Şimdi, Alevilerle ilgili yeni bir şey değil bu yaşanan olay. Alevi evlerinin işaretlenmesi yeni düzenlenen bir sahne değil. Aslında, yüzyılların bir birikimi sonucu yanlış bir bilgilendirme, kirli bir bilginin sonucu Alevilikle ilgili içinde bulunduğumuz bir durum var.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yalancısın!

SALİH CORA (Trabzon) – Yalan, çok büyük bir yalan bu.

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Provokasyon, tamamen provokasyon o.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen, müdahale etmeyelim.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Devamla) – Ben çok kısa bir şekilde Aleviliği tanımlamak istiyorum, siz de itiraz edin.

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Alevilikle ilgili hiçbir sorun yok.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Devamla) – Alevilik “hakperestlik” demektir, Alevi demek “hakperest” demektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sana ekmek çıkmaz buradan.

BAŞKAN – Sayın Eronat...

Tamamlayın Sayın Erdoğan.

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Devamla) – Alevi demek “mesleği muhabbet olan” demektir. Bunu onların cemlerinde, onların sazlarında, onların sözlerinde, onların divanlarında görmekteyiz ve biz buna şahidiz.

SALİH CORA (Trabzon) – Buna bir itirazı olan yok. Buna itirazı olan mı var?

NİMETULLAH ERDOĞMUŞ (Devamla) – Bu konuda da ülkemizin ve diğer kültürel çevrelerin ve Aleviliğin dışındaki diğer mezheplerin sicilinin çok da düzgün olmadığını ifade etmek istiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

SALİH CORA (Trabzon) – Toplumunu ayırtırmayın.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Senin görüşün.

MEHMET ERDOĞAN (Gaziantep) – Sayın Vekilim, hiç yakışmadı size. Türkiye’nin Alevi-Sünni meselesi yoktur. Sorun çıkarmayın.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ekmek çıkmaz ona.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 38’inci maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

İmam Hüseyin Filiz

Dursun Ataş

Arslan Kabukcuoğlu

Gaziantep

Kayseri

Eskişehir

Fahrettin Yokuş

Hasan Subaşı

Hayrettin Nuhoğlu

Konya

Antalya

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Eskişehir Milletvekilimiz Sayın Arslan Kabukcuoğlu. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Kabukcuoğlu, süreniz beş dakika.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; tüm kadınlarımızın Kadın Hakları Günü'nü kutluyorum.

Kurucu Önderimiz Atatürk 5 Aralık 1934'te Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin ardından demiştir ki: “Medeni memleketlerin birçoğunda kadından esirgenen bu hak bugün Türk kadının elindedir ve onu salahiyet ve liyakatle kullanacaktır.” Kadınlara bu hak Fransa'da 1944 yılında, Medeni Kanunu aldığımız İsviçre'de ise 1971 yılında tanınmıştır.

Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener partimizin kurulduğu günden bu yana yüzde 25 kadın kotasını uygulayarak kadınlarımızın sadece seçim dönemlerinde değil, siyasetin her alanında özne olarak yer almasını sağlamıştır.

Görüşülmekte olan torba yasanın 38'inci maddesinden bahsedeceğim.

Kamunun nasıl ve ne şekilde personel çalıştıracağı 1965 tarihinde çıkarılan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'yla düzenlenmiştir. 657 sayılı Kanun'da 1980 yılında yapılan değişikliklerle 14 kurum kanun kapsamı dışına çıkartılmıştır. Ancak yıllar içerisinde gördük ki bu kanun, 8'i Anayasa Mahkemesinin iptali ve 227'si kanun ve kanun hükmünde kararnemelerle olmak üzere 235 defa değişikliğe uğramış, tabiri caizse yamalı bohçaya dönmüştür. 657 sayılı Kanun kamuda 4 çeşit istihdam hükmederken 2017 yılında 4/C maddesinin ilga edilmesi ve çeşitli ayrı düzenlemelerle kamuda istihdam şekilleri hiç kimsenin tam olarak bilmediği karmaşık bir yapıya kavuşmuştur. Nitekim, Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Başkanlığından istediğim “Kamuda kaç çeşit istihdam yöntemi vardır?” bilgi talebime verilen cevapta, bunu kimsenin bilemeyeceğini ancak bunun iki yıl kadar bir zaman alabileceğini tahmin ettiklerini belirtmişlerdir.

2016 yılındaki darbe girişimi sonrası bu iş daha da karmaşık hâle gelmiştir. Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığının İçişleri Bakanlığına bağlanmasıyla, emniyet hizmetleri sınıfına dâhil olmayan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olmadığı hâlde o kanunda sınıf olarak sayılan yeni bir sınıf doğdu. Şöyle ki: İçişleri Bakanlığına bağlı ancak emniyet hizmetleri sınıfında yer almayıp devlet memuru da olmayan jandarma subay, astsubaylarının emrinde, Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı ama 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'na da tabi olmayan uzman jandarmalar ile tüm bu personelin emrinde, İçişleri Bakanlığına bağlı ama asker sayılan uzman erbaşlarla karşı karşıya kaldık. Vatandaşımız o hâle geldi ki üniforma giyen bir askerimizin hangi kanuna tabi olduğunu, nereye bağlı olduğunu, yetkileri ve sorumluluklarının ne olduğunu artık bilmiyorlar. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu yürürlükte, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu yürürlükte, 6320 sayılı Çavuş ve Uzman Çavuş Kanunu yürürlükte, 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu yürürlükte, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu yürürlükte, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu yürürlükte, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu yürürlükte. Hepsinde de üniformalı askerlerin görev, sorumluluk, görevden uzaklaştırılmalarına yönelik hükümler var. Bu hükümlerin birbiriyle çelişenleri de var. Torba yasalara konulan ek maddelerle zaten kırk yamalı bohça hâline gelen personel rejimini iyice karmaşık hâle getirmek yerine, kamuda istihdam edilen tüm personeli kapsayacak, Anayasa'mızın emrettiği gibi her çalışanın aynı haklardan eşit ve adil bir şekilde yararlandığı, her çalışanın sorumluluğunu bildiği doğru düzgün bir personel kanununun yapılması gerekir. Emeklilik sistemini altüst ettiniz, bari çalışanların sistemini düzgün yapınız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ PARTİ Grubu olarak, teklifin geri çekilmesini ve kamu hizmetlerinde sadelik, şeffaflık, hesap verilebilirlik ilkelerine uygun bir personel mevzuatının üzerinde çalışılarak Meclisimizde hazırlanmasını istiyoruz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

38’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 38’inci madde kabul edilmiştir.

39’uncu madde üzerinde 3 önerge bulunmaktadır. Önergeleri okutup aykırılık sırasına göre işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 39’uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç	Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi
Kahramanmaraş	Bursa	İzmir
Ahmet Kaya	Nihat Yeşil	Yaşar Tüzün
Trabzon	Ankara	Bilecik
	Deniz Yavuzylmaz	
	Zonguldak	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Zonguldak Milletvekilimiz Sayın Deniz Yavuzylmaz. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun teklifindeki 64’üncü maddeye göre, kumarla etkin mücadele için kumar oynayanlara verilen 100 TL’lik ceza 1.000 TL’ye çıkarılmaktadır. Yeter mi? Yetmez. Neden? Çünkü vatandaşlarımız bir şekilde kumara yöneliyor; sebebi, yasal yoldan oynatılan şans oyunlarının üzerindeki büyük şaibe.

Bakın, bir Türkiye rekoru: Yirmi üç yıldır aynı firma her yıl uzatma alarak Millî Piyangodan ihale alıyor. Bu firma, Millî Piyango İdaresinin yazılımlarını yapıyor, danışmanlık, müşavirlik hizmetleri veriyor, çekiliş ürünlerini satıyor yani bir nevi çekilişleri yönetiyor. Bu firma, Sayıştay raporlarında bakın nasıl geçiyor. Bir KİT Komisyonu üyesi olarak... Bakın, Millî Piyango İdaresi Genel Müdürlüğüyle ilgili Sayıştay Raporu’nda deniyor ki: “Bu firma, Amerika’nın Delaware eyaletinde Rhode Island’da tescil edilmiş olan ‘GTECH Corporation’ adındaki Amerika merkezli bir firma.” Bu firma aynı zamanda 2016 yılının Ekim ayında unvan değişikliği yapıyor, “IGT Turkey” adını alıyor. IGT yani International Game Technology.”

Bu silah ticareti gibi dünyada çok yüksek bir kâr oranı olan, hesaplanamayan ancak hesaplanabildiği ölçüde 300-400 milyar euroluk bir piyasa. 1996 yılından itibaren ilk beş yıllık ihalesini aldıktan sonra bu firma, her yıl otomatikman yenilenen ihalesiyle birlikte, Millî Piyangonun çekilişlerini bir nevi yöneten bir konuma geliyor. Bu konuyla ilgili yaptığımız araştırmaları derinleştirdik, Meclisin arşivlerine girdik. Arşivlerinden yirmi yıl geriye giderek Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu raporlarını teker teker inceledik, sayfa sayfa inceledik. Bu raporlara göre, 2001 yılında yetkililer, bu konuda oluşacak bir tekelin Millî Piyango üzerine getireceği şaibe nedeniyle, bu tekeli kırmak için TÜBİTAK ve

HAVELSAN'a yetki veriyor. TÜBİTAK ve HAVELSAN 52 bin dolar bir bütçe oluşturuyor, on altı haftalık bir çalışma programı yapıyor ve bu doğrultuda, yazılımı yapacak olan personelle ilgili de bir altyapı oluşturuyor.

Sonrası... 2008 yılına kadar TÜBİTAK ve HAVELSAN'ın yapmaya çalıştığı yerli ve millî yazılım engelleniyor, yine bir lobi tarafından engelleniyor ve neticesinde de 2008 yılından sonra ne Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu raporlarında ne Sayıştay raporlarında TÜBİTAK ve HAVELSAN'la ilgili, bu konularla ilgili bir yazılım çalışmasından bahsedilmiyor. Millî Piyango İdaresinin 2017 yılı Sayıştay Raporu'nda deniyor ki: "İdarenin 1996 yılından beri, sayısal oyunlar sistemi, oyun işletim sistemi yazılımını ve merkezî sistem donanımlarını aynı firma üzerinden yürüttüğü, bu durumun idare açısından sakıncaları olduğu aşîkârdır. Bu nedenle, yapılacak ihalelerin rekabete açık hâle getirilerek birçok firmanın ihaleye katılabilmesi temin edilmiş olacaktır." Sayıştay bas bas bağıyor "Millî Piyango İdaresinin üzerinde büyük bir şaibe var." diyor. Millî Piyango İdaresinin yazılımını yerli ve millî yapmak yerine, yapılan özelleştirmeye birlikte bir konsorsiyum üzerinden yine yabancı şirket ortaklı hâle getirdiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Devamla) – Bu da ileride, aynı TÜRK TELEKOM'un ihalesinde olduğu gibi fiyaskoyla sonuçlanmaya açıktır. Millî Piyango İdaresinin ve şans oyunlarının üzerindeki büyük soru işaretlerini kaldırmak AKP Hükûmetinin üzerinde bir borçtur. Aynı zamanda yazılımı yapan ve data on-line ürünlerini satan firmalar hangi rakamların oynandığını, bu çekilişlerde hangi rakamlara büyük ikramiyelerin çıkabileceğini, hangi rakamlara ise çıkmayarak kasaya kalacağını da bilmektedir. Bu da milyar dolarlık Türkiye piyasası açısından büyük bir tehlikedir ve Türkiye ekonomisinin de speküle edileceğinin en önemli göstergelerinden bir tanesidir. Dolayısıyla bu konuyla ilgili tedbir alınması ve ihalelerinin şeffaf bir şekilde yapılması büyük bir zarurettir.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesinde geçen "yürürlükten kaldırılmıştır" ibaresinin "bu madde ile yürürlükten kaldırılmıştır" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Murat Çepni

Kemal Peköz

Nuran İmir

İzmir

Adana

Şırnak

Zeynel Özen

Züleyha Gülüm

Hüseyin Kaçmaz

İstanbul

İstanbul

Şırnak

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İzmir Milletvekilimiz Sayın Murat Çepni.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

Genel Kurul ve değerli halkımız; bugün milyonlarca emekçiyi ilgilendiren asgari ücret belirlemesi sürecindeyiz. Asgari ücretle yaşayan ve asgari ücrete yakın maaş alan, çalışan 10 milyon işçi ve emekçi yaşanabilir bir ücret beklentisi içerisinde. İşçi sınıfı kimseden yardım beklemiyor, kimseden sadaka beklemiyor, kimseden hoşgörü beklemiyor; emeğinin karşılığını istiyor yani sermaye tarafından el konulan emeğinin karşılığını istiyor, yüzde 1'in iktidarından yüzde 99'un hakkını istiyor yani işçi sınıfı kendisinin olanı istiyor.

Asgari ücret, kapalı kapılar ardında, saray odalarında hesaplamaların değil, doğrudan siyasi bir mücadelenin konusudur. Asgari ücret, toplumsal bir sözleşmedir; ülke kaynaklarının, daha fazla kârdan başka tek bir derdi olmayan sermaye çevrelerine mi yoksa üreten ve yaratan halka mı aktarılacağına göstergesidir, meselesidir. Asgari ücret süreci, haktan vergilerle toplananların teşviklerle, hortumlarla, yolsuzluklarla patronlara aktarılmasına karşı mücadelenin sürecidir.

Türkiye, Avrupa'nın en düşük asgari ücrete sahip ülkelerinden bir tanesi. Asgari ücretin yarısına yakını da vergi ve kesintilere gidiyor. Peki, hangi koşullarda asgari ücret tartışmasındayız? Türkiye'de yüzde 1'lik kesim toplam zenginliğin yüzde 50'sine hükmediyor, gasbediyor; yüzde 99 ise sadece ve sadece yüzde 47'sine ancak erişebiliyor ve AKP sürecinde büyüyen tek şey, bu makasın kendisi. Yani AKP'li yıllarda zenginler daha zengin, fakirler daha fakir oldu.

4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 2.397 TL, yoksulluk sınırı ise 6.610 TL. Birkaç kalemin son bir yıldaki zam oranlarına baktığımızda şunları görüyoruz değerli arkadaşlar: Elektrik yüzde 44,2; doğal gaz yüzde 44, tütün ürünleri yüzde 40; ulaşım, toplu taşıma yüzde 40; çay yüzde 32, şeker yüzde 16, köprü geçiş ücretleri yüzde 47, yurt dışı harçları yüzde 33 oranında zam almış son bir yılda.

SALİH CORA (Trabzon) – Fındık?

MURAT ÇEPNİ (Devamla) – On iki aylık ortalamalara göre enflasyon yüzde 16,81 düzeyinde. TÜİK verilerine göre, ortalama gıda enflasyonu yüzde 22,5; ev eşyası enflasyonu yüzde 22,77. Evet, işçi sınıfı ve emekçilerin karşı karşıya kaldığı açlık ve yoksulluk tablosu tam olarak bu.

Asgari ücret açısından dün ile bugün arasındaki farka baktığımızda yine enteresan, çarpıcı rakamlara ulaşıyoruz. Bir emekçi maaşıyla 2004 yılında 23 çeyrek altın alınırken 2019'da 9 adet çeyrek altın alınabiliyor. Yine, bir maaşıyla 2018'de 1.070 dolar alabilirken 2019'da 748 dolar alabiliyor. İşte, AKP'nin toz pembe tablosu, gerçek ve hakikatler tam olarak bunlar. Evet, yolsuzluk ve savaş siyaseti altında ölmek için yaşamaya çalışan emekçiler ya kölelik koşullarında çalışmakla ya da işsizlikle karşı karşıyalar; ya güvencesiz çalışmakla ya da işsizlikle karşı karşıyalar; ya kendi canlarına kıyacaklar çaresizlik içerisinde ya da kendilerine bu zulmü yaşatan kapitalist soygun düzenine karşı mücadeleyi yükseltecekler. İşte bu koşullarda, bu görüşmelerde DİSK'in asgari ücret talebi 3.200 TL. Evet, bugün asgari ücret, işte bu tablonun üzerinde, yaşanabilir bir düzeyde olmalıdır.

SALİH CORA (Trabzon) – DİSK kendi çalışanlarına veriyor mu 3.200 lira?

MURAT ÇEPNİ (Devamla) – Emek ve demokrasi güçleri bir dizi kentte miting düzenliyor. “İnsanca yaşamak istiyoruz.” başlığı altında, işten çıkarmalar yasaklansın, güvenceli emeklilik hakkı sağlansın, EYT'lilerin talepleri kabul edilsin, İşsizlik Fonu işçilere verilsin, asgari ücret vergiden muaf tutulsun talepleriyle 8 Aralıkta İstanbul'da, 21 Aralıkta Mersin'de, 22 Aralıkta Diyarbakır'da ve 11 Ocakta İzmir'de bölge mitingleri düzenleniyor.

Evet, işçi sınıfı ve emekçiler ve tüm halklarımız tıpkı dünyanın dört bir tarafında sınıf kardeşlerinin yaptığı gibi alanlara çıkmalı, iş, ekmek, özgürlük mücadelesini yükseltmelidir.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesinde yer alan “kaldırılmıştır” ibaresinin “çıkarılmıştır” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Tuba Vural Çokal

Dursun Ataş

Hasan Subaşı

Antalya

Kayseri

Antalya

Ayhan Altıntaş

Fahrettin Yokuş

İmam Hüseyin Filiz

Ankara

Konya

Gaziantep

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Antalya Milletvekilimiz Sayın Tuba Vural Çokal. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bu torba kanun teklifinde, keyfilğin önünü açacak, vatandaşların kişisel verilerinin gizliliğinin çiğnenmesine neden olabilecek çok sıkıntılı maddeler olduğunu açıkça görüyoruz. Mesela, 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nda yapılan değişiklik planına göre, birinci sınıf memurların bu statülerini kaybetmelerinde nihai karar yetkisi İçişleri Bakanına veriliyor. Ömürlerini devlete hizmete adanmış kişilerle ilgili nihai kararı bir siyasinin vermesi kabul edilemez. Partisi ya da siyasi kimliği ne olursa olsun bir siyasetçiye devletin tecrübeli memurları hakkında bu kararları alabilme yetkisini vermek çok büyük bir yanlış olur; bu, devlet geleneğimizle bağdaşmaz. Birinci sınıf devlet memurlarına bu unvanı, kendileri gibi tecrübeli devlet adamlarından oluşan bir komisyonun vermesinin ve geri almasının doğru olduğunu düşünüyorum.

Bir de Dernekler Yasası'yla ilgili madde var. 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 23'üncü maddesi değiştirilerek derneklere, tüm üyelerini ve bunların kimlik bilgilerini idareye bildirme zorunluluğu getiriliyor. Demokrasiyle bağdaşmayacak, sivil toplum örgütlerine çok büyük zarar verecek bu maddenin burada görüşülüyor olması bile abestir, sivil toplum kuruluşlarının ruhuna ve varlık sebebine aykırıdır. Bu, zaten güçlükle ayakta duran sivil toplum kuruluşlarının üye bulamamalarına neden olur.

Bir ülkenin sivil toplum kuruluşları ne kadar güçlüyse o kadar güçlüdür. Sivil toplum kuruluşları hayatın içinde ne kadar fazla olursa, ülkenin sorunlarına ne kadar fazla eğilirse ülkemiz daha yaşanabilir bir ülke olacaktır. Bizlere düşen de sivil toplum kuruluşlarını desteklemek, onların sivil kalmalarını sağlamaktır. Ancak bizler sivil toplumu güçlendirecek yasaları, sivil toplumların bağımsızlıklarını teminat altına alacak çalışmaları yapmak yerine, sivil toplum örgütlerinin yeni üye bulmalarını zorlaştıracak kanunları konuşuyoruz burada.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli üyeleri, bizler milletin vekilleriyiz, önceliğimiz millet ve milletin sorunları olmalı. Bugün kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesinin yıl dönümü. Kadına seksen beş yıl önce bu hakları veren bir devlet bugün kadın cinayetleriyle boğuşuyor. “Birini öldürecekmiş, rahat öldüreceğim birini aradım.” diyen bir manyak elini kolunu sallaya sallaya sokaklarda dolaşiyor, gencecik kızımızı katlediyor; biz burada “Hayatını devlete adanmış memurun elde ettiği bir sıfatı İçişleri Bakanı kaldırabilsin mi?”yi tartışıyoruz. İnsanlar yokluktan, açlıktan, çaresizlikten kendi evlatlarını, eşlerini öldürerek intihar ediyor; biz burada “Trafikte kimlerin arabasında çıkar olsun?”u tartışıyoruz. Asgari ücretliler perişan, çiftçi artan maliyetler nedeniyle toprağını ekemeyecek hâlde, emekli pazara gitmektense mezara gitmeyi tercih eder durumda, pazarda zamlanmayan ürün neredeyse yok; bizler ise “Hangi yetkiyi verelim?”i oyluyor ve konuşuyoruz. Cumhurbaşkanına hakaret edenlere karşı tavrınızı asayiş için de bekliyoruz. Adam elini kolunu sallaya sallaya cezaevinden kaçmış, potansiyel suç makinesi; biz burada ülke daha iyi olsun diye çalışan sivil toplum kuruluşlarının üyelerini fişlemeyi konuşuyoruz. İstanbul’da, Ankara’da, Bursa’da, Gaziantep’te, Urfa’da, Hatay’da hiç Türkçe konuşulmayan mahalleler var, aç kalsan Türkçe isteyerek ekme bulamayacaksınız.

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Gaziantep’te öyle bir şey yok.

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – Gidip gezin o zaman.

Haydi, Suriyelileri “savaş” falan dediniz, doldurdunuz. Bu kadar Afgan’ın, Afrikalının, Libyalının, Iraklının, İranlının elini kolunu sallaya sallaya bu ülkeye gelmesi normal mi? Tabii ki değil. Eğitim diyoruz, devlet okullarının yarısı tek kelime Türkçe konuşmayan göçmen çocuklarla dolu. Senin ülkene kaçak giriş yapan, kimseye hesap vermeden yaşayan milyonlarca kişinin kaydını almayan devlet, derneğe üye olanın kimlik bilgilerini bilmek istiyor. Sağlıkta skandallar almış başını gitmiş, fıkra gibi bir ülke. Son dönemlerde yaşadıklarımızı ancak fıkralarda görürüz.

On iki bin yıllık Dipsiz Göl’ü define aramak için devlet gözetiminde yok ettiniz. Bunu başka bir ülkede ancak absürt bir komedi filminde görebilirsiniz, tabii hayal eden bir senarist bulabilirseniz.

AKP tarafından Meclise getirilen ve AKP oylarıyla Meclisten geçen yasayı aynı zamanda AKP Genel Başkanı olan Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan veto etti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Çokal.

TUBA VURAL ÇOKAL (Devamla) – Yüz binlerce kişinin sağlığını hiçe sayan bu yasayı Meclise getiren arkadaşlar da yasayı veto ettiği için Cumhurbaşkanına teşekkür etti.

Ha, bir de bebeğe tektaş yüzük takan müşavirler var bu ülkede. Hukuk olan bir ülkede bu müşavire “Bu şatafatı nasıl yaşıyorsun, nasıl aldın, nasıl elde ettin?” diye hesap sorarlar. Çok sevdiğim bir benzetmeyi buradan söylemek istiyorum: “Bu ülke, emeklilikte yaşa takılanlardan sonra emeklerken tektâşa takılan bebekleri bile gördü.” deyip Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

39’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 39’uncu madde kabul edilmiştir.

40’ıncı madde üzerinde 3 önerge bulunmaktadır. Önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 40'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunc	Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi
Kahramanmaraş	Bursa	İzmir
Yaşar Tüzün	Nihat Yeşil	Ahmet Kaya
Bilecik	Ankara	Trabzon
	Özgür Ceylan	
	Çanakkale	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerine söz isteyen Çanakkale Milletvekilimiz Sayın Özgür Ceylan. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Ceylan.

ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 144 sıra sayılı Teklif'in 40'inci maddesi üzerinde grubum adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Yasama faaliyeti açısından AKP klasiğine dönüşen bir torbayla daha karşı karşıyayız. Toplam 30 farklı kanun ve KHK'de -98 madde- değişiklik öngören teklifi görüşüyoruz. Farklı alanlardaki düzenlemeleri sayısal çoğunluğunuza rağmen böyle torbaya doldurarak aceleyle getirmenizdeki mantık izaha muhtaçtır.

Değerli milletvekilleri, Türk Silahlı Kuvvetlerinin neredeyse bütün hücrelerine yerleşen FETÖ mensuplarının tertiplediği alçak darbe teşebbüsü sonrasında TSK'nin yapısının baştan aşağıya değiştirilmesine tanıklık ettik. Bu kapsamda Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı alelacele Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve teşkilat yapısından çıkarılarak silahlı bir genel kolluk kuvveti statüsüne dönüştürüldü. Tabii, bu değişiklikler enine boyuna tartışılmadığından, ölçülüp biçilmeden el yordamıyla yapıldığı için o günden bu yana onlarca değişiklik yapılması gündeme geldi, gelmeye de devam ediyor.

Değerli milletvekilleri, üzerinde görüştüğümüz madde sebebiyle Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nu inceleme fırsatı buldum. Evet, şu anda Silahlı Kuvvetler bünyesinde görev yapan personelin arzu ettiği bir düzenlemeyi gerçekleştiriyoruz.

926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nda astsubaylıktan subaylığa geçenler bakımından rütbe yaş hadlerinin yeniden tanzim edilmesini sağlamış olacağız. Ancak ilginç olan nokta, milletimizin göz bebeği olan kurumun personel kanununda 98 maddenin ek geçici madde ve onlarca ek maddeyle düzenlenmiş olmasıdır. Bu durum bende TSK Personel Kanunu'nun Silahlı Kuvvetlerin ve personelinin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden yazılması ihtiyacı olduğu kanısını doğurmuştur.

Değerli milletvekilleri, Sahil Güvenlikten Jandarmaya, Emniyetten derneklere, Suriyelilerden TBMM üyelerine, askerî gazinoların özelleştirilmesine kadar her şeyin iç içe geçtiği bir teklif bu.

Özelleştirme deyince... Türkiye'nin özelleştirme yolculuğunda emekçiler açısından yaşamı çekilmez kılan 24 Ocak Kararlarını milat olarak alabiliriz. O tarihten bu yana iktidara gelen sağ siyasi çizgi çeşitli özelleştirme girişimlerinde bulunmuştu. Şöyle ki: 1986 yılından 26 Ağustos 2019 tarihine kadar gerçekleştirilen özelleştirme tutarı 70,3 milyar dolardır. Bu özelleştirmelerin 62 milyar dolarlık kısmı AKP iktidarı döneminde gerçekleştirilmiştir. Cumhurbaşkanlığı 2020 bütçe gerekçesine göre, şu anda Millî Emlak Genel Müdürlüğü devlete ait 7 bin taşınmazı satmak için ilana çıkarmış ve alıcı beklemektedir. Devletin neyi varsa neyi yoksa üç otuz paraya birilerine verilmiş ve elde edilen özelleştirme gelirleriyle de bu ülkenin yoksul, emekçi yığınlarına yönelik dış dokunur hiçbir yatırım yapılmamıştır.

“Kamu-özel iş birliği” adı altında yürüttüğünüz müşteri garantili projelere 2018 bütçesinden 6,2 milyar, 2019 bütçesinden ise 9,7 milyar kaynak aktardınız. 2020 bütçesinde ise garanti ödemesi olarak ayrılan miktar 18,9 milyar TL olarak görünüyor. Yani milletin büyük bir bölümü, kullanmadığı otoyol ve köprülere, havalimanlarına ve uzak olduğu için gidemediği şehir hastanelerine bu parayı ödeyecek. Kime ödeyecek bu milyarlarca lirayı? Ballı müteahhitlere ödeyecek, hem de farkında bile olmadan. (CHP sıralarından alkışlar)

Ne oldu da bu askerî gazinolara kadar elde avuçta ne varsa yandaşa satma ya da kiralama gayreti içerisine düştü? Tank Palet Fabrikasından sonra sıra askerî gazinolara da mı geldi?

Sayın Genel Başkanım Kemal Kılıçdaroğlu 15 Temmuz şehit ve gazileri için toplanan paraların nereye gittiğini her hafta soruyor. Henüz yetkililer konuya ilişkin tatmin edici bir yanıt veremediler. Tutanaklara geçmesi açısından bir kez de ben soruyorum: Türkiye Şehit Yakınları ve Gazileri Dayanışma Vakfı 15 Temmuz şehit ve gazileri için toplam 309 milyon TL toplanmış mıdır? Toplanan bu para nereye gitmiştir, hangi şehit ve gazimizin yakınına verilmiştir, açıklayın da herkes öğrensin.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 40'inci maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İmam Hüseyin Filiz	Dursun Ataş	Ayhan Altıntaş
Gaziantep	Kayseri	Ankara
Fahrettin Yokuş	Hasan Subaşı	Aydın Adnan Sezgin
Konya	Antalya	Aydın

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Aydın Milletvekilimiz Sayın Aydın Adnan Sezgin. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Sezgin.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz madde, Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde görev yapmakta olan astsubayların subaylığa geçişte tabi oldukları yaş haddini yeniden düzenlemektedir.

Astsubaylar Türk Silahlı Kuvvetlerinin diğer asli unsurları gibi ordumuzun belkemiğidir. Emekli Astsubaylar Derneği (TEMAD) astsubayları şöyle tanımlıyor: “Tankların, uçakların, gemilerin, tüm silah ve sistemlerin bakımı, sevk ve idaresi astsubaylardır. Her bölgeden, etnik kökenden, ekonomik ve kültür seviyesinden gelen Mehmetçikleri askerliğe hazırlamak onların görevidir. Mehmetçik’e en yakın olan onlardır. Şehit düşen evladımızın cansız bedenini topraktan kaldıran da onlardır.”

Ayrıca hatırlamamız gerekir ki astsubaylarımız arasından çok sayıda şehit verdik, çok sayıda gazimiz de var.

Değerli arkadaşlar, iç güvenlikte, asayişte, depremde, sel felaketinde, kargaşada, karışıklıkta, terörde, ordunun her kademesinde ilk müdahaleyi astsubaylar yapmaktadır. Astsubaylar, gerektiğinde subayın da vazifesini üstlenmektedir. Dolayısıyla astsubay kadrolarının moral ve maddi imkânlar yönünden kuvvetlendirilmesi, caydırıcılığımız, egemenliğimiz ve bağımsızlığımız açısından önem taşımaktadır. Hâlihazırda muvazzaf olarak sayıları 100 binin üzerinde olan astsubayların ve yüz binlerce emekli astsubay ailesinin yıllardır çözülmemiş pek çok sorunu vardır.

Düzenledikleri bir imza kampanyasında astsubayların talepleri şöyle sıralanmıştır: Sayın Cumhurbaşkanınının 24 Haziran genel seçimlerinden hemen önce Kayseri Komando Tugayında yaptığı bir konuşmada “Hayırlı olsun.” diyerek vadettiği göreve başlangıç dereceleri sorunu henüz çözülmemiştir. Astsubaylar göreve başlangıç derecelerinin yüksek okul mezunları için 9/2, fakülte mezunları için 8/1 olmasını talep etmektedir. Ayrıca, subaylara farklı isimler altında 6 farklı tazminat verilmekteyken astsubaylar bu imkânlardan mahrum bırakılmaktadır. İktidar bu konuyu da bir önceki seçimlerde, 2015 yılında seçim malzemesi yapmış ama hiçbir adım atılmamıştır. Tazminatların astsubaylara da verilmesi Hükümet programına girmiş olmasına rağmen bu tazminatların on sekiz yılını dolduran görevdeki astsubaylara ve emekli astsubayların tamamına verilmesi sözü hâlâ yerine getirilmemiştir.

Astsubaylar emekli olurken de mağdur edilmekte, çifte standarda maruz kalmaktadır. Subaylara emekli maaşı bağlama oranı yüzde 70-85’ken astsubay, uzman erbaş ve kıdemli binbaşı emeklilerine emekli maaşı bağlama oranı yüzde 40 ile 55 arasındadır. Ayrıca, uzman erbaşların kadro, 3600 ek gösterge ve 6000 sayılı Kanun kapsamında 45-52 yaş haddi mağduriyetleri konusu da önemli bir sorundur. Bu durum, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir aile olma kültürüne zarar vermektedir, eşitsiz muameleye tabi tutulan sınıfların aidiyet duygusunu zedelemektedir.

Astsubaylar, geçtiğimiz yıllar içinde tüm kamu personeline yapılan sicil affının yüz kızartıcı suç işlemeyen Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları için de uygulanmasını talep etmektedir. Astsubaylar kendilerine her seçimde vad edilen haklı taleplerini Sayın Cumhurbaşkanına bizzat iletmek için defalarca randevu istemelerine rağmen, bu talepleri cevapsız bırakılmıştır.

Emekli astsubaylar çok daha düşük eğitim düzeyine sahip işçi ve memur emeklilerinden daha alt seviyede, hatta yoksulluk sınırının altında emekli maaşı almaktan mustarıptır. 2’nci dereceden emekli olan astsubaylar 3000 olan maaş ek göstergelerinin diğer memurlara verilmesi düşünülen 3600 ek göstergeye yükseltilmesini talep etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Devamla) – Teşekkürler.

Ayrıca, 18 yaş altında astsubay sınıf okullarında geçen sürenin, fiilî hizmet süresinden sayılabilmesi talebi bulunmaktadır.

İktidarın bu taleplere kulak vermesi ve yıllardır ihmal edilen, görmezden gelinen düzenlemelerin gerçekleştirilmesi son derece önemlidir.

Silahlı Kuvvetlerimizdeki birlik ve beraberlik duygusunun perçinlenmesi ve iktidarın yanlış dış politikası nedeniyle içinden geçmekte olduğumuz bu zor dönemde yanlışların bütün yükünü çekmek zorunda kalan Türk Silahlı Kuvvetlerinin motivasyonunun en canlı şekilde tutulabilmesi açısından iktidarı astsubaylarımıza sahip çıkmaya davet ediyorum.

Genel Kurula saygılarımı sunarım. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sayılı Kanun Teklifi'nin 40'inci maddesinde geçen "aşağıda" ibaresinin "aşağıdaki şekilde" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm

Hüseyin Kaçmaz

Kemal Peköz

İstanbul

Şırnak

Adana

Nuran İmir

Zeynel Özen

Şırnak

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekilimiz Sayın Züleyha Gülüm. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – "Aşağıda" ile "aşağıdaki"nin arasındaki farkı bir açıklarsanız Sayın Vekilim, çok memnun olacağız gecenin bu saatinde.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Efendim?

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Verdiğiniz önergenin sebebini de açıklarsanız çok memnun olacağız.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Dinlerseniz açıklayacağım, dinlemeyi öğrenirseniz iyi olur. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Dinleriz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

EMRULLAH İŞLER (Ankara) - "Aşağıda" ile "aşağıdaki" arasındaki farkları bir açıklayın.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Arkadaşlar, artık "iyi geceler" diyeceğim "merhaba" diyemeyeceğim, arkadaşlarım "'Merhaba' de." dediler ama iyi geceler artık yani.

Evet, bu ülke çok iktidar gördü, sadece iktidarlar değil, darbeler de gördü, çok zarar gördü, bu halk, çok baskı altında kaldı, zulüm altında kaldı ama bu iktidar gibisini görmedi. Yani gerçekten bu iktidarın halka verdiği zararlar, geri dönüşümsüz yarattığı tahribatlarla, bu halk, hiçbir zaman diğer iktidarlarda

karşı karşıya kalmadı. Evet, bütün iktidarlar kapitalisti, yoksullardan yana değildi, emekçilerden yana değildi ama halkı bu kadar yok sayan, yoksulu bu kadar görmeyen, bu kadar zulmeden bir iktidar görmedi. Halkın, gerçekten yarına, geleceğine olan umudunu yitirttiniz, en büyük kayıp bu, umudu yitirttiniz. Hayatlarımızdan, yaşamlarımızdan emin olmadığımız bir hayat dayatıyorsunuz.

NİYAZİ GÜNEŞ (Karabük) - Gözünüze dizinize dursun!

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) - Dinlemeyi öğren!

Yarınımızın, geleceğimizin ne olacağını bilmiyoruz, işsiz kalıp kalmayacağımızı bilmiyoruz, zar zor koşullarda krediyle aldığımız evlerimizin elimizden gidip gitmeyeceğinin kaygısıyla yaşıyoruz. Emeklilik, bir hayale dönüştü; başta emeklilikte yaşa takılanlar olmak üzere mezarda emekliliği dayattınız. Eğer ölmezsek de emekli olursak üç kuruş maaşla nasıl geçineceğimizi kara kara düşünmek zorunda bırakıyorsunuz.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Kanunun çıkış tarihini söyler misiniz?

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – İş kazalarında ölüp ölmeyeceğimizin ya da tren kazalarında ya da sokakta sizin yarattığımız şiddetle baş başa kalıp kalmayacağımızın garantisi yok. Geleceğini göremeyen, yarını karanlık olan yoksullar olarak, işsizler olarak, birden çok insan, sayısız insan intihar ediyor. Siz intihara çözümü nasıl buluyorsunuz? Siyanürü yasaklayarak. Siyanürü yasaklayarak çözüm falan üretilmez, intiharların kaynağına gitmek zorundasınız, bu da sizin politikanız. Aslında intihar değil, sizin politikalarınız öldürüyor.

Yargıya güveni sıfırladınız, kimsenin umudu kalmadı adaletten, bir beklentisi yok. Herkes gelip “Tamdik bir hâkiminiz, bir savcınız var mı?” diye soruyor avukatlara, haberiniz var mı? O da olmazsa, parası olan, gidiyor adaleti mafya aracılığıyla arıyor. Yargının tekeline elinde bulundurduğunuz, siyasi davalarda kararı yargının değil, sizin verdiğinizi herkes biliyor. Yargıyı, sesini çıkarmanı, hak isteyeniyi susturma aracı hâline getirdiğinizi, yargıyla istediğiniz gibi oynadığınızı da biliyoruz.

Cezaevlerinde, insanları oralara tıktığımız yetmiyor, bir de hasta mahpusları tahliye etmeyerek onların ölümüne sebep oluyorsunuz.

Kadına yönelik erkek şiddetini daha fazla artırıyor, kadın cinayetlerinin, çocuk istismarlarının önünü açıyorsunuz. Çocuk tecavüzcülerine af getirmek sizin işleriniz. Uyguladığımız şiddet politikaları, sokaklarda, evlerde, mahallelerde, yaşadığımız her alanda şiddeti daha da fazla artırıyor.

Sosyal devlet uygulamalarını tümüyle ortadan kaldırdınız. Evet, eskiden de çok fazla yoktu ama bugün artık esamesi okunmuyor. Her şeyi parayla satın alınır hâle getirdiniz; eğitimden sağlığa, barınma hakkına, havayı, suyu, her şeyi rant alanı olarak görüyorsunuz.

Doğayı talan ediyorsunuz. Nerede bir ağaç görseniz, bir arazi görseniz “Acaba buraya nasıl bir köprü yapsam?” “Buraya nasıl bir alışveriş merkezi diksem de nasıl paralar kazansam?” diye bakıyorsunuz. Gözünüz paradan başka bir şey görmüyor. Yaşanacak bir ülke bırakmadınız.

KHK’lerle insanları sivil ölümlere terk ettiniz. Hak, hukuk, adalet sizin lügatinizde yok. İnsanların her ne kadar antidemokratik olsa da seçimlere olan güvenini bile yerle bir ettiniz. Seçilenleri, sivil darbelerle, kayyumlarla görevlerinden aldınız; halkın iradesini yok saydınız. Kürt sorununun demokratik yollarla çözümü yerine savaşı, militarizmi dayattınız çünkü barış size kaybettiriyordu. İnsanları birbirine düşman ettiniz. Komşuyu komşuya güvenemez hâle getirdiniz, ihbarcılığı siz yaygınlaştırdınız. Hiçbir değer tanıımıyorsunuz, topluma da bu değersizliğinizi dayatıyorsunuz.

Bu ülkeye verdiğiniz zarar yetmedi, emperyalist hayalleriniz, Kürt düşmanı politikalarınız sizi Suriye’ye müdahaleye götürdü. Yetmedi, göçmenleri kendi iktidarımızın aracı hâline getirdiniz. Göçmenleri Avrupa Birliği tehdit olarak kullanıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Önergeyle ilgili bir kelime etmedin daha. Hani açıklayacaktın?

BAŞKAN – Tamamlayın.

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – “Kapıları açarsak altı ay dayanamazsınız, hükûmetleriniz düşer.” diyerek aslında göçmenleri insan olarak görmediğinizi, politikanızın, iktidarınızın bir aracı olarak gördüğünüzü çok açıkça beyan ediyorsunuz. Bunlar da yetmedi, Afrin’i işgal ettiniz, Kuzeydoğu Suriye’yi işgal ettiniz; yetmedi, şimdi de Libya’da emperyalist hayallerinizi gerçekleştirmeye çalışıyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – İşgal değil, hayır; terörle mücadele yapıyoruz!

NİYZAZİ GÜNEŞ (Karabük) – Arkalarına bakmadan kaçtılar.

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – Dinleyin, dinleyin. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Gülüm.

Buyurun.

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Önergeyle ilgili konuşacaktın, ne oldu Sayın Vekil?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Kanunla ilgili ne konuştunuz siz?

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – Evet, şunu çok iyi bilin ki...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Önergeyle ilgili ne söylediniz?

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen sükûnetle dinleyelim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Hayır, önergeyle ilgili ne söylediler, ona göre oy kullanacağız. Bir şey söylesin ki ona göre oy kullanalım!

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – Evet, geri dönülmez tahribatlar yaratmış olsanız da bu ülkede siz kaybediyorsunuz, gidicisiniz.

BURHAN ÇAKIR (Erzincan) – Bölücü sensin!

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – Evet, yarattığımız tahribatı düzeltmek zor olacak ama halklarımız, kadınlar, emekçiler, yoksullar bilsin ki Halkların Demokratik Partisi var, onun devrimci yoldaşları var, mücadele eden insanlar var ve birlikte kazanacağız. (HDP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Terör var, PKK var!

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

40’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 40’inci madde kabul edilmiştir.

Buyurun Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, hatibin kürsüden yaptığı “Kürt düşmanı politika” ithamını asla kabul etmiyoruz, reddediyoruz. Bunu defaatle açıkladık, Türkiye kamuoyu, aziz milletimiz biliyor. Tekrar açıklamayı, tekrar ifade etmeyi gereksiz görüyorum.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, 41’inci madde üzerinde 3 önerge bulunmaktadır. Önergeleri okutup aykırılık sırasına göre işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 41'inci maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunc	Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi
Kahramanmaraş	Bursa	İzmir
Ahmet Kaya	Nihat Yeşil	Yaşar Tüzün
Trabzon	Ankara	Bilecik
	Necati Tıǧlı	
	Giresun	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Biraz sessiz olalım değerli arkadaşlarım. Bugün biraz sabırlı olacağız, lütfen sükûnetimizi koruyalım.

Önerge üzerinde söz isteyen Giresun Milletvekilimiz Sayın Necati Tıǧlı.

Buyurun Sayın Tıǧlı. (CHP sıralarından alkışlar)

NECATİ TİǒLI (Giresun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Türk kadını, erkeklerle eşit olduğunu seksen beş yıl önce tüm dünyaya duyurmuşken, maalesef bugün, gördüğü şiddetle, tecavüzle ve cinayetle anılıyor. Türk kadını, 2000'li yıllarla birlikte hızla artan kadın cinayetleri karşısında, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve İstanbul Sözleşmesi'ne rağmen korunamıyor. Yani kanun var ama uygulayan yok, sözleşme var ama uyan yok.

Eğer kanun ve sözleşme uygulanmış olsaydı, Eskişehir'de Ayşe Tuba Arslan, eski eşi tarafından satırılı saldırıya uğramayacak ve günlerce komada kaldıktan sonra ölmeyecekti. Ayşe Tuba Arslan, gördüğü şiddetten ve uğradığı tecavüzden kurtulabilmek için tamı tamına 23 defa suç duyurusunda bulunmuş ama şikâyetler delil yetersizliği nedeniyle takipsizlikle sonuçlanmıştır yani delil yokmuş. Ne delili arıyoruz? Ne delili arıyoruz, bunu bir düşünmeliyiz değerli milletvekilleri. Kadının ifadesinden daha önemli hangi delil olabilir ki?

Geçtiğimiz gün Adalet Bakanı Abdulhamit Gül “İhmaller yapıldı. Ayşe Tuba Arslan aramızda olabilirdi. Adalet, kapısına gelen kadının feryadına sessiz kalamaz, kulağını kapatamaz. Bu feryadı duymayan uygulama incelenmektedir.” dedi. Ama unuttuğu şeydu: Bunları söylemekle cinayetler engellenmiyor. Cinayetleri engellemenin tek yolu kanunları uygulamaktır. O kanunları uygulatacak olan, Adalet Bakanındır ama o Adalet Bakanı, bu Adalet Bakanı değildir. Bu açıklamalara göre, görevini yapmadığını kabul eden Adalet Bakanı bence istifa etmelidir.

Bir de iktidar temsilcilerinin 6284 sayılı Kanun ve İstanbul Sözleşmesi için söyledikleri akla zarar sözler var. Her fırsatta “Kadına yönelik şiddet, küresel bir sorun.” dediniz ama bu sorunun çözülmesi için hiçbir şey yapmadınız. Batı menşeli sözleşmeyi ölçü almadığınızı belirterek “İstanbul Sözleşmesi nas değildir, bizim için ölçü değildir.” dediniz ve bunları söylerken, kadınlar erkekler tarafından öldürülmeye devam etti.

Kıymetli milletvekilleri, kadına şiddetin “ama”sı, “fakat”ı olmaz, olmamalı. Yılın ilk on bir ayı en az 422 kadın öldürüldü ve en az 151 kadın cinsel saldırıya uğradı. Bunları duymak istemiyorsanız, 6284 sayılı Kanun ve İstanbul Sözleşmesi harfiyen uygulanmalıdır ve sağda solda 6284 sayılı Kanun’un kaldırılması için yürütülen saçma sapan kampanyalara Dur denilmelidir.

Sizlere Berfin Özek’i de hatırlatmak istiyorum. 19 yaşındaki Berfin Özek, asitli saldırıya uğradı; her ameliyatında ölümle burun buruna geliyor, yüzü tanınmayacak hâlde, bir gözü hiç görmüyor, diğeri de kötü ama savcılık, saldırgan için kasten yaralamadan ceza istiyor. Ve Ceren Özdemir: Katilin on dört yıl önce de 1 çocuğu öldürdüğü, on üç yıl boyunca kaçtığı, geçen sene de hırsızlık yaparken yakalandığı ortaya çıktı. Bu ülkede Ceren, sorumsuzluk yüzünden öldü, ihmal yüzünden öldü. Ceren Özdemir “Doğum günümde hediye almayın, beni unutmayın yeter.” demişti. 6 Aralık, onun doğum günü: Ceren, seni unutmayacağız, unutturmayacağız.

Kadına yönelik şiddetin, taciz ve cinayetlerin önüne geçmek istiyorsanız kadınlara yönelik şiddeti engelleyeceksiniz, şiddet mağdurlarını koruyacaksınız, suçluların cezalandırılması için iyi hâl uygulamalarını ortadan kaldıracaksınız. Unutmayın, toplumsal cinsiyetin dayattığı roller şiddeti doğurur. Bu şiddeti önlemek ve şiddet mağdurlarını korumak, devletin en asli görevidir. Kadın haklarıyla ilgili sorunları çözmeden bu ülkenin belı doğrulmaz.

Bu vesileyle, kadınlarımızın kazandığı seçme ve seçilme hakkının yıl dönümünde Zübeyde Hanım’ı, Gördesli Makbule’yi, Halide Edib Adivar’ı, Erzurumlu Kara Fatma’ya, Şerife Bacı’ya, Sabiha Gökçen’i, Türkan Saylan’ı ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECATİ TİĞLİ (Devamla) – Hemen bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Tığlı.

NECATİ TİĞLİ (Devamla) - ...daha birçok cumhuriyet aydını Türk kadınına rahmetle anarken tüm kadınlarımızın 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü’nü kutluyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 41’inci maddesiyle değişiklik yapılmakta olan 2918 sayılı Kanun’un 5’inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan (h) bendinin kanun metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayhan Erel

İmam Hüseyin Filiz

Dursun Atas

Aksaray

Gaziantep

Kayseri

Ayhan Altıntaş

Hayrettin Nuhoğlu

Ankara

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Aksaray Milletvekilimiz Sayın Ayhan Erel. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Erel.

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, yüce Türk milleti; görüşülmekte olan kanun teklifinin 41’inci maddesi üzerinde partim İYİ PARTİ adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi gönülden selamlıyorum.

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 41’inci maddesinde, değişiklik yapılmakta olan madde 5’in (h) bendiyle kanunun metnine “sürücü sicili” diye kavram yerleştirilmiştir. Hukuk sisteminde böyle bir kavram mevcut olmayıp kanunun “Tanımlar” bölümünde de bir açıklama getirilmemiştir. Ehliyet alımında sürücülerin hangi mahrem bilgilerinin sürücü sicili adına talep edileceği belli değildir. Ayrıca, İçişleri Bakanlığına bu sicilde yer alan bilgileri yasal istisnalar hariç paylaşabilme yetkisi verilmektedir. Bu verilerin kime, hangi şartlarda, hangi sınırlılıkla verileceği belli değildir. Bu, özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması anlayışına karşı, vatandaş açısından büyük sıkıntılar doğurmaktadır. Bu kapsamda, maddenin kanun metninden çıkarılmasını talep etmekteyiz.

Başta Sayın Genel Başkanımız, eşim, kızım olmak üzere bütün kadınlarımızın Dünya Kadın Hakları Günü’nü kutluyorum. Bilimsel ve teknolojik ilerlemenin mimarları olan, bilim ve teknolojiyle ülkemizi kalkındıracak, fikirleriyle her daim üretkenlik gösteren, farklı çalışmalar ve projelerle, bilgi ve becerilerle hayatımıza verimlilik katan başta oğlum, kızım olmak üzere, 5 Aralık Mühendisler Günü’nü kutluyorum.

Aynı zamanda, bugün Dünya Toprak Günü. Yaşanabilir bir dünya için bütün zenginliklerin en büyük kaynağı olan topraklarımızı, Âşık Veysel’in gönül gözüyle gördüğü, “Benim sadık yârim kara topraktır.” dediği dizelerinde insanoğlu için toprağın önemini vurguladığı gibi, çoraklaştırmadan, yok olmasına fırsat vermeden, el ele vererek korumalıyız. Atatürk “Toprak o kadar cömert ki, dökülen her damla, alın terinin karşılığını verir.” buyurmuştur. Sağlıklı yaşam için sağlıklı topraklara ihtiyacımız vardır.

Bugün, aynı zamanda, Dünya Gönüllüler Günü’dür. Gönüllü olarak ülkemizin çeşitli alanlarında gönülle hizmet eden tüm gönüllüleri ben de gönülden selamlıyorum.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; ben Aksaray’dan yolculuğumu mümkün olduğunca kara yoluyla, otobüsle yapmaktayım. Otobüsle geldiğimde otobüsçüye “Falan yerden niye gitmiyorsunuz?” dediğimde bana, sabah 06.00 ile 10.00 arasında, öğleden sonra da 16.00 ile 22.00 arasında Gölbaşı’ndan Çevre Yolu’na girmek zorunda olduklarını, eğer Çevre Yolu’na girmeyip Mevlâna Bulvarı’ndan, Konya yolundan gelirlerse çok büyük cezalarla karşı karşıya geldiklerini beyan etmiştir.

Şimdi ben buradan, Ankara’da kim düzenlemeyi yapıyorsa -İl Trafik Komisyonu mu bu düzenlemeyi yapıyor, Valilik mi yapıyor, İçişleri Bakanlığı mı yapıyor- bu yetkilileri ve ilgilileri uyarıyorum. Zaten kamyoncular, otobüsçüler hayatlarını zor şartlarda devam ettirme çabası içindeler. Bir otobüste ancak 20-25 yolcu olursa masrafını karşılıyor. Sizler çıkarılı araçlarımızla, özel şoförlerimizle, Mercedeslerimizle yolculuk yaptığınız için bunların çilesini bilemiyorsunuz. Bir gün otobüsle yolculuk yapar, bu arkadaşlarımızı dinlerseniz çektikleri çileyi görürsünüz. Yani 25 yolcuyla anca masrafını karşılayan bir otobüsü siz, bir de 45 kilometre gidiş, 45 kilometre de dönüş, yaklaşık 80-90 kilometre bir yol masrafına mecbur ederseniz zaten kazanamazsınız.

Yani Ankara trafiğini binlerce araç tıkamıyor da sadece güneyden gelen, o da belli saatlerde gelen 5-10 tane otobüs mü tikiyor? Bunu sizlerin takdirinize bırakıyorum. Lütfen, kamyonculardan, otobüsçülerden elinizi ayağınızı çekin. Kimse bu çok bilmiş kişiler, bu düzenlemeyi lütfen ortadan kaldırsınlar. Hem zaman kaybı var hem araçların yakmış olduğu akaryakıt kaybı var hem de görevine, işine veya hastaneye zamanında yetişmek isteyen insanların sinir sistemi bozulmaktadır.

Yine, bu otobüsçülerimizin, kamyoncularımızın İstanbul'da Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nden geçişe zorlanmaları da bunlar için ayrı bir ızdırıp konusudur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

AYHAN EREL (Devamla) – Siz, Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nde garanti parasını çıkarmak için bula bula garip otobüsçüleri, bula bula garip kamyoncuları mı buldunuz? Mercedes'i olanları, Audi'si olanları -modeller aklıma gelmiyor- milyarlarla ifade edilen araçları olanları o köprüye zorlamıyorsunuz da kamyoncuları, otobüsçüleri niye zorluyorsunuz? Lütfen, elinizi vicdanınıza koyun, geçim derdinde olan insanlar ile keyif derdinde olan insanları birbirinden ayırın diyorum, yüce heyetinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 41'inci maddesinde geçen "aşağıdaki şekilde" ibaresinin "aşağıda belirtilen şekilde" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Güzel

Nuran İmir

Kemal Peköz

Diyarbakır

Şırnak

Adana

Zeynel Özen

Hüseyin Kaçmaz

İstanbul

Şırnak

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Diyarbakır Milletvekilimiz Sayın Semra Güzel. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, söz konusu kanun teklifinin 41'inci maddesinde yer alan 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 5'inci maddesinin değiştirilmesine dair söz almış bulunmaktayım. Madde, trafikteki idari işlemlerin Emniyet ve Jandarma tarafından yapılmasından kaynaklı, madde isminin ve görev yetkisinin İçişleri Bakanlığı olarak değiştirilmesini öngörüyor. Bu ülkede her şey zaten ya Cumhurbaşkanlığına ya da İçişleri Bakanlığına bağlı, memleketin ne yapacağına, yurttaşın nasıl yaşayacağına bu iki kurum karar veriyor. Bu da demokrasinin değil, tekçi anlayışın bir sonucudur. Son dönemlerde ayyuka çıkan gözaltı ve tutuklamalar da bunu çok net gösteriyor. Bu ülkeye resmen bir suç mahalliymiş gibi davranılıyor. Öyle ki artık bir karakol ve hapisane ülkesi hâline geldik, her yıl yeni cezaevleri yapılıyor.

Değerli milletvekilleri, bu ülkede her gün onlarca insan gözaltına alınıp tutuklanıyorsa bu Hükûmetin durup bir düşünmesi lazım. İktidara göre, sokaktaki her 2 insandan 1'i suç zanlısı. Tabii, durum HDP olunca tutuklamaların sayısını Hak getire, birer birer değil, onar onar değil, yüzer yüzer gözaltına alınıp tutuklanıyor HDP'liler. Bir ayda 350 HDP'li gözaltına alındı. Temmuz 2016 tarihinden beri en az 16 bin kişi gözaltına alınmış, 4.904 kişi tutuklanmıştır. Bunlar genel merkezimizin ulaşabildiği rakamlar tabii. Gözaltıları ve tutuklamaları o kadar çok yapıyorsunuz ki bazen takip etmek dahi imkânsız hâle geliyor. Mahkeme, bırakılan arkadaşlarımıza, bir hafta sonra itirazla tekrar tutuklama kararı veriyor. Tutuklama gerekçelerinin hepsi de arkadaşlarımızın yürüttükleri siyasi parti faaliyetleri, bu ülkenin yasalarına göre kurulmuş, tüzükleri, çalışma yöntemleri yasal, meşru olan parti faaliyetleri.

Değerli milletvekilleri, Van'da, Batman'da, Diyarbakır'da, Antep'te kadınlar KJA aktivisti olduğu için gözaltına alındı ve ertesi gün, yandaş medya "KJA Terör Örgütü" diye manşet yaptı. KJA, kamusal alanda kadın hakları için mücadele eden, kadına yönelik şiddete, tacize, tecavüze karşı politikalar üreten, farklı kesimlerden birçok kadının kendini içerisinde bulduğu özgün ve özerk bir platformdur; neye dayanarak terör örgütü olarak anılıyor ve iddianamelere böyle konuluyor?

Yine, Diyarbakır'da merkezi bulunan, kamuoyuna açık faaliyet yürüten birçok kurumun, Kürt aydınının ve politikacının içerisinde yer aldığı DTK faaliyetleri yürütmek suç kapsamına alınıyor. Geçtiğimiz hafta birçok ilde onlarca kişi, DTK faaliyetleri gerekçesiyle gözaltına alındı. DTK, yasal zeminde kurulmuş ve meşrudur, Eş Başkanlarının ikisi de bu Meclisin birer milletvekilidir. Bugün, iddianamelere giren DTK, Anayasa çalışmaları kapsamında 2012'de Meclis Başkanı olan Cemil Çiçek tarafından bizzat resmî bir şekilde Meclise davet edildi ve bu resmî davetiye ve DTK'nin Meclise sunduğu somut öneriler hâlâ mevcut.

Şu an tutuklu olan önceki dönem Milletvekilimiz İdris Baluken DTK'nin organize ettiği demokratik özerklik tartışmalarının yapıldığı bir toplantıya eski MİT Müsteşarıyla beraber katıldı. Şimdi, bütün bunlar olmamış gibi, DTK faaliyetleri suç sayılıyor, gözaltı ve tutuklamaya gerekçe yapılıyor. Bu ülkede suç işleyen birileri var ise o da kendi iktidarına muhalif olanları terörize eden ve hapishanelere kapatarak sindirmeye çalışan iktidardır. Kadınları, halkın sorunları için bir araya gelen, politika üreten kurumları bu şekilde kriminalize etmenize izin vermeyeceğiz. Şunu çok net bir şekilde ifade ediyoruz: Aldığımız her bir gözaltı ve tutuklama kararı, bizlerin değil, sizlerin meşruluk sorunudur. Bizim halk nezdinde bir meşruluk sorunumuz yok, son yıllarda yapılan her seçim bize bunu gösterdi. Fakat bu ülkenin en karanlık işlerine bulaşmış, yolsuzlukla halkı açlığa mahkûm etmiş, savaş kararı vermiş, hukuku askıya almış, seçilmiş tanımayıp yerine kayyum atamış bu Hükûmetin meşruluk sorunu vardır.

Değerli milletvekilleri, yüz yıldır Kürtler, demokrasi mücadelesi verenler kriminalize edildi ve katledildi. 90'larda 17 bin insan faili meçhul cinayetlerle katledildi, binlerce insan gözaltında, cezaevlerinde işkenceyle öldürüldü, yüz binlercesi ise gözaltına alındı. Köyü yakılmayan insan kalmadı, şimdi ise şehirler bombalanıyor. Üç gün önce Tel Rıfat'ta gerçekleştirilen saldırıda 8'i çocuk 10 sivil katledildi. Bölgeye huzur götüreceğini söyleyen Hükûmet, 9 Ekimden bu yana kaç sivilin yaşamını yitirdiğini biliyor mu? Biz söyleyelim o zaman: En az 130 sivil katledildi. Bizler çatışmanın hiçbir şekilde çözüm olmayacağını defalarca söyledik ve bu yüzden de tezkereye "hayır" dedik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Güzel.

SEMRA GÜZEL (Devamla) – Değerli milletvekilleri, sivil ölümleri savaş suçudur ve düşman hukukunun bir sonucudur. Daha önce de Birleşmiş Milletler bu konuda uyarılmış ve Türkiye'nin destek verdiği gruplar tarafından da gerçekleştirilen sivillere yönelik infazların savaş suçu olarak

kabul edileceğini ve Ankara'nın bundan sorumlu tutulacağını söylemişti. Biz de buradan, gelin, yıllardır uyguladığımız bu savaş politikalarından vazgeçin diyoruz ve tutuklama, katletme, cezasızlık politikasıyla hiçbir yere varılamayacağını söylüyoruz.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

41'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 41'inci madde kabul edilmiştir.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkan.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Sayın Başkan, hatibin kürsüden yapmış olduğu ithamları reddediyoruz. Türkiye'nin Kürt sorunu yoktur. Kürt vatandaşlarımız bu ülkenin eşit vatandaşlarıdır, yurttaşlardır.

NURAN İMİR (Şırnak) – Türkiye'nin AKP sorunu vardır, AKP.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Türkiye'nin terör sorunu vardır. Terörle mücadelede yılmadan, yorulmadan devam ediyoruz.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Onların Türklerle sorunu var.

BAŞKAN – 42'nci madde üzerinde 2 önerge bulunmaktadır. Önergeleri ayırıklık sırasına göre okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 42'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç	Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi
Kahramanmaraş	Bursa	İzmir
Ahmet Kaya	Nihat Yeşil	Yaşar Tüzün
Trabzon	Ankara	Bilecik
	Müzeyyen Şevkin	
	Adana	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Adana Milletveklimiz Sayın Müzeyyen Şevkin. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Şevkin.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Evet, sabah yapılan konuşmalarda İstanbul Sözleşmesi'yle iftihar edildiği ifade edildi. Evet, biz de gerçekten İstanbul'da kadına yönelik şiddete dair böyle bir sözleşmenin imzalanmış olmasından iftihar ediyoruz ama iftihar etmediğimiz bir şey var ki o da kadın cinayetlerinin azalacağı yönünde bir eğilim olması beklenirken bu İstanbul Sözleşmesi'nden sonra, ne yazık ki kadına yönelik şiddet ve cinayet yüzde 1.400 artmıştır. Demek ki anlaşmaları sadece imzalamak ya da kanunları yapmak yeterli olmuyor.

Evet, Ayşe Tuba Arslan 23 kez bildirim yapmış olmasına rağmen eşiyile yani celladiyla uzlaşma yapması konusunda devlet baba önayak olmaya çalışmıştır ve ne yazık ki celladı canını almıştır Ayşe Tuba Arslan'ın. Yine, Güleda Cankel erkek arkadaşından ayrılmak istediği için tam on yedi saat işkenceye maruz kalıyor arkadaşlar. Komşular şikâyet ediyor, zanlı gözaltına alınıyor. Ama ne beklenir? Bizim kızımız da orada olabilirdi değerli milletvekilleri. Hepimizin evlatları var, bizim çocuğumuz da orada olabilirdi. On yedi saat işkence gören o kızımıza “Şikayetçi misin?” diye soruyor devlet baba ve zanlı serbest bırakılıyor. 3 kez kaçma eğiliminde bulunmasına rağmen bu kızımız da ne yazık ki hayatını kaybediyor.

Yine, son olarak, Ceren Özdemir, ne yazık ki, çocuk katili olan bir cani tarafından öldürülüyor, 20 yaşında hayata veda ediyor.

Arkadaşlar, yine, Şule Çet davasında bu kadar sivil toplum örgütü, bu kadar partililer sahip çıkmış olmasa herhâlde bu cezayı da almazdı. Ağırlaştırılmış müebbet hapis verilmesi gerekirken Şule Çet'in zanlısına iyi hâlden dolayı -nasıl oluyorsa artık o iyi hâl, bir katilin iyi hâli nasıl oluyorsa- müebbet hapis veriliyor.

Evet, değerli milletvekilleri, Albert Camus diyor ki: “Bir ülkeyi tanımak istiyorsan orada insanların nasıl öldüğüne bakacaksın.” Herhâlde bizim ülkemize uyarlısak “Nasıl öldürüldüğüne bakacaksın” demek gerekiyor. Artık, bu kadın cinayetleri lafta kalmamasın, son bulsun diyoruz arkadaşlar. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar) Çok teşekkür ediyorum. Umuyorum ki bir daha kadın cinayeti yaşanmasın ülkemizde.

Değerli milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonunda, vaktim yettiği ölçüde, hemen hemen bütün bakanlıkların bütçesine katılmaya çalıştım ama öyle bir tablo çizildi ki Alice Harikalar Diyarında... İnanılmaz bir ülkede yaşıyormuşuz da bizim haberimiz yok. Bütçe uçuyor. Evet, değerli dostlar, yani ya siz başka bir ülkede yaşıyorsunuz ya biz başka bir dünyada yaşıyoruz. Bunu bilemedik, bir türlü konduramadık.

Cumhurbaşkanlığının 2018 bütçesinde 56 milyonu yata, 406 milyonu uçağa, 21 milyonu otomobile, 56 milyonu mobilya ve mefruşata, 5 milyonu tabak çanak, bardağa, 4 milyonu temizliğe ayrılmış. Bu kadar harcama yetmemiş olacak ki Cumhurbaşkanlığı bütçesinde her yıl düzenli artış öngörülüyor. Sarayın 2018 bütçesine 1,6 milyar lira ayrılmış, 2019'da bu bütçe 2,8 milyara, 2020'de de 3 milyar 152 milyon liraya çıkarılmış değerli milletvekilleri.

Evet, Meclisin halıları 1 milyon 350 bin liraya yenilenirken, Meclise süper lüks donanımlı 66, saraya 25 yeni araç kiralanıyor. Daha dün, onlarca makam ve koruma aracının tırlarla, konvoy eşliğinde, sıra sıra dizilişini izledik. Halk ekonomik krizle boğuşurken bu, bizim içimizi yakıyor değerli milletvekilleri.

Arkadaşlar, birileri lüks ve şatafat içerisinde hayatını sürdürürken son on gün içerisinde 3 aile siyanürle intihar etti, toplu intiharlar yaşanıyor ülkemizde. Esnaf, sanatkarlar, atanamayan öğretmenler intihar ediyor; bu, sosyal patlama değildir de nedir değerli arkadaşlar? Evet, yazıktır, günahtır. Biz “ekmek” diyoruz, siz “mermi” diyorsunuz değerli milletvekilleri. Biz “Emeklilikte yaşa takılanların haklarını vermemiz gerekir.” diyoruz ama siz emeklilikte yaşa takılanların daha adını bile içselleştirmemişsiniz, “EYP” diye bahsediliyor “EYT” denilmesi gerekirken. Emeklilikte yaşa takılanlara lütf yapmıyorsunuz arkadaşlar, bu, onların hakkı. Siz maç sırasında kural değiştirdiniz. Bu, insanların hakkı, lütf değil. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Şevkin.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – Hemen bitiriyorum.

Emeklilikte yaşa takılanlara lütf yapmıyorsunuz, kapıları kapattınız. Atanamayan mühendislere -jeoloji mühendisleri, inşaat mühendisleri, ziraat mühendisleri- veterinerlere, öğretmenlere, sözleşmeli çalışanlara, taşeron çalışanlara söz verilmesine rağmen hiçbirinin... Ataması yapılmayan sağlıkçıların,

asgari ücretlilerin, sayıları 8 milyonu geçen işsizlerin sürekli sorunlarına çözüm ararken sarayın bütçesi sürekli artış gösteriyor, sarayın bütçesi arttıkça vatandaşın bütçesi daralıyor. Öyle, söylendiği gibi ekonomide büyüme falan yok değerli milletvekilleri. Ne yazık ki asgari ücretliden hâlâ vergi alıyorsunuz, işsizlik had safhada, her şeye ortalama yüzde 50 zam yapılırken siz enflasyonu yüzde 10,56 olarak saptadınız, oysa bu ülkede 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı 6.500 lira.

Değerli milletvekilleri, hepimiz çok iyi biliyoruz ki bu sistem artık tıkanmış durumda, lafı sağa sola çevirmenin anlamı yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – Hemen bitiriyorum.

Türkiye Cumhuriyeti ancak ve ancak Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği muasır medeniyetler seviyesine Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında kavuşacaktır.

Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Sağ olun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 42'nci maddesinde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İsmail Koncuk	İmam Hüseyin Filiz	Dursun Ataş
Adana	Gaziantep	Kayseri
Ayhan Altıntaş	Hasan Subaşı	Ayhan Erel
Ankara	Antalya	Aksaray

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Adana Milletvekilimiz Sayın İsmail Koncuk.

Buyurun. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

İSMAİL KONCUK (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

42'nci madde aslında bir uyum maddesi. Hileli yollarla elde edilmiş sürücü belgelerinin iptal edilmesini ve iptal etmeyle ilgili yetkili makamları belirliyor. Daha önce Emniyet teşkilatındaydı, nüfus idaresine de bu yetki devredildiği için "ilgili makam tarafından iptal edilmesi"yle ilgili bir madde yani problemlili bir madde değil.

Burada nüfus idaresi çalışanlarının durumunu bir değerlendirmemiz gerekir diye düşünüyorum, onlara bir borcumuz var. Nüfus idaresi çalışanları üzerine çok ciddi yükler yükledik. Nüfus cüzdanları zaten üzerlerindeydi, üzerine ehliyet yani sürücü belgelerini de nüfus idaresine yükledik, pasaport işlemlerini nüfus idaresinin üzerine yükledik. Tabii, seçim dönemlerinde nüfus idarelerinin yükü ekstra artıyor fakat bu kadar yük yüklediğimiz nüfus idaresine yeterli sayıda personel atamayı akıl edemedik. Bu kadar yük yüklediğimiz nüfus idaresi çalışanlarına -yani iş yükü neredeyse 3 katına çıkmış- fazla

çalışma ücreti olarak ayda 50 saatlik ücret veriyoruz -sadece 50 saat- takriben 300 TL yapıyor ve fazla çalışma süresini yılda 500 saatle sınırlandırmışız. Bakın, şimdi o 500 saat bitti, 10'uncu ayda bitiyor, 12'nci ayda, aralık ayında fazla çalışma yaptırılıyorsa ücret ödenmiyor. Hâlbuki Anayasa'mız gereği angarya yasaklanmış. Bir kere, bu 500 saat sınırını kaldırmamız lazım.

Toplu sözleşmede bir hata yapılmış herhâlde, bu 500 saat sınırlaması yapılmış, bir de şu yapılmış: "Nüfus idaresi çalışanlarına fazla mesai ücreti 5 kat ödenir." hükmü vardı, bu "3 kat ödenir." şeklinde düzeltilmiş.

Değerli milletvekilleri, belki malumatınız yoktur, 1 saatlik ücret 2 lira 13 kuruş. Bu ne yapıyor? Saat başına toplamda 6 lira filan yapıyor. Gerçi 2020 yılında -Allah razı olsun Maliye Bakanımızdan, memurların fazla çalışma ücretlerine yüzde 6,1 zam yaptı- memurlarımız 2 lira 13 kuruş almayacaklar, 2 lira 26 kuruş alacaklar yani tabiri caizse, bozdur bozdur harca. Bu bir zulüm, bu gerçekten bir zulüm. Siz yeni bir düzenleme yapıyorsunuz, amenna; Emniyet teşkilatından birtakım görevleri alıyorsunuz, doğrudur, katılıyoruz ama bu yükü yüklediğiniz insanların da iş yükünün 3 kat arttığını düşünmüyorsunuz, onların özlük haklarına yönelik bir iyileştirme yapmıyorsunuz.

İçişleri Bakanı Sayın Süleyman Soylu'nun bu konuda bir sorumluluk alması gerektiğini düşünüyorum. Öncelikle buraya personel ataması yapılması lazım. Gerçekten, geçen gün ben, nüfus idaresine ehliyetim ile nüfus cüzdanımı değiştirmeye gittim, çocuklarımı da götürdüm; başlarını kaldıramıyorlar. 2 polis görevliydi nüfus müdürlüğünde, sağ olsunlar, o polislerimiz de oradaki nüfus memurları gibi memurluk yapıyorlar, çalışıyorlar onlara yardımcı olmak için; öyle bir yükümlülükleri yok aslında ama o arkadaşlarının iş yükünü görüyorlar, oradaki polis memuru arkadaşlarımız da nüfus idaresi çalışanı gibi iş ve işlemler konusunda yardımcı oluyorlar. İşte bütün bunların değiştirilmesi vicdanen de doğrudur.

Ben "İnşallah bütçe kanununda böyle bir düzenleme yapılsın." diyeceğim ama böyle bir düzenlemenin bütçe kanununda olmadığını biliyoruz. Dolayısıyla nüfus idaresi çalışanlarına özel bir fazla çalışma esasları düzenlemesi mutlaka yapılmalıdır diyorum.

Saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

42'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 42'nci madde kabul edilmiştir.

43'üncü madde üzerinde 2 önerge bulunmaktadır. Önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 43'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç	Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi
Kahramanmaraş	Bursa	İzmir
Ahmet Kaya	Nihat Yeşil	Veli Ağbaba
Trabzon	Ankara	Malatya
	Yaşar Tüzün	
	Bilecik	

BAŞKAN – Komisyon önegeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Malatya Milletvekilimiz Sayın Veli Ağbaba. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Malatya'nın önemli bir probleminden daha bahsetmek istiyorum. Biliyorsunuz, Malatyaspor'umuz Süper Lig'de mücadele ediyor, şu anda iyi bir durumda. Yine, karaciğer nakil merkezimiz var ki sadece Malatya'nın değil, Türkiye'nin gururu. Dünyada en çok karaciğer nakli yapan enstitü Malatya'da. Turgut Özal Tıp Merkezimiz var, önemli bir sanayi merkezimiz var, üniversitemiz var, kayısımız var ama buna rağmen uçağımız yok değerli arkadaşlar. Malatya büyükşehir ama maalesef büyükşehirlik lafta kalıyor. Malatya'nın havaalanı var ama uçak saatleri yeterli değil. Bizler, buradaki AKP'li ve MHP'li milletvekillerimiz de dâhil, hep beraber Elâzığ'dan gidip Elâzığ'dan geliyoruz. Sabah altıda bir uçak koymuşlar, bir de gece 23.45'te; onun dışında uçak yok. Malatya âdeta kendi içine hapsedilmiş durumda, bunun çözülmesi gerekiyor değerli arkadaşlar, bu Malatya için ciddi bir problem.

Şimdi, Erzurumlu teyzeye demişler ki: “Teyze teyze, ağustos ayında Erzurum'a kar yağıyor.” Teyze de “Yağar tabii, sahipsiz memleket.” demiş. Değerli arkadaşlar, peki, Malatya'nın sahibi var mı? Vallahi, sahibi gibi davrananlar var; kimin müdür olacağına, kimin memur olacağına, hangi müdürün nereye atanacağına, hangi ihalenin kime verileceğine, ihaleyi kimin alacağına, kimin çocuğunun memur olacağına karar verenler var. Ama bir de Malatya'nın hakkını hukukunu savunan Malatya Milletvekili Veli Ağbaba var. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Ben birileri gibi Malatya'nın sahibi değilim, Malatya'nın hizmetkârıyım. Malatya'nın hakkını hukukunu savunmak benim boynumun borcu, bunu da sonuna kadar yapmaya devam edeceğim.

Değerli arkadaşlar, biraz önce birkaç konudan bahsettim, ilginç durumlar var dedim. Bir iki ilginç durumu daha dikkatinize sunmak istiyorum. Malatya iline bağlı Kuluncak ilçesi var, Kuluncak ilçesine bağlı bir köy var, İlisuluk köyü, bu köy Kuluncak'ın en büyük köyü. Köyde fıkraları aratmayacak bir olay var değerli arkadaşlar. Köyün girişinde çok keskin bir viraj var, bu virajın altında uçurum var. Bu viraji alamayan araçlar zaman zaman aşağıya düşüyor. Ne yapılmasını beklersiniz? Normal şekilde o viraja bir bariyer yapılmasını beklersiniz değil mi Sayın Özkan? Bariyer yapılmasını beklersiniz ama ne yapmış siyasi anlayış? Oraya bariyer yapmak yerine düşen araçları çıkarmak üzere yol yapmışlar.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Recep'e söyle, Recep bilir.

VELİ AĞBABA (Devamlı) – Bakın, abartmadan söylüyorum: Bariyer yapmamışlar, o araçları çıkarmak için yol yapmışlar. Değerli arkadaşlar, olacak iş değil, Allah akıl fikir versin diyoruz.

Yine, bir sorunumuz var ki, bir derdimiz var ki âdeta sadece Malatya'yı değil, Türkiye'nin birçok ilini ilgilendiren bir problem, çevre problemi değerli arkadaşlar. Bu ÇED raporları o kadar gelişigüzel veriliyor ki Malatya'da taş olup da taş ocağı ruhsatı verilmeyen yer yok. Malatya'nın hemen yanı başında Çerkez yazısı dediğimiz bölgede köylüler taş ocaklarına isyan ediyordu, taş ocaklarının durdurulması gerekirken bu yaz yeni taş ocağı ruhsatları veriliyor değerli arkadaşlar. Bu, Görgü (Cafana), Atalar (Haçova), Fatih gibi birçok köyü ilgilendiriyor ve maalesef bu köyler âdeta yok olma durumunda. Niye bu köylere veriliyor biliyor musunuz? Çünkü bu köyler hemen merkezin yanı başında, şirketler para kazansın diye -köylü kimsenin umurunda değil, fakir fukara kimsenin umurunda değil- âdeta orası yok ediliyor.

Bakın, değerli arkadaşlar, Görgü, Haçova, Kuyulu, Kuşdoğan, Fatih, Duruldu köyleri, geçen günlerde, seslerini Türkiye'ye duyursunlar diye, seslerini yanı başlarındaki iktidar milletvekillerine duyursunlar diye ana yolu kestiler, eylem yaptılar. Ne yaptılar biliyor musunuz? Oraya hemen biber gazıyla, copla müdahale ettiler; bir gün AKP iktidarında bilin ki herkes terörist olmayı tadacaktır. Bu taş ocağı ruhsatı verenleri, buna göz yumanları buradan kınıyorum. Maalesef, Malatya'nın birçok yerinde taş ocakları su kaynaklarımızı, köylerimizi yok ediyor.

Değerli arkadaşlar, yine bir meselemiz var, çevre meselesi. Bir Tohma Çayı'mız var. Sivas'ın Malatya sınırından çıkıp Malatya'ya hayat veren bir Tohma ki bu Tohma kanalizasyon sularıyla kirletiliyor; eskiden girilen, sulama suyu olarak kullanılan Tohma maalesef kullanılmıyor. Bu Tohma'nın üzerine maalesef birçok HES yapıldı, bu HES'ler suyu yok ettiği gibi şimdi de çevremizi yok ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Bu yaz bir şey yaşadık Tohma'da değerli arkadaşlar, Kangal Termik Santrali'nin göletinden kirli sular sızdı, Tohma tamamen yok oldu, içindeki balığından canlısına kadar yok oldu ve bununla ilgili bir tek kişi cezalandırılmadı. Tohma maalesef baştan aşağıya yok ediliyor, Tohma artık eski Tohma değil değerli arkadaşlar. Buranın mutlaka kanalizasyon sorununun çözülmesi gerekiyor, mutlaka buradaki bu çevreyi kirleten sorunların çözülmesi gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, yine bu Tohma'yla ilgili bir şeyi söyledikten sonra -Tohma'nın mutlaka kurtulması gerekiyor- geçtiğimiz yaz Hekimhan'ın bir köyünde yaşadığımız bir manzarayla sözümü tamamlamak istiyorum. Güvenç köyü var, burada çok büyük, devasa maden şirketleri var. Bu maden şirketlerinin Güvenç köyünden çıkardıkları maden, işledikleri maden, ne köylülerin kayısı ekmesine ne bostan ekmesine ne de pestil yapmasına izin veriyor. Maalesef, şirketlerin hırsları köylülerin ekmeğini yok etmiş durumda. AKP milletvekillerini, iktidarı bu konuda göreve çağırıyorum: Lütfen Malatya'nın hakkını hukukunu savunun, lütfen Malatya'nın bu sorunlarına kulaklarınızı tıkamayın.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 43'üncü maddesinde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayhan Erel	İmam Hüseyin Filiz	Dursun Ataş
Aksaray	Gaziantep	Kayseri
Ayhan Altıntaş	Mehmet Metanet Çulhaoğlu	Bedri Yaşar
Ankara	Adana	Samsun
	Hasan Subaşı	
	Antalya	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ SERMET ATAY (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, Samsun Milletvekilimiz Sayın Bedri Yaşar. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

1996 yılında Trafik Araştırma Merkezi kurulmuştu, bu kanunla da biz Trafik Araştırma Merkezini kapatıyoruz. Bu kurum tarafından yürütülen görevler ümit ediyoruz ki başka kurum ve kuruluşlara verilir.

Bugün, trafik konusunda toplum hakikaten hâlâ duyarlı bir hâle maalesef gelemedi. Şöyle söyleyeyim: Türkiye’de 2009-2018 yılları arasında 12 milyon trafik kazası meydana gelmiş, yaşanan kazalarda 52 bin kişi hayatını kaybetmiş, 2 milyon 694 bin kişi de yaralanmıştır. Ölümlü ve yaralanmalı trafik kazalarının nedenlerine bakıldığında ilk sırada sürücü hataları yer alırken onu sırasıyla yaya, yol, araç ve yolcu hataları takip etmektedir.

Yine, Türkiye’de 2007 ve 2016 yılları arasında 105 milyon 320 bin kişiye toplam 18 milyar 1 milyon 281 bin lira para cezası kesilirken 7 milyon 845 bin araç da trafikten men edilmiştir. Sizin de gördüğünüz gibi, depremlerde kaybettiğimiz insanlarımızdan daha fazlasını trafikte kaybediyoruz.

Hükûmet son dönemlerde trafik cezalarından elde ettiği parayı maalesef bütçeye gelir kaydetmeye başladı, bütçe açıklarını bu rakamlarla kapatmaya çalıştı. Son dönemlerde duyuyoruz, özellikle bu EDS uygulamalarından dolayı elde ettiği gelirlerin yüzde 70’ini Emniyet Genel Müdürlüğüne, yüzde 30’unu da belediyelere aktarıyor.

Trafik cezalarının hiçbir zaman artırmakla caydırıcı olmadığını hepimiz biliyoruz. Son dönemde de trafik cezalarını artırdık ama kazalar açısından çok fazla değişen bir şey olmadı.

Bizim daha ilkokul döneminden itibaren çocuklarımıza trafikle ilgili gerekli eğitimi vermemiz lazım. Yine ilkokulda, ortaokulda, lisede bu eğitimin kesinlikle verilmesi lazım. Maalesef bugün trafikle ilgili ön lisans seviyesinde okullarımız var, lisans seviyesinde trafik eğitimi veren hiçbir kurum veya kuruluşumuz yok.

Bir de belediyelerin trafikle ilgili bir bölümü var. Türkiye’de 3 kurum yapıyor trafikle ilgili hizmetleri. Meskûn mahallerin dışında Jandarma yapıyor bu işi, il ve ilçe belediyeleri içerisinde polis bu hizmeti veriyor, diğer taraftan belediyelerde de trafikle ilgili bir şube müdürlüğü var, daire başkanlığı var. Biz trafikle ilgili bir araştırma komisyonunda, Ankara Büyükşehir Belediyesinin trafikten sorumlu daire başkanını komisyona çağırmıştık. “Ben ne anlarım trafikten. Burası sürgün yeri. Bize uygun makam burası olduğu için bizi buraya gönderiyorlar.” demişti ama görüyoruz ki o günden bugüne trafikle ilgili çok ciddi mesafeler katedilmemiş. Maalesef, bunun bedelini de toplum her geçen gün daha ağır şartlarda ödemeye devam ediyor.

Bugün özellikle bu tedbirleri almadığımız takdirde, sizler de göreceksiniz ki toplum bununla ilgili çok ağır bedeller ödeyecek. Hiçbir zaman trafik cezalarını artırmakla kazaları önlememiz mümkün değil. Bu konuda, başta kamu olmak üzere, bütün kesimlere görev düşmektedir.

Trafikle ilgili görev ve sorumlulukların bir çatı altında toplanmasında fayda var. Yani Jandarma, polis, belediyeleri bir araya getirip bununla ilgili, tek çatı altında toplayan bir yasa çıkarılmasında ve bunların tek çatı altında faaliyet göstermesinde fayda var.

Gecenin bu ilerleyen saatinde bu konuya bir kez daha dikkat çekmek istedik. İlla ölümler olmasın, ölümlerden sonra bunların peşine düşmeyelim. Hakikaten, bu ölümcül kazalarla ilgili geçtiğimiz aylarda Parlamentodan bir yasa çıktı, bunların cezaları ağırlaştırıldı ama bunun en temel çözüm noktası eğitim.

Bu konuyla ilgili gerekli eğitimin verileceğini ümit ediyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

43'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 43'üncü madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, 60'a göre söz talebinde bulunan 8 arkadaşımıza söz vereceğim, ondan sonra birleşime on beş dakika ara vermeyi planlıyorum. Saatin ilermiş olduğunu düşünerek bundan sonra 60'a göre söz talebinde bulunmamanızı özellikle sizlerden rica edeceğim çünkü önümüzde görüşeceğimiz çok madde var, onları bitirelim. Biliyorsunuz, ben kimseyi de kırmamaya özen gösteriyorum ama gelinen süreç zorunlu olarak bizleri bazı kararlar almaya itiyor.

Sayın Özyürek...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

67.- *Sivas Milletvekili Ahmet Özyürek'in, Sivas ili Doğanşar-Koyulhisar ilçeleri arasındaki yol ile Hafik-Doğanşar ilçeleri arasındaki yolun tamamlanması gerektiğine ilişkin açıklaması*

AHMET ÖZYÜREK (Sivas) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sivas ilimizin Doğanşar-Koyulhisar ilçeleri arası yolu 2000-2005 yılları arasında kamulaştırılmış olup 2006 yılındaysa yol yapımına başlanmıştır. Ancak bu zamana kadar 27 kilometrelik yolun yalnızca 5 kilometresi yapılmıştır. Hafik-Doğanşar arası 60 kilometrelik yolunsa 15 kilometresi tamamlanmıştır. Yolun standartlarının çok düşük olması nedeniyle araçların gidiş gelişlerinde zorluklar yaşanmaktadır. Yine, yolun bir kısmının Pusat-Özen Barajı çevresinden geçmesi ve yolun çok virajlı olması kazaları meydana getirmektedir. Barajın en kısa noktasından karşıya bir köprü yapılması hâlinde yol hem kısalmış olacak hem de yakıt ve zamandan tasarruf edilmiş olacaktır.

Gereğinin yapılmasını saygıyla arz ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Ersoy, buyurun.

68.- *İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, VEDAŞ elektrik şirketinin yanına jandarmayı alarak Hakkâri ili Yüksekova ilçesi Dilekli köyüne baskın yaptığına ilişkin açıklaması*

OYA ERSOY (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün sabaha karşı beş buçukta, Yüksekova'ya 5 kilometre uzaklıktaki Dilekli köyünde Jandarma baskını gerçekleşti. Jandarma tek başına baskın yapmadı, VEDAŞ'la birlikte baskın yaptı. Yani bir elektrik şirketi yanına Jandarmayı alıyor ve bir köye baskın yapıyor. Bu baskında 5 çocuk annesi 45 yaşındaki Fahriye Gürbüz kalp krizi geçirerek yaşamını yitirdi. Şimdi, VEDAŞ'ın sahibi kim? Türkerler Holding. Biz bu Türkerler Holdingi çok iyi biliyoruz. Biz bu Türkerler Holdingi HES'lerden biliyoruz; aynı zamanda hem Ankara'daki hem İzmir'deki şehir hastanelerinden biliyoruz; aynı zamanda, Batman'da TÜRGEV'e bağlı bir imam-hatip yapmasından biliyoruz.

Ben şunu sormak istiyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OYA ERSOY (İstanbul) - Nasıl bir ülke ki bu, bir özel şirket yanına yüzü maskeli jandarmaları alarak bir köye baskın düzenliyor?

BAŞKAN – Sayın Kemalbay...

69.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün, Hükümetin yoksul hanelere suçlu muamelesi yapmasının ve jandarmanın VEDAŞ elektrik şirketinin tahsildarı gibi davranarak halka zulmetmesinin kabul edilemez olduğuna ilişkin açıklaması

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye’de istibdat rejimi var demiştim. Gerçekten, biraz önce Oya Vekilimizin de söylediği gibi, Yüksekova Dilekli köyüne elektrik dağıtım şirketi VEDAŞ ve yüzleri maskeli jandarmaların kaçak elektrik kullanıldığı gerekçesiyle sabahın saat beş buçuğunda yaptığı baskında 5 çocuk annesi Fahriye Gürbüz kalp krizi geçirek yaşamını yitirdi. Fahriye Gürbüz’ün ailesine, sevenlerine başsağlığı diliyorum.

Hükümetin yoksul hanelere suçlu muamelesi yapması, Jandarmanın VEDAŞ’ın tahsildarı gibi davranarak halka zulmetmesi kabul edilemez. Evlere baskın değil, halka ücretsiz elektrik, su ve barınma hakkı sağlanmalıdır diyorum. HDP iktidarında da sağlanacaktır.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Güzel...

70.- Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel’in, Siirt ili Kurtalan ilçesi Anadolu Lisesi Müdürüyle ilgili okuldaki öğrencilere psikolojik şiddet uygulaması nedeniyle gerekli işlemin başlatılması gerektiğine ilişkin açıklaması

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Siirt’in Kurtalan ilçesi Anadolu Lisesi Müdürünün okuldaki öğrencilere uyguladığı psikolojik şiddet bugün ses kayıtlarıyla sosyal medyada yer almıştır. Okul Müdürü, kız öğrencilerin kıyafetlerine, etek boyuna, saçına müdahale ederek, bağırarak hakaret etmiştir. Öğrencilerin kendisine “Biz köle değiliz, öğrenciyiz; bize bağıramazsınız.” demesi ve öğrencilerin ağlamasına rağmen bağırmaya, hakaret etmeye devam etmiştir. Yapılan bu psikolojik şiddet kabul edilemez. Okul Müdürü hakkında derhâl gerekli işlem başlatılmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Demirbağ...

71.- Elâzığ Milletvekili Zülfü Demirbağ’ın, yer, tarih, zaman değişse de hastalıklı zihniyetlerin değişmediğine, şiddet, taciz ve katliamların devam ettiğine, özellikle gencecik kızlarımızı dağlarda yaşamaya mahkûm eden, istismar eden ve gerektiğinde canlı bomba olarak kullanan PKK, DAEŞ, YPG, FETÖ gibi illegal terör örgütlerini nefretle kınadığına ilişkin açıklaması

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de bu özel günde, toplumun kanayan yarası kadına şiddetten bahsetmek istiyorum.

Ankara, Şule Çet; Isparta, Güleda Cankel; Ordu, Ceren Özdemir... Yer, tarih, zaman değişse de hastalıklı zihniyet değişmedi, şiddet, taciz ve katliamlar devam ediyor. Her şey, çocuklarımızı kadın-erkek ayırımına tabi tutmadan, sadece iyi bir insan olma bilinciyle yetiştirmekten geçiyor. Erkek olmak değil, insan olmak meziyettir. Kadın üzerinde üstünlük kurma çabası sadece âcizliktir. Bu hastalıklı bireylerin yetişmemesi için aileleri, yargı mensuplarını ve milletimizi daha hassas olmaya çağırırken özellikle gencecik kızlarımızı dağlarda, mağaralarda yaşamaya mahkûm eden, istismar ve taciz eden, gerektiğinde canlı bomba olarak kullanan PKK, DAEŞ, YPG, FETÖ gibi illegal terör örgütlerini nefretle kınıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ünsal...

72.- *Ankara Milletvekili Servet Ünsal'ın, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına ilişkin açıklaması*

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Teşekkürler Başkan.

5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü bir şiirle kutlayacağım arkadaşlar.

“Ve kadınlar/Bizim kadınlarımız/Korkunç ve mübarek elleri, ince küçük çeneleri, kocaman gözleriyle/Anamız, avradımız, yârimiz/Ve sanki hiç yaşanmamış gibi ölen/Ve soframızdaki yeri öküzümüzden sonra gelen/Ve dağlara kaçırıp uğrunda hapis yattığımız/Ve ekinde, tütünde, odunda ve pazardaki/Ve karasabana koşulan/Kadınlar/Bizim kadınlarımız/Şimdi ayın altında/Kağınların ve hartuçların peşinde/Harman yerine kehribar başlı sap çeker gibi/Aynı yürek ferahlığı, aynı yorgun alışkanlık içindeydiler/Ve on beşlik şarapnelin çeliğinde/İnce boyunlu çocuklar uyuyordu/Ve ayın altında kağınlar yürüyordu/Akşehir üzerinden Afyon'a doğru.”

Teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, gecenin bu saatlerinde gerçekten ilginç, güzel konuşmalar da oluyor.

Sayın Tanal, sizden de bekliyoruz.

Buyurun.

73.- *İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, kendisini görüp ayağa kalkmadı diye belediyede çalışan şoföre tuvalet önünde oturma cezası veren AK PARTİ'li Güngören Belediyesi Başkan Yardımcısı Veysel İpekçi hakkında ne gibi işlem yapılacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması*

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, gazetelerde çıkan haberlere göre, AK PARTİ'li Güngören Belediye Başkan Yardımcısı Veysel İpekçi, kendisini görüp ayağa kalkmadı diye şoföre tuvalet önünde oturma cezası verdi. Cezalı şoför, belediye mesaisi boyunca Belediyenin Başkanlık katındaki tuvalet önünde oturup Belediye Başkan Yardımcısı Veysel İpekçi gelip geçtikçe ayağa kalkıp selam vermek zorunda kalmış. Bu uygulama insanlık dışı bir uygulamadır. İçişleri Bakan Yardımcısı şu anda Meclis Genel Kurulundadır. Bu Belediye Başkan Yardımcısıyla ilgili ne işlem yapacaksınız? Herhangi bir cezai işlem yapacak mısınız?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Görevden alındı Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu görevden alma insanlık suçunu kapatır mı? Yani insanlık suçunu görevden alma kapatmayacağına göre, ne tür işlem yapacaksınız?

Teşekkür ederim.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Sayın Kılıç...

74.- *Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, 6 Aralık âlim ve mütefekkir Said Halim Paşa'nın katledilişinin 98'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması*

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Doksan sekiz yıl önce bugün, son dönem Osmanlı sadrazamlarından âlim ve mütefekkir Sait Halim Paşa, Roma'da Ermeni bir komitacı tarafından katledilmişti.

Döneminde Türkleşmek, İslamlaşmak, muasırlaşmak mücadelesine de katılan Paşa'nın yayınlanmış 9 adet kitabı da bulunmaktadır. Batı'yı çok iyi tanıyan, aynı zamanda da Osmanlı Devleti'nin sorunlarını iyi analiz etmiş, siyasal ve toplumsal sorunların çözümünü kendi tarihinden ve İslam anlayışından bulmaya çalışmış, geri kalma sebeplerini ve yeniden yükseliş için çıkış yollarını irdelemiştir. Medeniyet tasavvurumuz, gerileme ve din, hürriyet ve eşitlik, devlet anlayışı, devlet başkanı ve hükümet, millî hâkimiyet, yasama hakkı, Meclisin görevleriyle ilgili birçok görüş ve teklifler ortaya koymuştur. Ona göre, hür olmak aynı zamanda eşit olmayı, bu da sevgiyi ve yardımlaşmayı beraberinde getirir.

BAŞKAN – Sayın Kaboğlu...

75.- *İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu'nun, İçişleri Komisyonunun İç Tüzük madde 88'e göre 144 sayılı Kanun Teklifinin 11'inci maddesini Anayasa'ya aykırılık gerekçesiyle geri çekip çekmeyeceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması*

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sorum Komisyonca: Geçen hafta 11'inci maddeyi görüşürken, Emniyet mensuplarının sınavının yapıldığı tarzına ilişkin olarak Anayasa'ya aykırı olduğunu belirtmiştik ve tam bir gün sonra, Anayasa Mahkemesi, bir başka yasa vesilesiyle, verdiği kararla yasayı iptal ederken bizim burada öne sürdüğümüz Anayasa'ya aykırılık gerekçesini kullanarak iptal etti. Bu durumda 11'inci madde Anayasa'ya aykırı hâle geldi. Anayasa madde 153'ün son fıkrasına göre yasama organı da buna uymak durumunda.

Soruyorum: Komisyon İç Tüzük madde 88'e göre bu maddeyi geri çekecek mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Özen...

76.- *İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Selahattin Demirtaş gibi siyasi tutuklular yüksek güvenlikli hücrelerde tutulurken kadın cinayeti işleyenlerin nasıl açık cezaevinde tutulduğunu Adalet Bakanından öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması*

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Teşekkürler.

Ordu'da Ceren Özdemir isimli 20 yaşındaki canımız, evvelki gün akşam saatlerinde evinin önünde bıçaklı saldırıya uğrayarak katledildi.

Ulubey Kumanlar Cemevi'nde Hakk'a uğurlanıp toprağa sırlandı. Ceren'imizin devri daim, ışığı bol olsun. 23 kez savcılığa suç duyurusunda bulunmasına rağmen hiçbir önlem alınmadığı için katledilen Ayşe Tuba Arslan'la beraber kasım ayında 39 kadın cinayeti gerçekleşti. Kadınlara karşı resmen bir imha politikası yürütülüyor. Gerektiği gibi cezalandırılmayacağını bilen bağnaz, eril zihniyetlere karşı gerekli adımları atmayan iktidar bu cinayetlerden sorumludur.

Demirtaş gibi siyasi tutuklular yüksek güvenlikli hücrelerde tutulurken Ceren'in katili gibi kadın katillerinin nasıl açık cezaevinde tutulduğunu Adalet Bakanına sormak isterim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Cora, kontenjan dışı faydalanıyorsunuz, ona göre.

Buyurun.

77.- *Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın, bir toplumda kadına gösterilen saygı ve değer, o toplumun demokratikliğinin, çağdaşlığının ve gelişmişliğinin göstergesi olduğuna ilişkin açıklaması*

SALİH CORA (Trabzon) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım, farkındayım.

Kadın fedakârlıktır, merhamettir, nezakettir. Bir toplumda kadına gösterilen saygı ve değer, o toplumun demokratikliğinin, çağdaşlığının, gelişmişliğinin göstergesi ve en önemlisi, insanlığın gereğidir.

AK PARTİ olarak kadınların sosyal, ekonomik ve siyasi hayatın içerisinde yer almalarını sağlamak amacıyla büyük mücadeleler ortaya koyduk. Sadece erkekler ile kadınlar arasındaki değil, kadınlar arasındaki ayrımcılığı da ortadan kaldırdık. İmkân ve fırsat eşitliği sağlayarak kadınlarımızın eğitim ve inanç haklarının yanı sıra onurunu da güvence altına aldık. Kadın haklarının genişletilmesi için her türlü yasal düzenlemeyi hayata geçirmeye devam ediyoruz.

Kadına yönelik şiddet ve cinayetlere karşı verilen mücadeleye de vurgu yapmak istiyorum. Hükümet olarak, şiddet ve cinayet vakaları karşısında koruyucu ve önleyici tedbirler alıyoruz ancak sadece yasalarla tedbir almak bu cinayetleri ve kadına yönelik şiddeti önlemeye yetmemektedir. Kadın haklarına saygılı ve duyarlı toplumsal bir bilinç geliştirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son olarak, Sayın Koncuk...

78.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, Doğu Türkistan'daki soydaşlarımızın tabi tutuldukları soykırımı kınamak adına Meclis çatısı altındaki siyasi partileri ortak bir deklarasyon yayımlamaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

İSMAİL KONCUK (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğu Türkistan, Türk milletinin kadim toprağıdır. Doğu Türkistan'da aziz soydaşlarımız, alenen ve bütün dünyanın gözü önünde âdeta bir soykırımı tabi tutulmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri dahi birtakım yaptırımlar uygulama kararı vermişken Türkiye'nin ve Türkiye'de faaliyet gösteren siyasi partilerin Doğu Türkistan'daki bu zulmü kınamak adına bir ortak deklarasyon yayımlamaması kabul edilemez bir eksikliklerdir.

Onun için, Türkiye Büyük Millet Meclisini, bütün siyasi partileri Doğu Türkistan'daki zulmü kınayan bir deklarasyon yayımlamaya davet ediyor, saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.43

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 01.10****BAŞKAN: Başkan Vekili Levent GÖK****KÂTİP ÜYELER: Barış KARADENİZ (Sinop), Emine Sare AYDIN YILMAZ (İstanbul)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27’nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.
144 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

3.- Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2368) ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2385) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 144) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon yerinde.

Değerli milletvekilleri, 44’üncü madde üzerindeki önerge işlemlerinde kalmıştık, şimdi kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, 44’üncü madde üzerinde 1 önerge bulunmaktadır, önergeyi okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin çerçeve 44’üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 44- 2918 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki bent, maddeye aşağıdaki fıkra ve Kanuna aşağıdaki (1) Sayılı Liste eklenmiştir.

“f) Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarının üst makamlarına ait ekli (1) sayılı listede gösterilen araçlar,

g) Görev ve hizmet gerekleri veya güvenlik nedenleriyle geçiş üstünlüğüne sahip olduğu Yönetmelikte belirlenen araçlar,”

“Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikte belirlenir.”

“(1) Sayılı Liste

TBMM Başkanı

Cumhurbaşkanı yardımcıları

TBMM’de en çok üyeye sahip birinci siyasi parti grup başkanı

TBMM’de en çok üyeye sahip ikinci siyasi parti grup başkanı

Eski Cumhurbaşkanları

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Yargıtay Birinci Başkanı

Danıştay Başkanı

Sayıştay Başkanı

Bakanlar

TBMM Başkanvekilleri

TBMM’de grubu bulunan siyasi partilerin genel başkanları

TBMM üyeleri (TBMM Kurumsal Protokol Listesi esas alınır.)

Yükseköğretim Kurulu Başkanı

Genelkurmay Başkanı

Diyanet İşleri Başkanı

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı

TBMM Genel Sekreteri

Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluş yöneticileri (Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanı, Savunma Sanayi Başkanı, Devlet Denetleme Kurulu Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Strateji ve Bütçe Başkanı, İletişim Başkanı, Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürü, Devlet Arşivleri Başkanı, Milli Saraylar İdaresi Başkanı)

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı

Danıştay Başsavcısı

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı

Anayasa Mahkemesi üyeleri

Bakan yardımcılarını

İl Valileri

Kuvvet Komutanları

Jandarmanın Genel Komutanı, Emniyet Genel Müdürü, Sahil Güvenlik Komutanı

Hakim ve Savcılar Kurulu Başkan Vekili”

Cahit Özkan

Erkan Akçay

Orhan Yegin

Denizli

Manisa

Ankara

Mehmet Doğan Kubat

Erkan Haberal

Recep Özel

İstanbul

Ankara

Isparta

Mustafa Atas

Zülfü Demirbağ

Mücahit Durmuşoğlu

İstanbul

Elâzığ

Osmaniye

Yılmaz Tunç

Ramazan Can

Bartın

Kırıkkale

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Gerekçe...

BAŞKAN – Önerge üzerinde gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Karayolları Trafik Kanunu'nun 71'inci maddesinde düzenlenen geçiş üstünlüğü hakkı ve bu hakkın kapsamının zamanın gereklerine göre İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte güncellenmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 44'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 44'üncü madde kabul edilmiştir.

45'inci madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

45'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 45'inci madde kabul edilmiştir.

46'ncı madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

46'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 46'ncı madde kabul edilmiştir.

47'nci madde üzerinde 2 önerge bulunmaktadır.

Önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 47'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 47- 9/10/1984 tarihli ve 3055 sayılı Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanuna 4 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiş ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“MADDE 5- Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, bu görevlerde bulunmuş olanlar ile bunların eşleri ile bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri ve ölenlerden Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkisi bulunmayan dul ve yetimlerinin sağlık giderleri Cumhurbaşkanlığı bütçesinden ödenir.”

Ali Öztunç	Nihat Yeşil	Yaşar Tüzün
Kahramanmaraş	Ankara	Bilecik
Ensar Aytekin	Ahmet Önal	
Balıkesir	Kırıkkale	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş)– Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Maddenin kapsamının netleştirilmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 47'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 47- 9/10/1984 tarihli ve 3055 sayılı Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bu kapsamda yapılacak ödemeler Cumhurbaşkanı yardımcıları için Cumhurbaşkanlığı bütçesinden, Bakanlar için görevlendirildikleri son bakanlık bütçesinden karşılanır. Görevi sona eren Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında da bu hüküm uygulanır.”

Cahit Özkan	Mehmet Doğan Kubat	Recep Özel
Denizli	İstanbul	Isparta
Ahmet Kılıç	Abdullah Güler	Burhan Çakır
Bursa	İstanbul	Erzincan
Akif Çağatay Kılıç	Erkan Akçay	
İstanbul	Manisa	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Gerekçe...

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

3055 sayılı Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında, 26/10/1990 tarihli ve 3671 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyelerinin Ödenek, Yolluk ve Emekliliklerine Dair Kanun'un diğer hükümleri Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanlar hakkında da uygulanacağı belirtilmiş ancak bu ödemelerin hangi kurum bütçesinden yapılacağı açıkça belirtilmemiştir. Bu çerçevede fıkraya eklenen cümleyle uygulamada oluşan tereddütlerin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 47'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 47'nci madde kabul edilmiştir.

48'inci madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

48'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 48'inci madde kabul edilmiştir.

49'uncu madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

49'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 49'uncu madde kabul edilmiştir.

50'nci madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

50'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 50'nci madde kabul edilmiştir.

51'inci madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

51'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 51'inci madde kabul edilmiştir.

52'nci madde üzerinde 1 önerge bulunmaktadır, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 52'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 52- 3671 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 1- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca, milletvekilleri ve yasama organı eski üyelerine, 24/6/2018 tarihinden önce dışarıdan atandığı bakanlık görevi sona erenlere ve bunların sıfat ve vazifesine bağlı olarak kanunlarda belirtilen hak sahiplerine, şekli ve içeriği Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınca belirlenecek kimlik belgesi verilir. Bu kimlik belgesi, tüm resmî ve özel kuruluşlar tarafından kabul edilecek resmî kimlik hükmündedir.

Milletvekilleri ve yasama organı eski üyeleri ile 24/6/2018 tarihinden önce dışarıdan atandığı bakanlık görevi sona erenlerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı, sürücü belgesi, diplomatik pasaport ve yivli ve yivsiz silah ruhsatı alma ve yenileme işlemleri ile bunların sıfat ve vazifesine bağlı olarak bir hakkın kullanımına dair resmî kurumlara yapılacak yazılı bildirimler ilgili kanunlarda izin verilen illerde yapılabileceği gibi Ankara ilinde de yapılabilir. Bu işlemler ve bildirimler ilgilinin talebi halinde, resmî kurumlar nezdinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı vasıtasıyla yürütülür. Ayrıca, bu fıkrada sayılanların talebi halinde, kendilerine ait veya edinecekleri araçlara Ankara ilinin plakası verilir.

Milletvekilleri ve yasama organı eski üyeleri ile 24/6/2018 tarihinden önce dışarıdan atandığı bakanlık görevi sona erenlerin bu sıfat veya vazifelerinden dolayı 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununda belirtilen hak sahiplerinin pasaport alma ve yenileme işlemleri hakkında da ikinci fıkra hükmü uygulanır.

Bu maddeye göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından yapılacak iş ve işlemlere dair usul ve esaslar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

Cahit Özkan	Erkan Haberal	Yılmaz Tunç
Denizli	Ankara	Bartın
Akif Çağatay Kılıç	Mustafa Ataş	Mücahit Durmuşoğlu
İstanbul	İstanbul	Osmaniye
Erkan Akçay	Orhan Yegin	Mehmet Doğan Kubat
Manisa	Ankara	İstanbul
Ramazan Can	Zülfü Demirbağ	Recep Özel
Kırıkkale	Elâzığ	Isparta

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Gerekçe...

BAŞKAN – Önerenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Milletvekilleri, yasama organı eski üyeleriyle 24/6/2018 tarihinden önce dışarıdan atandığı bakanlık görevi sona erenler ile bunların sıfat ve vazifesine bağlı olarak kanunlarda belirtilen hak sahiplerine bu hakların kullanımında kolaylık sağlamak amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kimlik kartı verilmesi amaçlanmıştır.

Milletvekilleri ve yasama organı eski üyeleri ile 24/6/2018 tarihinden önce dışarıdan atandığı bakanlık görevi sona erenlerin bazı resmî evrak işlemlerinin ilgilinin yerleşim yerinin bulunduğu ilde veya Ankara’da yapılabileceği veya talep hâlinde bu işlemlerin TBMM vasıtasıyla yapılabileceği hususunda seçimlik bir imkân getirilmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 52’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 52’nci madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, ikinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Şimdi üçüncü bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

Üçüncü bölüm 53 ila 72’nci maddeleri kapsamaktadır.

Üçüncü bölüm üzerinde gruplar adına söz talebi yok, şahıslar adına söz talepleri var, onları yerine getireceğim.

Şahıslar adına ilk söz, Mersin Milletvekili Sayın Behiç Çelik’e aittir. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, 144 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin üçüncü bölümü üzerine şahsım adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

53 ve 72’nci maddeler arasını kapsayan üçüncü bölüm yine ağırlıklı olarak İçişleri Bakanlığı ve ilgili diğer kurumları ilgilendiren maddeler içermektedir.

Burada, özellikle bu vesileyle ifade etmek istediğim bir husus var, o da: 15 Temmuz 2016 hain FETÖ/PDY darbe girişiminden sonra ülkede OHAL ve buna dayalı olarak değiştirilen bir kısım teşkilatlar devlet anlayışını kuruluş felsefesinin dışına savurmuş, böylece ifrattan tefrite geçişler olmuştur. FETÖ’yle mücadelede uzun menzilli hedeflere sağlıksız ve plansız olarak gitmek benimsenmiştir. Kısa vadede gereğini yapmak yerine yıllara sari olarak yapılması veya yapılıyor görünmesi devlet düşmanlarını cesaretlendirmektedir. Bu sebeple, bir plan hazırlanmalı ve ona göre hareket edilmelidir. Nitekim, Adil Öksüz olayı ve bugünlerde yapılan açıklamalar dahi mücadelede zayıflamanın işaretlerini veya gizli iş birliklerini içermektedir. Adliyede, askeriyede, idarede FETÖ’yle mücadele esastır. Bu ihanetin hesabı henüz sorulmuş değildir. Hesap sormak için iyi eğitilmiş ve bilinçli kadroların yetkilendirilmesi esas olmalıdır.

Bir diğer konu, 15 Temmuzun ardından askerî yapılara yönelik hücumlardır. Bu hücumları FETÖ yaparken hangi akla hizmet ediyorsa buna benzer hücumları AKP iktidarı da yapmıştır, yapmaktadır. Bu yıkıcı saldırılar sonucu askerî sağlık, askerî eğitim kurumları, kuvvet komutanlıkları, Genelkurmay, Jandarma, Sahil Güvenlik, askerî istihbarat, askerî tesisler ve fabrikalar ve emir komuta ilişkileri darmadağın edilmiştir. Güvenlik bürokrasisinin yeniden teşkilatlanması şarttır. Bu yolda tedbir almak 82 milyon vatandaşın istikbali ve huzuru, güveni için zorunludur. Dileğimiz ve temennimiz bu yöndedir. İnşallah sağduyu hâkim olur ve düzenleme yapılır.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz kanunun güvenlik bürokrasisine, özellikle Jandarmamıza, Sahil Güvenlik ve Emniyet teşkilatımıza hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, hepimize tekrar saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına ikinci söz talebi Kırıkkale Milletvekilimiz Sayın Halil Öztürk'e aittir. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Öztürk.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin üçüncü bölümü üzerine şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, FETÖ'den etnik bölücü PKK'ya, aşırı sol terör örgütü DHKP-C'den El Kaide ve DEAŞ gibi dini istismar eden terör gruplarına ve 17 Kasım ya da ASALA gibi yabancı, ırkçı terör örgütlerine kadar terörizmin farklı biçimleriyle yıllardan beri mücadele etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin bekasına, milletimizin huzuruna, güvenliğine ve insanına karşı ciddi tehditler hâlen sürse de 15 Temmuz ihanetine karşı Türk milletinin aklını temsil eden Cumhuriyet İttifakı'nın teröre karşı çelikten duruşu, bekamıza karşı güçlü hassasiyeti bu tehditleri bertaraf etmektedir. Bu kapsamda, terör belasından ülkemizi kurtarmak için sonuç alıcı ve çok boyutlu politikaların tavizsiz sürdürülmesi şarttır. Günlük siyasi kaygılardan arındırılmış, uzun vadeli ve istikrarlı, millî ve etkin bir terörle mücadele politikasının uygulanması gerekliliğini bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bize göre terör, bütün insanlığa çevrilmiş kanlı bir silah, barış ve huzurun önüne döşenmiş mayın tarlası, ölüm tuzağıdır. Türkiye, tüm imkânlarıyla yaklaşık kırk yıldır bölücü terör örgütüne karşı amansız bir mücadele vermektedir. Devletimizi yok etmeyi, millî birlik ve bütünlüğümüzü parçalamayı amaçlayan iş ve dış mihraklar, ülkemize karşı terörü alçakça kullanmayı sürdürmekte ve ahlaksızca sütre gerisinden kumanda etmektedirler. Yıllardır millî birliğimizi parçalamayı başaramayan terörün ağababaları, güzel ülkemizin başına çeşit çeşit, şekilden şekile giren terörün her türlüşünden çorap örmeye kalksa da her seferinde aziz Türk milletinin tokadını yemiş ve bundan sonra da yemeye devam edecektir. Aynı şekilde, devletimizin şefkatli eli de gün gelecek ifade özgürlüğü kisvesine sığımp da teröre destek veren, terörü söylemleriyle cesaretlendirenlere çelikten bir yumruk gibi hiç kuşkusuz inecektir.

Saygıdeğer milletvekilleri, hafızamızı diri tutmak zorundayız. Unutulmasın ki Türkiye, 15 Temmuz 2016'da istila ve infazı engellemiş, bunun da en büyük şeref payesi hiç kuşku yok ki büyük Türk milletinin olmuştur. Millî bir yürekle kahramanlaşan milletimiz, devletine ve bekasına sahip çıkmanın yanında, egemenlik haklarını canı pahasına müdafaa etmiş, terörizmin şer, niyet ve tetikçilerini bir vuruşta yere sermiştir. Bu çerçevede, bir yandan PKK terör örgütünün belini kırmaya devam ederken diğer yandan da FETÖ/PDY terör örgütüyle mücadele yürütülmektedir. Nitekim, bu kanlı terör örgütünün finans kaynakları kurutulurken diğer yandan da kahraman güvenlik güçlerimizin özverili çalışmaları sonucunda ağır darbeler indirilmektedir. Unutulmasın ki Türk milletinin bekasına yönelik saldırıda bulunan teröristler halkın gözünde bir diken, boğazında bir kemik konumundadır. Bin yıl önce Haşhaşilerle mücadele eden Sultan Muhammet Tapar'ın dediği gibi, teröristlere karşı yapılan mücadele küffara karşı yapılan mücadeleyle eş değerdedir. Bu kararlılıkla yolumuza devam etmeliyiz.

Geçtiğimiz günlerde Sayın İçişleri Bakanımızın “Ben onların böyle bir noktaya geleceklelerini sanmıyordum.” yönündeki açıklamasının ardından 25 bin yeni byLock kullanıcısının tespit edilmesini ve bunun da bir kısmının kamuda görev yapıyor olmasını çok önemsiyoruz. Bu açıklamadan da

anlaşılacağı üzere hain FETÖ'nün kripto yapılanmaları hâlen kurumlarda mevcuttur. Bu yüzden tüm kurumlarımızda FETÖ ile mücadele kesintisiz ve tavizsiz sürmelidir. Bu konuda en küçük tavsamaya asla müsaade edilmemelidir. 15 Temmuzda Türk milletinin vatanı uğruna göğsünü siper ettiği hain FETÖ'cüler bir daha asla umut sahibi olmamalıdır. Bu bakımdan, hukuk sınırları içerisinde, son FETÖ'cü hesap verinceye kadar mücadele devam ettirilmeli; bu hususta bundan önce olduğu gibi atılacak her adıma destek olacağımız bilinmelidir.

Saygıdeğer milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi olarak terörle mücadelenin sonuna kadar yanındayız, Hükûmetin ve devletimizin arkasındayız. Zalimlere karşı biriz, hainlere karşı sarsılmaz ve şaşmaz birliktelikte duruş gösteriyoruz.

Son söz olarak belirtmeliyim ki tüm dünya şunu bilsin: Cumhurbaşkanlığı'nın kararlı ve güçlü Türkiye vizyonu kapsamında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın.

HALİL ÖZTÜRK (Devamla) – ...bölgesel ve küresel ayak oyunlarına Türkiye teslim olmayacak ve kesinlikle boyun eğmeyecektir.

Genel Kurulu ve Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, üçüncü bölüm üzerinde soru-cevap işlemi yok.

Üçüncü bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi üçüncü bölümde yer alan maddeleri, varsa o maddeler üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

53'üncü madde üzerinde herhangi bir önerge yok.

53'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 53'üncü madde kabul edilmiştir.

54'üncü madde üzerinde önerge işlemi yok.

54'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 54'üncü madde kabul edilmiştir.

55'inci madde üzerinde 2 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alıyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 55'inci maddesiyle 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 436'ncı maddesinin birinci fıkrasına eklenen 6 ve 7'nci bentlerin madde metninden çıkarılması arz ve teklif olunur.

Ali Öztunç	Ahmet Önal	Nihat Yeşil
Kahramanmaraş	Kırıkkale	Ankara
Erkan Aydın	Bayram Yılmazkaya	Yaşar Tüzün
Bursa	Gaziantep	Bilecik

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Gaziantep Milletvekilimiz Sayın Bayram Yılmazkaya. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

BAYRAM YILMAZKAYA (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yasa teklifinin 55’inci maddesi üzerine söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Gecenin bu ilerleyen saatinde, belki de yasa teklifinin bence en önemli ve ağır sonuçlara neden olacak maddesini konuşacağım. Aslında 54, 55 ve 56’ncı maddenin tamamı üzerinde bir değerlendirme olacak.

Değerli arkadaşlar, şu andaki mevcut hâliyle Türk Medeni Kanunu’nda “Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arz eden bulaşıcı hastalık veya serserilik sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan her ergin kişi, kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması hâlinde, tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilir veya alıkonulabilir.” şeklindedir. “Görevlerini yaparlarken bu sebeplerden birinin varlığını öğrenen kamu görevlileri, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar. İlgili kişi durumu elverir elvermez kurumdan çıkarılır.” şeklinde düzenlenmiş olup ülkemizde toplum açısından tehlike oluşturan ciddi ruhsal bozukluklarda ya da alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığında istemsiz tedavi uygulamalarının hâlen temel yasasıdır. Getirdiğimiz bu 55’inci maddeyle, mevcut 5’inci fıkradan sonra 6’ncı ve 7’nci fıkraları ilave ediyoruz. Bu gelen madde de koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması bağlamında resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesini temin amacıyla kişinin vücudundan çeşitli örneklerin alınabileceğini, kişiye gerekli tıbbi müdahalelerin yapılabileceğini, gerektiğinde kişinin hekim ön raporu üzerine yirmi güne kadar sağlık kuruluşuna yerleştirilebileceğini ve bu madde kapsamında alınan kararların icrası için gerektiğinde ilgili kişi hakkında zor kullanılabileceğini öngörmektedir.

Görüldüğü üzere söz konusu düzenlemeler bir yandan kişinin vücut bütünlüğüne rızası yokken ve zor kullanmak suretiyle müdahale etmeyi, öte yandan da sadece salt bir hekim ön raporu üzerine yirmi gün süreye kadar ilgilinin özgürlüğünün kısıtlanabileceğini içermektedir değerli arkadaşlar. Kişinin vücut bütünlüğünün dokunulmazlığı Anayasa’mızın 17’nci maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3’üncü ve 8’inci maddeleri tarafından güvence altına alınmıştır. Vücut bütünlüğünün dokunulmazlığı hukuk düzenimizin en temel değerlerindedir. Ne şartlarda olursa olsun resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesini temin etme düşüncesi zor kullanmak suretiyle kişinin vücut bütünlüğüne müdahale etmeyi haklı kılacak bir meşru amaç değildir. Öte yandan, tamamen keyfiliğe açık olan, bireye hiçbir koruyucu güvence sunmayan, salt bir hekim ön raporuyla kişinin özgürlüğünün yirmi güne kadar kısıtlanabilmesi düzenlemesi, Anayasa’nın 2’nci ve 19’uncu maddesi ve bu arada yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 5’inci maddesine de aykırıdır.

Değerli arkadaşlar, aslında söz konusu yasal düzenlemeler bu hâliyle yürürlüğe girerse olgular mahkemece tedavi amacıyla özgürlüklerinin kısıtlamalarına karar verilmelerine dayanak teşkil edecek resmî sağlık kurulu raporu düzenlenmeden önce sağlık kuruluşlarına istemsiz bir biçimde ve zorla yatırılacaklardır. Böylece bilirkişilik hizmeti ile tedavi amacıyla hastaneye yatırma süreci karmaşık hâle gelecek, istemsiz olarak hastaneye yatırma ve tıbbi müdahaleler bilirkişilik hizmetinin önüne geçecektir. Bu şekilde bir uygulama öncelikle hasta hakları ve insan hakları açısından kabul edilebilir değildir. Bunun altını özellikle çizmek istiyorum.

Öte yandan günümüzdeki psikiyatri polikliniklerinin yoğun hizmet yükü altındaki uygulamalarda ön raporun düzenlenmesi talebi çok sık yatırılma ve gereksiz gözlem kararları alınmasına yol açacaktır. Bu bakımdan söz konusu yasal düzenleme, bir yandan gereksiz sevkler neden olabilecek, hâkimlerin gecikmeksizin karar vermesi hâlinde ise uygulamanın hızla yapılması, zaten sınırlı sayıdaki psikiyatri yatağı bulunan kapalı psikiyatri kliniklerinde idari, hukuki ve benzeri sorunları da içeren ilave bir hasta yükünü doğuracaktır.

Değerli arkadaşlar, özellikle Komisyon üyelerimiz; bu kadar alakasız bir teklifin içine durup dururken sağlıkla ilgili madde koymanızı bir doktor olarak da açıkçası anlamış değilim. Üstelik, burada, akli dengesi ve şuuru yerinde olmayan kişiden zorla ve cebren kan, tırnak ve saç örnekleri almayı yasallaştırıyorsunuz. Şiddet eylemlerini artırıcı ortamı yasal düzenlemeyle daha meşru hâle getiriyoruz. Kanun bu şekilde çıktığında, acillerde bu kişiler ile sağlık çalışanlarını ve kolluk kuvvetlerini daha sıkıntılı bir ortamda karşı karşıya bırakıyor ve sonucu kötü olaylara neden olabilecek tablolara zemin hazırlıyorsunuz.

Devlet, şiddet aracı olacak; gelin, engel olalım diyorum. Gün geçmiyor ki ülkemizde sağlık çalışanlarına şiddet artıyor, durmak bilmiyor arkadaşlar. Bu kanun bu şekilde geçtiği takdirde, daha fazla ortam sağladığımızdan, sağlıktaki şiddet olayları günden güne artacaktır ve bence bunun vebali ağır olacaktır. Gelin, bu yasayı şu anda çekelim diyorum, aksi takdirde çok kötü sonuçlara neden olacak.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 55'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Bedri Yaşar

Ümit Beyaz

Arslan Kabukcuoğlu

Samsun

İstanbul

Eskişehir

Orhan Çakırlar

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Edirne

Adana

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Samsun Milletvekilimiz Sayın Bedri Yaşar. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, madde 55 olup iktidarı da bu kadar kalabalık görünce, hiç olmazsa bugün Samsun'un bazı temel problemlerini sizlerle paylaşmak istiyorum.

Samsun Büyükşehir Belediyesi ile Kültür Bakanlığı tarafından iş birliği içinde yapımına başlanan Arkeoloji ve Etnografya Müzesi inşaatı, yapımçı firmanın ekonomik krize girmesi dolayısıyla dört yıldır bekliyor. Yeni müze inşaatıyla birlikte eski Arkeoloji ve Etnografya Müzesi kapatılmıştır ve burada yer alan Hitit, Roma ve Osmanlı Dönemlerine ait yaklaşık 7.400 çok değerli eser maalesef depoda bekletilmektedir. Müzelerin turizme olan katkısı tartışılmaz. Bu tarihî eserlerin depoda değil sergilenmek üzere yerlerini almasını biz ümit ediyoruz. Samsun milletvekili arkadaşlarımız da var, buradan da arkadaşlara sesleniyorum: Şu müze inşaatı bir an önce başlasın, dört yıldır duruyor, devam edelim; özellikle Samsun'a çok ciddi katkısı olacağını düşünüyoruz, hepinizin de desteğini bekliyoruz.

Diğer önemli meselelerden biri de değerli arkadaşlar, Samsun'un Bafra ilçesinde Yeşilirmak Vadisi'nde kral mezarları var. Bu kral mezarları Amasya'ya kadar devam ediyor. Geçtiğimiz günlerde Gümüşhane'deki Dipsiz Göl'den bahsetmiştik. Bakın, ben size... Şimdi, bu, Bafra'nın Kolay Mahallesi'ndeki -Samsun milletvekillerimiz çok rahat bilecektir- normal kral mezarları, gördüğünüz gibi kolonları molonları yerinde. Bu da mevcut hâli; ne kadar anlaşılıyor bilmiyorum ama normal yığma, bildiğiniz taşlarla dizilmiş mezarın önünü size gösteriyorum. Şimdi, Avrupa'da bu tür tarihî eserleri gördüğünüz zaman pırıl pırıl ama maalesef Samsun'daki bu eserler bu şekilde. Milattan önce yaklaşık yüz elli yıllarına ait bu eserlerin hâli maalesef Gümüşhane'nin Dipsiz Göl'ünden hiç de farklı değil.

Devamında, yine bizim Samsun'da, özellikle Çarşamba Ovası'nda son dönemde biyokütle tesislerinin kurulmasına yönelik ruhsatlar gündemde var. Allah'a şükür ki nasıl bu termik santrallerin bacalarına takılan filtrelerle ilgili yasa Cumhurbaşkanımızdan döndü, buraya yapılacak biyokütle tesisi de idari mahkeme tarafından durduruldu. Buradan ifade ediyorum: Çarşamba Ovası, Türkiye'nin en büyük 10 ovasından 1 tanesi. Bırakın bu ovaya biyokütle tesisinin yapılmasını, tarım alanlarına konut alanı ve sanayi tesisi de dâhil hiçbir şey yapılmamalı. Dünyanın her yerinde tarım arazileri dokunulmazdır, kendi işlevleri yönünde kullanılmalıdır. İnşallah bu mahkeme kararı devam eder çünkü biz Samsun'da, özellikle Tekkeköy ilçesinde çevre kirliliğinin ne demek olduğunu gayet iyi biliyoruz. Bugün oradaki azot sanayisinden ve farklı tesislerden kaynaklanan hava kirliliği maalesef bu ilçemizi Türkiye'nin en kirli ilçeleri arasına sokmaktadır. Dolayısıyla ben bu sorunun da sizlerin gayretleri ve yardımlarıyla çözüleceğini ümit ediyorum.

Yine, aynı şekilde, zaman zaman ifade ediyoruz, Samsun'un demir yolu meselesi. Sivas Kalın köyü-Samsun arasındaki 378 kilometrelik tren yolu -bahsetmiştim daha önce- maalesef bir türlü bitirilemedi. Altı yılda kazmanın ucuyla cumhuriyet döneminde yapılan şu demir yolunu dört yılda maalesef tamamlayamadık. Buradan arkadaşlara sesleniyorum. Tabii, bakım ve onarıma alındığı için şu anki mevcut işlevini de yapmıyor, bu manada da durdurulmuş vaziyette. Karadeniz'in, Zonguldak'tan sonra demir yoluyla bağlantısı olan tek ili Samsun. Bu demir yolunun da bir an önce yapılmasında çok büyük faydalar var. Bu konuyla ilgili de arkadaşlarımızla beraber yardımlarınızı talep ediyoruz.

Yine, Samsun büyükşehir ama maalesef havaalanının mevcut şartlar itibarıyla modernizasyona ve yenilenmeye ihtiyacı var. Diğer Anadolu şehirlerinde olduğu gibi, Samsun'un uluslararası arenaya açılabilmesi için Orta Asya'ya, Orta Doğu'ya, Avrupa'ya direkt uçuşların olması lazım. Bugün Samsun'un Ankara'yla bağlantısı sadece 06.00 uçağıyla Samsun-Ankara, 23.55 uçağıyla da Ankara-Samsun. Tabii, İstanbul'a da bağlantıları var ama Samsun... Biliyorsunuz, Samsun kurtaran şehirdir, Samsun cumhuriyetin temel taşlarının döşendiği şehirdir. Samsun'a yapacağımız hizmetlerin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – İnşallah bu eksikliklerimizi de giderdiğimiz takdirde Samsun Türkiye'deki yerini, konumunu alacaktır; eski şanlı, şöhretli günlerine dönecektir diye ümit ediyorum.

Yine, Vezirköprü Kanyonu'muz var. Yani nasıl söyleyeyim, dünyanın en güzel kanyonlarından biri ama sosyal tesisleri konusunda ciddi problemleri var. İnşallah bu sosyal tesisler konusundaki problemleri de orta yerden kaldırdığımız takdirde turizmden ciddi oranda payını alacağına inanıyorum. Bu konuda yardımlarınızı talep ediyor, hepimize saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

55'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 55'inci madde kabul edilmiştir.

56'ncı madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 56'ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

İbrahim Halil Oral

Ayhan Erel

Adana

Ankara

Aksaray

Dursun Ataş

Lütfü Türkkan

Kayseri

Kocaeli

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş)– Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekilimiz Sayın İbrahim Halil Oral. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 56'ncı maddesi üzerinde İYİ PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Öncelikle, Pençe 3 Harekâtı'nda PKK terör örgütü ihanet şebekesine karşı kahramanca mücadele ederken şehit olan Bitlis Mutkili hemşehrim, evladımız Alparslan Kurt'a Allah'tan rahmet diliyorum. Ruhu şad, mekânı cennet, ailesinin ve Türk milletinin başı sağ olsun.

Ayrıca Ordu'da korkunç bir saldırıya uğrayarak hayatını kaybeden evladımız Ceren Özdemir'e Cenab-ı Allah'tan rahmet ve mağfiret diliyorum.

Sayın milletvekilleri, 2019'un ilk on bir ayında en az 430 kadın öldürülmüştür, bu ay ise cinayete kurban gidenlerin sayısı 39'dur. Bu sayılar birer istatistik olarak görülsede her biri bir hayattır, her biri bir ailenin acısı, her biri hayata vurulmuş bir darbedir. Ben de bir kız babasıyım, benim de bir kızım, evladım var ve her geçen gün sayısı artan kadın cinayetleri beni daha çok korkutuyor. Suni tartışmaları bırakıp "Biz nasıl bu hâle geldik?" sorusunu toplum olarak kendimize sormamız gerekiyor. "Cennet, anaların ayağı altındadır ve sizin en hayırlınız kadınlara en iyi davrananınızdır." şiarını benimseyen bir Peygamber'in ümmetiyiz. Türk töresinde devlet kararı "Han ve hatun buyurdu." diye açıklanırken gönlümüzün sanatçısı Neşet Ertaş'ın "Kadın insandır bizse insanoğlu." diyerek insanlığın merkezine kadını koyduğu bir kültürün sahibiyken tacizin, tecavüzün, kadın cinayetlerinin zirve yaptığı bir dönemi yaşamak bu milletin kıyametidir, yok oluşudur diye düşünüyorum.

Şu da unutulmamalıdır ki ülkemizde yaşanan ekonomik krizler, sosyal travmalar, siyasi kutuplaşma, kültürel ve dinî yozlaşma bu gibi cinayetlerin önünü açmaktadır. Sadece kadın haklarını düzenleyen kanunlarla bu meseleyi çözemeyiz. Ülkemizde refah sağlanmalı ve iyilik hâkim olmalıdır. "Erkek mutlak hâkim." bir dinî anlayıştan uzaklaşmalıyız, vazgeçmeliyiz. Bunun anahtarı da başta iktidar olmak üzere bütün siyasi partilerin elindedir ve sorumluluğundadır.

Saygıdeğer milletvekilleri, teklifin bu maddesi yeni kurumlara ve sisteme bir uyum düzenlemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak, konuyla alakalı olduğu için bir hususu dile getirmek istiyorum:

Ankara Milletvekili olarak Ankara sokaklarında, caddelerinde çok geziyorum. AK PARTİ Genel Merkezi önündeki caddeyi de sıklıkla kullanıyorum. Burada gördüğüm bir şey beni ciddi rahatsız etmiştir. AK PARTİ Genel Merkezi'ni koruyan polislerin omuzlarında Cumhurbaşkanlığı forsu mevcuttur. Yani buradan anlıyoruz ki buradaki koruma görevi Cumhurbaşkanlığı Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğündedir. AK PARTİ iktidara tek parti dönemini sert bir şekilde eleştirerek gelmişti. Şimdi görüyoruz ki AK PARTİ yeni bir tek parti olma hevesine kapılmıştır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kuvvetler ayrılığı ilkesini nasıl tahrip ettiğini en son veto meselesinde de gördük. AK PARTİ Genel Merkezi'ni Cumhurbaşkanlığı armalı polislerin koruması devlet-hükümet-siyaset ayırımının kalmadığını göstermektedir. Bunun simgesel olarak çok önemli olduğunu düşünüyorum.

AK PARTİ Genel Başkanının aynı zamanda Cumhurbaşkanı olması devlet işleri ile parti işlerinin birbirine karışmasına yol açmıştır. Devletin valilerinin belediyelere kayyum olarak atanması, sonra o atanan kayyumların AK PARTİ'den aday olması parti içi siyaseti ile devlet idaresinin birbiri içine girdiğine çok önemli bir örnektir.

AK PARTİ devletin bütün imkânlarını kendi için kullanmaktan ve 16 Türk devletini simgeleyen Cumhurbaşkanlığı forsunu taşıyan polisleri parti genel merkezi önünde bekletmekten hicap duymayan bir hâldedir. Bütün bunların çözümü Genel Başkanımız Meral Akşener Hanımefendi'nin de sürekli vurguladığı gibi iyileştirilmiş parlamenter sistemden geçmektedir. Bu bir geriye dönüş değil, bilakis ileriye gidiş olacaktır.

Sözlerimi Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener Hanımefendi'nin şu sözleriyle bitirmek istiyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın.

İBRAHİM HALİL ORAL (Devamla) – Teşekkür ederim.

“İyileştirilmiş parlamenter sistem hakkın ve adaletin tarifidir. İyileştirilmiş parlamenter sistem çalışan, üreten, geleceğe ve ülkesine güvenen gençliğin parolasıdır. İyileştirilmiş parlamenter sistem birbirine saygı duyan insanlarımızın, konuşan Türkiye'nin anahtarıdır. İyileştirilmiş parlamenter sistem demokratik cumhuriyetin ekonomik kurtuluş reçetesidir.”

Bu düşüncelerle teşekkür ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

56'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 56'ncı madde kabul edilmiştir.

57'nci madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

57'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 57'nci madde kabul edilmiştir.

58'inci madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

58'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 58'inci madde kabul edilmiştir.

59'uncu madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 59'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Cahit Özkan	Mehmet Doğan Kubat	Ramazan Can
Denizli	İstanbul	Kırıkkale
Mustafa Ataş	Zülfü Demirbağ	Yılmaz Tunç
İstanbul	Elâzığ	Bartın
Recep Özel	Mücahit Durmuşoğlu	
Isparta	Osmaniye	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Önergeyle 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda yapılan düzenlemenin maddenin yeniden değerlendirilmesinin uygun olacağı kanaatiyle tekliften çıkarılması öngörülmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda madde metinden çıkarılmıştır.

Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek amacıyla, görüşmelere sıra sayısında bulunan mevcut madde numaraları üzerinden devam edilecektir. Madde numaraları Başkanlıkça kanunun yazımı sırasında teselsül ettirilecektir. Bu açıklamam bundan sonra metinden çıkarılacak diğer maddeler için de geçerli olacaktır.

Sayın grup başkan vekillerinin bu çıkarılan maddeyle ilgili söz talepleri varsa onları da karşılıyorum.

Sayın Türkkkan, buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun daha hazırlanırken, Komisyonla görüşülürken üzerinde hassasiyetle durduğumuz birkaç madde vardı. Kanunun genelinde önemli miktarda katkı sunduğumuz, oluşmasında İYİ PARTİ'yle beraber Cumhuriyet Halk Partisinin, HDP'nin, MHP'nin de katkı verdiği bir kanundu bu. Üzerinde çekincelerimiz olan maddelerin çekilmesinden sonra, daha sonra görüşülmek üzere kanun içeriğinden çekilmesinden sonra grupların da anlaşabileceği bir kanun teklifi hâline geldi. Bu yüzden, keşke bu meseleyi daha Komisyondayken, kamuoyunda bu kadar tartışılmadan çözebilseydik diyorum. Özellikle, derneklerle ilgili meselede çekincelerimiz vardı. Kişilerin özel bilgilerinin birtakım mahrem ellere geçmesine imkân verebilecek birtakım düzenlemeler olduğunu düşünüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamamlayalım.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bunların tekrar daha uygun bir şekilde düzenlenerek Meclis Genel Kuruluna gelmesini arzu ediyoruz. Bu konudaki tavsiyelerimizin bizzat yerine getirilmesinden dolayı da memnun olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, bu 59'uncu madde ve biraz sonra konuşacağımız 61'inci ve 62'nci maddeler de bizim önem verdiğimiz maddelerdi. Çünkü örgütlenme özgürlüğü açısından derneklerin sivil toplum kuruluşları olarak özgürce örgütlenmesi, çalışmalarını yapması ve yurttaşlarımızın herhangi bir rahatsızlık duymadan oraya, istedikleri derneklere üye olabilmeleri hem Türkiye'deki anayasal ve yasal yapı açısından hem de Türkiye'nin imzalamış olduğu uluslararası demokratik sözleşmeler açısından önemlidir. Bu konuda bir mutabakat sağlanmış olması siyasi partilerimiz açısından da iyi bir adımdır diye değerlendiriyoruz. O nedenle, destekledik bu adımı.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki.

Sayın Özel...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, oldukça fazla maddeye sahip bir kanun teklifi, 98 madde ve bu kanun teklifi görüşülmeye başlandığında daha Komisyonda, Komisyon sözcümüz 1'inci maddeden başlayarak özellikle 1'inci maddenin, 59'uncu maddenin, 61'inci maddenin ve 62'nci maddenin bu metinden çıkarılmasıyla daha kolay yol alınabilir, üzerinde konuşulabilir bir kanun teklifine dönüşeceğini söylemişti. Milletvekillerimiz hatırlar, Sayın Grup Başkan Vekilimiz Engin Altay geçen hafta salı günü bu görüşmeler başladığında “15 tane maddede itirazlarımız var, 4-5 tane majör itirazımız var, bunları çıkarın, birkaç saat içinde bu kanunu gerçekleştiririm, buradan geçirelim.” dedi ancak o zaman, bu uzlaşma noktasına gelineemedi. Üstünden geçen yaklaşık on gün, saatler süren müzakereler sonucunda, bugün, bütün itirazlarımızın kabul edildiğini söylemek güç ancak ...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - ...en çok üzerinde durduğumuz maddeler, özellikle örgütlenme özgürlüğünün önünde bir engel, bir fişleme, kişilerin sivil topluma, derneklere katılımı, bir de geçmişte birkaç yıl içinde yaşanan birtakım olaylar da göz önüne alındığında, kişileri derneklere üye olmaktan soğutacak, korkutacak bu tip düzenlemeleri, bugün, iktidar partisinin çıkarma önermeleri olduğu için biz çıkarma önergelerimizi çektik, bir uzlaşma noktasına geldi ve bu noktadan memnunuz ama şunu da asla istemeyiz: Bundan on gün sonra, on beş gün sonra “Benzer mahiyetteki maddeleri bir başka şeyle getirelim, tekrar bu fişlemeyi, bu derneklerle ilgili maddeleri bir başka torba kanuna koyalım.” dersiniz, bu da etik olarak birbirimize karşı güvenimizi sarsma açısından da yanlış bir nokta olur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamamlıyorum.

Bu 59, 61 ve 62'inci maddelerin çıkarılması son derece doğrudur. Bu doğru kararın süreklilik arz etmesini temenni ediyor, teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, 60'ıncı madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

60'ıncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 60'ıncı madde kabul edilmiştir.

61'inci madde üzerinde 1 önerge vardır, önergeyi okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 61'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Cahit Özkan	Mehmet Doğan Kubat	Ramazan Can
Denizli	İstanbul	Kırıkkale
Mustafa Ataş	Zülfü Demirbağ	Yılmaz Tunç
İstanbul	Elâzığ	Bartın
Recep Özel	Mücahit Durmuşoğlu	
Isparta	Osmaniye	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyoruz.

Gerekçe:

Önergeyle 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda yapılan düzenlemenin, maddenin yeniden değerlendirilmesinin uygun olacağı kanaatiyle tekliften çıkarılması öngörülmektedir.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul emeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda madde metninden çıkartılmıştır.

62'nci madde üzerinde 1 önerge bulunmaktadır, okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 62'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Cahit Özkan	Mehmet Doğan Kubat	Ramazan Can
Denizli	İstanbul	Kırıkkale
Mustafa Ataş	Recep Özel	Zülfü Demirbağ
İstanbul	Isparta	Elâzığ
Mücahit Durmuşoğlu	Yılmaz Tunç	
Osmaniye	Bartın	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda yapılan düzenlemenin, maddenin yeniden değerlendirilmesinin uygun olacağı kanaatiyle tekliften çıkarılması öngörülmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda madde metinden çıkartılmıştır.

63'üncü madde üzerinde 1 önerge bulunmaktadır, önergeyi okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 63'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Öztunç	Erkan Aydın	Mehmet Ali Çelebi
Kahramanmaraş	Bursa	İzmir
Ahmet Kaya	Nihat Yeşil	Sibel Özdemir
Trabzon	Ankara	İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, İstanbul Milletvekilimiz Sayın Sibel Özdemir. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

63'üncü madde üzerine söz aldım. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Evet, oldukça geç bir saat oldu, sabrınıza sığınarak ben de görüşlerimi paylaşacağım.

Torba bir yasa teklifi yine ve çok geniş kapsamlı bir yasa teklifi, yaklaşık 29 tane kanunda düzenlemeler yapıyor ve 1 tane de kanun hükmünde kararıname değişikliği yapıyor.

Baktığımız zaman, sağlıklı ve nitelikli bir çalışma ortamından uzağız. Gerçekten gecenin ilerleyen bir saati oldu ve bu bölümde de açıklığı çok önemli düzenlemeler var, özellikle göç konusuyla ilgili kapsamlı düzenlemeler var. Bizim de karşı karşıya kaldığımız temel bir sorun alanı göç sorunu. Evet, doğal olarak yasal düzenlemeler gerektiriyor, kanunlarımızda boşluklar var, bunlara ihtiyaç var ama baktığımız zaman göçle ilgili, özellikle yasa dışı göçmenlerin barınmasına, konaklamasına imkân sağlayanlara ve mülkiyetindeki gayrimenkulü kiralayanlara para cezası, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, resmî kurumlarla ilgili, bazı şirketlerle ilgili düzenlemeler var. Bunlar, bu boşlukları giderecek bazı düzenlemeler.

Burada, tabii ki belki birkaç hatip de değerlendirecektir, bazı sıkıntılı düzenlemeler de var.

Burada, bizim bakış açımız, temel olarak insan hakları odaklı ve insan haklarını koruyan bir bakış açısı. Ayrıca, elbette ülkemizin güvenliğini ve ihtiyaçlarını karşılayan düzenlemeler yapmalıyız.

Benim söz aldığım madde de göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarını, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda sayılan katalog suçlar arasına almaktadır.

Ben, burada, sizlerle şunu paylaşmak istiyorum: Göç konusu, özellikle 2011 sonrası, komşu ülkelerimizle ve resmî olarak aday ülke olduğumuz Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizi doğrudan etkileyen bir sürece evrildi.

Değerli milletvekilleri, burada, biz, Avrupa Birliği ülkeleriyle yapmış olduğumuz veya kurumlarla yapmış olduğumuz görüşmelerde, bu konuda yalnız kaldığımız ve tek başımıza mücadele etmek durumunda olduğumuz ancak bu göç konusunu Avrupa Birliği ülkelerine tam olarak anlatamadığımız bir durumla karşı karşıya kaldık.

Ülkemiz açısından temel bir sorun alanı. Şüphesiz ekonomik, sosyal, toplumsal sorunların giderek artan maliyetleri, maalesef, bu iktidarın, özellikle 2011 sonrası, bölgemizde öngörüsüz, tutarsız, günübirlik ve kişisel ilişkiler üzerinden yürüttüğü dış politikanın bir sonucu olarak ortaya çıktı. Özellikle yasa dışı göçle ilgili, doğal olarak Avrupa Birliği ve diğer komşu ülkelerle bir sorumluluk üstlenmek durumunda kaldık ve göçle mücadelede ortak taahhütlerimiz oldu ve bunun sonucu da o dönemde, 2016 döneminde Avrupa Birliği ülkeleriyle bir vize mutabakatı anlaşması imzaladık ve vize serbestisi diyalogu başlattık. Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki geri kabul anlaşmasını, işte “18 Mart mutabakatı” dediğimiz anlaşmayı imzaladık. Tabii, temel unsurları, burada, insan kaçakçılığını önlemek, Ege’deki toplu ölümlerin -hepimizin şahit olduğu- önüne geçmek ve düzensiz göçü düzenlemektir. Biz, burada, Avrupa Birliğine belli sığınmacıları alma konusunda ve ülkemizde, doğal olarak, onlara yaşam alanı sağlama noktasında taahhütlerle bulunurken Avrupa Birliğinden de bir mali yardım almayı amaçlamıştık; Avrupa Birliğinin taahhüdü de bu yöneydi.

72 kriteri belli bir sürece getirdik, burada hepimizin yoğun çalışmasıyla birçok kriteri tamamladık ve bunun sonucunda da Avrupa Birliğinin serbest vize alanına giriş taahhüdü vardı ülkemizdeki vatandaşlarımıza. Bu, gerçekten, Avrupa Birliğiyle ilgili üyelik ilişkilerimizde önemli bir eşik olacaktı, bir eşiği aşmış olacaktık ama maalesef orada hepimizin, birçoğumuzun burada şahit olduğu, iktidar partisinin -bilemiyoruz- siyasi ikballeri, belki içsel gelecek kaygıları nedeniyle o zaman bu mutabakatı yapan dönemin Başbakanı Davutoğlu hükümetinin sonlanmasıyla doğal olarak bu süreç, bu mutabakat sonuçlanmadı. Vize konusunu da açıkçası o dönem Avrupa Birliği kurumlarıyla çok önemli bir aşamaya getirmiştik yani o mutabakatı yapan hükümet mayısta sonlanmıştı ve Haziran 2016’da açıkçası Avrupa Birliği kurumları ve Konseyi vize mutabakatında tatmin edici bir noktaya geldiğimizi, belki bir sonuç alacağımızı bize belirtmişlerdi. Ama ne oldu? Söylem değişti, biz şu noktaya geldik, Sayın Cumhurbaşkanı şu açıklamayı yaptı: “Vizeyi kaldıracağım, bunun şartı da şunu değiştiren... Hadi bakalım, kusura bakma, sen yoluna, biz yolumuza.” Böyle bir söylem değişikliğine geçtik. Yine Cumhurbaşkanı belki dönemin o zamanki Başbakanına atıfla Avrupa Birliğine şunu söyledi: “Kiminle anlaşıyorsan git, onlarla anlaş.” Böyle bir sürece evrildik ve belki bu göç sorununu çözeceğimiz ve vize serbestisi kazanımı sağlayacağımız Avrupa Birliğinde bu maalesef sonuçsuz kaldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL ÖZDEMİR (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkanım, son bir dakika.

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (Devamla) – Daha da kötüsü, biz, bu Suriyeli sığınmacılar konusunu Avrupa Birliğiyle üyelik sorununda bir pazarlık konusuna getirdik ve göç sorunuyla tek başımıza mücadele eden bir ülke konumuna düştük. Geçen gün de değerli AK PARTİ’li milletvekillerimizle, Helsinki’de, parlamenterlerle bir toplantıya katıldık. Orada da gerçekten, o ülkelerin bizim gerçekliğimizden ne kadar uzak olduğunu, bu vize sorununun, göç sorununun ülkemizde yarattığı maliyetleri hiç anlatamadığımızı... Tekrar söylüyorum, bu konu gerçekten önemli bir değerlendirme gerektiriyor. Ne oldu? “Kiminle anlaşabiliyorsan anlaş.” noktasından, bugün, 2019 yılında, Cumhurbaşkanı, bir genelgeyle, vize serbestisi kriterlerinin gerçekleşmesi noktasına geldi.

Yani şunu söylemeye çalışıyorum: Zamanında önemli stratejik adımları atsaydık... Maalesef bunu gerçekleştiremedik. Öngörüden uzak, günübirlik, kısa vadeli, kişisel çıkarlar nedeniyle maalesef dış politikamızda her geçen gün yalnızlaşıyoruz, kazanımlarımızda geriye gidiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL ÖZDEMİR (Devamla) – Son on saniye Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (Devamla) – Çok özür diliyorum, gecenin çok geç bir saati oldu.

İktidar partisi, maalesef dış politikada özellikle, kendi kişisel önceliklerini değil, ülkemizin, 81 milyon vatandaşımızın haklarını, hukukunu öncelemelidir diyorum.

Sabrınız için teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

63'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 63'üncü madde kabul edilmiştir.

64'üncü madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

64'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 64'üncü madde kabul edilmiştir.

65'inci madde üzerinde önerge bulunmamaktadır.

65'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 65'inci madde kabul edilmiştir.

66'ncı madde üzerinde önerge bulunmamaktadır.

66'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 66'ncı madde kabul edilmiştir.

Sayın Tüzün, bir talebiniz oldu, buyurun.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, 67'nci madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak yeni bir madde ihdası konusunda bir önergemiz var. Bu önergenin içeriği... Tabii, yeni madde ihdası olduğu için Komisyonun çoğunluğu gerekiyor. Belki çoğunluğun da sağlanma ihtimali söz konusu olabilir. Geçmişte seçim kampanyalarında özellikle uzman jandarmalarımıza verilen sözler var. Bunlardan önemli olan, subayların harp okulunda veya astsubayların bir yıllık askerî okulda geçen askerî eğitim süreleri fiilî hizmet sürelerinden sayıldığı hâlde, uzman jandarmaların önceki askerî okulda geçen yani askerlikteki eğitim süreleri fiilî hizmet sürelerinden sayılmamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Tüzün.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) - Dolayısıyla verdiğimiz bu önergeyle ortada bulunan bir mağduriyeti gidermek istiyoruz. Uzman jandarmalarımızın bir yıllık okul sürelerinin fiilî hizmet süresinden sayılması noktasında bir önergemiz var, yeni madde ihdası gerektiriyor, Komisyonun çoğunluğu gerekiyor. Komisyonun çoğunluğunun sağlanması ihtimaliyle bu önergemizin kabulü noktasında ki düşüncemizi arz etmek için söz aldım. Bu konuda, uzman jandarmalarımız “Eğer bütçeye yük getiriyorsa bizler iki yıl içerisinde eşit taksitlerle ödeyebiliriz.” diyorlar. Bu noktada, bütün gruplarımızdan destek bekliyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

67'nci maddeden sonra gelmek üzere yeni madde ihdası vardır.

Önce, 67'nci maddenin oylamasını yapalım.

67'nci madde üzerinde önerge bulunmamaktadır.

67'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 67'nci madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Tüzün'ün bahsettiği yeni madde ihdasına dair bir önerge vardır, önergeyi okutup Komisyona soracağım. Komisyon önergeye salt çoğunlukla, 14 üyesiyle katılırsa önerge üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açacağım; Komisyonun salt çoğunlukla katılmaması hâlinde ise önergeyi işlemden kaldıracağım.

Şimdi önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin çerçeve 67'nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 68 - 31/5/2006 tarihli 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 80 - 28/5/1988 tarihli 3466 Sayılı Uzman Jandarma Kanununa tabi olarak çalışan Uzman Jandarmaların naspedilmeden önce askeri okulda geçen süreleri fiili hizmet süresinden sayılır.”

Müzeyyen Şevkin

Mahmut Tanal

Yaşar Tüzün

Adana

İstanbul

Bilecik

Özgür Özel

İbrahim Özden Kaboğlu

Manisa

İstanbul

BAŞKAN – Sayın Komisyon önergeye salt çoğunlukla katılıyor musunuz?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Efendim, salt çoğunluğumuz yok, katılamıyoruz.

BAŞKAN – Komisyon önergeye salt çoğunlukla katılmamış olduğundan önergeyi işlemden kaldırıyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, Başkan, üyeleri dışarı gönderiyor, Meclis üyesi üzerinde iradesini kullanıyor, baskı kuruyor.

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Komisyon üyeleri kendi takdirlerini bilirler, nerede ne zaman duracağını milletvekili bilir.

Sayın Tanal, teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Biraz önce gönderdiniz işte, kamera kayıtlarında belli Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Komisyon Başkanım, söz bende, ben sizin görüşünüzü aldım.

Değerli milletvekilleri, tekrarlıyorum, Komisyon önergeye salt çoğunlukla katılmamış olduğundan önergeyi işlemden kaldırıyorum.

68'inci madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

68'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 68'inci madde kabul edilmiştir.

69'uncu madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

69'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 69'uncu madde kabul edilmiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, 69'uncu madde üzerinde önergemiz var, Sayın Kaboğlu konuşacaktı.

BAŞKAN – Sayın Özel, konuşmacınızı bildirecekseniz ben alabilirim, daha sonraki maddelerde konuşabilir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam Başkanım, öyle yapalım.

BAŞKAN – Bize iletilen taleplerde yoktu.

70'inci madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

70'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 70'inci madde kabul edilmiştir.

71'inci madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

71'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 71'inci madde kabul edilmiştir.

72'nci madde üzerinde herhangi bir önerge bulunmamaktadır.

72'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 72'nci madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, yeni madde ihdasına dair bir önerge vardır. Önergeyi okutup Komisyona soracağım. Komisyon önergeye salt çoğunlukla, 14 üyesiyle katılırsa önerge üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açacağım, Komisyonun salt çoğunlukla katılmaması hâlinde ise önergeyi işlemden kaldıracığım.

Şimdi önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini, diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 73– 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununa bağlı (1) sayılı cetvelde yer alan “T.B.M.M Başkanlık Divanı üyeleri, Komisyon Başkanları ve Grup Başkanvekilleri” satırına “Komisyon Başkanları” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Grup Başkanları” ibaresi eklenmiş, aynı satırda yer alan “50” ibaresi “1 er” şeklinde değiştirilmiş, (2) sayılı cetvele “Kamu Başdenetçisi” satırından önce gelmek üzere aşağıdaki satır eklenmiştir.

“TBMM Genel Sekreteri	1	Binek 5 yıl”
Cahit Özkan	Ramazan Can	Zülfü Demirbağ
Denizli	Kırıkkale	Elâzığ
Recep Özel	Erkan Akçay	Mehmet Doğan Kubat
Isparta	Manisa	İstanbul
Orhan Yegin	Erkan Haberal	Mustafa Ataş
Ankara	Ankara	İstanbul
Mücahit Durmuşoğlu	Yılmaz Tunç	
Osmaniye	Bartın	

BAŞKAN – Sayın Komisyon, önergeye salt çoğunlukla katılıyor musunuz?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, salt çoğunluğumuz vardır, katılıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Biraz önce yoktu. Niye çağırdınız?

BAŞKAN – Sayın Tanal, lütfen...

Değerli milletvekilleri, Komisyon önergeye salt çoğunlukla katılmış olduğundan önerge üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açıyorum.

Söz isteyen? Yok.

Yeni maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, böylece yeni bir madde ihdas edilmiştir. Kanunun yazımı esnasında madde numaraları Başkanlıkça teselsül ettirilecektir. Bir karışıklığa mahal vermemek için Komisyonun kabul ettiği metin üzerinden görüşmelere devam edeceğiz. Bu açıklamam bundan sonra ihdas edilecek maddeler için de geçerli olacaktır.

Sayın milletvekilleri, yeni madde ihdasına dair bir önerge daha vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddelerin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 74 – 5682 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“E) Yabancı ülke adli veya idari makamlarınca verilen velayet ya da vesayet kararları, kararın verildiği ülkelerde bulunan Türkiye Cumhuriyeti dış temsilciliklerindeki pasaport başvurularında kabul edilebilir.”

Cahit Özkan	Ramazan Can	Zülfü Demirbağ
Denizli	Kırıkkale	Elâzığ
Recep Özel	Erkan Akçay	Mehmet Doğan Kubat
Isparta	Manisa	İstanbul
Zafer Sırakaya	Mustafa Ataş	Mücahit Durmuşoğlu
İstanbul	İstanbul	Osmaniye
Orhan Yegin	Yılmaz Tunç	Akif Çağatay Kılıç
Ankara	Bartın	İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye salt çoğunlukla katılıyor musunuz?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Salt çoğunluğumuz vardır, katılıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Komisyon önergeye salt çoğunlukla katılmış olduğundan önerge üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açıyorum.

Söz isteyen? Yok.

Yeni maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, böylece yeni bir madde ihdas edilmiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kanun koyucu dürüst hareket edecek. Komisyon üyelerini gönderdiler, tekrar geri çağırdılar.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, bu şekilde...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Böyle hileli iş olur mu ya?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, sessiz olalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, yapılan işlemi ben hazmedemiyorum; Komisyon Başkanı milletvekillerini gönderiyor, ondan sonra çağırıyor.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, bütün bunların hepsi bütün grupların beraberlikleriyle yapılan işlemlerdir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu dürüstlikle bağdaşmaz ki!

BAŞKAN – Üçüncü bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, şimdi dördüncü bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

Dördüncü bölüm 73 ila 98’inci maddeleri kapsamaktadır.

Şimdi dördüncü bölüm üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

Dördüncü bölüm üzerinde grup adına söz isteyen Batman Milletvekilimiz Sayın Mehmet Ruştü Tiryaki. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Gecenin bu ilerleyen saatlerinde bir söz aldım, birkaç şey söylemek istiyorum. Dördüncü bölüme yönelik temel itirazlarımız, gerçekten mülteci olarak ülkemizde bulunanlara hâlâ mülteci statüsü tanımıyor olmamız. Umarım, bu bir gün değişir. Hâlâ onlara “misafir” demeye devam ediyoruz. Her nedense, Türkiye’nin doğusundan gelen hiç kimseye bu ülke mültecilik hakkı tanımıyor ve uluslararası sözleşmelere de bu konuda koyduğu çekincelerden vazgeçmiyor.

Ama özellikle sizinle paylaşmak istediğim başka bir şey var. Dernekler Kanunu’nda yapmak istediğiniz değişiklik var ya, bence bunu bir daha Türkiye Büyük Millet Meclisinin önüne getirmeyin. Nedeni de şu: Dernek Kanunu’nda yapılan bütün değişiklikler Türkiye’nin önemli tarihsel dönemeçlerine denk gelmiştir. İlk Dernekler Kanunu 1938 tarihlidir ve 1972’ye kadar çok küçük değişikliklerle bu Dernekler Kanunu yürürlükte kalmıştır. Bu Dernekler Kanunu’na 1972’de “Demokrasinin üzerine bir şal örteceğiz.” diyen Nihat Erim döneminde ilk büyük değişiklik önergesi gelmiştir. Daha sonra Dernekler Kanunu bir muhturadan sonra, yine bir darbe döneminde, 12 Eylül darbesinden sonra değiştirilmiştir. 2908 sayılı Dernekler Kanunu da 12 Eylül darbecilerinin bu ülkeye mirasıdır. Daha sonra, sizin döneminizde yapılan, yine tarihî önemde bir Dernekler Kanunu var, şu anda yürürlükte olan 5253 sayılı Dernekler Kanunu. Bakın, 5253 sayılı Dernekler Kanunu’nda değişiklik teklif ettiğiniz maddede şu gerekçeyi sunmuşsunuz, tasarıdaki gerekçenizde diyorsunuz ki: “Aralık 2004’te yapılan değerlendirmede, Türkiye’nin Kopenhag siyasî kriterlerini yerine getirmiş olduğuna karar verilmesi hâlinde, Türkiye ile katılım müzakerelerinin gecikmeksizin başlatılacağı taahhüdünde bulunulmuştur. Güncelleştirilmiş 2003 Ulusal Programında da siyasî kriterlere uyuma yönelik kanunî düzenlemelerin Türkiye Büyük Millet Meclisinin 22 nci Yasama Döneminin 1 inci Yasama Yılı içinde tamamlanacağı taahhüt edilmiştir. Siyasî kriterlere ilişkin eksikliklerin değerlendirilmesinde Katılım Ortaklığı Belgesi, Yıllık İlerleme Raporları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları, taraf olduğumuz uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile üye olduğumuz kuruluşlar tarafından geliştirilen normlar ve Avrupa Birliği Komisyonu raporları dikkate alınmaktadır. Tasarı, örgütlenme hakkının ve derneklerle ilgili düzenlemelerin Anayasa değişikliklerine ve Ulusal Programa uyumlaştırılması amacıyla hazırlanmıştır.

Tasarıyla, Avrupa Birliğine aday ülke olarak dernek kurma ve üyelik konusundaki kısıtlamaların azaltılması, dernek faaliyetlerine serbestlik sağlanması, derneklere uygulanan yaptırımların ve bürokrasinin azaltılması amaçlanmıştır.

2908 sayılı Dernekler Kanunu genelde örgütlenme özgürlüğüne, özelden ise dernek kurma hakkına bir güvenlik sorunu olarak yaklaştığı için devlet ile sivil toplum kuruluşları arasında derin bir güven bunalımına yol açmıştır.

Bu Tasarıyla, demokratik meşruiyetin bir gereği olarak, devlet ile sivil toplum kuruluşları arasındaki güven ortamının tesisi ve işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla, bu kuruluşlarla kamu kurum ve kuruluşlarının işbirliği yapmasına ve bu kuruluşlara destek sağlanmasına imkân verilmektedir.” Biz bu gerekçenin altına imza atıyoruz.

12 Eylül darbecilerinin çıkardığı Dernekler Kanunu’nu işte bu nedenle değiştirmek istediniz, çok önemli ve tarihî bir adım attınız. Dernek kurma hakkına bir güvenlik sorunu olarak yaklaşmadığınızı söylediniz ve dediniz ki: “Dernek kurma ve üyelik konusundaki kısıtlamaları azaltıyoruz.” Yine, dediniz ki: “Dernek faaliyetlerinin serbestlik içerisinde yapılmasını sağlıyoruz.” Yine, dediniz ki: “Derneklere uygulanan yaptırımları ve bürokrasiyi azaltmayı amaçlıyoruz.” Peki, şimdi ne yapıyorsunuz? İşte, 1971 muhtıracılarının yaptığını yapıyorsunuz, yeni bürokratik engeller getiriyorsunuz, yeni fişlemeler getiriyorsunuz. Umarım, muhalefetin ve hepimizin de desteklediği biçimde, bir daha geri getirmemek üzere bu maddeleri geri çekmişsinizdir. Yoksa önümde, bakın, komisyon raporu var “Profesör Doktor Nihat Erim, Başbakan” imzasıyla. Tasarının gerekçesinde de aynı şeyler söyleniyor, deniliyor ki: “Söz konusu olan 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu 33 yıl önce çıkarılmış bir kanun olduğuna göre, bunun bir taraftan Anayasanın getirdiği temel hak ve hürriyetler yönünden yeniden tedvin edilmesi, diğer taraftan hak ve hürriyetlerin özüne dokunmayacak bâzi kayıtlar getirmesi, bugün için siyasal ve sosyal bir zorunluluk olmuştur. Kişiler, serbest olarak dernek kurabilecek ve amaçlarına uygun şekilde faaliyette bulunacaklardır. Ancak, derneklerin amaçları ve faaliyet alan ve şekilleri, hiçbir zaman, ülke ve millet bütünlüğüne, millî güvenliğe, kamu düzeni ve genel ahlâka aykırı olmayacaktır. Özellikle 1961 yılından itibaren Türk toplum hayatına getirilmiş geniş hürriyet havası içindeki tutum, davranış ve eylemlerden sonra Cemiyetler Kanununun gözden geçirilmesine şiddetle ihtiyaç duyulmuştur.”

Eğer bunu yapmaya devam ederseniz, yeni bir teklif getirirseniz emin olun, 1971 muhtıracılarıyla aynı şeyi yapmış olursunuz. Zaman zaman söylüyoruz, kızıyoruz. “Uygulamalarınız 28 Şubatçıların devamıdır, aynı şeyi yapıyorsunuz.” diyoruz “12 Eylülcülerin yaptığını yapıyorsunuz.” diyoruz “Kayyum siyasetiniz budur.” diyoruz “Siyasi rehine operasyonları gibi her gün onlarca siyasetçinin gözaltına alınması aynı uygulamalardır.” diyoruz. Umarız bundan vazgeçersiniz. Geçmişte yaptığınız iyi şeyler vardı. Her insanın hayatında iyi ve kötü şeyler vardır. Siyasi partilerin de siyasi yaşamlarında yaptıkları iyi ve kötü şeyler var. Bugün yaptıklarınızın yüzde 95’inin yanlış olduğunu düşünüyoruz ama geçmişte yaptığınız iyi şeyler vardı, bunları bunun gibi tekliflerle geri almayın, kendi tarihinizde bir parça beyaz sayfa kalmışsa ona gölge düşürmeyin diyorum, hepimizi gecenin bu ilerleyen saatlerinde saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Dördüncü bölüm üzerinde şahıslar adına söz talepleri vardır.

Şahıslar adına ilk söz Afyonkarahisar Milletvekilimiz Sayın Mehmet Taytak’a aittir. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Taytak.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 144 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin dördüncü bölümünde şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz, Avrupa, Orta Doğu ve Afrika'ya yakın konumu sebebiyle jeopolitik bir öneme sahiptir. Türkiye, Avrupa, Asya ve Afrika'yı birbirine bağlayan coğrafi bir konumdadır, bu sebeple göçmenlerin ilk çıkış kapısıdır. Afganistan ve Pakistan'daki belirsizlik ve iç savaş, son yıllarda Irak ve Suriye'de yaşanan iç karışıklıklar, temel yaşam ihtiyaçlarını karşılayamayan Afrika ülkeleri vatandaşları çareyi göçte aramaktadır. Son yıllarda ülkemize gelen milyonlarca göçmen, sosyal, kültürel, demografik yapı, ekonomi ve güvenlik konusunda bazı endişeleri de beraberinde getirmiştir. Aşırı radikal terör örgütlerinin bulunduğu ülkelerden gelen göçmenler de güvenlik tehdidi oluşturmaktadır. Göçler sırasında DEAŞ'lılar, PKK'lılar, misyonerler, ajanlar ülkemize sızmak için zemin yakalamıştır. Sınırlarımızda yaşanan, ardi arkası kesilmeyen terör devam etmekte, terörün sadece adı ve kullanılan aktörleri değişmektedir. İslam'ı canilik gibi göstermek, Sünni-Şii savaşı çıkarmak için yazılan senaryonun aktörü IŞİD; kukla Kürt devleti kurmak için Suriye'deki Kürtleri Türkiye'nin güney doğusuna doldurma aracı YPG; petrol için güvenli bölgenin oluşturulmasının adı PYD, savaş sanayisini zengin edecek formül El Kaide; ABD'nin maymuncuğu ise PKK; isimler farklı, amaçlar aynı. Küresel çetelerin, uluslararası güçlerin taşeronu PKK, YPG, PYD terör örgütlerinin yarattığı en önemli sorunlardan bir tanesi göçtür. Evlerini, yurtlarını bırakıp gelen, yerlerinden, yurtlarından edilen genç, yaşlı, çocuk tüm insanların gerek sosyolojik gerek psikolojik ve gerekse ekonomik tahribatı, sadece bugünümüzü değil, gelecek nesilleri de ilgilendiren en önemli konuların başında gelmektedir. Uluslararası organizasyonlar, Avrupa Birliği, göç meselesi ve mülteci sorunuyla ilgili olarak üç maymunu oynasa da, vadettiklerini yerine getirmese de Türkiye göç konusunda üzerine düşeni yapmıştır, yapmaya da devam etmektedir. Ancak göç sorununu en derinden yaşayan ülke Türkiye'dir.

Bu bağlamda, güney sınırlarımızda oluşturmak istediğimiz güvenli bölge için, ülkemizde bulunan sığınmacıları ülkelere gönderebilmek, o bölgeleri terörden arındırmak, gerçek sahiplerine teslim etmek, kendi iç ve dış güvenliğimizi muhafaza etmek için Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekâtleri düzenlenmiştir.

Mülteci meselesinde devletimiz yalnız bırakıldığı gibi, Avrupa, mültecileri Türkiye'ye karşı stratejik bir silah olarak kullanmaya çalışmaktadır. Türkiye, gerçekleştirdiği operasyonlarda çok ciddi saldırılara maruz kalmıştır. NATO üyesiyiz; teröre karşı verdiğimiz mücadelede en çok onlar karşı çıkıyor. 4 milyon Suriyeliyi Avrupa'ya göndermeyip ülkemizde tutan biziz; üzerimize bir de Avrupa Birliği, operasyonlarımıza karşı bildiri yayınlıyor. Operasyonlarımızda can alıp can veren kahraman Mehmetçik'imiz, teröristlerle çatışıyor; terörün siyasi temsilcileri, Mecliste vekillik yapıyor, teröristlerin yaptıklarını savunuyor; eylemlerinde polis kalkanlarına kafa tutuyor, kafa atıyor; Kürt kökenli kardeşlerimizi töhmet altında bırakıyor. Türk devleti üzerinde türlü oyunlar oynamaya kalkan Avrupa, kendi tarihine bakmadan bizleri karalamaya çalışıyor. Bilinmelidir ki hiçbir güç, aziz milletimize boyun eğdiremeyecek, pes ettiğine şahit olamayacaktır.

Değerli milletvekilleri, bu kanun teklifiyle 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun göç yönetimi sisteminin daha da güçlendirilmesi ve sorunların minimum seviyeye çekilmesi amaçlanmıştır.

Değerli milletvekillerim, hazırlanan bu kanun teklifinin ülkemiz, milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni eder, yüce Meclisimizi saygıyla selamlarım. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına ikinci söz talebi, İstanbul Milletvekilimiz Sayın İbrahim Özden Kaboğlu'na aittir. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Kaboğlu, süreniz beş dakika.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Divan, milletvekilleri; 69'uncu maddeyi kaçırdığımız için değinmek durumundayım. Gerçekten 5 konuşmam vardı, 1'e indiğine göre

umuyorum ki en az 5 maddede uzlaşma sağlanmıştır. 69'uncu madde, radyo ve televizyon yayınlarında uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklarla mücadele yükümlülüğünü öngörmüştür. Evet, uyuşturucu tamam ama uyuşturucu yanında, “zararlı alışkanlıklar” kavramı, öznel bir kavramdır. Bu kavram, yaşam tarzına müdahale riskini beraberinde getirmektedir. Demokratik toplum, çoğulcu toplum ilkesine aykırılık teşkil edebilir. Bir tür toplum mühendisliği kuralıdır. Bu bakımdan, hukuk devleti ilkesine, Anayasa madde 13'e, 17'ye, İnsan Hakları Sözleşmesi madde 8'e açıkça aykırıdır.

Dördüncü bölüme geçiyorum. Dördüncü bölümde çok sayıda sorunlu madde bulunmaktadır. Bu bölümde yer alan birçok madde, temel hak ve özgürlüklerle çelişen ve Anayasa'ya aykırı hükümler öngörmektedir.

1) Türkiye'ye girişlerine izin verilmeyecek yabancıların, işlemleri sonuçlanıncaya kadar sınır kapılarında bekletilmesine ilişkin olarak yasallık ilkesine aykırı bir düzenleme getiren 73'üncü madde, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını ihlal edecek bir kapsamdadır.

2) Sınır dışı etme kararlarına karşı, idari yargıya başvurmaya ilişkin olarak öngörülmuş on beş günlük süreyi ciddi bir hukuki başvuru için hiçbir anlam ifade etmeyecek kısıklıkta olan yedi güne indirmeyi öngören 78'inci madde, hak arama özgürlüğünün özüne dokunmaktadır.

3) Sınır dışı kararında ihlale teşebbüs edenler ölçütünü kanunlaştırmayı öngören 79'uncu, madde geri gönderme yasağıyla çelişen durumlar yaratma riskini belirgin şekilde içermek suretiyle yabancı kişinin temel hak ve özgürlüklerini bütünsel olarak tehdit etmektedir. Dolayısıyla “ihlale teşebbüs suçu” diye bir suç da olamaz zaten.

4) Yabancıların uyruklarının tespiti amacıyla hâkim kararı olmadan elektronik cihazlarının ve iletişim cihazlarının incelenebileceğine ilişkin olan ve yabancıların kişisel verilerinin korunmasına ilişkin olarak hiçbir güvence getirmeyen 80'inci madde, özel yaşam hakkına aykırıdır.

5) İdari gözetime seçenek olarak elektronik izlemeyi öngören 81'inci madde, yine özel yaşam hakkına aykırıdır.

6) Sınır dışı edilecek yabancıların mevcut parasının temel gereksinimleri karşılayacak miktar haricinde hazineye irat kaydedebileceğine ilişkin 83'üncü madde, mülkiyet hakkını ihlal etmektedir, Türkiye'nin onurunu uluslararası toplum önünde zedelemektedir.

7) Refakatsiz çocuk olan kardeşlerin mümkün olduğu ölçüde bir arada bulundurulacağına ilişkin kuralı kaldırmayı öngören 85'inci madde, aile yaşamına saygı hakkıyla çelişkili durumlara yol açma riskini beraberinde getirmektedir.

8) Herhangi bir sağlık güvencesi olmayan ve ödeme gücü bulunmayan yabancıların 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine uluslararası koruma başvuru kaydından itibaren tabi olacakları süreyi bir yıla indiren 90'ıncı madde, zorunlu göçün yol açtığı fiziksel ve psikolojik sorunları yaşayan, düzenli geliri bulunmayan, çalışma izni alamayan yüz binlerce kişinin temel bir hakkı olan sağlık hakkına erişmelerinin engellenmesi tehlikesini beraberinde getirmektedir.

Ben sadece birer cümleyle bunları belirtirdim. Tabii ki bu acelecilik, bu koşturma -Divanda bile bu maddelerin birbirine karıştırılması, Divanın kusuru değildir tabii- belki bu kadar baskı yapan, nitelikli yasadan vazgeçtik, bir yasanın temel ilkelerini yansıtan bir metin olarak ortaya çıkmasını engelleyen bu hızlı süreç, bizim ancak bu kadarıyla yetinmemiz sonucunu doğuruyor.

Bu itibarla, eğer böyle bir yöntemin bizim açımızdan Anayasa madde 17'yle, insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir muamele olduğunu belirtirsek, bizim yaptığımız bu yasanın, bir yasanın temel ilkelerine ne kadar uygun olduğunu anlayabiliriz, tahmin edebiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, bir dakikada toparlayalım Sayın Kaboğlu.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Bu vesileyle, tekrar hatırlatıyorum sayın Komisyona: 11’inci maddede, gerçi geçen hafta burada bazı vekiller Anayasa dersi vermeye kalkıştı ama tam bir gün sonra, tam da bizim “Niçin Anayasa’ya aykırıdır?” biçiminde sorduğumuz soruya yanıt olarak “Sözlü sınavın nasıl yapılacağı kanunla belirtilir.” dedik ama “Hayır.” dendi, ısrarla, inatla geçirildi. Anayasa Mahkemesi tam da o ölçütü kullanarak bir başka yasayı iptal etti. Bu vesileyle, tümüyle oylamada 11’inci maddeyi de oylayacağımıza göre, madde 152/(3)’e 153 sona açıkça aykırı olacak. Bunu da dikkatlerinize sunuyorum.

Çoğu zaman, anayasallık sorununu dile getirdiğim zaman bazı vekiller buna çok kızıyorlar ama hepimizin Anayasa’ya göre Anayasa’ya sadakat yeminini ettiğimizi, hak ve özgürlükleri koruma yeminini ettiğimizi, andını içtiğimizi ve hak ve özgürlükleri koruma andının yabancıların da hak ve özgürlüklerini korumayı içerdiğini ve bunu namus ve şerefimiz üzerine yaptığımızı hatırlatarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayın Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan, selamlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – ...vekillerin, lütfen, “Anayasa” dediğimiz zaman kızmamalarını, özellikle ant metnini tekrar okumalarını... Çünkü eğer biz Anayasa’ya saygı göstermezsek, hani, 69’a koyduğumuz zararlı alışkanlıklar, bizim zararlı alışkanlığımız bizi Anayasa dışına iter. Her ne kadar cebir ve şiddet kullanmıyor olsak da Türk Ceza Kanunu madde 309’un öngördüğü Anayasa’yı ihlal suçunu daha ağır sonuçlar doğurması açısından işleme riskine koşarız.

Hepinize saygılar sunarım efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, soru-cevap işlemi bulunmadığından dördüncü bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi dördüncü bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

Değerli milletvekilleri, tekrardan kaçınmak ve zamanı iyi kullanmak açısından, önerge işlemi bulunmayan maddeleri direkt oylarınıza sunacağım. Bu, bütün maddeler için geçerli olacaktır. Yani direkt oylarınıza sunduğum maddelerde herhangi bir önerge işlemi bulunmamaktadır. Bunu, tekrarlamaktan kaçınarak zamanınızı da almamak açısından kayıtlara geçiriyorum.

73’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 73’üncü madde kabul edilmiştir.

74’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 74’üncü madde kabul edilmiştir.

75’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 75’inci madde kabul edilmiştir.

76’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 76’ncü madde kabul edilmiştir.

77’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 77’nci madde kabul edilmiştir.

78’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 78’inci madde kabul edilmiştir.

79'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 79'uncu madde kabul edilmiştir.

80'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 80'inci madde kabul edilmiştir.

81'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 81'inci madde kabul edilmiştir.

82'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 82'nci madde kabul edilmiştir.

83'üncü madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 83'üncü maddesi ile 6458 sayılı Kanun'un 60'ıncı maddesinin değiştirilen (3)'üncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“(3) Sınır dışı edilecek yabancıların seyahat masrafları kendilerince karşılanır. Seyahat masraflarının karşılanması hususunda aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) Yabancıların mevcut parası sınır dışı seyahat masraflarının tamamını karşılamaya yetiyorsa sınır dışı seyahat masrafları yabancıların mevcut parasından karşılanır ve artan tutar kendisine bırakılır.

b) Yabancıların hiç parası yoksa seyahat masraflarının tamamı Genel Müdürlükçe karşılanır.

c) Yabancıların mevcut parası seyahat masraflarının tamamını karşılamaya yetmiyorsa;

1) Seyahat masrafları Genel Müdürlükçe karşılanır ve yabancıların mevcut parasının Genel Müdürlükçe her mali yıl başında belirlenen sınır dışı edilecek yabancıların temel gereksinimlerini karşılamaya yetecek tutar kadar kısmı kendisine bırakılarak artan kısmı seyahat masrafları karşılığında Hazineye gelir kaydedilir.

2) Yabancıların mevcut parası temel gereksinimlerini karşılamaya yetecek tutarın altındaysa seyahat masraflarının tamamı Genel Müdürlükçe karşılanır ve mevcut parası kendisine bırakılır.

ç) Masraflar geri ödenmediği sürece, yabancıların Türkiye'ye girişine izin verilmeyebilir.”

Cahit Özkan	Erkan Akçay	Mehmet Doğan Kubat
Denizli	Manisa	İstanbul
Ramazan Can	Mustafa Ataş	Mücahit Durmuşoğlu
Kırıkkale	İstanbul	Osmaniye
Zülfü Demirbağ	Recep Özel	Yılmaz Tunç
Elâzığ	Isparta	Bartın

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Gerekçe...

BAŞKAN – Önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Değişlikle, sınır dışı edilecek yabancıların seyahat masraflarına ilişkin, kanun teklifinde yapılan düzenleme uygulamada tereddüt oluşmaması açısından revize edilmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 83'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 83'üncü madde kabul edilmiştir.

84'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 84'üncü madde kabul edilmiştir.

85'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 85'inci madde kabul edilmiştir.

86'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 86'ncı madde kabul edilmiştir.

87'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 87'nci madde kabul edilmiştir.

88'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 88'inci madde kabul edilmiştir.

89'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 89'uncu madde kabul edilmiştir.

90'ıncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 90'ıncı madde kabul edilmiştir.

91'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 91'inci madde kabul edilmiştir.

92'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 92'nci madde kabul edilmiştir.

93'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 93'üncü madde kabul edilmiştir.

94'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 94'üncü madde kabul edilmiştir.

95'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 95'inci madde kabul edilmiştir.

96'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 96'ncı madde kabul edilmiştir.

97'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 97'nci madde kabul edilmiştir.

98'inci madde üzerinde 1 önerge vardır, önergeyi okutup oylarınıza sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 144 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 98'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Cahit Özkan	Erkan Akçay	Orhan Yegin
Denizli	Manisa	Ankara
Mehmet Doğan Kubat	Erkan Haberal	Ramazan Can
İstanbul	Ankara	Kırıkkale

Zülfü Demirbağ

Mücahit Durmuşoğlu

Recep Özel

Elâzığ

Osmaniye

Isparta

Mustafa Ataş

Yılmaz Tunç

İstanbul

Bartın

“Madde 98 – Bu kanunun;

- a) 51 inci, 52 nci, 70 inci ve 71 inci maddelerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı,
- b) 72 nci maddesini Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı,
- c) Diğer maddelerini Cumhurbaşkanı, yürütür.”

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI CELALETTİN GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

MEHMET DOĞAN KUBAT (İstanbul) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Önergeyle teklifin 72’nci maddesinin Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından birlikte yürütülmesi öngörülmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 98’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 98’inci madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, bu şekilde, dördüncü bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Şimdi, 86’nci maddeye göre, lehte olmak üzere İstanbul Milletvekilimiz Sayın Zafer Sırakaya’ya söz veriyorum.

Süreniz beş dakika. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nde yer alan ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızı yakinen ilgilendiren kanun değişikliği üzerine, lehte konuşma yapmak üzere söz almış bulunuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, AK PARTİ, ülkelere prestij kazandıran en önemli hususa, dünyanın neresinde yaşarlarsa yaşasınlar vatandaşlarımızın hak ve çıkarlarını gözeten, onların yanında olan anlayışı siyasete kazandıran bir lidere ve kadrolara sahiptir. Çifte vatandaşlık uygulamasının olduğu ülkelerde bu haktan faydalanan gençler, şemsiyesi altında milletimize hizmet etme imkânı bulduğumuz AK PARTİ’imizin asla vazgeçmeyeceği millî değerlerdir. Tüm parti programları, tüzük ve teşkilatlanmalarında gençleri merkeze koyan AK PARTİ’nin, yurt dışında yaşayan genç kardeşlerimizi görmezden gelmesi, onların derdiyle dertlenmemesi ve onların geleceğini teminat altına almayı düşünmemesi elbette ki beklenemez.

Türk vatandaşlığının sınırları Anayasa’mızda teminat altına alınmıştır. Hepimizin bildiği üzere, Anayasa’mızın 62’nci maddesi, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yönelik önemli yükümlülükleri içermektedir. Anayasa’ya göre devlet, yurt dışındaki vatandaşlarımızın hem yaşadıkları

ülkelerdeki haklarından azami ölçüde yararlanması hem de Türkiye'yle bağlarının kurulması için çalışma yürütmekle yükümlüdür. Anayasa'mız, vatandaşlığın kazanılması bakımından babanın ve annenin Türk olmasına, vatandaşlık kavramında büyük önem vermiştir. Bunun neticesi olarak Türk babanın, Türk annenin çocuklarının vatandaşlık durumu, kanununa değil, doğrudan doğruya Anayasa'ya tabidir. Meclis Genel Kuruluna gelen Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'mizle 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nda yer alan ve "Anne-babası birlikte vatandaşlıktan çıkan Türk çocukları, Türk vatandaşlığını resen kaybeder." hükmü artık tarihe karışıyor.

AK PARTİ olarak bizim en büyük önceliğimiz, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın ve gençlerimizin, ülkesine yani Türkiye'ye bağımlı değil, bağlı olarak yetişmeleridir. Ülkeleriyle kimi zaman nasıl iletişim kuracaklarını bilmeyen yurt dışında yaşayan genç nesillerimizi bizden önceki iktidarlar gibi görmezden gelemez. Bizlerin görmezden geleceği genç nesillerimiz, Avrupa'da giderek artan İslamofobik ve ırkçı yaklaşımlardan dolayı dillerinden, dinlerinden ve kimliklerinden yani mensubu oldukları medeniyet kodlarından uzaklaşma tehlikesi altındadır.

Sayın milletvekilleri, rızkını Avrupa'da kazanmak üzere giden birinci neslimiz, gittiği ülkelerde işçi statüsünden öteye geçemezken bugün -elhamdülillah- üçüncü ve dördüncü neslimiz, yaşadığı ülkenin her alanında etkin rol alan bir konumdadır. Sadece Almanya'da 80 bin Türk müteşebbisimiz, 50 milyar ciro yaparak 500 bin kişiye istihdam sağlamaktadır.

Sayın milletvekilleri, yurt dışında yaşayan gençlerimizi güncel tartışmaların ve maddi sorunların merkezinden alarak gençlerimizin tüm enerjisini geleceğe kanalize etmelerine yardımcı olmak, medeniyet kodlarımızın da bir gereğidir. Üstat Necip Fazıl'ın ufku kökü ezelde ve dalı ebette olan bir sistemin aşkına, vecdine, diyalektiğine, estetiğine, irfanına, idrakine sahip olarak çizdiği gençlik için var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz. AK PARTİ iktidarları olarak görevimiz ve önceliğimiz, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın tüm sorunlarına çare bulmak, işlerini kolaylaştırmaktır.

Genel Kurulda kabul edilen yasa teklifiyle, sağlık, yaş ve ceza nedeniyle yurt dışında hastanelerde, bakımevlerinde ve cezaevlerinde olan vatandaşlarımızın hayatlarını kolaylaştıran bir değişikliğe imza atmak yine iktidarımıza nasip oldu. 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun ilgili maddesinde yapılmasını teklif ettiğimiz düzenlemeyle, yabancı makamlar tarafından verilen vesayet ya da velayet kararına istinaden vasi ya da velinin, kararın verildiği ilgili ülkedeki dış temsilciliklerimizde pasaport işlemleri için başvuru yapabilmelerinin önünü açıyoruz.

Sözlerime son verirken, sunduğumuz bu kanun teklifiyle, Avrupa'da sınırları çizilen vatandaşlık tanımı, tam manasıyla yerini bulacaktır. Bu vesileyle, yurt dışında yaşayan gençlerimiz ile Türkiye'nin bağlarını bir daha kopmamak üzere daha da sağlam bir zemine taşımış olacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

ZAFER SIRAĞAYA (Devamla) – Bu kanun teklifinin hazırlanmasından Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna gelmesine kadar bizlere desteklerini esirgemeyen Sayın Cumhurbaşkanımız ve Komisyon Başkanımız başta olmak üzere, bugün bu yasa teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda kabulünü sağlayan AK PARTİ Grubumuza, destek veren Milliyetçi Hareket Partisine, Cumhuriyet Halk Partisine ve İYİ PARTİ'ye teşekkürlerimi bir borç biliyor, yasa teklifine "evet" oyu veren tüm milletvekili arkadaşlarıma şahsım ve yurt dışında yaşayan tüm kardeşlerimiz adına teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Özel, bir söz talebiniz oldu.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, kanunun görüşmeleri tamamlandıktan sonra yapılacak beş dakikalık görüşmeyle ilgili Adalet ve Kalkınma Partisinin değerli temsilcileri şöyle bir bilgilendirme yaptılar: “Yurt dışındaki vatandaşlarımızın önemli bir sorununu birlikte çözüyoruz.” Ki hatip konuşmasının son kısmında ona değindi. Bunun için, toparlayıcı, birleştirici bir teşekkür konuşması olacağı için biz de bunu memnuniyetle dinleyeceğimizi ve bize de tanınan bu hakkı, sadece AK PARTİ Grubunun kullanmasına bir şey demeyeceğimizi söyledik. Aslında, o konuda bir hakkın teslimi var son kısmında konuşmasının ama konuşmasının önemli bir kısmında şu ifadeleri kullanıyor: “Hükümetlerimiz bizden önceki cumhuriyet hükümetleri gibi yurt dışındaki vatandaşlarımızın sorunlarına duyarsız kalmamıştır.” diyor. Bu, doğru değil; bu, bugünün bu yaklaşımına da uygun değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İktidarı devraldığımız 57’nci Hükümet, üçlü koalisyon hükümeti de dâhil, ondan önceki tüm cumhuriyet hükümetleri, yurt dışındaki vatandaşlarımızın sorunlarını, onlara karşı yapılan ayrımcılıkları karınca kararınca, güçleri yettikçe, dilleri döndükçe bu Mecliste itiraz ettiler, o hükümetlerin Sayın Başbakanları ve devlet başkanlarımız bu konuda ciddi mücadeleler verdiler. Bu tip bir devrisabık yaratmayı hem bugünkü yapılan çalışma açısından hem de iktidarda on yedi yıldır bulunan bir partinin kendinden önceki tüm cumhuriyet hükümetlerini böyle kötülemesini şık bulmadığımızı kayıtlara geçirmek istedim.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, bugün -aslında, artık bugün değil, yarına döndük ama- birleşime başladığımız zaman 5 Aralık, Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilişinin yıl dönümüydü. Bugün burada bulunan bütün kadın milletvekillerimizin söz almasını özellikle arzu ettim ve talep eden bütün milletvekillerimize, kadın milletvekillerimizin her birine söz verdik. Bir tek söz veremediğimiz arkadaşımız var, o da benimle beraber üç gün boyunca Başkanlık Divanında görev yapan İstanbul Milletvekilimiz Sare Aydın Kardeşimiz. Kendisinden rica ettim, şimdi o da sizinle olduğu yerlere geçti. Son sözü ben İstanbul Milletvekilimiz Sare Aydın’a vermek suretiyle hem onun çalışmalarının burada bir karşılığının da olmasını arzu ediyorum hem de Türk kadınına verdiğimiz önemi vurgulamak açısından da gecenin finalini bir kadın milletvekilimizle yapmamızın şık olacağına inanıyorum. (AK PARTİ, CHP, MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Buyurun Sare Hanım, söz sizde.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

79.- İstanbul Milletvekili Emine Sare Aydın Yılmaz’ın, kadın milletvekillerinin söz taleplerini geri çevirmeyerek 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü’ne yakışır bir yönetim sergileyen Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök’e teşekkür ettiğine, tüm kadınların şiddetten, kadın cinayetlerinden, nefretten, dışlayıcı, hukuksuz davranış ve uygulamalardan arındığı, daha adil ve eşit bir dünyaya erişmelerini dilediğine ilişkin açıklaması

EMİNE SARE AYDIN YILMAZ (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, yoğun bir günün sonunda son sözü şahsıma veren ve yine tüm kadın milletvekillerimizin söz taleplerini geri çevirmeyerek güne yakışır bir yönetim sergileyen, nezaket sahibi Sayın Başkana teşekkür ediyorum tüm kadınlarımız adına.

Malumunuz, bugün 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü; başka bir yönüyle, biz kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanındığı tarihi bir gün. Bütün insanlar hür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar. Bu eşitliğin adalet, hakkaniyet ve dengeyle tamamlanması, toplumumuzun, ülkemizin daha müreffeh yarınlara ulaşması için son derece önemlidir. Bu kapsamda, 2010 yılında revize edilen Anayasa'nın 10^üncü maddesi, pozitif ayrımcılık ilkesi bakımından büyük bir kazanımdır.

Güçlü kadın, içinde yaşadığı toplumun demokratik, millî ve manevi değerlerine sahip çıkan vatansever kadındır. Bize bu günü cephede, sahada, Mecliste büyük mücadelelerle sağlayan kahraman kadınlarımıza ve yine Mustafa Kemal Atatürk'e ve bizlerle birlikte başörtülü kadın arkadaşlarımıza Meclisin yolunu açan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Tüm kadınların şiddetten, kadın cinayetlerinden, nefretten, dışlayıcı, hukuksuz davranış ve uygulamalardan arındığı, daha adil ve eşit bir dünyaya erişmelerini diliyorum.

Tel duvarların önünde bekleyen mülteci kadınlara, kız kardeşlerime buradan selam yolluyorum.

Kanunumuzun şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

Çok teşekkür ediyorum. (AK PARTİ; MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök'ün, parti gruplarının olabildiğince uzlaşısının sağlandığı bir yasama faaliyeti gerçekleştirildiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, bütün parti gruplarının çok önemli çalışmasına ben de bizzat tanık oldum. Burada, yapılan çalışmaların bir perde arkası var, orada saatlerce süren, Komisyon sözcülerinin, kanun teklifini hazırlayanların, parti grup başkan vekillerinin ve kendi partilerinin yetkili kurullarının devamlı görüşmeleriyle oluşan bir mutabakat çerçevesinde, olabildiğince bütün grupların uzlaşısıyla kendi özellikle dikkat ettikleri konuları kayıtlara geçirdiği bir yasama faaliyetini beraber gerçekleştirdik. Biz de Başkanlık Divanı olarak bunu kolaylaştıran bir süreci yönetmeye çalıştık. Kanunun yapımının tam İç Tüzük'e uygun olması konusunda bizim de yapıcı önerilerimiz oldu. Buradaki kanun metninin görüşülmesinde, bütün grupların bilgisi, şahsımın bilgisi, benden önceki Meclis Başkan Vekilinin bilgisi ve bütün parti yetkililerinin de bilgisi olduğunu ben biliyorum. Böyle bir kanun çalışmasının artık sonuna geldik ve yaptığımız üç günlük çalışmayla aslında, pazartesi günü başlayacak bütçe görüşmelerinin de bir antrenmanını yaptık. Yoruca, uzun süren görüşmeler sonucunda artık teklifin tümünü bir açık oylamaya sunmamız gerekiyor.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

3.- Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2368) ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2385) ve İçişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 144) (Devam)

BAŞKAN - Değerli milletvekillerimiz, teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum. Pusula ulaştıran arkadaşlarımızın da salondan ayrılmamalarını tekrar hatırlatıyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylamaya başlandı)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, oylama sonuçlanmadan lütfen Komisyonun önünde bir yığılma olmasın, rica ediyorum çünkü sonuçları ilan edeceğiz ve işlemimizi daha henüz tamamlamadık.

(Elektronik cihazla oylamaya devam edildi)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi açık oylama sonucunu açıklıyorum:

“Kullanılan oy sayısı : 270

Kabul : 233

Ret : 29

Çekimser : 8 (x)

Kâtip Üye

Barış Karadeniz

Sinop

Kâtip Üye

Mustafa Açıkgöz

Nevşehir”

Bu şekilde teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Değerli milletvekilleri, gündemimizdeki konular tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ni görüşmek için 9 Aralık 2019 Pazartesi günü saat 12.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Hepinize iyi geceler diliyorum.

Kapanma Saati: 03.06

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

XI.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 145) 21.11.2019 Tarihli Ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda Ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Ve Anayasanın 89'Uncu İle 104'Üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresine Verilen Oyların Sonucu:

2.- (S. Sayısı: 146) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu:

3.- (S. Sayısı: 144) Bazı Kanunlarda Ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu:

Sıra Sayısı : 145
Oylama Saati : 17:07
Üye Sayısı : 600
Kabul Edenler : 322
Reddedenler : 0
Çekimsizler : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 0
Toplam : 322
Açık Üyelikler : 11
Kanunlaşmıştır

Sıra Sayısı : 146
Oylama Saati : 19:14
Üye Sayısı : 600
Kabul Edenler : 292
Reddedenler : 13
Çekimsizler : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 1
Toplam : 306
Açık Üyelikler : 11
Kanunlaşmıştır

Sıra Sayısı : 144
Oylama Saati : 03:00
Üye Sayısı : 600
Kabul Edenler : 233
Reddedenler : 29
Çekimsizler : 8
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 0
Toplam : 270
Açık Üyelikler : 11
Kanunlaşmıştır

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 145	S. S. 146	S. S. 144
Adana	Barut	Ayhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Bulut	Burhanettin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Çulhaoğlu	Mehmet Metanet	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Çekimsiz
Adana	Dağlı	Taner	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Doğru	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Erdinç	Mehmet Şükrü	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Ersoy	Ayşe Sibel	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Hatimoğulları Oruç	Tulay	HDP	Kabul	Red	Katılmadı
Adana	Koncuk	İsmail	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Peköz	Kemal	HDP	Kabul	Red	Katılmadı
Adana	Saneroglu	Jülide	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Adana	Sümer	Orhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Şevkin	Müzeyyen	CHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Adana	Zenbilci	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Adıyaman	Aydın	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Adıyaman	Fırat	İbrahim Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Adıyaman	Taş	Yakup	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Adıyaman	Toprak	Muhammed Fatih	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Adıyaman	Tutdere	Abdurrahman	CHP	Kabul	Kabul	Red
Afyonkarahisar	Eroğlu	Veysel	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Köksal	Burcu	CHP	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Afyonkarahisar	Taytak	Mehmet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Uysal	Gültekin	DP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Yurdunuseven	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ağrı	Çelebi	Ekrem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ağrı	Koç	Abdullah	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ağrı	Öztürk	Berdan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ağrı	Taşdemir	Dirayet Dilan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Amasya	Çilez	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Amasya	Karahocagil	Mustafa Levent	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Amasya	Tuncer	Mustafa	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Akdoğan	Yağın	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Altıntaş	Ayhan	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Ankara	Arslan	Ali İhsan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 145	S. S. 146	S. S. 144
Ankara	Aydın	Barış	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Aydın	Koray	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Ankara	Bostancı	Mehmet Naci	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Ceylan	Nevzat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Ankara	Destici	Mustafa	BBP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Durmaz	Sadur	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Emir	Murat	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Erdoğan	Asuman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Gök	Levent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Haberal	Erkan	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Hakverdi	Ali Haydar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	İşler	Emrullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kaya	Yıldırım	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kerestecioglu Demir	Filiz	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Koç	Ahmet Haluk	CHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Ankara	Kuşoğlu	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Oral	İbrahim Halil	İYİ PARTİ	Kabul	Katılmadı	Çekirser
Ankara	Polat Düzzün	Anife	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Sunat	Şenol	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Şahin	Fatih	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul/Mük.	Katılmadı
Ankara	Taşcier	Gemze	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Taşlıçay	Nevin	MHP	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Ankara	Turan	Hacı	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Ünsal	Servet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yegin	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Yeşil	Nihat	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yıldırım	Yaşar	MHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yıldız	Zeynep	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yılmaz	Durmuş	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Antalya	An	Cavit	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Aydın	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Başı	Feridun	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Antalya	Başkan	Abdurrahman	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Baykal	Deniz	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Budak	Çetin Osman	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Bülbül	Kemal	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Çelik	Kemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Çelik	Sena Nur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Özer	Aydın	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Subaşı	Hasan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Uşu	Atay	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Vural Çokal	Tuba	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Zeybek	Rafet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 145	S. S. 146	S. S. 144
Artvin	Balta	Ertuğ Erkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Bülbül	Süleyman	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Erim	Bekir Kuvvet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Posacı	Rıza	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Sezgin	Aydın Adnan	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Yavuz	Metin	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Akın	Ahmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Aydemir	Pakize Mutlu	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Aytekin	Ensar	CHP	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Balıkesir	Canbey	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Çelik	Adil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Ok	İsmail	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Balıkesir	Subaşı	Yavuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Şahin	Fikret	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Uygur	Belgin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Kabul	Kabul	Red
Bilecik	Yağcı	Selim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bingöl	Aydemir	Erdal	HDP	Kabul	Katılmadı	Red
Bingöl	Berdibek	Feysi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bingöl	Yılmaz	Cevdet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Gaydah	Mahmut Celadet	HDP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Kiler	Vahit	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Taşar	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Bolu	Aydın	Arzu	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bolu	Küpçü	Fehmi	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Burdur	Göker	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Burdur	Özçelik	Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Burdur	Uğur	Yasin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Ala	Ekan	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Aydın	Erkan	CHP	Kabul	Kabul	Red
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Çavuşoğlu	Hakan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Bursa	Erozan	Ahmet Kamil	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Esgin	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Bursa	İşık	Zafer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Karabiyik	Lale	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Kılıç	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Ödünç	Atilla	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Bursa	Özen	Refik	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Özkan	Yüksel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Sarbal	Orhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İl	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 145	S.S. 146	S.S. 144
Bursa	Tatlıoğlu	İsmail	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Vahapoğlu	Mustafa Hidayet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Bursa	Yılmaz Gürel	Vildan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Çanakkale	Ceylan	Özgür	CHP	Kabul	Katılmadı	Red
Çanakkale	Erkek	Muharem	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	İskenderoğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Çanakkale	Turan	Bülent	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çankırı	Akbaşıoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Çankırı	Çivircioğlu	Salim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Çorum	Ceylan	Ahmet Sami	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Çorum	Kavuncu	Erol	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Çorum	Kaya	Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Çorum	Köse	Tufan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Biçer Karaca	Gülzar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Ök	Nilgün	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Denizli	Öztürk	Yasin	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Denizli	Sancar	Haşim Teoman	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Denizli	Yıldız	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Diyarbakır	Aydeniz	Salih	DBP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Bal	Ebubekir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Dağ	Dersim	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Eker	Mehmet Mehdi	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Eronat	Oya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Farisoğulları	Musa	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Güzel	Senra	HDP	Kabul	Red	Red
Diyarbakır	Özsoy	Hişyar	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Paylan	Caro	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Taşçer	İmam	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Tosun	Remziye	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Aksal	Fatma	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Edirne	Çakırlar	Orhan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Kabul	Çekimsiz
Edirne	Çaytancıoğlu	Okan	CHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Elazığ	Ağar	Zülfü Tolga	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	Balık	Semin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Elazığ	Bulut	Metin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	Demirbağ	Zülfü	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Elazığ	Erol	Cürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzincan	Çakır	Burhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Erzincan	Karaman	Süleyman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Akdağ	Recep	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Erzurum	Altınok	Selani	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Erzurum	Aydemir	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Cinisi	Muhammet Naci	İYİ PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Erzurum	Taşkesenlioğlu Ban	Zehra	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Boyun	Adı	Parti	S. S. 145	S. S. 146	S. S. 144
Eskişehir	Avcı	Nabi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Çakırözer	Ulku	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Cünay	Emine Nur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Kabukcuoğlu	Arslan	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Çekimser
Eskişehir	Karacan	Harun	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Eskişehir	Sazak	Metin Nurullah	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Eskişehir	Süllü	Jale Nur	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Atay	Semet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Bakbak	Derya	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Gaziantep	Erdoğan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Filiz	İmam Hüseyin	İYİ PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Kaplan	İrfan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Kirazoğlu	Mehmet Sait	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Koçer	Abdullah Nejat	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Gaziantep	Şahin	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Taşdoğan	Ali Muhittin	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Toğrul	Mahmut	HDP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Uzer	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Gaziantep	Yılmazkaya	Bayram	CHP	Kabul	Kabul	Red
Gaziantep	Yüksel	Müslüm	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Giresun	Aydın	Kadir	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Giresun	Özürk	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Giresun	Özürk	Sabri	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Giresun	Tıgh	Necati	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Red
Gümüşhane	Akgül	Hacı Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Gümüşhane	Pektaş	Cihan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Hakkari	Dede	Sait	HDP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Dinç	Husret	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Hakkari	Güven	Leyla	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Güzelmansur	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Kaşıkcı	Lütfi	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Mengülluoğlu	Başı Atay	TIP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Özel	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Özgürsoy Çelik	Sabahat	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Hatay	Şahin	Suzan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Şanverdi	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Tokdemir	İsmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Topal	Serkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Türkoğlu	Hacı Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Yayman	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Isparta	Bilgiç	Süreyya Sadi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Isparta	Cesur	Aylin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Isparta	Gökğöz	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Isparta	Özel	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Antmen	Alpay	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Başarr	Ali Mahir	CHP	Kabul	Katılmadı	Red
Mersin	Çelik	Behiç	İYİ PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Mersin	Elvan	Lütfi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 145	S. S. 146	S. S. 144
Mersin	Cökçel	Cengiz	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Gül Yılmaz	Zeynep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Kılavuz	Olcay	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Kurtulan	Fatma	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Özkan	Hacı	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Mersin	Sıdab	Zeki Hakan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Şimşek	Baki	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Taşkın	Ali Cumbur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Turan	Rüdvân	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Açikel	Fethi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Adıgüzel	Onursal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ağralıoğlu	Yavuz	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Akkuş İlgezi	Gamze	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Andican	Abdul Ahat	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Arınç	Ahmet Mücahit	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
İstanbul	Arkaz	Hayati	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
İstanbul	Ataş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Aydın Yılmaz	Emine Sare	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Aydoğan	Turan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ayrım	Şanil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Babuşcu	Aziz	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Baş	Erkan	TIP	Kabul	Red	Katılmadı
İstanbul	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Bekaroğlu	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Beyaz	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı	Kabul	Çekimsiz
İstanbul	Boyras	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Bozku	Volkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Buldan	Pervin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Canbaz Kaya	Dişat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Canikli	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çamlı	Ahmet Hamdi	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
İstanbul	Çelik	Ahmet	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çetin	Cemal	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çeviköz	Ahmet Ünal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çonkar	Ahmet Berat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
İstanbul	Dedegil	Alev	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
İstanbul	Demir	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Demiröz	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Denizolgun	Fatih Süleyman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Durgut	Müşerref Pervin Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Emecan	Emine Gülizar	CHP	Kabul	Katılmadı	Red
İstanbul	Enre	Yunus	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Enre	Zeynel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İl	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 145	S. S. 146	S. S. 144
İstanbul	Erdem	Azrı	MHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Erdogdu	Aykut	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ersoy	Oya	HDP	Kabul	Red	Red
İstanbul	Eseyan	Markar	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Güler	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Gülüm	Züleyha	HDP	Kabul	Red	Red
İstanbul	Hamzaçebi	Mehmet Akif	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	İslam	Nazır Çhangir	SAADET P	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaboglu	İbrahim Özden	CHP	Kabul	Kabul	Red
İstanbul	Kadak	Rümeysa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kadıgil Sütlü	Saliha Sera	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kalsın	Canan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Karabat	Özgür	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Karataş	Memet Bülent	MHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Katircioğlu	Erol	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kavakcı Kan	Ravza	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kaya	Erol	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kaya	Hüda	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaynara	Tülay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kenanoğlu	Ali	HDP	Katılmadı	Red	Red
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kılıç	Akif Çağatay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kılınç	Yüksel Mansur	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kubat	Mehmet Doğan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Muş	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Nuhoglu	Hayrettin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Oluç	Hakkı Saruhan	HDP	Kabul	Red	Red
İstanbul	Özdağ	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Özdemir	Sibel	CHP	Kabul	Kabul	Red
İstanbul	Özen	Zeynel	HDP	Kabul	Katılmadı	Red
İstanbul	Özsoy	Eyüp	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Piroğlu	Musa	HDP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Polat	İffet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Satır	Mihrimah Belma	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Sayan Kaya	Fatma Betül	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Sırakaya	Zafer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Şaturoğlu	Nevzat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Şeker	Ali	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şeker	Fatih Mehmet	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Şik	Ahmet	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tanal	Mahmut	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Red
İstanbul	Tanrıkulu	Mustafa Sezgin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tekin	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 143	S. S. 146	S. S. 144
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Uçma	İsmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Ünal	Şirin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Yağın	Edip Serih	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yaşar	Serap	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yıldız	Feti	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yönter	İzzet Ulvi	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Zeybek	Gökân	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Arslan	Ednan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bayır	Tacettin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bekle	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Beko	Kani	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Böllünmez Çankır	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Çelebi	Mehmet Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Çepni	Murat	HDP	Kabul	Red	Katılmadı
İzmir	Çiray	Aytun	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Dağ	Hamza	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
İzmir	Derişoğlu	Dursun Müsavat	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Erdan Kılıç	Sevda	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kalyoncu	Hasan	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Kemalbay Pekközge	Serpil	HDP	Kabul	Red	Red
İzmir	Kılıçdaroğlu	Kemal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kırkpınar	Yaşar	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Nasır	Necip	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Osmanağaoğlu	Tamer	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Özalan	Fehmi Alpay	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Polat	Mahir	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Purçu	Özcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sayek Böke	Selin	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sertel	Atilla	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Serter	Bedri	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sındır	Kamil Okay	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Yıldırım	Binali	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kars	Arslan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Kars	Kılıç	Yunus	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kastamonu	Baltacı	Hasan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kastamonu	Çelik	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kastamonu	Köylü	Hakkı	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Arık	Çetin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Ataş	Dursun	İYİ PARTİ	Katılmadı	Kabul	Çekimsiz
Kayseri	Elitaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Kayseri	Ersoy	Mustafa Baki	MHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Kayseri	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Nergis	Hülya	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 145	S.S. 146	S.S. 144
Kayseri	Özdemir	İsmail	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Özhasıki	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Tamer	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Yıldız	Taner	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kırklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Kayan	Türabi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Mınsolmaz	Selahattin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Kırşehir	İlhan	Metin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırşehir	Kendirli	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Akar	Haydar	CHP	Kabul	Kabul	Red
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Gergerlioğlu	Ömer Faruk	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Işık	Fikri	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Kocaeli	Şeker	İlyas	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Tarhan	Tahsin	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Türkkan	Lütfü	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Çekimsiz
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Zeybek	Emine	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Akyürek	Tahir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Etyemez	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Konya	Kara	Esin	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Karaduman	Abdulkadir	SAADET P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Özbozacı	Selman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Özdemir	Hacı Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Samancı	Gülây	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Konya	Sorgun	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Şener	Abdüllatif	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Yokuş	Fahrettin	İYİ PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Kütahya	Çetin Erenler	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Erbaş	Ahmet	MHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Kütahya	Gazel	İshak	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Kasap	Ali Fazıl	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Kütahya	Tan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Kabul	Katılmadı	Red
Malatya	Çakır	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Malatya	Çalık	Özür	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Malatya	Fendoğlu	Mehmet Celal	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Malatya	Kahtalı	Hakan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Şeyhül	Adı	Parti	S.S. 145	S.S. 146	S.S. 144
Manisa	Akkal	Tamer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Manisa	Aydenir	Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Bakarhoğlu	Ahmet Vehbi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Başevirgen	Bekir	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Manisa	Bilen	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Kaplan Kıvrıkcı	Senra	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Kabul	Kabul	Red
Manisa	Özkan	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Aycan	Sefer	MHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Kahramanmaraş	Cüvenç	Celalettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Kılıç	İmran	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Öçal	Habibe	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Özdemir	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Öztunç	Ali	CHP	Kabul	Kabul	Red
Kahramanmaraş	Sezal	Mehmet Cihat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Ünal	Mahir	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Mardin	Çelik	Tuna	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Demirkaya	Cengiz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mardin	Diñel	Şeyhmus	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mardin	Dundar	Pero	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Günay	Ebrü	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Sancar	Mithat	HDP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Alban	Mürsel	CHP	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Muğla	Denir	Mehmet Yavuz	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Erbay	Burak	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Ergun	Metin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Erol Gökcen	Yelda	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Girgin	Süleyman	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Özcan	Suat	CHP	Kabul	Katılmadı	Red
Muş	Coşkun	Şevin	HDP	Kabul	Red	Red
Muş	Işık	Mensur	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Kılıç Koçyiğit	Gülistan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Nevşehir	Açıköz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Nevşehir	Menekşe	Yücel	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Nevşehir	Sanaslan	Faruk	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Niğde	Ergun	Yavuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Niğde	Cültekin	Selim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Adıgüzel	Mustafa	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Enginyurt	Cemal	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Ordu	Cündoğlu	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ordu	Taşcı	Ergün	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Ordu	Yediyıldız	Şenel	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Rize	Avcı	Muhammed	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Rize	Bak	Osman Aşkın	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 145	S. S. 146	S. S. 144
Rize	Yazıcı	Hayati	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Bülbül	Muhammed Levent	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Dikbayır	Ümit	İYİ PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Erdoğan Atabek	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Özkoç	Engin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Sofuoğlu	Kenan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Uncuoğlu	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Yavuz	Ali İhsan	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Demirean	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Hancıoğlu	Neslihan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Köktaş	Fuat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Usta	Erhan	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Yaşar	Bedri	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Samsun	Yılmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Zeybek	Kenal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Danış Beştaş	Meral	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Ören	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Siirt	Taş	Sidik	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Karadeniz	Barış	CHP	Kabul	Kabul	Red
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Sivas	Ekinci	Semiha	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Karasu	Ulaş	CHP	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Sivas	Özyürek	Ahmet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Suluk	Mehmet Habib	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Yılmaz	İsmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Aygun	İlhami Özcan	CHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Tekirdağ	Kaplan	Enez	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Koncaçıl	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Şentop	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Yel	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Yüceer	Candan	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Arslan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Tokat	Bulut	Yücel	MHP	Katılmadı	Kabul	Kabul
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Zengin	Özlem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Trabzon	Ayvazoğlu	Bahar	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Trabzon	Balta	Muhammet	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Trabzon	Cora	Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Günnar	Adnan	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Trabzon	Kaya	Ahmet	CHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Trabzon	Örs	Hüseyin	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Çekimsiz
Tunceli	Önlü	Alican	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tunceli	Şaroğlu	Polat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Açanal	Zenzem Güleler	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul

İl	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 145	S. S. 146	S. S. 144
Şanlıurfa	Akay	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Aydınlık	Aziz	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Erdogmuş	Nimetullah	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Fakıbaba	Ahmet Eşref	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Gülpınar	Mehmet Kasım	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Şanlıurfa	Maçın	Nusrettin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Öcalan	Ömer	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Özcan	Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Şanlıurfa	Özavlı	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Şanlıurfa	Özyavuz	İbrahim	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Sürücü	Ayşe	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Yıldız	İbrahim Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Uşak	Altay	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Uşak	Güneş	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Uşak	Yalın	Özkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Arvas	Abdulhat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Gülaçar	Osman Nuri	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Van	Kartal	İrfan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Van	Orhan	Muazzez	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Sansaç	Murat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Temel	Tayip	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Temelli	Sezai	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Başer	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Yozgat	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Keven	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Sedef	İbrahim Ethem	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Çolakoğlu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Demirtaş	Ünal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Zonguldak	Türkmen	Polat	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Zonguldak	Uçar	Hamdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Yavuzılmaz	Deniz	CHP	Kabul	Kabul	Katılmadı
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Aksaray	Erel	Ayhan	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Aksaray	İnceöz	İlknur	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Aksaray	Kaşlı	Ramazan	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Bayburt	Battal	Fetani	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Karaman	Eser	Selman Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Karaman	Şeker	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Karaman	Ünver	İsmail Atakan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırıkkale	Can	Ramazan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Önal	Ahmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırıkkale	Öztürk	Halil	MHP	Katılmadı	Kabul	Kabul
Batman	Acar Başaran	Ayşe	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Batman	İpekyüz	Necdet	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Özdemir	Ziver	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Batman	Tiryaki	Mehmet Ruştü	HDP	Kabul	Red	Red
Batman	Uca	Felekmas	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İl	Boşnak	Adı	Parti	S. S. 145	S. S. 146	S. S. 144
Şımak	Birik	Rızgın	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Şımak	İmir	Nuran	HDP	Kabul	Red	Red
Şımak	Kaçmaz	Hüseyin	HDP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Şımak	Özgüneş	Hasan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bartın	Bankoğlu	Aysu	CHP	Kabul	Katılmadı	Red
Bartın	Tunç	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ardahan	Atalay	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ardahan	Yılmaz	Öztürk	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İğdır	Eksik	Habip	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İğdır	Karadağ	Yaşar	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Yalova	Akyol	Meliha	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Yalova	Büyükgümiş	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Yalova	Özel	Özcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Karabük	Aksoy	Hüseyin Avni	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Karabük	Güneş	Niyazi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Karabük	Ünal	Cumhur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kilis	Dal	Ahmet Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Kilis	Dülger	Mustafa Hilmi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Durmuşoğlu	Mücahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Osmaniye	Kaya	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Osmaniye	Ünlü	Baha	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Düzce	Çakır	Fahri	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Düzce	Keçir	Ayşe	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Düzce	Yılmaz	Ümit	MHP	Kabul	Kabul	Kabul

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 3

27'NCİ BİRLEŞİM
5 ARALIK 2019 PERŞEMBE
SAAT: 14.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİSİ

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 9 Aralık 2019 Pazartesi günü gündeminin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmının 1'inci ve 2'nci sıralarında yer alması, bütçe görüşmelerine 9 Aralık 2019 Pazartesi günü saat 12.00'de başlanması; Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar, resmi tatil günleri dahil, her gün saat 11.00'den günlük programın tamamlanmasına kadar çalışmalarına devam olunması,

Görüşmelerin on iki günde tamamlanması, bütçe görüşmelerinin son günü olan 20 Aralık 2019 Cuma günü görüşmelere saat 14.00'te başlanması ve bu birleşimde Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar çalışmalarına devam olunması,

Başlangıçta bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde Yürütme adına yapılacak sunuş konuşmasının süreye tabi tutulmaksızın yapılması, gruplar ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi halinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütmeye de seksener dakika söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), kişisel konuşmaların ise onar dakika ile sınırlandırılması,

Kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları üzerindeki görüşmelerin 8 turda tamamlanması, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarının görüşülme günlerini belirten programın TBMM Başkanlığına bastırılarak duyurulması, turların bitiminden sonra Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin maddelerinin oylanması,

Gruplar ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi halinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütme adına yapılacak konuşmaların; 5'inci ve 6'nci turlarda altmışar dakika, (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir); diğer turlarda yetmişer dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir); kişisel konuşmaların beşer dakika olması; kişisel konuşmalarda her turda İçtüzük'ün 61'nci maddesine göre biri lehte, biri aleyhte olmak üzere iki üyeye söz verilmesi ve bir üyenin sadece bütçenin tümü üzerinde veya sonundaki görüşmelerde ya da bir turda söz kaydı yaptırması,

Bütçe görüşmelerinde soruların gerekçesiz olarak yerinden sorulması ve her tur için soru-cevap işleminin on dakika soru, on dakika cevap olarak sınırlandırılması,

Bütçe görüşmelerinin sonunda gruplara ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi halinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütmeye altmışar dakika süreyle söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), İçtüzük'ün 86'nci maddesine göre yapılacak kişisel konuşmaların ise onar dakika olması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 3.12.2019 tarihli 25'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

GRUP ÖNERİLERİ

1.- Genel Kurulun,

5 Aralık 2019 Perşembe günü Birleşiminde denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi;

5 Aralık 2019 Perşembe günü Birleşiminde saat 24:00'e kadar çalışmalarını sürdürmesi; önerilmiştir.

(Genel Kurulun 05.11.2019 tarihli 13'üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- 144 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İçtüzük'ün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 28 inci maddelerden, ikinci bölümünün 29 ila 52 nci maddelerden, üçüncü bölümünün 53 ila 72 nci maddelerden, dördüncü bölümünün 73 ila 98 inci maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 26.11.2019 tarihli 22'nci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTISI

* Dışişleri Komisyonu

5.12.2019 Perşembe - Saat: 11.00

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

27'NCİ BİRLEŞİM

5 ARALIK 2019 PERŞEMBE

SAAT: 14.00

---

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

* * *

---

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

* * *

---

3 – SEÇİM

* * *

---

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

* * *

---

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

* * *

---

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

* * *

1.- (S. Sayısı: 144) Antalya Milletvekili Kemal Çelik ile 104 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2368) ile Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2385) ve İçişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2019) (*) (**) (X)

2.- (S. Sayısı: 66) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bişkek Kırgız-Türk Dostluk Devlet Hastanesi Açılması, Ortak İşletilmesi ve Devri ile Kırgız Cumhuriyeti Vatandaşlarının Türkiye'de Tıp ve Tıpta Uzmanlık Eğitimi Almasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1602) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

3.- (S. Sayısı: 88) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşmeye Türkiye Cumhuriyeti'nin Beyanlarla Birlikte Katılmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1801) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

4.- (S. Sayısı: 33) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması Tarafından Kurulan Ortak Komite'nin Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nın 'Menşeli Ürünler' Kavramının Tanımı ve İdari İşbirliği Yöntemleri Hakkında Protokol II'sini Değiştiren 1/2016 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/1364) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) (X)

5.- (S. Sayısı: 53) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Arasında IFAD Ülke Ofisi-Doğu Avrupa ve Orta Asya Merkezi Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1541) ile Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

6.- (S. Sayısı: 54) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Su Kaynakları Bakanlığı Arasında Su Alanında Mutabakat Zaptı ve Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1542) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

7.- (S. Sayısı: 29) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti ile Karadağ Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması Tarafından Kurulan Ortak Komite'nin Serbest Ticaret Anlaşması'nın 'Menşeli Ürünler' Kavramının Tanımı ve İdari İşbirliği Yöntemlerine İlişkin Protokol II'sini Değiştiren 1/2017 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına İlişkin Yetki Verilmesine Dair Kanun Teklifi (2/1362) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) (X)

8.- (S. Sayısı: 21) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim ve Öğretime İlişkin İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1191) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018)(X)

(*) Görüşmeleri yarım kalan işleri gösterir.

(**) İhtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

9.- (S. Sayısı: 23) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetlerine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1193) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018)(X)

10.- (S. Sayısı: 24) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Transit ve Ulaştırma İşbirliği Anlaşması (Lapis Lazuli Güzergâh Anlaşması)'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1195) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018)(X)

11.- (S. Sayısı: 25) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federatif Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1197) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018)(X)

12.- (S. Sayısı: 26) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1194) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018)(X)

13.- (S. Sayısı: 30) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Burundi Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1367) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) (X)

14.- (S. Sayısı: 31) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1363) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018)(X)

15.- (S. Sayısı: 32) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1366) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) (X)

16.- (S. Sayısı: 34) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Şili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1245) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) (X)

17.- (S. Sayısı: 46) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti ile Polonya Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşması ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1360) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi:08.03.2019) (X)

18.- (S. Sayısı: 49) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katılımcı BM Kuruluşları Adına Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP) Arasında İncek/Ankara'daki Diplomatik Yerleşkede BM Binaları İçin Arazi Tahsisi, Tasarımı ve İnşasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1414) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

19.- (S. Sayısı: 50) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Filistin-Türkiye Dostluk Hastanesi'nin Gazze'de Ortak İşletilmesi ve Devri ile Filistin Vatandaşlarının Tıpta Uzmanlık Eğitimini Türkiye'de Almasına Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1456) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

20.- (S. Sayısı: 51) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1460) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

21.- (S. Sayısı: 55) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1543) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

22.- (S. Sayısı: 59) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1368) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

23.- (S. Sayısı: 60) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lesoto Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1537) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

24.- (S. Sayısı: 61) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1589) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

25.- (S. Sayısı: 62) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1597) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

26.- (S. Sayısı: 63) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Eğitim Öğretim Alanında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

27.- (S. Sayısı: 64) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti ile Bolivarıcı Venezuela Cumhuriyeti Arasındaki Ticaretin Geliştirilmesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/1600) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

28.- (S. Sayısı: 65) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Eğitim ve Öğretim İş Birliği Anlaşmasına Dair 1 Numaralı Değişiklik Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1601) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

29.- (S. Sayısı: 67) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma'nın 9/7'nci Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1782) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.05.2019) (X)

30.- (S. Sayısı: 70) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

31.- (S. Sayısı: 71) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1598) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

32.- (S. Sayısı: 72) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

33.- (S. Sayısı: 73) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyön ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1774) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

34.- (S. Sayısı: 74) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyön ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

35.- (S. Sayısı: 75) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1778) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

36.- (S. Sayısı: 76) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1797) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

37.- (S. Sayısı: 77) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Hükümeti Arasında Gelir ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasını Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1800) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

38.- (S. Sayısı: 78) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Bölge Ofisi Vasıtasıyla Dünya Sağlık Örgütü Arasında İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlıklılık DSÖ Coğrafi Ayrık Ofisi'nin İstanbul Türkiye'de Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1803) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

39.- (S. Sayısı: 79) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile Arjantin Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1804) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

40.- (S. Sayısı: 80) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1359) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

41.- (S. Sayısı: 81) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Uluslararası Demiryolu Taşımacılığına İlişkin Sözleşme (COTIF) Hakkında Kısmi Revizyonun Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1544) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

42.- (S. Sayısı: 82) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1582) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

43.- (S. Sayısı: 83) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1590) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

44.- (S. Sayısı: 84) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arjantin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1592) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

45.- (S. Sayısı: 85) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınması ve Tebdiline İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1595) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

46.- (S. Sayısı: 86) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1772) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

47.- (S. Sayısı: 47) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1411) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

48.- (S. Sayısı: 87) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi Sekretaryası Arasında Ankara Girişiminin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi Sekretaryası Arasında Ankara Girişiminin Uygulanmasına İlişkin 4 Nisan 2016 Tarihinde Bonn'da İmzalanan Anlaşmayı Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1799) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

49.- (S. Sayısı: 89) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Yirmi Sekizinci Taraflar Toplantısı'nda Üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolü'ne Yönelik Değişikliğin (Kigali Değişikliği-2016) Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1896) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

50.- (S. Sayısı: 95) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1593) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

51.- (S. Sayısı: 96) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Gemiadamı Belgelerinin Karşılıklı Tanınmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1775) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

52.- (S. Sayısı: 97) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Doğu Karayip Devletleri Örgütü Arasında Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1780) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

53.- (S. Sayısı: 98) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

54.- (S. Sayısı: 99) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinin 50 (a) ve 56 ncı Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak 6 Ekim 2016 Tarihinde Montreal'de İmzalanan Protokollerin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1945) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

55.- (S. Sayısı: 100) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 19 Eylül 2002 Tarihinde İmzalanmış Sivil Havacılık İşbirliği Anlaşmasını Tadil Etmek Üzere Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1946) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

56.- (S. Sayısı: 101) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1950) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

57.- (S. Sayısı: 107) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1196) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

58.- (S. Sayısı: 108) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1454) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

59.- (S. Sayısı: 109) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1534) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

60.- (S. Sayısı: 110) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1535) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

61.- (S. Sayısı: 111) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1802) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

62.- (S. Sayısı: 112) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2001) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

63.- (S. Sayısı: 113) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karayolu ile Uluslararası Yolcu ve Eşya Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2002) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

64.- (S. Sayısı: 114) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2021) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

65.- (S. Sayısı: 115) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2022) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

66.- (S. Sayısı: 116) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un 8 Mayıs 1996 tarihinde Taşkent'te İmzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasını Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2031) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

67.- (S. Sayısı: 118) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gana Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1533) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

68.- (S. Sayısı: 119) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1539) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

69.- (S. Sayısı: 120) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşması ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1796) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

70.- (S. Sayısı: 121) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) Kültür Enstitüsü Şartının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2020) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

71.- (S. Sayısı: 122) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Veri Paylaşımına İlişkin İş Birliği Uygulama Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2057) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

72.- (S. Sayısı: 123) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Altyapı Projeleri Alanında İş Birliği Konulu Anlaşma Ek-1'in Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2217) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

73.- (S. Sayısı: 124) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Kör, Görme Engelli veya Başka Bir Nedenle Basılı Materyal Okuma Engelli Kişilerin Yayınlanmış Eserlere Erişiminin Kolaylaştırılmasına Dair Marakeş Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2218) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

74.- (S. Sayısı: 125) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2223) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

75.- (S. Sayısı: 126) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi, Akreditasyon ve Metroloji Bölgesel Enstitüsü Tüzüğü'nün 5.4.1.10 Maddesinin Tadiline İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2224) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

76.- (S. Sayısı: 127) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü'nün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

77.- (S. Sayısı: 131) 2018 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu İle İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (5/2) (Dağıtma tarihi: 13.11.2019)

78.- (S. Sayısı: 133) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1546) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

79.- (S. Sayısı: 134) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1944) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

80.- (S. Sayısı: 135) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1948) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

81.- (S. Sayısı: 136) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

82.- (S. Sayısı: 137) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kendi Sınırları Dahilinde ve Ötesinde Tarifeli Hava Hizmetlerine İlişkin İkili Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2027) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

83.- (S. Sayısı: 138) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nikaragua Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2028) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

84.- (S. Sayısı: 139) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2273) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

85.- (S. Sayısı: 140) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Bosna-Hersek Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Protokol ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanıca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2274) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

86.- (S. Sayısı: 141) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile Karadağ Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasına İlişkin Olarak İmzalanmış Mevcut Protokol I'nın Yerini Alan Protokol I ile Anlaşmaya Eklenen Protokol III'ün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2275) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

87.- (S. Sayısı: 142) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2276) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 145

21.11.2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/279)

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic” internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **7193 Sayılı Kanunun Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi**.....4
- **Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**.....7
- **Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun**.....13
- **Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin**.....34

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 68244839-160.02-196823

2 Aralık 2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 22.11.2019 tarihli ve 43452547-010.01-570185 sayılı yazımız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca 21/11/2019 tarihinde kabul edilen, 7193 sayılı “Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” incelenmiştir.

Bu Kanunda, diğer düzenlemelerin yanında, Elektrik Üretim Anonim Şirketi veya bağlı ortaklık, iştirak, işletme ve işletme birimleri ile varlıklarına, Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamında oluşturulacak kamu üretim şirketlerine ve kamu üretim şirketlerine ait üretim tesislerine, bunlardan özelleştirilenlere ve daha sonra özelleştirilecek olanlara, çevre mevzuatına uyum kapsamında gerçekleştirecekleri yatırımlar ile çevre mevzuatı açısından gerekli izinleri tamamlamaları amacıyla 31/12/2019 tarihine kadar tanınan sürenin nihayetinde 30/6/2022 tarihine kadar uzatılması öngörülmektedir.

Değişiklik öngörülen düzenleme ilk olarak 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun geçici 8 inci maddesinde yer almıştır. Maddede belirtilen şirketlere çevre mevzuatına uyum kapsamında gerçekleştirecekleri yatırımlar ile çevre mevzuatı açısından gerekli izinleri tamamlamaları amacıyla 31/12/2018 tarihine kadar süre verilerek, bu sürenin üç yıla kadar uzatılabileceği yönünde Bakanlar Kuruluna yetki tanınmıştır. Anayasa Mahkemesinin 22/5/2014 tarihli ve E.2013/65, K.2014/93 sayılı Kararı ile anılan düzenlemenin iptal edilmesi üzerine 4/6/2016 tarihli ve 6719 sayılı Kanunun 25 inci maddesiyle geçici 8 inci madde yeniden düzenlenmiş ve bu defa şirketlere tanınan süre 31/12/2019 olarak belirlenmiştir.

Enerji ihtiyacının sürekli olduğu ve artarak devam ettiği, enerjinin ve dolayısıyla enerji sektörünün ülkemizin hedefleri ve gelişimi için hayati önem arz ettiği hususları göz önüne alındığında, elektrik üretim tesislerinin varlığının korunmasının ve desteklenmesinin Devletin temel politikalarından biri olması gerektiği şüphesizdir. Nitekim 6446 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 2013 yılından 2019 yılı sonuna kadar çevre mevzuatının gerektirdiği yükümlülükleri yerine getirmeyen şirketlere yaklaşık 7 yıl süre tanınması da bu yaklaşımın bir tezahürüdür. Verilen sürenin, yatırımcı şirketler bakımından hem finansal, hem teknik gereklilikleri karşılama konusunda yeterli olduğu açıktır.

Bununla birlikte, insan sağlığı ve çevrenin korunması da Devletin başta gelen Anayasal ödevi ve herkesin insani görevidir. Nitekim Anayasanın 56 ncı maddesinde, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirlenmesini önlemenin Devletin ve vatandaşların ödevi olduğu hususu da hüküm altına alınmıştır. Devletin çevreyi koruma ödevi gerekli mevzuatın yürürlüğe konması ve mevzuata uygunluğun denetlenmesi suretiyle yerine getirilir. Vatandaşlar ise bu mevzuatın gerektirdiği yükümlülükleri yerine getirmekle sorumludur.

Ülkemizin enerji ihtiyacının karşılanması zarureti, insan sağlığı ve çevrenin korunması amacının önüne geçmemelidir. Günümüz şartlarında çevre kirliliğine yol açmadan, özellikle hava, su ve toprak kalitesini bozmadan da enerji üretiminin gerçekleştirilmesi mümkündür. Hal böyle iken,

evvelce elektrik üretim şirketlerine tanınan ve esasen yeni mevzuata uyum sağlama ihtiyacından kaynaklanan yaklaşık 7 yıllık geçiş süresi uyum için yeterli olmasına rağmen, incelenen Kanunla bu sürenin nihayetinde 2,5 yıl kadar daha uzatılması Devletin insan sağlığı ve çevreyi koruma ödevi ile bağdaşmayacaktır. Devletin bu meseleye hem yatırımcıyı hem vatandaşını koruyacak bir anlayışla yaklaşması, düzenlemeleri buna göre gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Bu sebeple, incelenen Kanunun 50 nci maddesinin yeniden değerlendirilmesinde fayda görülmektedir.

Yayımlanması yukarıda açıklanan gerekçelerle uygun görülmeyen 7193 sayılı “Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 50 nci maddesinin Türkiye Büyük Millet Meclisince bir kez daha görüşülmesi için, Anayasanın 89 ve 104 üncü maddeleri uyarınca ilişikte geri gönderilmiştir.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/279)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Anayasa Komisyonu

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

4/12/2019

Esas No: 1/279

Karar No: 18

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1/279 esas numaralı “21.11.2019 tarihli ve 7193 sayılı Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89 uncu ile 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi” Komisyonumuzun 4/12/2019 tarihinde yaptığı 26 ncı birleşiminde görüşülmüştür. İçtüzüğün 35 inci maddesi uyarınca Tezkereye konu Kanunun sadece 50 nci maddesinin görüşülmesi kararlaştırılmış ve söz konusu maddenin Kanun metninden çıkarılması kararlaştırılmıştır.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilerek yayımlanmak üzere 22.11.2019 tarihinde Cumhurbaşkanlığı makamına sunulan; 21.11.2019 tarihli ve 7193 sayılı "Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un çerçeve 50 nci maddesi, 2.12.2019 tarihinde bir daha görüşülmek üzere, Cumhurbaşkanınca Anayasanın değişik 89 ve 104 üncü maddeleri uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına geri gönderilmiş ve Başkanlıkça 3.12.2019 tarihinde gerekçeli geri gönderme tezkeresi ile birlikte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali Komisyon olarak Anayasa Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 4.12.2019 tarihinde yaptığı 26 ncı Birleşiminde 7193 sayılı Kanun ile geri gönderme tezkeresi, 2/2312 esas numaralı Kanun Teklifinde imzası bulunan Gaziantep Milletvekili Mehmet Sait KİRAZOĞLU ile Cumhurbaşkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve Elektrik Üretim Anonim Şirketi temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

2. 1/279 ESAS NUMARALI GERİ GÖNDERME TEZKERESİNDE BELİRTİLEN HUSUSLAR

Cumhurbaşkanının geri gönderme tezkeresinde;

- Ülkemizin enerji ihtiyacının sürekli olduğu ve artarak devam ettiği, enerji sektörünün ülkemizin hedefleri ve gelişimi için hayati önem arz ettiği, elektrik üretim tesislerinin varlığının korunmasının ve desteklenmesinin Devletin temel politikalarından biri olması gerektiği,

- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun yürürlüğe girdiği 2013 yılından 2019 yılı sonuna kadar çevre mevzuatının gerektirdiği yükümlülükleri yerine getiremeyen şirketler özelinde kanunla tanınan sürenin, yatırımcı şirketler bakımından hem finansal hem teknik gereklilikleri karşılama konusunda yeterli olduğu,

- İnsan sağlığı ve çevrenin korunmasının Devletin başta gelen Anayasal ödevi olduğu, çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevrenin kirlenmesini önlemenin Devletin

ve vatandaşların ödevi olduğu, Devletin çevreyi koruma ödevini gerekli mevzuatın yürürlüğe konması ve mevzuata uygunluğun denetlenmesi suretiyle yerine getirdiği, vatandaşların ise bu mevzuatın gerektirdiği yükümlülükleri yerine getirmekle sorumlu olduğu,

- Ülkemizin enerji ihtiyacının karşılanması zaruretinin, insan sağlığı ve çevrenin korunması amacının önüne geçmemesi gerektiği, günümüz şartlarında çevre kirliliğine yol açmadan, özellikle hava, su ve toprak kalitesini bozmadan da enerji üretiminin mümkün hale geldiği, elektrik üretim şirketlerine tanınan ve esasen yeni mevzuata uyum sağlama ihtiyacından kaynaklanan yaklaşık 7 yıllık geçiş süresi uyum için yeterli olmasına rağmen, Kanunla bu sürenin 2,5 yıl kadar daha uzatılmasının Devletin insan sağlığı ve çevreyi koruma ödevi ile bağdaşmayacağı, Devletin bu meseleye hem yatırımcıyı hem vatandaşını koruyacak bir anlayışla yaklaşması ve düzenlemelerin buna göre gerçekleştirilmesi gerektiği,

ifade edilmiştir.

3. KOMİSYONUMUZDA 1/279 ESAS NUMARALI GERİ GÖNDERME TEZKERESİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Komisyonomuzda, geri gönderme tezkeresinin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Sağlıklı bir çevrede yaşamının Anayasal bir hak olduğu, teknolojinin gelişimi de göz önüne alındığında elektrik üretimi her ne kadar zaruri olsa da söz konusu üretimin çevreye duyarlı bir şekilde gerçekleştirilmesinin önemli olduğu, enerji üretimi sırasında ortaya çıkan gaz salınım değerlerinin AB ve dünya standartlarına çekilmesi gerektiği,

- 2/2312 esas numaralı Kanun Teklifinde termik santrallere ilişkin düzenlemenin bulunmadığı, söz konusu düzenlemenin komisyonda verilen bir önerge ile Teklife eklendiği, ancak düzenlemenin Komisyonda yeterince incelenemediği ve yapılan itirazların dikkate alınmadığı,

- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun geçici 26 ncı maddesi ile elektrik üretim tesislerinin hak ve yükümlülüklerine ilişkin 36 ay ilave süre verildiği, ancak 7193 sayılı Kanun Cumhurbaşkanı tarafından geri gönderilmesi nedeniyle şirketlerin 1/1/2020 tarihinden itibaren yükümlüklerini yerine getirmesi gerekeceği, bu nedenle söz konusu düzenlemeler arasında uygulamada çelişkiler ortaya çıkarabileceği,

- 7193 sayılı Kanunda çevre mevzuatına uyum konusunda yükümlülüklerini yerine getirmeyen firmalara ilişkin düzenlemelere yer verilirken söz konusu maddenin geri gönderilmesinin termik santrallerin 31/12/2019 tarihinden sonra akıbeti konusunda belirsizlik oluşturabileceği,

- Termik santrallerinin çevreye uyum sağlaması konusunda 6446 sayılı Kanunda tanınan sürenin daha önce uzatıldığı fakat şirketlerin bu konuda yeterince duyarlı davranmadığı, şirketlerin insan ve çevre sağlığını tehdit edecek ihmalkarlıklarına müsamaha gösterilmemesi gerektiği,

- 7193 sayılı Kanununun Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesine rağmen söz konusu maddenin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun görev alanına girdiği, Kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına iade edilerek anılan Komisyonunda görüşülmesinin daha doğru olacağı,

şeklindeki görüş, eleştirileri ve önerilerin ardından Teklif sahibi ve ilgili kamu idareleri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Geri gönderme tezkeresine konu madde ile yapılan düzenlemede faaliyette bulunan termik santrallerin çevre mevzuatına uyum sağlaması konusunda şirketlere tanınan sürenin uzatılmasının amaçlandığı, meri mevzuatın uyarınca 31/12/2019 tarihine kadar söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmeleri gerektiği, söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununda yer alan hükümlere göre Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından işlem yapılacağı,

- 6446 sayılı Kanunun geçici 26 ncı maddesinde yer alan düzenlemenin Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı ve kurulacak termik santrallere ilişkin bir düzenleme olduğu, söz konusu düzenlemenin halihazırda işlemekte olan santralleri kapsamadığı, bu nedenle uygulamada maddenin Kanun metninden çıkarılması halinde bir boşluk oluşmayacağı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYON KARARI

Komisyonumuzda, Cumhurbaşkanlığı geri gönderme tezkeresi üzerinde yapılan görüşmelerin ardından verilen bir önerge doğrultusunda 7193 sayılı Kanunun yalnızca geri

gönderme tezkeresine konu olan çerçeve 50 nci maddesinin görüşülmesi kararlaştırılmış ve çerçeve 50 nci maddenin görüşülmesine geçilmiştir.

7193 sayılı Kanunun çerçeve 50 nci maddesi verilen bir önerge doğrultusunda metinden çıkartılmıştır.

5. ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,
- Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
- Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Düzce Milletvekili Ayşe KEŞİR,
- Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
- Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,
- Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
- İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- Kocaeli Milletvekili Sami ÇAKIR,
- Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
- Trabzon Milletvekili Salih CORA,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkanvekili
İsmail Faruk Aksu
İstanbul

Sözcü
Abdullah Nejat Koçer
Gaziantep
(Bu raporun özel sözcüsü)

Kâtip
Şirin Ünal
İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye <i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Bülent Kuşoğlu</i> Ankara	Üye <i>Durmuş Yılmaz</i> Ankara
Üye <i>Cavit Arı</i> Antalya	Üye <i>İbrahim Aydın</i> Antalya (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>İsmail Tathoğlu</i> Bursa	Üye <i>Nilgün Ök</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Ayşe Keşir</i> Düzce (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Cemal Öztürk</i> Giresun (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Kamil Okyay Sındır</i> İzmir	Üye <i>Mustafa Baki Ersoy</i> Kayseri	Üye <i>Sami Çakır</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya	Üye <i>Abdullatif Şener</i> Konya	Üye <i>Uğur Aydemir</i> Manisa (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Süleyman Girgin</i> Muğla	Üye <i>Salih Cora</i> Trabzon (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsü)

ANAYASANIN 89 UNCU VE 104 ÜNCÜ MADDELERİ GEREĞİNCE CUMHURBAŞKANINCA
BİR DAHA GÖRÜŞÜLMEK ÜZERE GERİ GÖNDERİLEN KANUN

**DİJİTAL HİZMET VERGİSİ İLE BAZI KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN**

Kanun No. 7193

Kabul Tarihi: 21/11/2019

BİRİNCİ BÖLÜM

Verginin Konusu, Tanımlar, Mükellef ve Vergi Sorumlusu, Muafiyet ve İstisnalar

Verginin konusu

MADDE 1- (1) Türkiye’de sunulan aşağıdaki hizmetlerden elde edilen hasılat, dijital hizmet vergisine tabidir:

a) Dijital ortamda sunulan her türlü reklam hizmetleri (reklam kontrol ve performans ölçüm hizmetleri, kullanıcılarla ilgili veri iletimi ve yönetimi gibi hizmetler ile reklamın sunulmasına ilişkin teknik hizmetler dâhil)

b) Sesli, görsel veya dijital herhangi bir içeriğin (bilgisayar programları, uygulamalar, müzik, video, oyunlar, oyun içi uygulamalar ve benzerleri dâhil) dijital ortamda satışı ile bu içeriklerin dijital ortamda dinlenmesine, izlenmesine, oynanmasına veya elektronik cihazlara kaydedilmesine veya bu cihazlarda kullanılmasına yönelik dijital ortamda sunulan hizmetler

c) Kullanıcıların birbirleriyle etkileşime geçebilecekleri dijital ortamların sağlanması ve işletilmesi hizmetleri (kullanıcılar arasında bir mal veya hizmetin satılmasına veya satılmasının kolaylaştırılmasına yönelik sunulan hizmetler dâhil)

(2) Birinci fıkrada sayılan hizmetlere yönelik dijital ortamda dijital hizmet sağlayıcıları tarafından verilen aracılık hizmetlerinden elde edilen hasılat da dijital hizmet vergisine tabidir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Dijital ortam: Fiziki olarak karşı karşıya gelmeksizin, çevrim içi faaliyetin gerçekleştirildiği her türlü ortamı,

b) Dijital hizmet sağlayıcıları: 1 inci maddede sayılan hizmetleri sunanları,

c) Hasılatın elde edilmesi: Hasılatın mahiyet ve tutar itibarıyla kesinlik kazanmış olmasını,

ç) Hizmetin Türkiye’de sunulması: Hizmetin Türkiye’de sunulmasını, hizmetten Türkiye’de faydalanılmasını, hizmetin Türkiye’de bulunan kişilere yönelik gerçekleştirilmesini veya hizmetin Türkiye’de değerlendirilmesini (Değerlendirmeden maksat, hizmetin karşılığını teşkil eden ödemenin Türkiye’de yapılması veya ödeme yurt dışında yapılmışsa, Türkiye’de ödeyenin veya nam ve hesabına ödeme yapılanın hesaplarına intikal ettirilmesi veya kârından ayrılmasıdır. Şu kadar ki, dijital ortamda sunulan reklam hizmetinin Türkiye’de bulunmayan kişilere yönelik gerçekleştirilmesi durumunda hizmet Türkiye’de değerlendirilmiş sayılmaz.),

d) Finansal muhasebe açısından konsolide grup: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları veya Türkiye Finansal Raporlama Standartları uyarınca konsolide finansal tablolarda yer alan tüm işletmeleri,

ifade eder.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Mükellef ve vergi sorumlusu

MADDE 3- (1) Dijital hizmet vergisinin mükellefi, dijital hizmet sağlayıcılarıdır. Bunların, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu bakımından tam mükellef olup olmaması, dar mükellefiyette söz konusu faaliyetleri Türkiye’de bulunan iş yeri veya daimi temsilcileri vasıtasıyla gerçekleştirip gerçekleştirmemesi dijital hizmet vergisi mükellefiyetine tesir etmez.

(2) Mükellefin Türkiye içinde ikametgâhının, iş yerinin, kanuni ve iş merkezlerinin bulunmaması hâlleri ile gerekli görülen diğer hâllerde Hazine ve Maliye Bakanlığı, vergi alacağına emniyet altına alınması amacıyla vergiye tabi işlemlere taraf olanlar ile işleme ve ödemeye aracılık edenleri verginin ödenmesinden sorumlu tutabilir.

Muafiyet ve istisnalar

MADDE 4- (1) İlgili hesap döneminden önceki hesap döneminde, 1 inci maddede sayılan hizmetlere ilişkin, Türkiye’de elde edilen hasılatı 20 milyon Türk lirasından veya dünya genelinde elde edilen hasılatı 750 milyon avrodan veya muadili yabancı para karşılığı Türk lirasından az olanlar dijital hizmet vergisinden muafır. Mükellefin, finansal muhasebe açısından konsolide bir grubun üyesi olması hâlinde, bu hadlerin uygulanmasında grubun verginin konusuna giren hizmetlere ilişkin elde ettiği toplam hasılat dikkate alınır.

(2) İlgili hesap dönemi içerisinde birinci fıkrada yer alan hadlerin her ikisinin de aşılması hâlinde muafiyet sona erer ve haddin aşıldığı vergilendirme dönemini takip eden dördüncü vergilendirme döneminden itibaren dijital hizmet vergisi mükellefiyeti başlar. Söz konusu hadlerin aşılp aşılmadığının tespitinde, hesap döneminin üçer aylık dönemlerinin sonu itibarıyla ilgili hesap dönemi içinde elde edilen kümülatif hasılat dikkate alınır.

(3) Arka arkaya iki hesap dönemi boyunca birinci fıkradaki hadlerden herhangi birinin altında kalanların vergi muafiyeti, izleyen hesap döneminden itibaren tekrar başlar.

(4) Cumhurbaşkanı, birinci fıkrada yer alan hadleri verginin konusuna giren hizmet türlerine göre ayrı ayrı veya birlikte sifıra kadar indirmeye veya üç katına kadar artırmaya yetkilidir.

(5) Hazine ve Maliye Bakanlığı, muafiyetin tespiti ve uygulanması amacıyla bildirim ve belgelendirme yükümlülüğü getirmeye ve maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir. Bu kapsamda bildirim ve belgelendirme yükümlülüklerini tam ve zamanında doğru olarak yerine getirmeyenlere, yükümlülüklerini yerine getirmeleri için otuz gün ek süre verilir. Verilen ek süre içerisinde, bildirim ve belgelendirme yükümlülüklerini tam ve zamanında doğru olarak yerine getirmeyenler bu maddede yer alan muafiyetten yararlanamaz.

(6) Dijital ortamda yapılan aşağıdaki hizmetlerden elde edilen hasılat dijital hizmet vergisinden istisnadır ve bu hizmetlerden elde edilen hasılat birinci fıkradaki hadlerin tespitinde dikkate alınmaz:

a) 4/2/1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun ek 37 nci maddesi kapsamında üzerinden Hazine payı ödenen hizmetler

b) 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 39 uncu maddesi kapsamında üzerinden özel iletişim vergisi alınan hizmetler

c) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 4 üncü maddesi kapsamındaki hizmetler

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

ç) 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinde tanımlanan Ar-Ge merkezlerinde Ar-Ge faaliyetleri neticesinde oluşturulan ürünlerin satışı ile münhasıran bu ürünler üzerinden sunulan hizmetler

d) 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunun 12 nci maddesi kapsamında yer alan ödeme hizmetleri

(7) Dijital hizmet vergisine ilişkin istisna ve muafiyetler, ancak bu Kanuna hüküm eklenmek veya bu Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle düzenlenir. Diğer kanunlarda yer alan istisna veya muafiyet hükümleri bu vergi bakımından geçersizdir.

İKİNCİ BÖLÜM

Verginin Matrahı, Oranı ve Hesabı

Verginin matrahı, oranı ve hesabı

MADDE 5- (1) Dijital hizmet vergisinin matrahı, ilgili vergilendirme döneminde verginin konusuna giren hizmetler nedeniyle elde edilen hasılattır. Hasılatın döviz ile hesaplanması hâlinde döviz, hasılatın elde edildiği tarihte geçerli olan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden Türk parasına çevrilir.

(2) Verginin matrahından gider, maliyet ve vergi adı altında indirim yapılmaz. Dijital hizmet vergisi, fatura ve fatura yerine geçen belgelerde ayrıca gösterilmez.

(3) Dijital hizmet vergisi oranı %7,5'tir.

(4) Dijital hizmet vergisi, matraha oranının uygulanması suretiyle hesaplanır. Bu şekilde hesaplanan vergiden herhangi bir indirim yapılmaz.

(5) Cumhurbaşkanı, üçüncü fıkrada belirtilen oranı, hizmet türleri itibarıyla ayrı ayrı veya birlikte %1'e kadar indirmeye, iki katına kadar artırmaya yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vergilendirme Dönemi, Verginin Beyanı, Tarhı ve Ödenmesi ile Vergi Güvenliği

Vergilendirme dönemi, verginin beyanı, tarhı ve ödenmesi

MADDE 6- (1) Dijital hizmet vergisinde vergilendirme dönemi, takvim yılının birer aylık dönemleridir. Ancak Hazine ve Maliye Bakanlığı, hizmet türlerine ve mükelleflerin faaliyet hacimlerine göre birer aylık vergilendirme dönemi yerine üçer aylık vergilendirme dönemi tespit etmeye yetkilidir.

(2) Dijital hizmet vergisi, mükellefin beyanı üzerine tarh olunur. 3 üncü maddenin ikinci fıkrasının uygulandığı durumlarda, bu beyan vergi kesintisi yapmakla sorumlu tutulanlar tarafından yapılır.

(3) Mükellefler ve vergi kesintisi yapmakla sorumlu tutulanlar, dijital hizmet vergisi beyannamelerini, vergilendirme dönemini takip eden ayın sonuna kadar ilgili vergi dairesine vermekle yükümlüdürler.

(4) Dijital hizmet vergisi, katma değer vergisi mükellefiyeti bulunan hizmet sağlayıcıları için bu vergi bakımından bağlı oldukları vergi dairesince, bulunmayanlar bakımından Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenecek vergi dairesince tarh olunur.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(5) Dijital hizmet vergisi, mükellef veya vergi sorumlusu olan gerçek veya tüzel kişi adına tarh olunur. Adi ortaklıklarda, verginin ödenmesinden müteselsilen sorumlu olmak üzere, ortaklardan herhangi biri adına tarhiyat yapılır.

(6) Beyanname vermek mecburiyetinde olan mükellefler ile vergi kesmekle sorumlu tutulanlar, bir vergilendirme dönemine ait dijital hizmet vergisini beyanname verme süresi içinde öderler.

(7) Dijital hizmet vergisi mükelleflerince ödenen dijital hizmet vergisi, bu mükellefler tarafından gelir ve kurumlar vergisine esas safi kazancın tespitinde gider olarak indirilebilir.

(8) Hazine ve Maliye Bakanlığı, dijital hizmet vergisi beyannamesinin ve eklerinin şekil ve muhtevasını belirlemeye, faaliyetin gereğini göz önünde tutarak mükellefin müracaatı üzerine veya resen tarh yerini tayin etmeye, mükellef veya vergi sorumlularına sadece vergiye tabi hizmetlerin sunulduğu dönemler için beyanname verdirmeye, verginin beyan ve ödeme zamanı ile tahsiline ilişkin usul ve esasları belirlemeye, bildirim ve belgelendirme yükümlülüğü getirmeye ve buna ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Vergi güvenliği

MADDE 7- (1) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren vergilere ilişkin beyanname verme ve ödeme yükümlülüklerini süresinde yerine getirmeyen bu Kanun kapsamındaki dijital hizmet sağlayıcılarına veya Türkiye’deki yetkili temsilcisine, bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için dijital hizmet vergisini tarha yetkili vergi dairesi tarafından internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler kullanılarak 213 sayılı Kanunda sayılan tebligat yöntemleri, elektronik posta veya diğer tüm iletişim araçları ile ihtarda bulunulabilir ve bu durum Gelir İdaresi Başkanlığının internet sitesinde ilan edilir.

(2) İlandan itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi hâlinde, dijital hizmet sağlayıcılarının sunmuş oldukları hizmetlere erişimin, bu yükümlülükler yerine getirilinceye kadar engellenmesine Hazine ve Maliye Bakanlığınca karar verilir ve bu karar erişim sağlayıcılarına bildirilmek üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna gönderilir. Engelleme kararlarının gereği bildirimden itibaren yirmi dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir.

(3) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının görüşü alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına İlişkin Düzenlemeler

MADDE 8- 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “binde biridir” ibaresi “binde ikisidir” şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan “yukarıdaki oranları aşmayacak şekilde yeniden tespit etmeye yetkilidir” ibaresi “kambyo muamelelerinde on katına, vergiye tabi diğer muamelelerde ise kanuni seviyesine kadar artırmaya yetkilidir” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 6802 sayılı Kanunun İkinci Kısımının İkinci Bölümünün mülga başlığı “Konaklama Vergisi” şeklinde ve mülga 34 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

“Konaklama vergisi

MADDE 34- Otel, motel, tatil köyü, pansiyon, apart otel, misafirhane, kamping, dağ evi, yayla evi gibi konaklama tesislerinde verilen geceleme hizmeti ile bu hizmetle birlikte satılmak suretiyle konaklama tesisi bünyesinde sunulan diğer tüm hizmetler (yeme, içme, aktivite, eğlence hizmetleri ve havuz, spor, termal ve benzeri alanların kullanımı gibi) konaklama vergisine tabidir. Geceleme hizmetinin; sağlıklı yaşam tesisleri, eğlence merkezleri gibi tesislerin bünyesinde sunulması, vergilendirmeye etki etmez.

Konaklama vergisinin mükellefi birinci fıkrada belirtilen hizmetleri sunanlardır.

Vergiye doğuran olay, birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin sunulması ile meydana gelir.

Konaklama vergisinin matrahı, verginin konusuna giren hizmetler karşılığında, katma değer vergisi hariç, her ne suretle olursa olsun alınan veya bu hizmetler için borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamıdır.

Konaklama vergisinin oranı % 2’dir. Cumhurbaşkanı, bu oranı bir katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye, bu sınırlar içinde farklı oranlar tespit etmeye yetkilidir.

Konaklama vergisi, konaklama tesislerince düzenlenen fatura ve benzeri belgelerde ayrıca gösterilir. Bu vergiden herhangi bir ad altında indirim yapılamaz. Bu vergi, katma değer vergisi matrahına dahil edilmez.

Aşağıda sayılan hizmetler konaklama vergisinden müstesnadır:

a) Öğrenci yurtları, pansiyonları ve kamplarında öğrencilere verilen hizmetler.

b) Karşılıklı olmak kaydıyla yabancı devletlerin Türkiye’deki diplomatik temsilcilikleri, konsoloslukları ve bunların diplomatik haklara sahip mensupları ile uluslararası anlaşmalar gereğince vergi muafiyeti tanınan uluslararası kuruluşlar ve mensuplarına verilen hizmetler.

Konaklama vergisinde vergilendirme dönemi, faaliyet gösterilen takvim yılının birer aylık dönemleridir. Her bir vergilendirme dönemine ait konaklama vergisi, vergilendirme dönemini takip eden ayın yirmi altıncı günü akşamına kadar katma değer vergisi yönünden bağlı olunan vergi dairesine (katma değer vergisi mükellefiyeti bulunmayanlarca tesisin bulunduğu yer vergi dairesine) beyan edilir ve aynı süre içinde ödenir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, konaklama vergisi beyannamesinin şekil, içerik ve ekleri ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 10- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 18 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu madde kapsamındaki kazançları toplamı 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşanlar bu istisnadan faydalanamazlar. Bu durumda olanların, 94 üncü maddenin birinci fıkrası kapsamında tevkifat yapma yükümlülüğü yoktur.”

MADDE 11- 193 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendinde yer alan “taşıma giderleri” ibaresinden sonra gelmek üzere aşağıdaki parantez içi hüküm eklenmiştir.

“(İşverenlerce taşıma hizmeti verilmeyen durumlarda, çalışılan günlere ait bir günlük ulaşım bedelinin 10 Türk lirasını aşmaması ve buna ilişkin ödemenin toplu taşıma kartı, bileti veya bu amaçla kullanılan

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

ödeme araçlarının temini şeklinde yapılması şarttır. Ödemenin bu tutarı aşması hâlinde aşan kısım ile hizmet erbabına ulaşım bedeli olarak nakden yapılan ödemeler ve bu amaçla sağlanan menfaatler ücret olarak vergilendirilir. Bu istisnanın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.)”

MADDE 12-193 sayılı Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“4. Amatör spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler (basketbol ve voleybol spor dallarının en üst liglerinde görev alanlar hariç);”

MADDE 13- 193 sayılı Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (1), (5) ve (7) numaralı bentlerine sırasıyla aşağıdaki parantez içi hükümler eklenmiştir.

“(Faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları hariç olmak üzere, kiralama yoluyla edinilen binek otomobillerinin her birine ilişkin aylık kira bedelinin 5.500 Türk lirasına kadarlık kısmı ile binek otomobillerinin iktisabına ilişkin özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi toplamının en fazla 115.000 Türk lirasına kadarlık kısmı gider olarak dikkate alınabilir.)”

“(Şu kadar ki faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları hariç olmak üzere, binek otomobillere ilişkin giderlerin en fazla %70’i indirilebilir.)”

“(Faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları hariç olmak üzere, özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi hariç ilk iktisap bedeli 135.000 Türk lirasını, söz konusu vergilerin maliyet bedeline eklendiği veya binek otomobilin ikinci el olarak iktisap edildiği hâllerde, amortismanına tabi tutarı 250.000 Türk lirasını aşan binek otomobillerinin her birine ilişkin ayrılan amortismanın en fazla bu tutarlara isabet eden kısmı gider yazılabilir. Bu hükmün uygulanmasında binek otomobilin iktisap edildiği tarihte yürürlükte olan tutar dikkate alınır.)”

MADDE 14- 193 sayılı Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının (4) ve (5) numaralı bentlerine sırasıyla aşağıdaki parantez içi hükümler eklenmiştir.

“(Şu kadar ki özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi hariç ilk iktisap bedeli 135.000 Türk lirasını, söz konusu vergilerin maliyet bedeline eklendiği veya binek otomobilin ikinci el olarak iktisap edildiği hâllerde, amortismanına tabi tutarı 250.000 Türk lirasını aşan binek otomobillerinin her birine ilişkin ayrılan amortismanın en fazla bu tutarlara isabet eden kısmı gider yazılabilir. Bu hükmün uygulanmasında binek otomobilin iktisap edildiği tarihte yürürlükte olan tutar dikkate alınır.)”

“(Şu kadar ki binek otomobillerine ilişkin giderlerin en fazla %70’i ve kiralama yoluyla edinilen binek otomobillerinin her birine ilişkin aylık kira bedelinin 5.500 Türk lirasına kadarlık kısmı ile binek otomobillerinin iktisabında ödenen özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi toplamının en fazla 115.000 Türk lirasına kadarlık kısmı gider olarak dikkate alınabilir.)”

MADDE 15- 193 sayılı Kanununun 86 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (b) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

“b) Tek işverenden alınmış ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşmayan ücretler (birden fazla işverenden ücret almakla beraber, birinciden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplamı, 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı ve birinci işverenden alınan dâhil ücret gelirleri toplamı 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşmayan mükelleflerin, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretleri dâhil),”

MADDE 16-193 sayılı Kanunun 94 üncü maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca karşı tarafa yükletilen vekalet ücretini (icra ve iflas müdürlüklerine yatırılanlar dâhil) ödeyenler tarafından gelir vergisi tevkifatı yapılır.”

MADDE 17- 193 sayılı Kanunun 103 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 103- Gelir vergisine tabi gelirler;

18.000 TL'ye kadar	%15
40.000 TL'nin 18.000 TL'si için 2.700 TL, fazlası	%20
98.000 TL'nin 40.000 TL'si için 7.100 TL (ücret gelirlerinde 148.000 TL'nin 40.000 TL'si için 7.100 TL), fazlası	%27
500.000 TL'nin 98.000 TL'si için 22.760 TL (ücret gelirlerinde 500.000 TL'nin 148.000 TL'si için 36.260 TL), fazlası	%35
500.000 TL'den fazlasının 500.000 TL'si için 163.460 TL (ücret gelirlerinde 500.000 TL'den fazlasının 500.000 TL'si için 159.460 TL), fazlası	%40

oranında vergilendirilir.”

MADDE 18-193 sayılı Kanunun mükerrer 121 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentleri ile beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. İndirimin hesaplanacağı beyannamenin ait olduğu yıl ile bu yıldan önceki son iki yıla ait vergi beyannamelerinin kanuni süresinde verilmiş (Kanuni süresinde verilen bir beyannameye ilişkin olarak kanuni süresinden sonra düzeltme amacıyla veya pişmanlıkla verilen beyannameler bu şartın ihlali sayılmaz.) olması,”

“3. İndirimin hesaplanacağı beyannamenin verildiği tarih itibarıyla, (1) numaralı bent kapsamındaki vergi beyannameleri üzerine tahakkuk eden vergilerin ödenmiş olması (Ödemenin, ilgili mevzuatı gereği istenilen bilgi ve belgelerin tam ve eksiksiz olarak ibraz edilmiş olması koşuluyla, vergi kanunları gereği doğan iade alacaklarından mahsuben yapılmış olması ve indirimden yararlandıktan sonra söz konusu iade alacağı tutarının mahsuben ödemesi talep edilen vergi borcu tutarının altına düşmesi hâlinde, eksik ödenmiş duruma gelen vergilerin mahsuben ödenmek istenilen tutarın %10'unu aşmaması kaydıyla, eksik ödenmiş vergiler dolayısıyla veya vergi kanunları gereğince, tecil edilerek belirlenen şartların gerçekleşmesine bağlı olarak terkin edilecek vergilerin, şartların sağlanamaması hâlinde kanunlarında belirlenen tecil süresinin sonunu takip eden onbeşinci günün bitimine kadar ödenmesi şartıyla, bu şart ihlal edilmiş sayılmaz.), ayrıca, vergi aslı (vergi cezaları ile fer'i alacaklar dâhil) 1.000 Türk lirasının üzerinde vadesi geçmiş borcunun bulunmaması,”

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

“Bu maddede geçen vergi beyannameleri ibaresi, yıllık gelir vergisi ve kurumlar vergisi beyannameleri, geçici vergi beyannameleri, muhtasar, muhtasar ve prim hizmet beyannameleri ile Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı vergi dairelerine verilmesi gereken katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi beyannamelerini; vergi ibaresi, anılan Bakanlığa bağlı vergi dairelerine verilmesi gereken beyannameler üzerine tahakkuk eden vergileri ifade eder.”

MADDE 19- 193 sayılı Kanunun mükerrer 123 üncü maddesinin ikinci fıkrasına “23/8,” ibaresinden sonra gelmek üzere “23/10,” ibaresi, “31,” ibaresinden sonra gelmek üzere “40/1, 40/7,” ibaresi ve “48,” ibaresinden sonra gelmek üzere “68,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 20- 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “beş puana kadar” ibaresi “ayrı ayrı veya birlikte bir katına kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- 193 sayılı Kanunun geçici 72 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2019” ibaresi “31/12/2023” şeklinde, fıkranın (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “% 15,” ibaresi “%20,” şeklinde ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Bu ödemeler üzerinden 94 üncü madde kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu madde kapsamındaki gelirler toplamının, 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü diliminde yer alan tutarı aşması hâlinde, bu gelirler yıllık beyannameyle beyan edilir. Yıllık beyanname verilmesi durumunda, beyan edilen bu gelirler üzerinden hesaplanan gelir vergisinden, tevkifat yapmakla sorumlu olanlarca vergi dairesine ödenmiş olması şartıyla, bu Kanuna göre kesilen vergiler mahsup edilir.”

MADDE 22- 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 91- 1/1/2019-31/12/2019 tarihleri arasında elde edilen ücret gelirlerine, bu maddeyi ihdas eden Kanunla 103 üncü maddede yapılan değişiklik öncesi tarife uygulanır.

Mükerrer 123 üncü maddeye bu maddeyi ihdas eden Kanunla eklenen 40/1 maddesi ile 68 inci maddede yer alan 5.500 Türk liralık kira tutarı hakkında, 2019 yılına ilişkin olarak 1/1/2020 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde yeniden değerlendirilmez.

Geçici 72 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde ve ikinci fıkrasında bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişiklikler, 1/11/2019 tarihinden önce akdedilerek geçerlilik kazanmış sporcu sözleşmeleri kapsamında yapılan ücret ödemelerine uygulanmaz. Daha önceki sözleşmeler kapsamında yapılan ücret ödemeleri için geçici 72 nci maddenin değişiklik öncesi hükümleri uygulanır. 1/11/2019 tarihinden önceki sözleşmelere ilişkin olarak 1/11/2019 tarihinden sonra yapılan süre uzatımı ve ücreti etkileyen değişiklikler bu kapsamda değildir.”

MADDE 23- 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 112 nci maddesinin üçüncü fıkrasına (b) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

“c) 379 uncu madde kapsamında kanun yolundan vazgeçilmesi durumunda söz konusu maddeye göre hesaplanacak vergilere, kendi vergi kanunlarında belirtilen ve tarhiyatın ilgili bulunduğu döneme ilişkin normal vade tarihinden itibaren, kanun yolundan vazgeçme dilekçesinin vergi dairesine verildiği tarihe kadar;”

MADDE 24- 213 sayılı Kanuna 160 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Mükellefiyet kaydının analiz ve değerlendirme sonuçlarına bağlı olarak terkin:

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 160/A- Mükellefiyet süresi, aktif ve öz sermaye büyüklüğü, ödenen vergi tutarı, çalışan sayısı, vergisel yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediği gibi hususlar dikkate alınarak mükelleflerin vergisel uyum seviyelerine yönelik olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca yapılan analiz ve değerlendirme çalışmaları neticesinde sahte belge düzenleme riskinin yüksek olduğu tespit edilen mükellefler vergi incelemesine sevk edilir ve bunlar nezdinde yoklama yapılır.

Yoklamayı müteakip, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen esaslar çerçevesinde vergi dairesinin mükellefin sahte belge düzenleme riskinin yüksek olduğuna ilişkin görüşü ve ilgisine göre vergi dairesi başkanı veya defterdarın onayı ile mükellefiyet kaydı terkin edilir ve bu durum mükellefe tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde 153/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan asgari teminat tutarından az olmamak üzere, sahte belge düzenleme riskinin yüksek olduğu dönemlerde düzenlenen belgelerde yer alan toplam tutarın %10'u tutarında aynı maddede belirtilen türde teminat verilmesi ve tüm vergi borçlarının ödenmesi şartıyla mükellefiyet, terkin tarihi itibarıyla yeniden tesis edilir. Mükellefiyetin terkin edildiği tarih ile yeniden tesis edildiği tarih aralığında verilmeyen beyanname ve bildirimler, yeniden tesise ilişkin yazının mükellefe tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde verilir ve tahakkuk eden vergiler aynı sürede ödenir.

Bu madde kapsamında mükellefiyeti terkin edilenler ve 153/A maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde bunlarla ilişkili olan kişilerin işe başlama bildiriminde bulunmaları hâlinde, bu kişiler hakkında mükellefiyet tesis edilebilmesi için işe başlama bildiriminde bulunanların ve mükellefiyet kaydı bu madde kapsamında terkin edilenlerin tüm vergi borçlarının ödenmiş ve ikinci fıkrada belirtilen şekilde teminat verilmiş olması şarttır. Bu madde uyarınca teminat alınarak mükellefiyeti yeniden tesis edilenlerin düzenlemek zorunda oldukları fatura veya fatura yerine geçen belgelerden Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenenlerin, elektronik belge olarak düzenlenmesi zorunludur. Kâğıt olarak düzenlenmesi hâlinde bu belgeler vergi kanunları bakımından hiç düzenlenmemiş sayılır ve kayıtların tevsikinde kullanılamaz.

Mükellef hakkında yapılan inceleme neticesinde, mükellefin başka bir ticari, zirai ve mesleki faaliyeti olmadığı hâlde münhasıran sahte belge düzenlemek amacıyla mükellefiyet tesis ettirdiği tespit olunursa, alınan teminat inceleme neticesinde doğan borçlar dâhil vergi borçlarına mahsup edilerek artan tutar iade olunur. Yapılan incelemede mükellefin başka bir ticari, zirai veya mesleki faaliyeti bulunduğu hâlde sahte belge düzenlediği tespit olunursa, mükellef hakkında 153/A maddesinin dördüncü fıkrası hükümleri çerçevesinde işlem tesis edilir. Şu kadar ki, daha önceden alınmış olan teminat sahte belge düzenleme fiili nedeniyle yapılan tarhiyatların ve kesilen cezaların kesinleşmesine kadar mükellefe iade olunmaz. Yapılan inceleme neticesinde mükellefin sahte belge düzenlemediği tespit olunursa, alınan teminat başkaca vergi borcu bulunmaması kaydıyla iade olunur.

Bu madde kapsamında alınan teminatların iadesinde, 153/A maddesinin birinci fıkrası uyarınca alınan teminatların iadesine ilişkin; bu teminatların vergi borçlarına mahsubu ve eksilen teminatların tamamlanmasında ise aynı maddenin dokuzuncu fıkrasına ilişkin hükümler uygulanır.

Bu madde kapsamında elektronik belge düzenleme yükümlülüğü getirilen mükelleflere ilişkin bilgiler Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre duyurulur. Bu kapsamda yapılan duyurular vergi mahremiyetinin ihlali sayılmaz.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Hazine ve Maliye Bakanlığı, madde kapsamındaki işlemlere ilişkin süreleri, elektronik ortamda belge düzenleme zorunluluğunun başlayacağı tarihi, bu madde kapsamındaki mükelleflerin tahsilat ve ödemelerinin tevsiki ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 25- 213 sayılı Kanununun 370 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 370- a) Vergi incelemesine başlanılmadan veya takdir komisyonuna sevk edilmeden önce verginin ziyaa uğradığına delalet eden emareler bulunduğu dair yetkili merciler tarafından yapılmış ön tespitler hakkında tespit tarihine kadar ihbarda bulunulmamış olması kaydıyla mükellefler izaha davet edilebilir. Kendisine izaha davet yazısı tebliğ edilen mükellefler, davet konusu tespitle sınırlı olarak, bu Kanununun 371 inci maddesinde yer alan pişmanlık hükümlerinden yararlanamaz. İzaha davet yazısının tebliğ tarihinden itibaren otuz günlük süre içerisinde izahta bulunulması durumunda, yapılan izah değerlendirilerek değerlendirme sonucunu içeren yazı mükellefe tebliğ edilir.

1. Mükelleflerce yapılan izah sonucu vergi ziyaya sebebiyet verilmediğinin idarece anlaşılması hâlinde mükellefler söz konusu tespitle ilgili olarak vergi incelemesine tabi tutulmaz veya takdir komisyonuna sevk edilmez.

2. Mükelleflerce yapılan izahın yeterli bulunmaması hâlinde, değerlendirme sonucunu içeren yazının tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde; hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi, eksik veya yanlış yapılan vergi beyanının tamamlanması veya düzeltilmesi ve ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin, ödemenin geciktiği her ay ve kesri için, 6183 sayılı Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen nispette uygulanacak gecikme zammı oranında bir zamla aynı sürede ödenmesi şartıyla vergi ziyayı cezası, ziyaa uğratılan vergi üzerinden %20 oranında kesilir. Bu durum vergi incelemesi yapılmasına ve gerekirse tarhiyatın ikmaline engel teşkil etmez.

b) (a) fıkrası uyarınca yapılmış ön tespitlerin, verginin bu Kanununun 359 uncu maddesinde yer alan fiillerle ziyaa uğratılmış olabileceğine ilişkin olması hâlinde bu kapsamdaki mükellefler izaha davet edilmez. Şu kadar ki, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge kullanma fiilinin işlenmiş olabileceğine dair yapılan ön tespitlerde, kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı, bir takvim yılında 100 bin Türk lirasını geçmeyen veya bu tutarı geçse bile ilgili yıldaki toplam mal ve hizmet alışlarının %5’ini aşmayan mükelleflere ön tespite ilişkin yazı tebliğ edilebilir. Mükelleflerce, haklarında yapılan tespite ilişkin yazının tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde; hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi, eksik veya yanlış yapılan vergi beyanının tamamlanması veya düzeltilmesi ve ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin, ödemenin geciktiği her ay ve kesri için, 6183 sayılı Kanununun 51 inci maddesinde belirtilen nispette uygulanacak gecikme zammı oranında bir zamla aynı sürede ödenmesi şartıyla vergi ziyayı cezası, ziyaa uğratılan vergi üzerinden %20 oranında kesilir. Bu durum vergi incelemesi yapılmasına ve gerekirse tarhiyatın ikmaline engel teşkil etmez. Bu fıkra kapsamında kendisine ön tespite ilişkin yazı tebliğ edilen mükellefler, tespitle sınırlı olarak bu Kanununun 371 inci maddesinde yer alan pişmanlık hükümlerinden yararlanamaz. Bu fıkra da yer alan tutar, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak bu Kanun uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanır.

c) Hazine ve Maliye Bakanlığı bu madde uyarınca ön tespiti ve/veya izaha daveti yapacak ve yapılan izahı değerlendirecek mercii, yapılacak ön tespitin ve/veya izaha davetin şekli ve kapsamını, davet yapılacakları, yapılan izahın değerlendirme süresini, yapılan izahta kullanılacak bilgi ve belgeler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 26- 213 sayılı Kanunun 376 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Mükellef veya vergi sorumlusu;

1. İkmalen, resen veya idarece tarh edilen vergiyi veya vergi farkını ve vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının yarısını ihbarnamelerin tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili vergi dairesine başvurarak vadesinde veya 6183 sayılı Kanunda belirtilen türden teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirirse kesilen cezanın yarısı,

2. Uzlaşmanın vaki olması durumunda, üzerinde uzlaşılan vergiyi veya vergi farkını ve vergi ziyayı cezasının %75’ini, bu Kanunun ek 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan ödeme süreleri içinde öderse üzerinde uzlaşılan cezanın %25’i,

indirilir.”

MADDE 27- 213 sayılı Kanunun mülga 379 uncu maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kanun yolundan vazgeçme:

MADDE 379- Vergi/ceza ihbarnamesine karşı süresinde açılan davalarda, vergi mahkemesince verilen istinaf yolu açık kararlar ile bölge idare mahkemesince verilen temyiz yolu açık kararlarda (Danıştayın bozma kararı üzerine verilen kararlar hariç);

1. Kaldırılan vergi tutarının %60’ı, tasdik edilen vergi tutarının tamamı ile tasdik edilen vergi tutarına ilişkin vergi ziyayı cezasının %75’i,

2. Bağlı olduğu vergi aslı dava konusu yapılmayan veya 359 uncu maddede yazılı fiillere iştirak nedeniyle kesilen vergi ziyayı cezaları ile usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının kaldırılan tutarının %25’i ve tasdik edilen tutarının %75’i,

mükellef için geçerli olan kanun yoluna başvuru süresi içerisinde, dava konusu vergi ve/veya vergi cezalarının tümü için kanun yolundan vazgeçildiğine ilişkin dilekçenin ilgili vergi dairesine verilmesi şartıyla kanun yolundan vazgeçme dilekçesinin verildiği tarih itibarıyla başkaca bir işleme gerek kalmaksızın tahakkuk eder.

Bu şekilde tahakkuk eden tutarlar tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir. Bu maddeye göre tahakkuk eden vergi ve/veya vergi cezalarının %80’inin, hesaplanacak gecikme faizi ile birlikte bu sürede tamamen ödenmesi şartıyla, vergi ve ceza tutarından %20 oranında indirim yapılır. Şu kadar ki, tasdik edilerek tahakkuk eden vergi tutarında indirim yapılmaz. İndirim hükmünden yararlanılabilmesi için dava konusu yapılan ve bu maddeye göre tahakkuk eden vergi ve/veya vergi cezaları ile gecikme faizlerinin birlikte bu fıkra kapsamında ödenmesi şarttır.

Kanun yolundan vazgeçme dilekçesi vergi dairesince ilgili yargı merciine gönderilir ve bu dilekçenin vergi dairesine verildiği tarih kanun yolundan vazgeçme tarihi olarak kabul edilir. Kanun yolundan vazgeçilmesi hâlinde idarece de ihtilaf sürdürülmez. Kanun yolundan vazgeçildiği hâlde istinaf veya temyiz yoluna başvurulması durumunda ise bu başvurular incelenmez.

Kanun yolundan vazgeçilen vergi ve vergi ziyayı cezası için bu maddeye göre yapılan tahakkuktan önce ödenen gecikme faizi ve gecikme zammı da dâhil tutarlar, bu madde hükmüne göre ödenecek tutarlara mahsup edilir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Bu madde uyarınca istinaf ve temyiz yolundan vazgeçilen davaya ilişkin kararlarda hükmedilen yargılama giderleri, avukatlık ücretleri ve fer'ileri karşılıklı olarak talep edilmez ve bu alacaklar için icra takibi yapılamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.”

MADDE 28- 213 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasındaki parantez içi hükümde yer alan “kesilen ceza hariç” ibaresi “kesilen ceza ve 370 inci maddenin (b) fıkrası kapsamında kendilerine ön tespite ilişkin yazı tebliğ edilen mükelleflere mezkur maddeye göre kesilen ceza hariç” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 29-213 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 9- Bu bölüm uyarınca üzerinde uzlaşılan vergi ve cezalar hakkında 376 ncı maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi hükmü dışında indirim uygulanmaz.

Hakkında 376 ncı maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi hükümleri uygulanan vergi ve cezalar için bu bölüm hükümleri uygulanmaz. Mükellefin uzlaşma tutanağını imzalayınca kadar uzlaşma talebinden vazgeçtiğini beyanla hadiseye 376 ncı maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi hükümlerinin uygulanmasını isteme hakkı mahfuzdur.”

MADDE 30- 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa 41 inci maddeden sonra gelmek üzere kısım başlığıyla birlikte aşağıdaki madde eklenmiştir.

“DÖRDÜNCÜ KISIM

Değerli Konut Vergisi

Konu:

MADDE 42- Türkiye sınırları içinde bulunan mesken nitelikli taşınmazlardan bina vergi değeri veya Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce belirlenen değeri 5.000.000 Türk lirası ve üzerinde olanlar değerli konut vergisine tabidir.”

MADDE 31-1319 sayılı Kanuna, bu Kanunla eklenen 42 nci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Vergiye ait değerlerin tespiti, ilanı ve kesinleşmesi:

MADDE 43- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce ilgili mevzuat kapsamında yapılan veya yaptırılan değerlendirme sonucunda belirlenen ve değeri 42 nci maddede yer alan tutarı aşan (bu tutar dâhil) mesken nitelikli taşınmazlar, ilgilileri tarafından ulaşılabilecek şekilde Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün internet sitesinde ilan edilir ve ilgisine ayrıca tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren on beşinci günün sonuna kadar Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne itiraz edilmeyen mesken nitelikli taşınmaz değeri kesinleşir. Süresinde yapılan itirazlar, on beş gün içinde değerlendirilerek sonuçlandırılır ve kesinleşen değer, aynı usulle ilan ve ilgisine tebliğ edilir. Bu değer, değerli konut vergisi uygulamasında Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce belirlenen değer olarak kabul edilir.

Bu vergi uygulamasında, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce belirlenen bir değerinin bulunmaması durumunda, bina vergi değeri esas alınarak vergilendirme işlemleri yapılır.

Bina vergi değeri, 29 uncu maddeye göre belirlenen vergi değeridir.”

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 32- 1319 sayılı Kanuna, bu Kanunla eklenen 43 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Matrah ve nispet:

MADDE 44- Verginin matrahı, bina vergi değeri ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce belirlenen değerden yüksek olanıdır.

Değerli konut vergisine tabi mesken nitelikli taşınmazlardan değeri;

5.000.000 TL ile 7.500.000 TL arasında olanlar (Binde 3)

7.500.001 TL ile 10.000.000 TL arasında olanlar (Binde 6)

10.000.001 TL’yi aşanlar (Binde 10)

oranında vergilendirilir.

Paylı mülkiyette ve elbirliği mülkiyette, matrahın hesabında mesken nitelikli taşınmazın toplam değeri esas alınır.

42 nci maddede yer alan tutar, ikinci fıkrada yer alan vergi oranlarına esas mesken nitelikli taşınmaz değerlerinin alt ve üst sınırları ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce belirlenen ve 42 nci maddede yer alan tutarı aşan (bu tutar dâhil) mesken nitelikli taşınmazların değeri her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu şekilde hesaplanan tutarların 10.000 Türk lirasına kadar olan kesirleri dikkate alınmaz (Şu kadar ki; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce belirlenen taşınmaz değeri, değer tespitinin yapıldığı yıl yeniden değerlendirme oranında artırılmaz.)”

MADDE 33- 1319 sayılı Kanuna, bu Kanunla eklenen 44 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Mükellefiyet:

MADDE 45- Değerli konut vergisini mesken nitelikli taşınmazların maliki, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisi de yoksa mesken nitelikli taşınmaza malik gibi tasarruf edenler öder.

Bir mesken nitelikli taşınmaza paylı mülkiyet hâlinde malik olanlar, hisseleri oranında mükelleftirler. Elbirliği mülkiyette malikler vergiden müteselsilen sorumlu olurlar.

Değerli konut vergisi mükellefiyeti;

a) Mesken nitelikli taşınmazın değerinin, bina vergi değeri veya Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce belirlenen değer 42 nci maddede belirtilen tutarı aştığının (bu tutar dâhil) belirlendiği tarihi,

b) 33 üncü maddenin (1) ila (7) numaralı fıkralarında yazılı vergi değerini tadil eden sebeplerin doğması hâlinde bu değişikliklerin vuku bulduğu tarihi,

c) Muafiyetin sukut ettiği tarihi,

takip eden yıldan itibaren başlar.

Yanan, yıkılan, tamamen kullanılmaz hâle gelen veya vergiye tabi iken muaflık şartlarını kazanan mesken nitelikli taşınmazlardan dolayı mükellefiyet, bu olayların vuku bulduğu tarihi takip eden taksitten itibaren sona erer.”

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 34- 1319 sayılı Kanuna, bu Kanunla eklenen 45 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Muaflıklar:

MADDE 46- Aşağıda yazılı mesken nitelikli taşınmazlar, değerli konut vergisinden muafır:

a) Genel ve özel bütçeli idarelerin, belediyelerin ve üniversitelerin maliki veya intifa hakkına sahip olduğu mesken nitelikli taşınmazlar.

b) Türkiye sınırları içinde mesken nitelikli tek taşınmazı olan kişilerden; kendisine bakmakla mükellef kimsesi olup onsekiz yaşını doldurmamış olanlar hariç olmak üzere hiçbir geliri olmadığını belgeleyenlerin, gelirleri münhasıran kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumlarından aldıkları aylıktan ibaret bulunanların sahip olduğu mesken nitelikli taşınmazlar (intifa hakkına sahip olunması hâli dâhil) (Bu hüküm, belirtilen kişilerin tek meskene hisse ile sahip olmaları hâlinde hisselerine ait kısım hakkında da uygulanır.).

c) Yabancı devletlere ait olup elçilik ve konsolosluk olarak kullanılan mesken nitelikli taşınmazlar ile elçilerin ikametine mahsus mesken nitelikli taşınmazlar ve bunların müstemilatı (karşılıklı olmak şartıyla) ve merkezi Türkiye’de bulunan milletlerarası kuruluşlara, milletlerarası kuruluşların Türkiye’deki temsilciliklerine ait mesken nitelikli taşınmazlar.

ç) Esas faaliyet konusu bina inşası olanların işletmelerine kayıtlı bulunan ve henüz ilk satışa, devir ve temlike konu edilmemiş yeni inşa edilen mesken nitelikli taşınmazlar (arsa karşılığı inşaat işlerinde sözleşme gereği taahhüt işini üstlenen müteahhide kalan mesken nitelikli taşınmazlar dâhil) (bu taşınmazların kiraya verilmesi veya sair surette kullanılması hâlleri hariç).”

MADDE 35-1319 sayılı Kanuna, bu Kanunla eklenen 46 ncı maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Verginin beyanı, ödeme süresi ve ödeme yeri:

MADDE 47- Mükellef tarafından, mesken nitelikli taşınmaza ilişkin bina vergi değeri ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce belirlenen değer, buna ait vesikalarla, mesken nitelikli taşınmazın bulunduğu yerdeki Gelir İdaresi Başkanlığına bağlı yetkili vergi dairesine, mesken nitelikli taşınmazın değerinin 42 nci maddede belirtilen tutarı aştığı (bu tutar dâhil) yılı takip eden yılın şubat ayının 20 nci günü sonuna kadar beyanname ile beyan edilir ve vergi, yetkili vergi dairesince yıllık olarak tarh ve tahakkuk olunur. Müteakip yıllar için mükellef tarafından aynı şekilde yıllık olarak beyanname verilir ve vergi ilgili vergi dairesince tarh ve tahakkuk olunur.

Elbirliği mülkiyetinde mükellefler müşterek beyanname verebilecekleri gibi, münferiden de beyanname verebilirler. Paylı mülkiyet hâlinde ise beyanname münferiden verilir.

Vergi dairesi tarafından tarh ve tahakkuk ettirilen vergi, ilgili yılın şubat ve ağustos aylarının sonuna kadar iki eşit taksitte ödenir.

Yıl içerisinde mükellefiyetin başlamasını gerektirecek durumun meydana gelmesi hâlinde, mükellef tarafından takip eden yılın beyanname verme süresi içerisinde ilgili vergi dairesine beyanname verilir.

Bu Kanununun 37 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrası hükümleri, değerli konut vergisi bakımından uygulanmaz.”

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 36-1319 sayılı Kanuna, bu Kanunla eklenen 47 nci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Değerli konut vergisi hasılatı:

MADDE 48- Tahsil edilen değerli konut vergisi, genel bütçe geliri olarak kaydedilir ve 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun ile diğer kanunlara göre mahalli idarelere verilecek payların hesabında dikkate alınmaz.”

MADDE 37- 1319 sayılı Kanuna, bu Kanunla eklenen 48 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiş ve mevcut maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“Yetki:

MADDE 49- Bu verginin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye, muafiyetlerin uygulanmasında aranacak belgeleri tespit etmeye, 47 nci maddede yer alan beyanname verme ve ödeme sürelerini üç aya kadar uzatmaya, beyannamenin verileceği yetkili vergi dairesini, beyannamenin şekil, içerik ve eklerini belirlemeye ve verginin beyanname aranmaksızın tahakkuk ettirilmesine Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

MADDE 38- 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin ikinci paragrafında yer alan “2 yılda” ibaresi “üç yılda” şeklinde ve bendin üçüncü paragrafının (e) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“e) Yönetim ve Denetim Kurulu üyeleri ile 11/7/2019 tarihli ve 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanun ile kurulan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Yönetim Kurulunun asıl ve yedek üyelerini seçmek,”

MADDE 39- 1618 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- Birliğin 2019 yılı Kasım ayında yapılacak olan seçimlerinde 34 üncü maddenin birinci fıkrasının (A) bendinde yer alan, seçimlerin üç yılda bir kasım ayında yapılacağına ilişkin hüküm uygulanmaz.

Birliğin 2019 yılı Kasım ayında yapılan seçimlerinde seçilen Yönetim, Denetim ve Disiplin Kurulu üyeleri ile Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Yönetim Kurulunun asıl ve yedek üyelerinin görev süresi üç yıl olarak uygulanır.”

MADDE 40- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun ek 12 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Amatör sporun desteklenmesi

EK MADDE 12- Gençlik ve Spor Bakanlığı, Türkiye Futbol Federasyonu ve bağımsız spor federasyonlarına tescil edilmiş olan ve Türkiye’de faaliyette bulunan spor kulüpleri ve sportif alanda faaliyette bulunan sermaye şirketleri tarafından sporculara ödenen ücretlerden tevkif edilerek ilgili vergi dairesine kanuni süresinde beyan edilen ve ödenen gelir vergisinden Gençlik ve Spor Bakanlığının talebi üzerine Hazine ve Maliye Bakanınca uygun görülen pay, Gençlik ve Spor Bakanlığı adına açılacak özel hesaba Hazine ve Maliye Bakanlığınca aktarılır.

Özel hesaba aktarılan tutarlar aşağıdaki harcamalar dışında kullanılamaz:

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

a) Amatör spor dallarında sportif faaliyet gösteren sporculara, bunların çalıştırıcılarına ve diğer spor elemanlarına yapılan ücret ve ücret sayılan ödemeler (Her bir sporcu, çalıştırıcı ve diğer spor elemanları için yıllık olarak yapılacak ödeme, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinde yazılı tarifinin üçüncü gelir diliminde yer alan ve ilgili yılda ücretler için geçerli olan tutarın üç katını aşamaz.),

b) Bu fıkranın (a) bendi kapsamındaki sporcu, çalıştırıcılar ve diğer spor elemanlarının, sportif faaliyetlerine ilişkin işe, ibate, seyahat, sağlık, eğitim-öğretim harcamaları ile amatör spor dallarına ilişkin hazırlık kampları, müsabaka, malzeme ve ekipman, federasyon vize, lisans, tescil ve katılım harcamaları.

Özel hesaptan spor kulüpleri ve sportif alanda faaliyette bulunan sermaye şirketlerine aktarılan tutarlar ile bu tutarlardan yapılan harcamalar, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gelir, gider, indirim veya maliyet olarak dikkate alınmaz.

Özel hesaba aktarılan tutarların kullanılması ve denetlenmesi ile maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı müştereken yetkilidir.”

MADDE 41- 25/3/1987 tarihli ve 3332 sayılı Sermaye Piyasasının Teşviki, Sermayenin Tabana Yaygınlaştırılması Ve Ekonomiyi Düzenlemede Alınacak Tedbirler İle 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu Ve 3182 Sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- 31/12/2014 tarihine kadar, pay sahibi sayısı nedeniyle payları halka arz olunmuş sayılan ve payları borsada işlem gören anonim ortaklıklar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak nominal ya da primli değer üzerinden pay veya pay adı altında satışı yapılmış olan her türlü araç, 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun kaydileştirmeye ilişkin şartlarına tabi olmaksızın 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu ile 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında pay addolunur, bu ortaklıklara yapılan ödemeler pay karşılığı yapılmış kabul edilir ve ortaklık ilişkisi kurulmuş sayılır. Bu payların kaydileştirilmemiş olması ortaklık haklarına hâle getirmeyeceği gibi ortaklık ilişkisinin kurulmadığı da iddia edilemez.

Birinci fıkra kapsamında kurulmuş olan ortaklık ilişkileri hakkında; geçerli bir ortaklık ilişkisi bulunmadığı veya primli pay satışı yapıldığı ileri sürülerek sebepsiz zenginleşme, haksız fiil, sözleşme öncesi görüşmelere aykırılık veya sözleşmeye aykırılık nedenlerine dayalı olarak açılan ve kanun yolu incelemesindeki davalı dahil görülmekte olan menfi tespit, tazminat veya alacak davalarında, karar verilmesine yer olmadığına dair karar verilir ve yargılama gideri ile maktu vekalet ücreti ortaklık üzerinde bırakılır.”

MADDE 42- 6802 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- Bu Kanunun 34 üncü maddesinde yer alan konaklama vergisi oranı 31/12/2020 tarihine kadar % 1 olarak uygulanır.”

MADDE 43- 11/7/2019 tarihli ve 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “temsilcisi” ibareleri “Başkanı” şeklinde ve “temsilcilerinden” ibaresi “başkanlarından” şeklinde değiştirilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 44- 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına (z) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

“aa) Faaliyet ve görev alanı kapsamında yer alan tarımsal ürünlerle ilgili olmak üzere, üretimin yetersiz olması nedeniyle ürün fiyatlarında meydana gelebilecek olağanüstü dalgalanmaların önlenmesi veya ürünlerde fiyat istikrarının sağlanması amacıyla ilgili bakanın onayı ve Toprak Mahsulleri Ofisi Yönetim Kurulunun görevlendirmesi ile Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün ithalat yoluyla yapacağı tarımsal ürün alımları ve buna ilişkin hizmet alımları,”

MADDE 45- 4734 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasının ikinci cümlesine “yapım işlerinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “; Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğünün idareler adına gerçekleştireceği taşıt alımı, taşıt kiralama, akaryakıt alımı ile ilaç, tıbbi malzeme ve tıbbi cihaz alımlarında” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Beşinci fıkra kapsamında Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak alımlarda uygulanacak usul ve esaslar Kurum görüşü üzerine Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir. Bu kapsamda yapılacak alımlarda Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında belirlenen temel ilkelere uyularak, ihaleler en yüksek katılımı sağlayacak şekilde gerçekleştirilir.”

MADDE 46- 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan “Dış borcun tahsisi” tanımına “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığına” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 47- 4749 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 31-5 inci maddede düzenlenen net borç kullanımı tutarı 2019 yılı için, 1/1/2019 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarına yetmiş milyar Türk lirası ilave edilerek uygulanır.”

MADDE 48- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 79- 5434 sayılı Kanunun mülga 64 üncü maddesi, bu Kanunun 47 nci maddesinin sekizinci fıkrası ile 2330 sayılı Kanun veya 2330 sayılı Kanun hükümleri uygulanarak aylık bağlanması gerektiren kanunlara, 1005 sayılı Kanun, 3713 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesine, 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılama Hakkında Kanuna ve 24/6/2008 tarihli ve 5774 sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanuna göre aylık bağlanmış olanların kendilerine veya bunlardan ölenlerin hak sahiplerine, bu kapsamda maddenin yürürlük tarihine kadar yapılan ve bu Kanunun 96 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında olduğu Kurumca tespit edilen fazla veya yersiz ödemelere ilişkin borç çıkarılmaz, çıkarılmış borçların ödenmemiş olan kısımları terkin edilir, maddenin yayımı tarihinden önce tahsil edilmiş tutarlar iade ve mahsup edilmez.

2330 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı cümlelerine aykırı olacak şekilde ödenen ve bu Kanunun 96 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında olduğu Kurumca tespit edilen fazla veya yersiz olarak yapılan ödemeler hakkında da birinci fıkra hükümleri uygulanır.”

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 49- 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumuna ilişkin hükümler

EK MADDE 5- (1) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunda Başkan ve üyeler, görevlerinin devamı süresince görevlerini tam bir dikkat, dürüstlük ve tarafsızlık ile yürüteceklerine, ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu huzurunda yemin eder. Yemin için yapılan başvuru Yargıtay tarafından acele işlerden sayılır. Başkan ve üyeler, yemin etmedikçe göreve başlamış sayılmaz.

(2) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunda Başkan Yardımcısı, Daire Başkanı ve Grup Başkanı kadrolarına atanacaklarda aşağıdaki şartlar aranır:

a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartları taşımak.

b) En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak.

c) Kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak en az beş yıl çalışmış olmak.

(3) Başkan ve üyeler ile Kurum personeline; 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenmiş emsali personele mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Emsali personele yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar bu Kanuna göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz. Başkan ve üyeler ile Kurum personeli emeklilik hakları bakımından da emsali olarak belirlenen personel ile denk kabul edilir.

(4) Başkan ve üyeler ile Kurum personeli, sosyal güvenlik açısından 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılır. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı iken Başkan ve üyeliğe atanarlardan bu görevleri sona erenler veya bu görevlerinden ayrılma isteğinde bulunanların bu görevlerde geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylık, derece ve kademelerinin tespitinde dikkate alınır. Bunlardan bu görevleri sırasında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevlerde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir. Kamu kurum ve kuruluşlarında 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı iken Başkan ve üyeliğe atanarlardan, önceki kurum ve kuruluşları ile ilişkilerinin kesilmesi kendilerine kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesini gerektirmez. Bu durumda olanların kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesi gereken hizmet süreleri, Başkan ve üyelikte geçen hizmet süreleri ile birleştirilir ve emeklilik ikramiyesi ödenecek süre olarak değerlendirilir.

(5) Başkan ve üyeliğe atanarlardan atama yapılmadan önce sosyal güvenlik yönünden diğer statülere tabi olanların, istekleri hâlinde bu statülere bağlılıkları devam eder ve bunlar hakkında dördüncü fıkra hükmü uygulanmaz.

(6) Kurum, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 25 inci maddesi hükümlerine göre personel görevlendirebilir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(7) Kurumda, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 6 ncı maddesinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde sözleşmeli olarak bilişim personeli çalıştırılabilir. Söz konusu maddenin üçüncü fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan şartlar Kurum için aranmaz.

(8) Başkan ve üyeler ile Kurum personelinin görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar için izin verme yetkisi; Başkan ve üyeler için ilişkili Bakana, Kurum personeli için ise Başkana aittir. Başkan ve üyeler ile Kurum personelinin görevleri ile ilgili olarak iştirak hâlinde işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalarda Kurum personeli hakkında soruşturma izni verme yetkisi ilişkili Bakana aittir. Başkan ve üyeler ile Kurum personelinin, görevden ayrılmış olsalar dahi, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlardan dolayı başlatılan soruşturma ve kovuşturmalar, ilgili üye veya personelin talebi hâlinde, Kurum tarafından görevlendirilecek bir avukat tarafından takip edilir. Söz konusu davalara ilişkin dava giderleri ile Türkiye Barolar Birliğince açıklanan asgari ücret tarifesinde belirlenen avukatlık ücretinin onbeş katını aşmamak üzere belirlenen avukatlık ücreti Kurum bütçesinden karşılanır. Başkan ve üyeler ile Kurum personelinin, kovuşturma sonucunda mahkumiyetine karar verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi hâlinde, Kurum bütçesinden karşılanan avukatlık ücreti, ilgili Başkan ve üyeler ile Kurum personelinin genel hükümlere göre tahsil olunur.

(9) Başkan ve üyeler, 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununa tabidir.

(10) Başkan ve üyeler, görevlerinden ayrılmalarını izleyen iki yıl içinde Kurumun denetlemekle ve düzenlemekle yetkili olduğu sektör ve alandaki özel kuruluşlarda görev alamaz. Bu fıkra hükmüne uymayanlar hakkında 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanunun 4 üncü maddesi hükmü uygulanır.

(11) Kurumun malları, varlıkları, hak ve alacakları Devlet malı hükmündedir, haczedilemez ve rehnedilemez.

(12) Aşağıdaki gelirler Kurumun gelirleri arasında yer alır:

a) Türkiye’de kurulmuş sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri ile yurt dışında kurulmuş sigorta, reasürans ve emeklilik şirketlerinin Türkiye’deki teşkilatlarından ve sigorta ve reasürans brokerlerinden tahsil edilen katılma payları.

b) Sigorta acenteleri ve sigorta eksperlerinden Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından levha kayıt ücreti veya aidat olarak tahsil edilen tutarlardan indirilmek suretiyle Kuruma aktarılan katılma payları.

c) Kurumca belirlenen tescil, izin ve ruhsat hizmet bedelleri.

(13) Onikinci fıkra uyarınca katılma payı olarak tahsil olunacak tutarlar, söz konusu fıkranın (a) bendinde belirtilen kuruluşların bir önceki yıl bilanço toplamalarının onbinde beşini, (b) bendinde belirtilen tutarın ise beşte birini geçemez.

(14) Kurum kadrolarına atanan ve haklarında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 12 nci ve geçici 16 ncı maddeleri hükümleri uygulananların mali hakları hususunda söz konusu hükümlerin uygulanmasına devam olunur.”

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 50- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun geçici 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2019” ibaresi “30/6/2022” şeklinde değiştirilmiş, fıkra “üretim faaliyeti durdurulamaz ve” ibaresinden sonra gelmek üzere “çevre mevzuatına uyuma yönelik yatırımların gerçekleştirilmemesi ve çevre mevzuatı açısından gerekli izinlerin tamamlanmaması nedeniyle” ibaresi ve ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Ancak çevre mevzuatına uyuma yönelik yatırımlara dair yapım sözleşmesi ile iş termin planını 30/6/2020 tarihine kadar Bakanlığa sunmayan üretim tesisleri bu haklardan yararlanamaz. İş termin planı sunulan üretim tesisleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından bu iş termin planına uyum açısından 1/7/2020 tarihinden itibaren dört ayda bir denetlenir. Yapılan her bir denetimde bu iş termin planına uygun olmadığı tespit edilen tesislere 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinde yer alan ilgili idari para cezaları yirmi kat artırılarak uygulanır. İş termin planındaki herhangi bir işin yapımının belirtildiği süreye göre bir yıl geciktiğinin tespiti halinde üretim tesisinin faaliyeti durdurulur. Bu madde kapsamında verilen idari para cezalarına karşı dava açılması cezanın tahsil işlemlerini durdurmaz.”

MADDE 51- 8/11/2016 tarihli ve 6755 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 37 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan ve bu nedenle kamu görevinden çıkarılmış olan kişilerden, adli veya idari soruşturma veya kovuşturması devam edenlerin sosyal güvenlik haklarına ilişkin başvuruları hakkında 31/10/2019 tarihine kadar karar alan, bu kararları yerine getiren veya işlem yapmayan kamu görevlilerinin bu karar ve fiilleri nedeniyle hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğu doğmaz.”

MADDE 52- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 32 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 32- Vergi Müfettişleri, en az dört yıllık yükseköğretim veren hukuk, siyasi bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri ile yönetmelikle belirlenen yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yükseköğretim kurumlarından mezun olup, sınavın yapıldığı tarih itibarıyla otuz beş yaşını doldurmamış olan ve yapılacak özel yarışma sınavını kazananlar arasından, Bakan onayı ile mesleğe Vergi Müfettiş Yardımcısı olarak atanır.

Vergi Müfettiş Yardımcıları, fiilen üç yıl çalışmak ve yardımcılık döneminde performans değerlendirmesine göre başarılı olmak şartıyla yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Yeterlik sınav konuları ile sınava ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir. Yapılacak yeterlik sınavında başarılı sayılabilmek için yeterlik sınavında alınan puanın yüz puan üzerinden en az altmış beş puan olması şarttır. Yeterlik sınavında başarılı olanlar Vergi Müfettişi olarak atanırlar. Yeterlik sınavında başarılı olamayanlar ise Hazine ve Maliye Bakanlığında derecelerine uygun memur kadrolarına atanırlar.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Yardımcılık dönemi dahil Vergi Müfettişi olarak en az on yıl çalışan ve Vergi Müfettişliğine atanma tarihi sonrasında en az altı yıl performans değerlendirmesinde başarılı olanlar, Vergi Başmüfettişi kadrolarına atanırlar.

Performans değerlendirme sistemi, Vergi Müfettişlerinin mesleki yeterlik ve yetkinliklerinin objektif, nesnel ve mukayeseli bir şekilde değerlendirilmesi için görev yaptıkları süre içindeki sınavlarda elde ettikleri başarı derecesi, görev yaptıkları başkanlıkların Vergi Müfettişlerinin iş performansına ilişkin değerlendirmeleri, düzenledikleri vergi inceleme raporları hakkında rapor değerlendirme komisyonları tarafından yapılan değerlendirmeler, düzenledikleri diğer inceleme, araştırma, görüş, denetim ve soruşturma raporları hakkında yapılan değerlendirmeler, lisansüstü eğitim düzeyleri ve benzeri kriterler esas alınarak oluşturulur. Vergi Müfettişlerinin performans değerlendirmesi takvim yılı itibarıyla yapılır.

Performans değerlendirme sisteminin oluşturulması ve yönetimi ile Vergi Müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlikleri, yükselmeleri, görevlendirilmeleri ve yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.”

Yürürlük

MADDE 53- (1) Bu Kanunun;

- a) 1 inci ila 7 nci maddeleri bu Kanunun yayım tarihini izleyen üçüncü ay başında,
- b) 9 uncu ve 42 nci maddeleri 1/4/2020 tarihinde,
- c) 10 uncu ve 15 inci maddeleri 1/1/2020 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- ç) 11 inci ve 12 nci maddeleri bu Kanunun yayım tarihini izleyen ay başında,
- d) 13 üncü ve 14 üncü maddeleri 1/1/2020 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemi gelir ve kazançlarına uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- e) 17 nci maddesi 1/1/2019 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- f) 18 inci maddesi 1/1/2020 tarihinden itibaren verilmesi gereken yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinde uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- g) 21 inci maddesinin 193 sayılı Kanunun geçici 72 nci maddesinde yer alan “31/12/2019” ibaresini “31/12/2023” şeklinde değiştiren hükmü yayımı tarihinde, diğer hükümleri 1/1/2020 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- ğ) 23 üncü, 25 inci, 27 nci ve 28 inci maddeleri, 32 nci maddesiyle 1319 sayılı Kanuna eklenen 44 üncü maddenin dördüncü fıkrası ve 40 ıncı maddesi 1/1/2020 tarihinde,
- h) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 54- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**DİJİTAL HİZMET VERGİSİ İLE BAZI KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN**

MADDE 50- Kanunun 50 nci maddesi Komisyonumuzca Kanun metninden çıkarılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 146

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükûmeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2420) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic” internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2420 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Genel Gerekçesi 5

- Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi 6

• Dışişleri Komisyonu Raporu 7

• Muhalefet Şerhi 10

• Teklif Metni 11

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 11

• Mutabakat Muhtırası Metni 12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 557176 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükûmeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası'nın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYON (2/2420)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Doğu Akdeniz'deki kıta sahanlığımızın sınırlarına ilişkin pozisyonumuz ilk olarak 2004 yılında Birleşmiş Milletlere (BM) bildirilmiş, son olarak 13 Kasım 2019 tarihinde BM'ye yaptığımız bildirimde de deniz sınırlarımızın bölgeye bakan adaların karasularına kadar uzandığı kayda geçirilmiş, adaların Türkiye kıyı şeridinin projeksiyonunu kesici ve kıta sahanlığını engelleyecek bir etki oluşturamayacağı bildirilmiştir.

Bu tutumumuz çerçevesinde, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti ile yapılan görüşmeler neticesinde, ülkemizin Doğu Akdeniz'de BM'ye de bildirdiği kıta sahanlığı sınırlarının güneybatısına tekabül eden 18,6 deniz millik bir hat için "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası" 27 Kasım 2019 tarihinde İstanbul'da imzalanmıştır.

Söz konusu Mutabakat Muhtırası ile iki ülke arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin güçlendirilmesi, yine iki ülkenin Doğu Akdeniz'de uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarının muhafazası hedeflenmiş ve iki ülke arasındaki deniz yetki alanları uluslararası hukuka uygun olarak hakkaniyet ilkesi çerçevesinde sınırlandırılmıştır.

Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarının belirlenmesi için GKRY hariç tüm bölge ülkeleri ile görüşmeye hazır olduğunu müteaddit defalar açıklamış olan Türkiye, Libya ile bahse konu anlaşmayı imzalayarak esasen Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarıyla ilgili hukuki ve siyasi pozisyonunu güçlendirmiştir.

Ülkemiz, Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarının sınırlandırılması konusunda diyalogu ve barışçı çözümleri dışlamayan, uluslararası hukuk ve meşruiyet sınırları içinde kalan tutum ve politikalarını sürdürmeye, bölgede hem kendi hem de Kıbrıs Türklerinin hak ve çıkarlarını korumaya devam edecektir. Libya ile imzaladığımız Mutabakat Muhtırası, bu politikamızın önemli bir bileşenini teşkil etmektedir.

Anlaşma, her iki ülkedeki iç onay süreci tamamlanarak yürürlüğe girmesinin ardından BM nezdinde kayda geçirilebilecektir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 68244839-599-199291

04 Aralık 2019

Konu: Mutabakat Muhtırası

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27 Kasım 2019 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükûmeti arasında Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası”nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere lişikte bilgilerinize sunarım.

Fuat OKTAY

Cumhurbaşkanı V.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

5/12/2019

Esas No: 2/2420

Karar No: 102

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhurbaşkanlığınca 4/12/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası”, 4/12/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 4/12/2019 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/2420 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 5/12/2019 tarihli 16’ıncı toplantısında Dışışleri Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

İçtüzüğün 36’ncı maddesinin ikinci fıkrası uyarınca söz konusu Kanun Teklifin 48 saat beklemeden Dışışleri Komisyonu’nda görüşebilmesini tavsiye eden karar, 04 Aralık 2019 Çarşamba günü yapılan Danışma Kurulu tarafından yapılan toplantıda TBMM’deki tüm parti gruplarının imzasıyla alınmıştır.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında; iki ülke arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin güçlendirilmesini, iki ülkenin Doğu Akdeniz’de uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarının muhafazasını ve yine iki ülke arasındaki deniz yetki alanlarının uluslararası hukuka uygun olarak hakkaniyet ilkesi çerçevesinde sınırlandırılmasını teminen imzalanan anlaşmanın uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Doğu Akdeniz’deki kıta sahanlığımızın sınırlarına ilişkin pozisyonumuzun ilk olarak 2004 yılında Birleşmiş Milletlere (BM) bildirildiği, yine 13 Kasım 2019 tarihinde BM’ye yaptığımız bildirimle de deniz sınırlarımızın bölgeye bakan adaların karasularına kadar uzandığının kayda geçirildiği, yine bu bildirimle adaların Türkiye kıyı şeridinin projeksiyonunu kesici ve kıta sahanlığını engelleyecek bir etki oluşturamayacağını bildirildiği,

Bu tutumumuz çerçevesinde, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti ile yapılan görüşmeler neticesinde, ülkemizin Doğu Akdeniz’de BM’ye de bildirdiği kıta sahanlığı sınırlarının güneybatısına tekabül eden 18,6 deniz millik bir hat için “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası”nın 27 Kasım 2019 tarihinde İstanbul’da imzalandığı,

Türkiye’nin, Doğu Akdeniz’de deniz yetki alanlarının belirlenmesi için Güney Kıbrıs Rum Yönetimi hariç tüm bölge ülkeleri ile görüşmeye hazır olduğunu müteaddit defalar açıkladığı, Libya ile bahse konu anlaşmayı imzalayarak Doğu Akdeniz’de deniz yetki alanlarıyla ilgili hukuki ve siyasi pozisyonunu güçlendirmiş olacağı,

Ülkemizin, Doğu Akdeniz’de deniz yetki alanlarının sınırlandırılması konusunda diyalogu ve barışçı çözümleri dışlamayan, uluslararası hukuk ve meşruiyet sınırları içinde kalan tutum ve politikalarını sürdürmeye ve bölgede hem kendi hem de Kıbrıs Türklerinin hak ve çıkarlarını korumaya

devam edeceği, Libya ile imzalanan Mutabakat Muhtırası'nın bu politikanın önemli bir bileşenini teşkil edeceği,

Doğu Akdeniz'deki kıta sahanlığımızın batı sınırını belirleyen bu anlaşmanın çok geç kalınmış bir anlaşma olduğu, bu anlaşmaya paralel eş zamanlı bir güvenlik anlaşmasının da imzalanıp imzalanmadığı eğer imzalandıysa bu güvenlik anlaşmasının bazı sorunlar yaratabileceği,

Bölge ülkeleriyle olan ve hükümet politikasından kaynaklanan diyalog eksikliğinin biran önce giderilerek Büyükelçimiz olmayan ülkelerle tekrar diplomatik ilişki kurulması gerektiği,

Anlaşmanın, her iki ülkedeki iç onay süreci tamamlanarak yürürlüğe girmesinin ardından BM nezdinde kayda geçirileceği,

Bazı ülke ve çevrelerin Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi izole etme çabaları olduğu, özellikle Yunan ve Rum taraflarının bölgede maksimalist deniz sınırı iddialarına karşılık anlaşmanın bu çabalara istinaden bir cevap niteliği taşıdığı, anlaşmanın uygun bulunmasından sonra da bir takım karalama kampanyalarının sürdürüleceği,

Dışişleri Bakanlığı'nın dünkü toplantımızda yaptığı sunumun çok kapsayıcı ve etkili olduğu, Komisyonumuzun diğer toplantılarında da bunun sürmesi gerektiği,

Söz konusu anlaşmanın standart anlaşmalardan birisi olduğu, Dibacesinde BM Şartına ve uluslararası hakkaniyet ilkesine atıf yapıldığı, Anlaşmayla ilerde ilan edilmesi muhtemel Münhasır Ekonomik Bölge sınırlarının da belirlendiği, anlaşmayla sadece ülkemizin değil Libya'nın da kazançlı çıkacağı,

Yunanistan'ın son yıllarda Girit adasının güneyinde verdiği ruhsatlarla Libya'nın hakkına tecavüz ettiği ve Libya'nın da buna itiraz ettiği, Anlaşma ekinde yer alan coğrafik ve koordinatsal haritaların anlaşmanın ayrılmaz ve değiştirilmez bir parçası olduğu,

Libya tarafındaki iç onay sürecinin Başkanlık Konseyi'nin onayı ile tamamlanacağı, zaten kendisi de Temsilciler Meclisi'nden gelen ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Başkanlık Konseyi Başkanı da olan Sayın Sarraj'ın ve hükümetinin gerek BM'de gerekse diğer uluslararası toplantılarda herhangi bir temsiliyet sorunu olmadığı

İfade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Conkar Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Ahmet Yıldız</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
İstanbul	Denizli	İzmir
Üye	Üye	Üye
<i>Tulay Hatımoğulları Oruç</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Ahmet Haluk Koç</i>
Adana	Ankara	Ankara
(Muhalefet şerhi ektedir)	(Bu raporun özel sözcüsü)	

Üye <i>Aydın Adnan Sezgin</i> Aydın	Üye <i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Atilla Ödünç</i> Bursa
Üye <i>Ali Şahin</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Ahmet Hamdi Çamlı</i> İstanbul	Üye <i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Oğuz Kaan Salıcı</i> İstanbul	Üye <i>Zafer Sırakaya</i> İstanbul	Üye <i>Serpil Kemalbay Pekgözegü</i> İzmir (Muhalefet şerhi ektedir)
Üye <i>Niyazi Güneş</i> Karabük	Üye <i>İsmail Özdemir</i> Kayseri	

MUHALEFET ŞERHİ

Komisyonumuzun uluslararası anlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin kanun tekliflerine dair muhalefet şerhim aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım. 05.12.2019

1- 2/ 2420 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'ne Muhalefet Şerhimizdir:

Akdeniz, binlerce yıllık medeniyetler arası ilişkilerin merkezinde ve belki de dünyanın en stratejik suyollarından birisidir. Atlas Okyanusu ile Hint Okyanusu arasında bulunan Akdeniz, 3 kıtanın sınırlarını da teşkil etmektedir. Akdeniz kıyılarında 21 egemen devlet, 2 yarı bağımsız devlet (Filistin ile Kuzey Kıbrıs) ve ayrıca Birleşik Krallık toprakları sayılan bölgeler bulunmaktadır.

Akdeniz dünyanın en yoğun deniz trafiğine sahip deniz ticaret yoludur. Her yıl yüz milyarlarca dolarlık ticari ürün Akdeniz üzerinden dünya pazarlarına sokulmaktadır. Özellikle petrol ve doğalgaz gibi stratejik ürünler için çok uluslu anlaşmaların merkezinde Akdeniz ve havzası bulunmaktadır.

Akdeniz'e kıyası olan her devletin Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) ilan etme hakkı vardır ancak ilkesel olarak bu hakkın, diğer kıyıdaş devletlerin itirazlarına bağlı olarak müzakere edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile meşruiyeti halen tartışmalı Libya Ulusal İttifak Hükümeti arasında yapılan anlaşmada Kıbrıs Cumhuriyeti (Türkiye Devleti'nin tanımıyla Güney Kıbrıs Rum Yönetimi – GKRY) ve Yunanistan ile bu anlaşmaya dair herhangi bir diyalog süreci yürütülmemiştir.

Münhasır Ekonomik Bölgelerin belirlenmesi ve buna bağlı yetki ve sorumlulukları düzenleyen Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi 1982'de imzaya açıldı ve 1994'te yürürlüğe girmiştir. Bugüne kadar 168 devlet bu anlaşmayı imzaladı ancak imzacılar arasında Türkiye bulunmamaktadır.

Türkiye, Libya ile deniz yetki alanlarını belirleyen anlaşmayı yaparken Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile Yunanistan ile herhangi bir diyaloga girmemesi önümüzdeki dönemlerde Ege Krizi ile birlikte Akdeniz yetki sınırlarını merkeze alan yeni bir krizi ortaya çıkaracaktır. Kıbrıs adasının izole edilmesi anlamını taşıyan bu ikili anlaşma Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki ilişkileri de çok daha kritik bir duruma sokacaktır.

Libya'da siyasi krizin sona ermesi ve Yunanistan ile Güney Kıbrıs'ın dahil olduğu yeni bir diyalog sözleşmesinin gerekliliğine inanarak bu anlaşmaya şerh koyuyoruz.

Serpil Kemalbay Pekgözegü
İzmir

Tulay Hatımoğulları Oruç
Adana

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA ŞENTOP'UN TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
LİBYA DEVLETİ ULUSAL MUTABAKAT
HÜKÜMETİ ARASINDA AKDENİZ'DE DENİZ
YETKİ ALANLARININ SINIRLAN-
DIRILMASINA İLİŞKİN MUTABAKAT
MUHTIRASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 27 Kasım 2019 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
LİBYA DEVLETİ ULUSAL MUTABAKAT
HÜKÜMETİ ARASINDA AKDENİZ'DE DENİZ
YETKİ ALANLARININ SINIRLAN-
DIRILMASINA İLİŞKİN MUTABAKAT
MUHTIRASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

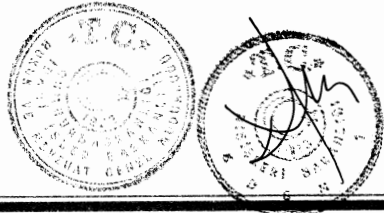
MADDE 1- Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
LİBYA DEVLETİ ULUSAL MUTABAKAT HÜKÜMETİ
ARASINDA
AKDENİZ'DE DENİZ YETKİ ALANLARININ
SINIRLANDIRILMASINA İLİŞKİN
MUTABAKAT MUHTIRASI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
LİBYA DEVLETİ ULUSAL MUTABAKAT HÜKÜMETİ
ARASINDA
AKDENİZ'DE DENİZ YETKİ ALANLARININ SINIRLANDIRILMASINA İLİŞKİN
MUTABAKAT MUHTIRASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti (bundan böyle "Taraflar" olarak adlandırılacaklardır),

Birleşmiş Milletler Şartı'nın amaç ve ilkelerine bağlılıklarını teyit ederek,

Akdeniz'de, uluslararası hukuk kurallarından kaynaklanan tüm egemenlik haklarını ve/veya yetkilerini kullandığı deniz alanlarının bütün ilgili faktörler göz önünde bulundurularak adil ve hakça sınırlandırılmasının yapılmasını kararlaştırmış olarak,

Tarafların yukarıda bahse konu hususlara yapıcı müzakereler ve dostane ilişkiler ruhu içerisinde adil ve karşılıklı kabul edilebilir çözümler sağlanması yolundaki isteklerini göz önüne alarak,

İşbu Mutabakat Muhtirasının Taraflar arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine katkıda bulunacağı ve iki dost ülkenin çıkarı doğrultusunda daha yoğun iş birliğini teşvik edeceği inancıyla,

Aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır:

MADDE I

KITA SAHANLIĞI VE MÜNHASİR EKONOMİK BÖLGE SINIRLARI

1. Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında Akdeniz'deki Kita Sahanlıığı ve Münhasir Ekonomik Bölge sınırları "A Noktası"nda (34° 16' 13.720"K - 026° 19' 11.640"D) başlayarak "B Noktası"nda (34° 09' 07.9"K - 026° 39' 06.3"D) son bulur.

Taraflar bu sınırlarda mutabık kalmışlardır.

2. İşbu Mutabakat Muhtirasının MADDE I paragraf 1 ile kararlaştırılan Kita Sahanlıığı ve Münhasir Ekonomik Bölge sınırları Deniz Haritası INT 308 (Kaynak: BA 183 Chart Edition 1992), ölçek 1:1 102 000 (Ek 1)'de gösterilmiştir. Koordinatlar Ek 1'de sunulan haritada kendi koordinat sisteminde gösterilmiştir. İşbu Mutabakat Muhtirasının MADDE I'de yer alan coğrafi koordinatları "Dünya Jeodezik Sistemi (World Geodetic System) 1984 (WGS'84)" ile ifade edilmiştir.

3. Ortay hattın tespiti için kullanılan sınırlandırmaya esas noktalara ait koordinatlar EK 2'dedir.

MADDE II

MUTABAKAT MUHTIRASININ EKLERİ

İşbu Mutabakat Muhtirasının birinci maddesinin ikinci ve üçüncü paragraflarında işaret edilen Ekleri, bu Mutabakat Muhtirasının ayrılmaz bir bütünüdür.

MADDE III

KAYIT

Yürürlüğe girişini takiben işbu Mutabakat Muhtırası, Birleşmiş Milletler Şartı MADDE 102 uyarınca Birleşmiş Milletler Sekretaryasına kayıt için bildirilecektir.

MADDE IV

UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. Taraflar arasında işbu Mutabakat Muhtırasının yorumlanması veya uygulanmasından doğan herhangi bir uyuşmazlık Birleşmiş Milletler Şartı MADDE 33 uyarınca karşılıklı anlayış ve iş birliği ruhu içerisinde diplomatik kanallar yolu ile çözülecektir.
2. Taraflardan birinin Münhasır Ekonomik Bölgesi'nde başlayarak diğerinin Münhasır Ekonomik Bölgesi'ne uzanan doğal kaynaklar olması durumunda, bu tarz kaynakların işletilmesi maksadıyla oluşturulacak modalite anlaşmaları konusunda Taraflar iş birliği yapabilirler.
3. Taraflardan herhangi birinin Münhasır Ekonomik Bölgesi'nin sınırlandırılması konusunda bir diğer Devlet ile görüşmelere başlaması durumunda, bu Taraf Devlet diğer Devlet ile nihai bir anlaşma yapmadan önce diğer Tarafı bilgilendirecek ve diğer Taraf ile de müzakerelerle bulunacaktır.

MADDE V

TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Taraflar birinci ve ikinci maddeler haricinde bu Mutabakat Muhtırasının gözden geçirilmesi için diplomatik kanaldan yazılı teklifte bulunabilirler. Değişiklikler iki tarafın mutabakatıyla gerçekleşir.

MADDE VI

YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

İşbu Mutabakat Muhtırası, Tarafların Mutabakat Muhtırasının yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerinin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimden alındığı tarihte yürürlüğe girer.

İşbu Mutabakat Muhtırası, İstanbul'da, 27 Kasım 2019 tarihinde Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde, her biri eşit derecede geçerli olmak üzere, ikişer asıl nüsha olarak tanzim edilmiştir. Yorum farklılığı olması durumunda, İngilizce metin geçerlidir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

İMZA

İSİM : Mevlüt ÇAVUŞOĞLU

UNVAN : Dışişleri Bakanı

**LİBYA DEVLETİ ULUSAL MUTABAKAT
HÜKÜMETİ ADINA**

İMZA

İSİM : Mohamed Taher SIYALA

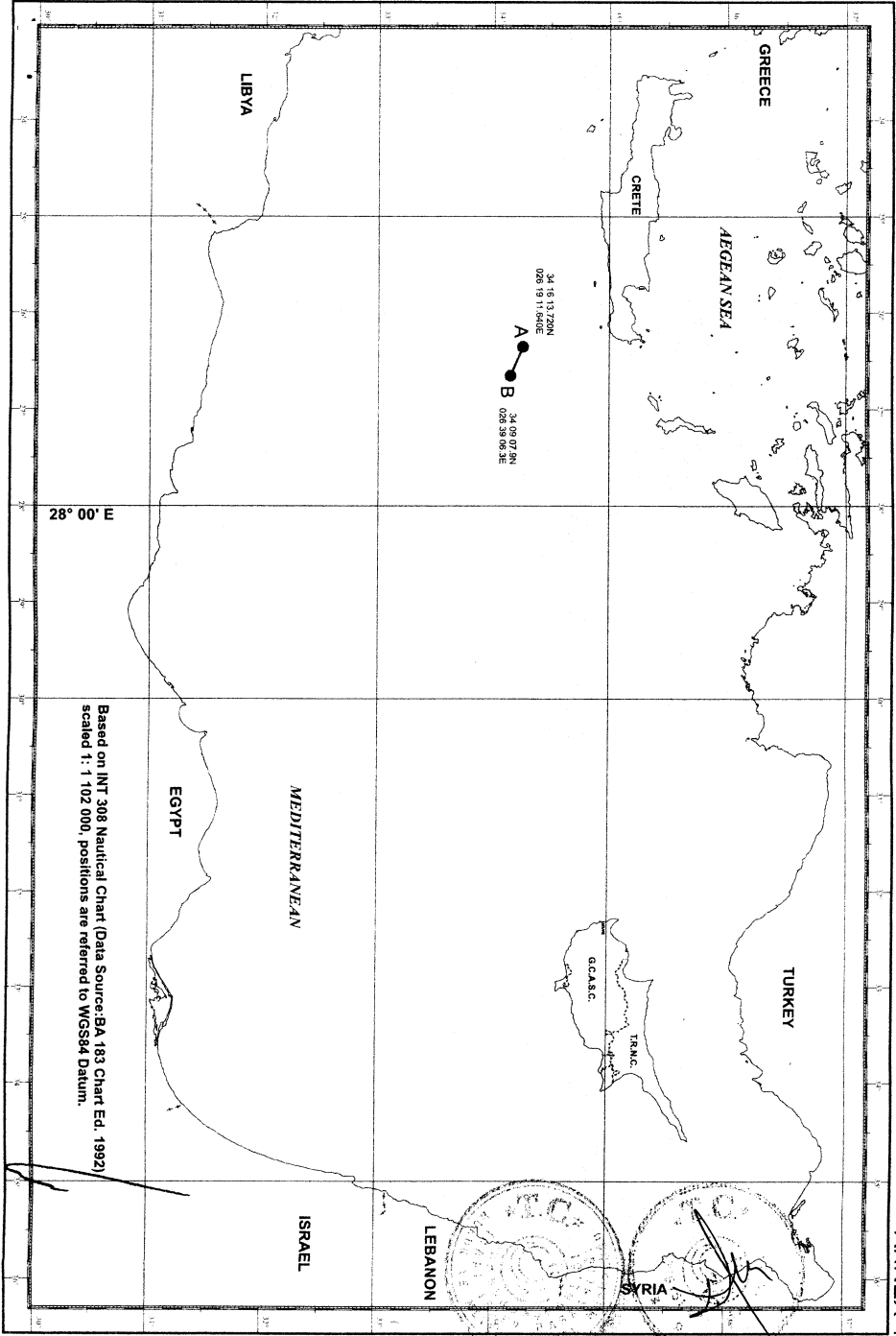
UNVAN : Dışişleri Bakanı

EK 1

DENİZ HARİTASI INT 308: TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE LİBYA DEVLETİ ULUSAL MUTABAKAT HÜKÜMETİ ARASINDA AKDENİZ'DEKİ KITA SAHANLIĞI VE MÜNHASIR EKONOMİK BÖLGE SINIRLARINI GÖSTEREN HARİTA

EK 2

TÜRKİYE-LİBYA KITA SAHANLIĞI/MEB SINIRLANDIRMASI İÇİN ESAS NOKTALAR

TÜRKİYE-LİBYA KITA SAHANLIĞI/MEB SINIRLANDIRMASI İÇİN ESAS NOKTALAR

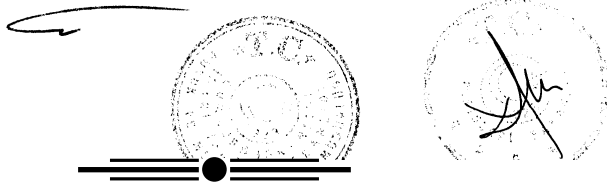
1. Türkiye sahilleri

	LATITUDE	LONGITUDE
1	36°40'50".287N	27°22'27".873E
2	36°39'45".969N	27°24'19".359E
3	36°38'50".428N	27°28'38".882E
4	36°39'28".639N	27°40'42".469E
5	36°33'12".889N	27°58'44".128E
6	36°33'16".661N	28°02'07".031E
7	36°34'56".051N	28°05'18".361E
8	36°35'43".847N	28°07'42".814E
9	36°41'20".260N	28°13'30".287E
10	36°43'12".400N	28°17'25".494E
11	36°41'54".779N	28°37'38".668E
12	36°37'35".654N	28°45'41".864E
13	36°34'01".991N	28°49'29".785E
14	36°32'16".733N	29°01'22".266E
15	36°23'16".073N	29°06'04".195E
16	36°20'27".209N	29°09'58".078E
17	36°19'24".623N	29°12'27".635E
18	36°14'48".669N	29°18'50".685E

2. Libya sahilleri

	LATITUDE	LONGITUDE
1	32-50-06.873N	22-27-00.194E
2	32-49-43.717N	22-28-11.254E
3	32-48-07.040N	22-32-41.368E
4	32-46-26.472N	22-37-39.116E
5	32-46-09.093N	22-38-33.969E
6	32-44-07.238N	22-44-28.857E
7	32-42-43.985N	22-48-54.607E
8	32-38-32.161N	23-05-48.986E
9	32-38-20.558N	23-06-27.841E
10	32-37-49.615N	23-07-06.696E
11	32-06-44.158N	23-58-05.833E
12	32-01-28.159N	24-40-27.392E
13	32-01-34.000N	24-43-00.941E
14	32-01-18.423N	24-44-59.999E
15	32-01-10.634N	24-45-38.854E
16	32-01-10.634N	24-45-45.570E
17	31-58-13.028N	24-58-55.688E
18	31-58-05.234N	24-59-34.543E

3. Koordinatlar WGS-84 sistemine göre.

TBMM Basımevi - 2019